DISCIPLINA VETVS

ECCLESIASTICA

A SANCTISSIMO D.N.D.

INNOCENTIO

DIV. PROVID. PAPA XII.

INSTAVRATA.

IN BVLLA NOVISSIME EXPEDITA,

QVÆ INCIPIT: *SPECVLATORES*

DOMVS ISRAEL,

CVIVS SCHOLIASTICAM EXPOSITIONEM AD PEDES EIVSDEM SS. P.

AC D. REVERENTER EXPONIT, AC

SVPPLICITER OFFERT, DICAT,

ET SACRAT.

Dr. D. VALENTINUS LAMPEREZ ET BLAZQUEZ, OLIM IN

Complutensi Theolog. Aragoniæ Insigni Collegio Alumnus, & Rector, nunc verò Almæ Metropolitanæ ac Patriarchal. Eccles. Hispal. Canonicus; Theologiæ Moralis Cathedræ Professor, Illustriss. D. Archiepisc. Theologus, Archiepiscopatus Synod. Examinanator, &c.

HISPALI EX TYPOGRAPHIA LVCÆ MARTINI. ANNO DNI. 1696.

Aplicase a la Librería de N.tro
dro Alcantara Cordova y Mayo 2
de 1802 A. Obispo Gonzalez
Guard.

Audite, filij, disciplinam Patris. *Proverb.* 4.
Disciplinam qui abijcit, infelix est. *Sap.* 3.
Cura ergó disciplinæ dilectio est. *Sap.* 6.

SSmo. D.N.D. INNOCENTIO XII. PONTIF. MAX.

B^me. P.

ADUOLAT ad pedes Sanct. Tuæ libellus iſte Gratitudinis, & Religionis pennis. Tu enim Lydius lapis veræ, & falſæ doctrinæ probatorius: & ego clientulus B.T. devotiſsimus valdè, & addictiſsimus. A Regalis Sacerdotij Celſiſsimæ Maieſtatis obtutu ſeſe quidem retrahit præ exiguitate offerẽdũ munuſculũ; ſed á tua maxima benignitate attractum accedit iam confidentèr, & quod diſtantia fieri prohibet, illud pro me B. T. gratantèr ſiſtere ſe properat. Ignoſce igitùr, Pater Sanctiſsime, ignoſce auſibus meis, et qui Chriſti vices in terris geris, iſtud, etſi minutiſsimum æs in Eccleſiæ gazophilatium humilitèr miſſum humanitèr ſuſcipe; ſuper ſcriptionem enim tuam præferit, vt ſub tuo nomine nulli non arrideat, quod

ſub alio pluribus fortè diſpliceret: ergò S. T. iurè etiam reddendum potiùs, quàm gratià dicandum. Nõ cenſum attendas, ſed affectum æſtimes quæſo, quo ſummæ erga me S.T. beneficentiæ devinctum maximè fateor, dũ æqualis reddendi muneris impotem quidem, ſed avidum, me profiteor, vt in hoc, quod poſſum, ingratitudinis notà non inurar; cuicumque enim, quantumcumque in felicitate exiſtẽti, poſſe recompenſationem beneficij fieri per exhibitionem honòris, & reverentiæ, edocet Eccleſiæ fulgentiſsimum iubar; nec debère me accepti vmquâm obliviſci, quinimó nec ſat eſſe gratè accepiſſe, niſi profuſis id affectibus indicem, atque non tantum B. T. audiente, ſed vbique proclamem, monet idem S. Doct, ex Seneca. Hæc Gratitudinis penna. Sed quod ad Religionem attinet, in memoriam revocantur, quæ pridèm Africanæ Synodi ad Theodorum ſcribentes aſſeruerunt, nempè: antiquis regulis ſancitum eſſe, vt quicquam, quamvis in remotis, vel in longinquo poſitis ageretur Provincijs, non priùs tractandum, vel accipiendum eſſet, niſi ad notitiam almæ Sedis Apoſtolicæ fuiſſet deductum; vt eius auctoritate iuſta quæ fuiſſet pronunciatio firmaretur, indeque ſumerent cœteræ Eccleſiæ, velut de natali ſuo fonte, prædicationis exordium, ac per diverſas totius mundi regiones puritatis incorruptæ manerent fidei Sacramenta ſalutis. Vndè & opuſculum iſtud ad aras S. T. deferendum liquet. Et quidem ſi in eo B. T. aut voluntati ingratum, aut mẽti contrariũ á me, etſi intentione ſana, prolatũ aliquid de-

deprehendatur, delere iube: non enim correctionem fugit, qui ad te confugit; si autem conforme, tueri dignare, & tua Apostolica benedictione roborare, vt sub tanto aulpicio benevolè, ac libentèr ab obmnibus excipiatur, vti spero excipiendum, cum de hoc beneficio Clericali præcipuè Ordini, sed in omnes Christicolas redundanti, pro tollendis tot abusibus, & fraudibus impenso grates plurimas vniversalis Ecclesia referar, dum S.T. velut vigilantem virgam, rectam quidem, non curvam, semper vividam, numquàm marcidam, innocentiæ, iustitiæque floribus vernantem, nullas tamẽ in terra radices habentem, sed Cœlesti imbre vegetãtẽ, ac vt ollã, non vnã modó, sed trinã, charitatis igne succẽsã, zelo ferveſcentẽ, & in adhibendis remedijs pro reformatione tùm Clericorum, tùm Regularium, tùm Laicorum assequenda, quà Legum decrẽtis, quà pœnarum minis indefessè intentum reveretur, & plaudit. Sed quò progredi tentat calamus, obmutescente lingua? Tacco equidem: non enim valeo exprimere, quod de Sacerdote fideli iuxta cor Domini secundum ordinem Melchisedech sine Patre, sine Matre, & Genealogia suscitato, qui se, non alium, Petri naviculæ Rectorem positum: sibi, non alteri, Piscatoris annulum à Deo impositum continuè meditatur, venit prædicandum: scio etiam me non satis id percipere, quampluraque alia capacitatem meam transcendere: consultius autem esse præclara gesta silentio celebrare, quam non pro meritis laudare, quis ambigat? Si verò D. Innocentium Maxim.

Rhe-

Rhetoricis coloribus effingére nefas esset cuique; qui non est in arte Apèles, quomodó fas esse mihi imperitissimo arbitrabor? Licet verò, & libet (cum in alio, quę T. B. debeo, nequeam rependere) etsi indignissimo Dei Ministro, Altissimum enixè deprecari, vt Sanct. Tuam pro S. R. E. bono salvum, & incolumem ad multos annos conservet. Diù vive, P. B. vt Ecclesia Dei, cui dignissimè præes, sanctissimè gubernetur. Hispali Kalend. Augusti 1695.

Beat. Tuæ

Sanctissimos deosculatur humillimè pedes
minimus, & obsequentissimus servus.

Dr. Valentinus Lamperez & Blazquez.

CEN.

CENSVRA.

D. Doctoris D. Hieronymi de Abadia & Arençana, Insignis D. Antonij Seguntini primùm, Conchensis postmodùm Maioris Salmantini Collegij Alumni, ac S. Eccles. Oxomensis Canonici Lectoralis, nunc verò S. Metrop. ac Patriarchal. Hispali Magistralis, Archidiœcesis Synodalis Iudicis, &c.

EX Commissione D. Doct. D. Iosephi de Bayas, Iudicis, & Vicarij Generalis per Illust. ac Reverend. D. D. Iacobum de Palafox & Cardona, Archiepiscopum Hispalensem, Regiumque Consiliarium &c. Legi explicationem Bullæ à SS. D. N. Innocentio XII. nuper expeditæ, quæ incipit: *Speculatores Domus Israel &c.* A D. Doct. D. Valentino Lamperez & Blazquez, huius Almæ, & Patriarchalis Ecclesiæ Hispalensis Canonico meritissimo elaboratam: Opus quidèm breve, sed profunditate maximum: Opus argumento egregium, eruditione præstans, obiecto, & institutione vtilissimum: Opus in propositionibus clarum, in divisionibus discretum, in ratiocinationibus efficax: in philosophicis selectum, in moralibus securum, in theologicis sublime: in inveniendo facile, in eligendo dexterum, in exornando copiosum; in proponendo attentum, in consiliando prudens, in resolvendo maturum: varietate pulchrum, ingeniositate subtile, authoritate solidum. Sed quid immoror? Opus ita vndequaque perfectum, ita ex omni parte absolutum, quod omnem meam superat commendationem. Debita erant elogia tanto Authori, & ab amico, & Cócanonico potiori iure proclamãda, sed mihimet vim faciens abstineo, timens, laudibus istius prudentissimi viri offendere modestiã; quare muneri Censoris satisfaciens, concludo dicens, quòd potest Typis mandari, vtpotè in eo nihil Fidei Catholicæ, bonisq; moribus contrarium reperiur, pot ùs omnia, quæ in eo tractantur, Sacræ Scripturæ testimonijs, Conciliorum, & Sanctorum Patrum doctrinis fulciuntur. Hispali, pridiè Nonas Octobris, Anno Dñi. 1695.

Dr. D. Hieronymus de Abadia & Arençana.

Iu-

IVDICIVM REVERENDISSIMI P. PETRI ZAPATA, SOcietatis Ieſu, in Inſigni S. Reg. & Mart. Hermenegildi Hiſpalenſi Collegio S. Theol. diù Profeſſoris, ſtudiiq; eius Generalis emeritiſſimi Præfecti, & non ſemèl Rectoris, Domus item Profeſſorũ, nunc verò totius Provintiæ Bæthicæ Præpoſiti Provincialis, S. Cath. Maj. Concionatoris, S. Inquiſit. Qualificatoris, huiuſque Archiepiſcopatus Synodalis Examinatoris &c.

EX Commiſſione Domini Doctoris D. Ioſephi de Biyas, Proviſoris, & Vicarij Generalis huius Archiepiſcopatus Hiſpalenſis, vidi, & attentè perluſtravi Tractatum, cuius titulus eſt: *Diſciplina Ecclesiaſtica à Sanctiſſimo D. N. D. Innocentio* XII. *Pont. Max. inſtaurata* in quo Dñs Doctor D. Valentinus Lamperez & Blazquez, Canonicus Almæ Eccleſiæ Metropolitanæ, & Patriarchalis Hiſpalenſis, & in eádem Moderator Cathedræ Theologiæ Moralis, Examinatorque Synodalis & explicat Bullam eiuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri Domini Innocentij, quæ incipit: *Speculatores Domus Iſrael*, ineoque nihil inveni cenſura dignum, nihil non ſolidum, nihilque Sacræ Fidei dogmatibus, & bonis moribus diſſonum; ſed omnia probabilia, & plura ſeverioris diſciplinæ documenta: & omnes verſiculos prædictæ Bullæ ita expendit, diſcutit, & illuſtrat, tùm pelluciditate, ac nitore eloquij; tùm paſſim addenſatis Conciliorum, ac Sanctorum Patrum teſtimonijs, & ſolidæ doctrinæ obſervationibus, vt mihi appareat opus omnibus numeris abſolutum, & dignum luce publica: imò vellem, quod noctù, diúque omnium Eccleſiaſticorum manibus tereretur, vt & ipſi gratias referrent Authori, eo quod ſtudio pietatis in promovendos ad Sacros Eccleſiæ gradus, & Ordines adductus in hanc curam incubuerit. Plura de ipſo Authore dicenda ſupperent; ſed nota eius modeſtia calamum vltrò volantem retardat. Et tandem vt Cenſorem agam, iudico hoc opus Typis meritò eſſe mandandum ad communem Eccleſiaſticorum vtilitatem. In hac domo Profeſſorum Hiſpalenſi Societatis Ieſu. Quarto Idus Octobris Anno Domini 1695.

Petrus Zapata.

APPRO-

APPROBATIO Rmi. P. Fr. DOMINICI LINCE, ORD. Pred. in Sacr. Theolog. Magistri, studij Generalis Hispalens. Colleg. Maioris D. Thomæ Aquinatis Regentis iubilati, Archiepiscopatus Synodalis Examinatoris, & pro Prov. Bætica in Comitijs Generalibus Romæ celebratis Definitoris Generalis, &c.

EX Commissione mihi intimata à D. Doctore D. Iosepho de Bayas, huius Hispalensis Archiepiscopatus Vicario Generali, summa voluptate, & sedula attentione perlegi Opusculum continens doctrinalem explicationem Constitutionis Apostolicæ nupèr expeditæ à SS. D. N. D. Innocentio XII. Pont. Max. ad tollendos abusus, & fraudes, circà Ordinationem alienorum subditorum, felicitèr elaboratum studio, & labore D. Doct. D. Valentini Lamperez & Blazquez, Canonici S. Metrop. Eccles. Hisp. Cathedratici Moralis Theologiæ, necnon Examinatoris Synodalis in hoc Archiepiscopatu: quod quidem nullatenùs perlegi animo censurandi, sed desiderio addiscendi, & congratulandi Authoris zelo, cuius eruditionem, spiritum, claritatem, & studiositatem oculari experimento cognosco proptèr nostram familiarem, & quotidianam communicationem, & colloquia derebus concernentibus, tám Theologiam scholasticam, quám Moralem, vel positivam. Vndè in hoc opusculo vidi, quod à me prævisum est in Authore; inveni, quod expectavi, nimirùm, doctrinam sanam, & veridicam sine admixtione alicuis propositionis erroneæ, aut reprehensibilis, de quo nunquâm dubitavi; quis enim potest rationabilitèr præsumere à bono, & fructifero arbore produci malum, & infructuosum fructum? Itaque vidi omnes, & singulas clausulas huius Apostolicæ constitutionis summa eruditione, & claritate Authoris esse exactè, & sincere enucleatas, & expositas, expositione consona verbis, & intentioni Legislatoris: summa conformitate cum Decretis Concilij Tridentini, & reliqui anterioribus Concilijs; quaproptèr in hac explicatione nihil dignoscitur omissum, quod aliquomodo possit desiderari, ad exactam, sinceram, & veridicam expositionem huius Apostolicæ constitutionis; imò præter claram, & substantialem explicationem ipsius adiungit Author plura documenta, & monita salutaria, proficua ad instruendum, dirigendum, & illuminandum Ecclesiasticos ordinandos, qui aspirant ad legitimam receptionem Sacrorum Ordinum, quæ quidem constat esse fidelitèr deducta ex Apostolicarum constitutionum medulla & firmitèr corroborata varijs testimonijs Sacræ Scripturæ, & doctrina SS. Patrum; quo circà auderem asserere, expositorẽ in discursu huius Opus-

culi

culi nullam novam doctrinam proponere quoad ſubſtantiam; ſed ſolummodò addidiſſe novam claritatem, ſplendorem, & ordinem antiquæ, & veridicæ doctrinæ Sanctorum Patrum, & ſapientiorum Theologorũ per vtilem profectui, & directioni Ordinandorum; in quo Author obſervat documentum præſcriptum à Uincentio Lirenenſi, & directum vniverſaliter ad omnes Scriptores, & Interpretes Eccleſiaſticos his verbis: *Spiritualis Tabernaculi cuſtos prætioſas Divini dogmatis gemmas ſculpe, fideliter coapta, adorna ſapienter, adijce claritatem, intelligatur te exponente illuſtratum, quod anteà obſcuriùs credebatur, per te poſteritas intellectum gratuletur, quod anteà vetuſtas non intellectum venerabatur, eam tamèn doctrinam, quam didiciſti, ita doce, vt cum dicas novè, non dicas nova.*

Lineatim igitùr perlegendo hoc Opuſculum nihil in illo reperi diſſonum Fidei Catholicæ, nec adverſum bonis, & Chriſtianis moribus; imò vidi illum eſſe refertum ſana doctrina, & documentis ſalutaribus, & pervtilibus Reipublicæ Eccleſiaſticæ, & præcipué illis, qui aſpirant ad Sacros Ordines, ne præcipitanter prętendant promoveri ad illos ſine perfectione, & qualitatibus præſcriptis in hac conſtitutione Apoſtolica; nec dubito hunc tractatum fore pergratiſſimum, & ſummè proficuum Illuſtriſſimis Dominis Prelatis Ordinarijs, ad quos de iure ſpectat legitima Collatio Sacrorum Ordinum, qui præ manibus, & oculis habentes monita, & advertentias contentas in hoc Opuſculo, ſine dubio excitabuntur ad vigilanter, & advertenter impediendum tranſgreſſionem huius Apoſtolicæ conſtitutionis, & ad ſolicitandum eius debitam obſervationem, reijciendo à collatione Sacrorum Ordinum illos, in quibus non repererint dotes, & perfectiones debitas, & repellendo, quos viderint accedere ad menſam Dominicam, & ad pertractanda miniſteria Sacra ſine veſte nuptiali, nimirùm, ſine ornamento virtutum, & perfectionum, quibus debent adornari Eccleſiaſtici, vt legitimè promoveantur ad Sacros Ordines.

Prodeat in lucem communem hoc Opuſculum, & Typis mandetur, vt eius luce illuminentur inſipientes, & ſapientes delectentur ſuavi odore tam doctrinæ: ſic firmiter iudico, ſalvo meliori, in hoc Collegio Maiori Hiſpalenſi D. Thomæ Aquinatis die 17. Octobris Anno Dñi. 1695.

Fr. Dominicus Linze.

LI-

LICENCIA DEL CONSEJO.

JOseph Francisco de Aguiriano, Escrivano de Camara de el Rey N. Señor, de los que en su Consejo residen, certifico que aviendose presentado ante los Señores de èl, por parte de el Dr. Don Valentin Lamperez y Blazquez, Canonigo de la Santa Iglesia Metropolitana de Sevilla, Examinador Synodal de su Arçobispado, y Cathedratico de Moral, vn Libro intitulado: *Disciplina vetus Ecclesiastica à SS. D. N. D. Innocentio* XII. *Pont. Max. instaurata*; por los dichos Señores visto, dieron licencia para que le pudiesse imprimir, guardando las Leyes, el qual và rubricado cada oja, y firmado á el fin dèl de mi nombre, y mandaron, que despues de impresso se trayga á el Consejo, para que se tasse el precio, que por cada volumen huviere de aver, y para que conste de pedimento del suso dicho, y mandamiento de dichos Señores de el Consejo, doy la presente en Madrid à ocho dias del mes de Março de mil seiscientos y noventa y seis años.

Joseph Francisco de Aguiriano.

ERRATA SIC CORRIGE.

Pag. 1. lin. 10 vsus iuris *leg.* vsus iuris. pag. 2. l. 17. & vniverlem œcumenicum *leg.* vniversalem, & œcumenicum. ibid. l. penult. omri *leg.* omni. pag. 4. l. 15 subija cete. *leg.* subja ete pag. 10. l. 10. up. *leg* sup. pag. 12 l. 24. videtur *leg.* videretur pag. 15 l. 18. sræta *leg.* spreta. pag. 18 l. 6 prædicationis. *leg.* conversationis pag. 22. l. 26 œdifitia *leg* ædificia ibid. l. vlt. artificijj *leg* artificij pag. 24. l. 11. collatum. *leg.* collatum ibid. l. 28 egrditur *leg.* egreditur. pag. 25. l. 19. ex. ectatur *leg.* expetatur. pag. 25. l. 31. verbo *leg.* verba. pag. 28 l. 11 quis autem erit, *leg.* quis autem est pag. 30 l. 18 admirationem *leg.* ad imitationem pag. 34. l. penult Ecclsiastici. *leg.* Ecclesiastici pag. 40. l. 24. in Horto *adde* seù Cruce pag. 51 l. 25. ordinatione, Pauli, *leg.* Ordinatione Pauli. ibid. l. 30. ieiunio. leg. ieiunia. pag. 54. l. 10. Ial. leg. Ital. ibid. lin. penult. acceffiet, *leg.* accessit. pag. 56 l. penult. adnostrum; propositum. *leg.* ad nostrum propositum pag. 58. l. 22. Ordinnationis *leg.* Ordinationis. pag. 60. l. 8. allegat 12. n. 21. *adde* & Pater Gobat. in Alphab. Ord. n. 453. refert, id observatum. in quodam Episcopatu Germaniæ, qui etiam testatur n. 452. de consuetudine Diœcesis Constantiensis conferendi Ordines minores manè feriæ 6. quatuor tempor. pag. 69. l. 4. nescio. *adde.* nec satis concipio. pag. 71. l. 31. Burgidalens *leg.* Burdigalens pag. 72 l. 11. ædificium ruat neceffe, est tum. leg. ædificium ruat, necesse est; tum. pag. 74. l. 19. *qui sunt leg. qui sint.* pag. 77. l. 20. *approbatos* leg. probatos pag. 78 li. 30 prçterea. *leg.* ro, terea. pag. 79. l. 8. Burgidalense. *leg.* Burdigalense. ibid. l. 23. propenscone, ad vitam *leg.* propensione ad viram. ibid. l. penult has informationes. *leg* las informaciones. pag. 81. l. 3. á lsa *leg* à las ibid. l. 30. *trina à populo leg. trina populo* pag. 86. l. 22.

2 *nullai.leg nulla.*p.91.l.15.*cõferatur.le.cõferãtur*p.93.l.15.*quod diligeniiùs.leg.quò diligeniiùs* p. 102.ſtipendij *leg* ſtipendijs.pag. 106.l.12.digno ſcitur *leg.* dignoſcitur.pag. 107.l.4.*præminet.leg præeminet.*ibid. l. 8 piûs.*leg.*pius ibid. nomi.*leg.* nomine ibid. l. 10.*manibus tractatur quotidie.leg .manibus veſtris tractatur ſumitur; diſtribuitur quotidie.* pag.120. l.vlt.vt ſicſciamus *leg.* vt ſic dicamus.pag. 112.l. 21.omninò dè *leg.* omnimodè pag.113.l.15.montis,*adde* ſublimitatem ibid.l.22.clauſulæ.*adde,* doctrina. p. 117. Iubens.*leg.* iubens.pag.118. l.19.*queuut leg.queunt,* pag. 119.l.19.*vnlgares,leg. uulgares* pag.120.l.9 in illo *leg* initio pag.123.l.10. *placendi leg.placandi* ibid.l. 12. comperari.*leg.*comparari,pag. 125.l. vlt.*ſi non eſt leg.ſi non deeſt,* pag. 127.l. vlt..in fin.& initio ſequent tenendum *leg.*terendum.pag. 128.l. 14. intentis *leg.* intenti ibid.l. 20.gnaros. *leg.* gnavos p. 129.l.2.partic paricus,*leg.* parciùs ibid.l. 1.rationales. *leg.* rationabiles. ag.131.l.7.Epiſcopnm.*leg.*Epiſcopum. pg. 134.l.20. Frmat *leg.* Firmat p.136.l.20.ob oratore *leg.*ab oratore.ibid.l.33.neceſſariùs.*leg.*neceſſarius p.138.l.12. *Epiſcopaliuum leg.Epiſcopalium.*p.142.l.12.eruut.*leg.* erunt. p.145 l.9.*ſiue conſideratione.leg.ſine conſideratione.*ibid.l.12.nemo nos.*leg.*vt nemo nos.p. 146 *l.*32.dumuat.*leg.*dum aut p.152.l.2.expeditioem *leg.*expeditionem.p. 153.l. 3.intetlin.*leg.*Inter lin.p.156.iurament fuit ũ *leg* iuramentum fuit p. 161.l.13.offetur *leg.*offertur.p.163.in ipſa part Vrbanus *leg.*Vrbani p.164.l. 24.ſuſcipiuut.*leg* ſuſcipiunt p. 165. l.vlt.Poctificalium. *leg.*Pontificalium p.167 poſſit. *leg.*poſſint.p.169 l.23.Sacramenrum.*leg.*Sacramentum.p.171.l.12.auctoaitatem.*leg.*auctoritatem.pag 174. init. Bull.Ctemens *leg.* Clemens.pag.177.l.10 Biibooſſ.*leg.*Barboſ.p.179.l.18 conſtiruionem. *leg.*conſtitutionem.p.180.l.16.illieité.*leg.*illicitè p.182.l.18.*Nullus* leg.*cum nullus.*p.183.l.vlt. extrerts. *leg.*exteris.p 184.l. 6.Familieris. *leg.* Familiaris. p.183.l. 30.recutrit *leg.*recurrit p.191.l.10 Oordinum.*leg.*Ordinum,ibid.l.21. Sarcidenſi.*leg.*Sardicenſi ibid.l.24.aditus fraudibuſne.*leg.*aditus fraudibus, ne. ibibid.l. 29.vbi natus, *leg.*vbinotus. p.203.l.6.promoveenti.*leg.*promoventi. p. 206. lin.2. præbeant.*le* præbeat.ibid.l.12.A *le.*AA.primæ.p.216.l.16.vdie *leg.*vide.p.208.l 20. eb eo.*leg.*ab eo.p.213.l.20. quindecin.*leg.*quindecim.p.215.l. 14. conhantur. *leg.* contrah antur.p.222.l.3.opus eſt ſolum congrua,*leg.*opus eſt congrua ſolum. p. 226 l.5.*Ordinandus* leg.*originis.*p.231.l.9. ſolum habet. *leg.*ſolum habent. ibid.l. 17. non ſola Matris.*leg.*ſola Matris. pag.238.l.3 arbrtrio.*leg* arbitrio.p.239.l. 5. disiuntivam. *leg.*disjunctivam pag.244.l.16. ordinatipis.*leg.*ordinationis.ibid.l.29. maiores *leg*,minores.p.245.l.vlt. ad eodem.*leg.*ab eodem p.247.l.30. expreſa.*leg* expenſa. p. 253.l.15. confimat.*leg.*confirmat.p. 254.l. 2. ne aditus, vllus.*leg.*ne aditus vllus. p. 261.l.3. non obſtantibus ji,*leg.*non obſtantibus. ibid.l. 24.inteemedia. *leg.* interme-dia.

Ex Commiſione Supremi Caſtellæ Senatus perlegi Librum inſcriptum *Diſciplina vetus*;&c. hiſque mendis ſuo prototypo correſpondet, Matriti die 13.Menſis Martij anno Dñi 1696.

Licenciatus D.Simon Joſeph de Olivares & Balcazar.

LICENCIA DEL ORDINARIO.

EL Dr. D. Joseph de Bayas, Provisor, y Vicario General de Sevilla, y su Arçobispado, por el Illustrissimo, y Reverendissimo Señor Don Jayme de Palafox, y Cardona, mi señor, por la gracia de Dios, y de la Santa Sede Apostolica, Arçobispo de esta dicha Ciudad, y Arçobispado, de el Consejo de su Magastad &c. Doy licencia, por lo que toca á este Tribunal, para que se pueda imprimir, è imprima vn Libro, cuyo titulo es: *Disciplina vetus Ecclesiastica &c.* Compuesto por el Dr. Don Valentin Lamperez, Canonigo de la Santa Iglesia Metropolitana, y Patriarchal de esta Ciudad, y Examinador Synodal de este Arçobispado, atento à no contener cosa contra nuestra Santa Fè Catholica, y buenas costumbres, sobre que han dado su Censura las personas á, quien lo cometi; con tal que dichas Censuras, y esta mi licencia se aya de imprimir, é imprima al principio de cada Libro. Dada en Sevilla á 29. de Octubre de mil y seiscientos y novẽta, cinco años.

Bayas.

Por mandado del señor Provisor.

Juan Francisco de Alvarado.

SVMMA DE LA TASSA.

JOseph Francisco de Aguiriano, Escrivano de Camara del Rey N Señor, vno de los que en su Consejo residen, certifico que avien-dose visto vn Libro compuesto por el D. Don Valentin Lamperez y Blazquez, Cathedratico de Theolgia Moral, y Canonigo de la S. Iglesia Metropolitana de Sevilla, intitulado: *Disciplina vetus Ecclesiastica SS. D.N.D. Innocentio* XII &. por los Señores de el Consejo, tassaron à seis mrs. cada pliego, y à estre precio mandaron se vendiesse, y que esta certificacion se pusiesse al principio de cada vno de ellos. Madrid, y Março 13. de 1696. años.

Joseph Francisco de Aguiriano.

SEN

SENTENTIA DOMINI D. IOSEPHI de la Torre & Orumbella, I. V. Doctoris S. Metropolitanæ Valentinæ Ecclesiæ Canonici Doctoralis, & Regni Valentiæ pro sua alma Ecclesia Deputati, Archiepiscopatus Synodalis Iudicis, Sacrorum Canonum Primarij Interpretis, &c.

IVssu Supremi Castellæ Senatus sedulò perlegi aureũ opus inscriptum: *Disciplina vetus Ecclesiastica à SS. D.N.D. Innocentio* XII. *Pontifice Maximo instaurata.* Auctore Doct. D. Ualentino Lamperez & Blazquez, Sanctæ Metropolitanæ Ecclesiæ Hispalensis Canonico, Moralis Theologiæ in eádem alma Eclesia Professore, Synodaliq; Examinatore. Mirum profectò opus! mole exiguum, ingens doctrina iuxtà, & eruditione. In vestibulo Bullam tãquam lapidem angularem ob oculos ponit, quo super ædificij structuram, fastigiumque molitur. Sanctissimus Innocentius, *Vir totus ex sapientia, virtutibusque factus* Prædecessorum Bullas, Conciliorum Decreta, Ecclesiæ Patrum sententias, veteremque disciplinam Ecclesiasticam, quasi collabentem fulcit, & novo iubare perfundit, vt cum Tertulliano: *Novam rem aggredimur ex vetere-- vetustate nobilem, novitate fœlicem.* Plura enimverò Canonica Decreta adamussim á Summis Pontificibus, & Concilijs condita, desuetudine, seù socordia enervata emarcuerant.

Boetius de Consolat. lib. 2. Pros. 4.

Tertul. adversus Marcionem lib. 1. cap. 1.

Idem de Pallio cap. 1.

Aurel. Prudent. in Psichomachia.

Nunc, inclinatis cervicibus adiuga vitæ
Deteriora trahi, seseque addicere noxis
Turpibus; & propriæ iacturã ferre salutis.

At

At ſicut fumoſa favilla admoto lumine, flamã amiſſam recipit; haud aliter novo Eccleſiæ Solis lumine, & zelus Domus Dñi. ſpirante afflatu, priſcam canitiem Leges reſument, & inſtauratæ refervescent. Numquid dignas ſummo Paſtori rependendi grates quiſquam potis erit? Nec totus profectò Chriſtianus Orbis. Nihil vltra Eccleſiæ magis proficuum, quam ad Sacros Ordines, & arduum Sacerdotij culmen, aditus indignis occludere, benemerentibus reſerare. *Sicut, qui mittit lapidem in acervum Mercurij: ita qui tribuit inſipiẽti honorem*, & cum Minutio: *vanus error hominis, & inanis cultus Dignitatis, fulgere purpura, mente ſordeſcere.* Complures ſanè irrepſerant abuſus, maleferiatorum ope, haud illi diſſimiles, quem recenſet Falco Beneventanus, nim irùm Philippo Galliæ Rege virgente, ſeù potiùs Ioanne eius filio, Vmbertum Principem, qui ſeſe Delfinatu exuerat, vnico die Sacris Ordinibus inauguratum, ne intercedente ſpatio, Canonicifvé intervallis à renuntiatione reſiliret. Heù dolor! quam ſeverum ferri candentis iudicium aurea lingua D. Chryſoſtomus comminatur: *Laicus in die Iudicij Stolam Sacerdotalem accipiet, & à Deo Chriſmate vngetur in Sacerdotem; Sacerdos autem peccator ſpoliabitur Sacerdotij dignitate.* Septem Sacrum Cathecumenorum lavacrum ſcrutinia anteibant, vt refert Albinus, aurificis propemodùm ſtatera, non populari trutina examen ad Ordines candidatorum ſerió perficiendum. Romulus (Halicarnaſei verbis vtar) *Cum alij quodãmodò, & inconſideratè eligant Sacerdotes, & alij*

Proverb. 26. 8. *Suidas, & Heſychius de Acervo Mercurij. luculentius D. Iſidorus in Gloſ.*

Minutius Fœlix in Octav.

Falco Beneventan. in Chronic. anno 1118.

D. Ioan. Chryſoſtom. Hom. 40.

Albinus Flacus de Divinis Offic. ca. 19.

Dioniſ. Halicarnaſeus lib. 12. *cap.* 3.

cen-

censeant huius honoris pretium voci præconis subijciendum; alij verò Sacerdotia sorte dividunt: ipse (Romulus) *Sacerdotia, neque venalia esse, neque sorte dividi voluit: sed legem tulit, qua iussit ex singulis Curijs creari duos, qui annum ætatis quinquagesimum iam præterissent, qui & genere alijs præstarent, & virtute essent insignes & censum sufficientem haberent, & corpore essent integro.* Si in Ethnicorum Sacerdotum delectu tam insignem præstantiam Romulus requirebat, Sacerdotum inquam, *qui Dijs* (cum D. Gregorio) *ligneis, & lapideis serviebant.* Quo studio, solicitudine, imò (vt cum Ennodio dicere ausim) & *ex agella*, deligendi, qui Sacerdotium, vt agnum immaculatum immolent, avidè ambiunt. S. Leo, scribens ad Dorum Beneventanum Episcopum, mirum est quantum mœreat de eversis, in promovendis ad Sacra, legibus: *Iudicium, quod de te sperabamus, dolemus esse frustratum, quando eate commissse perspicimus, quæ omnem Ecclesiasticæ sanctionis regulam culpabili novitate fædarent, &c. Vndè miramur te, quem auctoritatum Apostolicæ Sedis, observantissimum esse convenerat, tam negligenter, ac potius insolenter egisse, vt traditarum tibi legum, non custos, sed transgressor existeres &c. cognovimus apud te novo ambitu, fœdoque colluvio Presbyterij Ordinem fuisse turbatum &c.*

D. Greg. lib. 4. Epist. 31. relat. à Gratian. in cap. Sacerdotibus 41. 11. quæs.

Ennod. Ticenenc. in vita S. Epiphanij.

S. Leo. Pap. Epist. 5.

At Sanctissimus Pontifex hisce, & alijs salutaribus Decretis, Ecclesiasticam disciplinam ab imminenti discrimine vendicat: inde cunctis spes oborta nostrum sæculum vitijs pridem affluens, virtutum ferax dein concelebran-

dum,

dum, & præteritorum quamquam dolor feriat, præsentaneum remedium leniet; prestolandumque perinde, vt autumo, fici fructũ in vinea Ecclesiæ ex cultæ, non temporum vicissitudini ob noxium, imó perpetem fore. Quam parabolam ad mores, & probitatem candidatorum ad Ordines, disertè exponit eruditissimus vir, nedum purpura, & scriptis, sed & animarum profectus zelo illustris.

Em. Card. Gabr Paleot. Episcop. Bononien. in Episcopali Bononien. part. 3. Serm. de Sacram. Ordin. pag. mihi 151. Prudent. in Psichomachia.

Atq; vbi peccatum regnauerat, aurea Templi
Atria constituens, texat spectamine morum
Ornamenta animæ: quibus oblectata decoro
Æternum solio dives sapientia regnet.

Sed quid diutiús immoror subdens soli faculas, cũ liber isthíc indefesso studio, lectissimaq; eruditione concinnatus nihil vltra desiderandum relinquat, flores quippè Sacrarum, politicarumq; litterarum extra ordinem vagantes, apis instar argumentosæ, Auctor decerpens, *distendit nectare cellas*, seú Bullæ *clausulas*; atq; ingenij, quo pollet, acumine, mẽti, & verbis Sanctissimi Pontif. luculentér attemperat. Indé Librum, Sanctorum Patrum, Conciliorum, & Sacræ Politiæ medullam, aut Ecclesiasticorum speculum, inscribi posse censeo: tantum abest, vt quidquam à fide Orthodoxa devium, aut Christianis moribus, Iuribusq; regalibus adversans, redoleat. Matriti Kalendis Martijs anno à Christo nato 1696.

D. Iosephus de la Torre
& Orumbella.

AD LECTOREM.

ACcipe, Benevole Lector, hæc pauca obsequij tui amore congesta, & si non satis diggesta, vt lucem præferant ad intelligentiam nuperrimæ SS. D. N. D. Innoc XII. constitutionis, & consonantiam demostrent cum aliorum Prædecessorum suorum legibus, ad comprobationem, non nova in ea induci, sed vetera collabentia quasi fulcris reparari. Nolo te admonère de reverentia debita Apostolicis Decretis, seù Pontificijs Bullis; iustè enim suspicor, te ofensum iri, cum sis nedum Catholicus, sed & Ecclesiasticus. Primus discendi ardor, nobilitas est Magistri. Quis sapientior, quis sanctior, quis nobilior Rom. Pontifice? Spirituales igitur aures erige, & audi attentè disciplinam SS. Parent. N. D. Innocentij, qui exaltatus in Ecclesia plebis Romanam Cathedram conscendit, vt te erudiat; amplectere doctrinam eius, & scribe Decreta ista, non in tabulis lapideis, sed in præcordijs tuis, vt tibi sint Lex vitæ, & disciplinæ, non mortis, & supplicij; infelix enim est, qui disciplinam abjicit. Non me consideres hic loquentem, sed quid SS. quid Sacri Canones decernant, quid Ecclesiæ Patres, & DD. doceant (quantum privato homini fas est) indigitantem. Plura quidem sunt omissa, sed legenti tibi attentè occurrent, perfacileque erit, inventis addere: maloque te brevitate voluminis ad lectionem invitari, quam ipsius mole vel solum

lum visa deterreri. Certè plures suppetunt libri, si studium non desit addiscendi. Generalis est huius expositionis doctrina, sicut vniversalis est Bulla. Si in aliquo te reprehensum, invenetis, non mihi, sed tibi tribuc, qui reprehensione digna admisisti; sed re vera nullius offensionem intendo, et si quandoque, quod zelus dictat, transcribam. Nec idcò putes in Hispania Disciplinam Ecclesiasticam collapsam, seù fraudes, & abusus, de quibus in hac constitutione, accidisse, quia Hispanum, & in Hispania me scribentem agnoscis: erras siquidem, si ita argumentaris. Vale, & ora pro me, ne qui meliora probo, deteriora sequar.

NOTA,

Duplex est legis interpretatio: alia juridica, seu canonica: alia doctrinalis, seu merè probabilis. Prima à solo Legislatore, seu ab habẽte specialem eius cõmissionẽ procedit. Secunda verò cuilibet Doctori permissa est, dum Legislatoris menti non repugnat. Primo modo procedit Sum. Pontif. cum constitutiones suas, seu Prædecessorum suorum, aut Conciliorum Genaralium declarat. V.g. vti fecit S. Pius V. Decreta aliqua Trident. declarando. Ita quoque procedit Sacr. Congreg. EE. DD. Card. S. Conc. Trident. Interpret. Secundo modo processére alij DD. qui sup. Concil. Trident. scripserunt, seu Bullas Pontificum scholiarunt. I. interpretatio, seu declaratio habet vim legis, si cætera concurrant. Secunda verò nullam aliam habet auctoritatem, præter intrinsecam rationum, seu extrinsecam AA: me autem

in

in hac expositione secundo modo procedere, nec vellе arrogare mihimet, quod proprium est Superioris, qui legem condidit, præveniendo declarationem Roman. Pontif. seu Sacr. Congreг. sed veluti Ecclesiæ obsequentissimum filium in omnibus me illis submittere, & ab ipsis canonicam dubiorum, quæ super hac Bulla emergant expositionem, esse expetendam etsi nemo ambigere possit, ita profiteor, iterum, iterumque testabor.

IESVS.

DISCIPLINA VETUS

ECCLESIASTICA A SANCTISSIMO D. N. D. Innocentio XII. Pontif. Max. instaurata.

INTRODVCTIO.

SAnctissimus noster in Christo Pater, & Dominus, D. Innocentius, Divina Providentia Papa XII. materiam reformationis, cui â principio suæ fœlicissimæ toti Ecclesiæ in summum Pontificatum assumptionis pro suo, quo ardet, zelo, ac tuendæ, immò & instaurandæ disciplinæ Ecclesiasticæ studio totis viribus intendit, prosequens, novissimè Apostolicam constitutionẽ expedivit pro tollendis abusibus, & fraudibus, quibus aliqui, & non pauci, ad recipiendos Ordines ab alienis Prælatis vtebantur; considerans autem, non sine magno gaudio, quod ex eius sententiosis, & prægnantibus clausulis, quamplurima ad Ecclesiasticorum institutionem salutaria monita erui possunt; & quod, licét ex se clarę sint, & explicatione non indigeant quoad sapientes; tamen, non solum istis, sed & insipientibus, seu minus doctis, debitores sumus, qui quidem forasse medullam, quam in se includunt, enucleare non po-

terunt

terunt ; immó & aliquas difficultates in ſimplici earum intelligentia invenient: ſciens etiam, quamplu-ribus in deſiderio eſſe , præ manibus hanc Bullam habère, & noſcere,quid in ea declaretur , & decernatur, vt poſſint id obſervare, & inoffenſo decurrere pede per doctrinas aliquorum graviũ Auctorum ,qui ante huius Bullæ expeditionem de rebus, & punctis , quæ in ea tractantur, ſcripſére,quorum opiniones iam non ſunt probabiles , quatenus ad terminos huius Apoſtolicæ Conſtitutionis non reducantur , vt conſtans eſt apud omnes;licet tenuitas,& inſufficientia mea,quam ſine fictione fateor, ante quam pateat , & aliæ iuſtæ rationes poſſint me retrahere, & in ſilentio continère, donec alius maiori ſpiritu , & litteris prædítus, votis omnium reſpondèret ; mei tamen in communem ordinandorum, & ordinatorum profectum cooperandi deſiderij ſtymulo agitatus,calamum ſumo, non docendi animo, ſed alijs communicandi,quod ad meam directionem , & muneris mei adimpletionem , lectione , & ſtudio ſuper hanc Bullam facto comparavi. Quidquid autem dixero, maiori,qua poſſum , & debeo , humilitate , & veneratione Sanctæ Apoſtolicæ Sedis , veritatis legitimæ Cathedræ correctioni ſubjicio , quin velim , aut preſumam , quod hæc mea explicatio, gloſſæ,aut notulæ maiorem ſibi vendicent auctoritatem , quam ſententiarum , & rationum allegandarum pondus meruerit , & ſapientum virorum approbatio , quarum iudicio eas ſubmitto,

dare

dare voluerit. Faxit Deus, vt cuncta in maiorem sui gloriam, & proximorum vtilitatem eveniant. Vt autem claritate aliqua procedam, in particulas divido Bullam, quæ de verbo ad verbum relata est tenoris sequentis.

SANCTISSIMI D. N.
D. INNOCENTIJ DIVINA PROVIDENTIA Papæ XII. Constitutio, qua plura declarantur, ac præscribuntur, pro tollendis abusibus, & fraudibus, circà Ordinationes alienorum Subditorum.

INNOCENTIVS
SERVVS SERVORVM DEI
AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

SPECVLATORES Domus Israel, quæ est Sãcta Dei Ecclesia, per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam constituti, 2. eó potissimum ab ipsis Pontificatus Nostri primordijs Pastoralis vigilãtiæ nostræ studia convertenda esse duximus, 3. vt qui in sortem Domini vocantur, sacrisque addicuntur ministerijs, 4. qui-

ppè quos irreprehensibiles esse convenit; vt præesse valeant corrigendis, 5. ac in quos tamquam in speculum reliqui oculos conijciunt, 6. exijsque sumunt, quod imitentur, 7. tales sint, qui dignè possint Dominica Sacramenta tractare, 8. ac ædificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina. 9. Sanè hoc inito consilio, non alios, quantum fieri potest, quàm qui in sanctitate, & iustitia, 10. per ordinatissimos Ecclesiasticæ Militiæ gradus, 11. statis intervallis ambulaverint, 12. ac piè, & fideliter in ministerijs anteactis se gesserint, ad Sacerdotium assumi, 13. sacrasque ordinationes iuxta priscum Ecclesiæ morem, præscriptis á iure temporibus orationi; & ieiunio consecratis, haberi cupientes, 14. severiorem quamdam in concedendis Indultis suscipiendi Sacros Ordines extra tempora huiusmodi, & interstitijs ad id designatis minimè servatis, vltrò Nobis proposuimus adhibendam rationem, 15. quâ videlicet servata, ante meritum laboris, ante tempus examinis, ante experientiam disciplinæ Sacerdotalis honor non probatis minimè tribuatur, 16. nec vnquam heri sacrilegi, hodie Sacerdotes, heri prophani, hodie sacrorum Antistites, veteres vitio, virtute rudes, & recentes, discipuli simùl, ac Magistri pietatis creentur, 17. sed ij tantùm, iuxta constitutas á Maioribus Leges, 18. ab humili gradu fidelis Populi ad sacrarum administrationum sublimitatem promoveantur, 19. qui post mutatum habitum sæcularem diuturna conversatione inter Clericos fuerint comprobati

bati, 20. ac multo tempore didicerint, quæ postmo-
dum alios docère teneantur. 21. Cæterùm per ea ipsa
Indulta, quæ super præmissis parciùs quidem, ac ex
certis tantũ, & magis rationabilibus causis cõcedere de-
crevimus, contraria quavis illorũ interpretatione peni-
tùs improbata, 22. salutarem illam, quam sacri Gene-
ralis Tridentini Concilij Decreta de non ordinandis
ad patrimonij titulum, nisi illis, quos Episcopi pro
necessitate, vel commoditate suarum Ecclesiarum assu-
mendos iudicaverint, præscribunt, disciplinam ne-
quaquam relaxatam intelligi; 23. quinimò nec vn-
quam ad Indulta huiusmodi exequenda Episcoposip-
sos arctare, sed illorum executionem arbitrio sem per
eorumdem Episcoporum, quorum conscientias hac
in re strictissimè oneratas voluimus, prorsus relinque-
re declaravimus; 24. sperantes in Domino eos, qui
iuxta Apostoli monitum, nemini citó manus impo-
nendas esse probè norunt, 25. sibi, & vniverso gre-
gi attendentes, in quo eos posuit Spiritus Sanctus re-
gere Ecclesiam Dei, 26. reverènda ipsis spiritibus Ange-
licis ministeria ab horninibus, sine consideratione ap-
prehendi numquam permissuros, 27. nec temerè præ-
ripi passuros, quæ vita probata dũtaxat accipere prome-
retur, 28. omnes insuper, & singulos cuiuscumque tandẽ
gradus, Ordinis, & dignitatis fuerint, quibus ex hu-
ius Sanctæ Sedis gratia Ordines præfatos extra eadem
tempora conferendi, vel alijs, vt illos sic conferre
valeant, indulgendi potestas fieri consuevit, cum di-

vinos

vinos Ordines largiri districti semper esse iudicij oporteat, seriò monitos voluimus, vt præscriptos sibi desuper in suis quiq̃ facultatibus terminos religiosè custodiant, nec eos cuiusvis consuetudinis, aut exempli prætextu vllatenùs transgrediantur. 29. Verùm quò impensiùs Apostolicæ gubernationis curam, & cogitationes in hæc intendimus, eò maiori cũ animi nostri dolore ex quampluriũ Uenerabilium Fratrum nostrorum Archiepiscoporum, & Episcoporum in diversis Regionibus existentium delatis ad Nos querelis accepimus, 30. graviora quotidiè malignari inimicum in Sancto, sacrilega scilicèt illorum impudentia in dies crescente, qui propriæ salutis immemores, Clericales Ordines sibi forsán à proprijs Præsulibus denegatos, seu quos, aliquibus Canonicis sibi obstantibus impedimentis, denegari meritò verentur, ab alienis Episcopis, non quæ Iesu-Christi, sed eas, quæ ad ipsos non pertinent Oves, in animarum suarum perniciem quærentibus, nec tot Canonicas damnationes contra vsurpantes alienæ plebis hominem latas per horrescentibus, absque suorum Prælatorum commeatu, hoc est, dimissorijs, commendatitijs ve eorum litteris destituti, quinimó eis inscijs, & sæpè etiam invitis, sub minus legitimis Beneficij Ecclesiastici, Originis, Domicilij, seu etiam Familiaritatis, ac continuæ Ordinantium Episcoporum commensalitatis quæsitis titulis, in sacrarum legum fraudem, & contemptum, illegitimè suscipiunt, 31. atque ita non intrantes per ostium

oſtium, & nihilominus Tabernaculum Domini cum macula inhabitare non dubitantes, ſacrificium in ſacrilegium convertunt, iudicium abſque miſericordia ſibi conſciſcunt, Deo que minimè placentes, & tamen placare velle preſumentes, non modo eum non placant, ſed magis irritant, dum videntur in cordibus ſuis dicere: non requiret. 32. Hinc eſt quod Nos ex commiſſæ Nobis diuinitùs Apoſtolicæ ſeruitutis munere, abuſus, fraudes, ac ſcandala huiuſmodi penitùs, & omninò, è medio tollere, ac irreligioſam contrafacientium audaciam, quantum Nobis ex alto conceditur, compeſcere, & reprimere volentes, 33. nec non fel. re. Vrbani VIII. contra malè ordinantes, & malè ordinatos, quæ incipit: *Secretis*, aliorumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, ac etiam Conciliaribus hac in re editis Conſtitutionibus, & Ordinationibus inhærentes, illaſque quoad ea, quæ præſentibus non adverſantur, quatenùs opus ſit, innovantes, 34. de Uenerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium eiuſdem Concilij Tridentini Interpretum, qui quæcumque antehác ſuper præmiſſis ab ipſorum Cardinalium Congregatione in particularibus caſibus edita decreta, declarationes, ſeu reſponſa ad earumdem præſentium limites reducenda eſſe cenſuerunt, conſilio, ac etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, 35. ad Omnipotentis Dei Gloriam, Eccleſiæ vtilitatem, veteris

teris disciplinæ instaurationem, totiusquẽ Christiani Populi ædificationẽ, 36. hac generali nostra, & perpetuò valitura Constitutione, decernimus, & declaramus, 37. nulli Episcopo, seu cuiusvis loci Ordinario, tametsi Cardinalatus honore fulgeat, licere, 38. exterum quempiam, ac sibi ratione Originis, seu Domicilij, iuxta modum inferiùs declarandum, legitimè contracti non Subditum ad Clericalem tonsuram promovere, cuiusvis Beneficij Ecclesiastici ei statim, ac tonsura huiusmodi insignitus fuerit, conferendi, seu ad quod is á Patronis iam præsentatus, seu nominatus fuerit, prætextu, etiamsi Beneficium prædictum de novo ea expressè adiecta lege fundatum fuisse constiterit; vt quis immediatè post Clericalem Caracterem susceptum ad illud instituatur. 39. Præterea Clericum, qui legitimè iam à proprio Episcopo ad eamdem Clericalem tonsuram, seu etiam ad minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo ratione, ac titulo cuiuscumque Beneficij in illius Diœcesi obtenti ad vlteriores Ordines promoveri, nisi ante eorumdem susceptionem Testimoniales litteras proprij Episcopi, tàm Originis, quàm Domicilij super suis Natalibus, ætate, moribus, & vita sibi concedi obtinuerit, easque Episcopo Ordinanti in actis illius Curiæ conservandas exhibuerit. 40. Licèt verò Clericus ratione cuiusvis Beneficij in aliena Diœcesi obtenti subjici dicatur Iurisdictioni illius Episcopi, in cuius Diœcesi Beneficium huiusmodi situm est, eam tamen de cætero hac in re inconcusè servari volumus

mus Regulã, vt nemo eiusmodi subiectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi Beneficium prædictum eius sit reditus, vt ad congruam vitæ sustentationem sivè iuxta Taxam Synodalem, sivè, ea deficiente, iuxta morem Regionis pro promovendis ad Sacros Ordines, detractis oneribus, per se sufficiat, illudque ab Ordinando pacifice possideatur, sublata quàcumque facultate supplendi, quod deficeret fructibus eiusdem Beneficij cum adiectione Patrimonij, etiam pinguis, quod ipse ordinandus in eàdem, seu alia quavis Diœcesi obtineret, ac Episcopus sic Ordinans tám de prædictis Testimonialibus Litteris, quàm de reditu Beneficij huiusmodi expressam in consueta collatorum Ordinum attestatione mentionem facere debebit. 41. Cœterùm Subditus ratione Originis is tantum sit, ac esse intelligatur, qui naturaliter ortus est in ea Diœcesi, in qua ad Ordines promoveri desiderat, dummodò tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, ocasione nimirùm itineris, Officij, Legationis, Mercaturæ, vel cuiusvis alterius temporalis moræ, seu permanentiæ eius Patris in illo loco, quo casu nullatenùs eiusmodi fortuita nativitas, sed vera tantùm, & naturalis Patris origo erit attendenda. 42. Quod si quis tanto temporis spatio in eo loco, in quo ex accidenti, sicut præmittitur, natus est, moram traxerit, vt potuerit ibidem canonico aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario eius loci litteras Testimoniales, vt supra, obtinere, illasque Episcopo Ordinanti per eum

in collatorum Ordinum Teſtimonio ſimilitèr recen-
ſendas præſentare teneatur. 43. At ſi Pater in alieno lo-
co, vbi eius filius natus eſt, tamdiù, ac eo animo per-
mãſerit, vt inibi verè Domicilium de Iure contraxerit
tunc non origo Patris, ſed Domicilium per Patrem le-
gitimè, vt præfertur, contractum pro Ordinatione
eiuldem filij attendi debeat. 44. Subditus autem ratio-
ne Domicilij ad effectum ſuſcipiendi Ordines is dum-
tâxat cenſeatur, qui, licèt alibi natus fuerit, illud tamen
adèo ſtabilitèr conſtituerit in aliquo loco, vt vel per
decennium ſaltèm in eo habitando, vel maiorem re-
rum, ac bonorum ſuorum partem cum inſtructis Ædi-
bus in locum huiuſmodi transferendo, ibique inſuper
per aliquod conſiderabile tempus commorando, ſatis
ſuperque ſuum perpetuò ibidem permanendi animum
demonſtraverit; & nihilominùs vlteriùs vtroque caſ-
ſu ſeveré, & realitèr animum huiuſmodi habere iure-
iurando affirmet. 45. Si quis tamen à propriæ originis
loco in ea ætate diſceſſerit, qua potuerit alicui canoni-
co impedimento obnoxiùs effici, etiam Ordinarij ſuę
originis teſtimoniales litteras, vt ſupra, afferre debebit,
ac de illis expreſſà ſimilitèr mentio in ſuſceptorum
Ordinum Litteris facienda erit. 46. Ad hæc nullus
Epiſcopus alienæ Diœceſis Subditum Familiarem ſuũ
ad aliquos Sacros, ſeu Minores Ordines, vel etiam pri-
mam tonſuram promovere, ſeù ordinare præſumat
abſq; eius proprij originis ſcilicèt, ſeu Domicilij Prælati
Teſtimonialibus Litteris, vt ſupra, & niſi ad præſcrip-
tum

tum Concilij Tridentini præfati Seſſ. xxiij. Cap. ix. De Reform. Familiarem prædictum per integrum, & completum triennium in ſuo actuali ſervitio ſecum retinuerit, ac ſuis ſumptibus aluerit; Beneficium inſuper, quod ei ad vitam ſuſtentandam, iuxta modum ſuperiùs præfinitum, ſufficiat, quacumque fraude ceſſante, ſtatim, hoc eſt, ſaltèm intra terminum vnius menſis à die factæ Ordinationis, re ipſa illi conferat, ac in Ordinationis huiuſmodi Teſtimonio expreſſam itidem familiaritatis, ac litterarum prædictarum mentionem facere teneatur. 47. Porró, vt quicumque fraudibus aditus omninò præcludatur, volumus, & Apoſtolica Authoritate ſtatuimus, atquè decernimus, vt Epiſcopus quilibet ſuos ratione originis, ſiuè Domicilij Subditos Clericos quoſcumque ab alienis Epiſcopis quavis authoritate, etiam cum ſuis commendatitijs litteris promotos, nedũ ad formã Concilij Tridentini ſupra dicti Seſſ. xiv. Cap. iij. De Reform. quoad ſcientiam examinare valeat, verùm etiam Ordinum eis collatorum Teſtimoniales litteras, gratis tamen, recognoſcere, ac diligenter perquirere, an quoad illos præſentis Conſtitutionis forma, & diſpoſitio adimpleta fuerit, aſſignato ſic promotis termino competenti ei magis beneviſo ad docendum de eiuſmodi adimplemento, ita vt quos eo termino elapſo id minimè præſtitiſſe comperierit, â Suſceptorum Ordinum exercitio, ſi ita, & quamdiù ei expedire videbitur, ſuſpendere, illiſque, ne in Altari, aut in aliquo Ordine miniſtrent, interdicere poſſit. 48. Ita ve-

ró præmissa omnia, & singula perpetuò, ac inviolabiliter obseruari, atque adimpleri volumus, vt si quid in iisdem præmissis, seu eorum aliquo secùs fiat, Ordinans quidèm à Collatione Ordinum per annum, Ordinatus verò á susceptorum Ordinum executione, quamdiù proprio Ordinario videbitur expedire, eo ipso suspensus sit, alijsque insuper gravioribus pœnis pro modo culpæ nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio infligendis vterque subiaceat. Decernentes pariter easdem presentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit in omnibus, & per omnia plenissimè, & inviolabiliter obseruari. Sicque, & non aliter per quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos, ac Sedis præfatæ Nuncios, aliosvè quoslibet quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, vbique iudicari, & definiri debère, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon quibusvis etiam Iuramento, confirmatione Apostolica, aut quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus,

Pri-

Privilegijs quōquē, Indultis, & Litteris Apoſtolicis ſub quibuſcumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & alijs decretis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus in genere, vel in ſpecie, ſeù alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeù quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illorum omnium, & ſingulorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum exprimerentur, & inſererentur, nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, eiſdem præſentibus pro expreſſis, & inſertis habentes, illis aliâs in ſuo robore permanſuris ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cœteriſque contrarijs quibuſcumque. 49. Volumus autem, vt præſentes Litteræ in Valuis Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in Acie Campi Floræ de Vrbe, vt moris eſt, publicentur, & affigantur, ſicque publicatæ, & affixæ, omnes, & ſingulos, quos illæ concernunt, perindè arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique eorum nominatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent; quodque earumdem præſentium

tium

cium transumptis, seu exemplis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsùs fides, tám in Iudicio, quâm extra illud, vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergó omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum Decretorum, Declarationis, Uolũtatis, Statuti, & Derogationis, infringere vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorũ Petri, & Pauli Apostolorũ eius, se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo nonagesimo quarto, pridiè Nonas Novembris, Pontificatus Nostri Anno Quarto.

B. Card. Prodatarius. I.F. Card. Albanus.

Visa de Curia I. Sacripantes

Loco ✠ Plumbi.

D. Ciampinus.

Registrata in Secretaria Brevium.

ANNo à Nativitate Dñi. N. IESV Christi millesimo sexcentesimo nonagesimo quarto, Indictione secunda, die sexta Mensis Novembris, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & Dñi. N.D. INNOCENTIJ Divina Providentia Papæ XII. Anno quarto, supradictæ litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Ecclesiæ S. Io. Lateranensis Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, in Acie Campi Floræ, ac in alijs locis solitis, & consuetis Vrbis, per me Thomàm Orlandum eiusdem Sanctissimi D. N. Papæ Cursorem

Franciscus Antonius Simoncellus Mag. Curs.

EX-

EXPLICATIO.

I. Titulus significat præcipuam suæ Sãct. in huius Bullæ expeditione intentionem, quæ est declarare verum sensum, in quo regulæ Canonicæ, & Conciliares, quæ de Ordinum Collatione loquuntur, intelligendæ sunt, & decernere, quid in futurum observandum sit: & est notandum, quod SS. D. Noster vocat *abusus*, & *fraudes*, ea, quæ aliquibus visa sunt *vsus*, *iuris*, & *libertatis* Subditorum, & rigores Superiorum, qui suspensione ab Ordinum exercitio velut subterfugia puniebant.

INNOCENTIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI.

2. *Innocentius*, est nomen SS. D. N. Papæ, qui hodie regnat, & respondet suis operibus, vel hæc illi correspondent, adimplẽdo sententiam D. Ambros. de dignit. Sacerd. *Cap.* 3. *Nomen congruat actioni, actio respondeat nomini.* Æterna memoria ea digna sunt, quæ, & nostrum Pontificem condignum efficiunt, vt inter glorioſos suos Prædecessores, qui in sua assumptione, & Coronatione eo nomine insigniti fuère, annumerétur. Qui scire desiderat, qui, & quales fuerint Domini Innocentij à primo vsque ad decimum huius nominis, consulat, præter Platinam, P. Nicolaum Causino, in Epist. dedicatoria ad Dom. Innoc. X. D. Innocentius XI. sanct. memor. plausibilis est, non solum Romæ, vbi de eius Beatificatione agitur, sed toto Chris-

Christianitatis Orbe, ob innumerabilia prodigia, quæ in eius intercessione sui devoti experiuntur, admirantur, & quantum licét, venerantur. De D.N. Papa taceo, quia nemo, dum vivit, securè laudatur.

3. *Episcopus* est quidem SS. Romæ Antistes, cui Episcopatui Summus Pontificatus annexus est, & est adeó excellens hoc nomen, quod Apostolicus eo non dedignatur, quinimmó vocat Fratres alios Episcopos, cum tamen Reges, & Imperatores Filios appellet; (colligant hinc Magnates, Nobiles, & Christiani omnes, in quanto honore, & veneratione habenda est Episcopalis Dignitas, & quotquot ea funguntur;) quia Episcopatus est ordo maior, qui est in Ecclesia Dei Cap. 1. de Privileg. Cap. penult. de Præbend. glos. verb. Episcopus in proœm. lib. sext. & alibi. Aliquando Summ. Pontfex. vocatur *Vrbis Romæ, & Catholicæ Ecclesiæ Episcopus*. Cap. Si Episcopus. 2. q. 9. Cap. transmarinos, Cap. Aphros 98. dist. & Chalcedonense Concilium S. Leo. Pontificē, & vniversē œcumenicum Episcopum acclamavit. D. Thom. relat. in addit. ad Cap. Ecce. 99. dist. sed regularitér solum vocatur *Episcopus* nihil amplius addendo, vel quia antonomasticè eo ipso intelligitur de Episcopo Urbis, & Orbis; vel propter humilitatem, vel ob alias causas, quas explicant Doctores sup. dict. Cap. Ecce, & Cap. Primæ Sedis, in fin. 99. dist.

4. *Servus Servorum Dei.* Stylum hunc introduxit S. Gregor. Papa, qui parvus in sui existimatione, Magnus ab omnibus acclamatur; eum imitati sunt Successores sui; quia non essent Sanctissimi, nisi Humilimi; & quia Summo Pontifici, quo maior est cœteris, eo proprior humilitas. Quare S. Bernard. lib. 2. de considerat. cap. 6. ait. ad Eugenium: *Fundus bonus humilitas, in quà omne ædificium spirituale constructum crescit in Templum Sanctum in Domino. Per hanc nonnulli possedère etiam portas inimicorum; quæ virtutum æquè potest Dæmonum debellare superbiam, tyrannidem hominum? Cæterùm cum omni indifferentèr personæ hæc sit quæ-*

qnædam turris fortiiudinis à facie inimici, neſcio, quo pacto tamen vis eius maior in maioribus, & in clarioribus clarior comprobatur. Nulla ſplendidior gemma in omni præcipuè ornatu Summi Pontificis, quo enim celſior cæteris, eò humilitate appæret illuſtrior & ſe ipſo.

5. Hoc ipſo etiam ſignificant Pontifices, altiorem dignitatem eſſe clariorem ſervitutem. De Antiogono Macedoniæ Rege refert Plutarchus, dixiſſe Principi ſuo filio, quem inſtruebat: *Scito, Regnum noſtrum eſſe ſplendidam ſeruitutem.* Sed altius eſt teſtimonium D. Pauli: *Cum liber eſſem ex omnibus, omnium me ſeruum feci, vt omnes facerem ſalvos.* 1. ad Cor. 9. 7. & Origen. hom. 7. in Pſalmos: *Qui vocatur ad Epiſcopatum, non ad Principatum vocatur, ſed ad ſeruitutem totius Eccleſiæ.* Non enim in ſola ſubjectione, ſed & in dominio, aut Prælatura cõſiſtit ſervitus; ſervus enim dicitur, qui aliorum vtilitati ſervit, ſivè obediẽdo, ſivé imperando. Landtmeter, de vet. Cleric. lib. 2. c. 42. in fin.

6. Cum itaque quilibet Prælatus ſervus ſuorum ſubditorũ ſit, Aug. Barboſ. de offic. & poteſtat. Epiſc. part. 1. tit. 2. Gloſ. 2. quorum quilibet, vt poté creatura, ſervus eſt Dei; Summus Pontifex, qui eſt ſuperior Epiſcopis dignitate, & juriſdictione, licét non Ordine, & Charactère Epiſcopali, & etiam Regibus, & Imperatoribus, & habet vniverſalem totíus Eccleſiæ ſuperintendentiam, & curam, eſt magis ſervus, & proprij ſſimé appellatur: *Servus ſervorum Dei.* vel quia ſervus Epiſcoporum & Regum, & omnium Chriſti Fidelium; vel quia ſervus in ſuperlativo gradu. Undé glorientur alij in Regnorum, & Dominiorum ſuorum titulis; Romanus verò Pontifex in nomine tantum Dñi. gloriatur, qui ſe metipſum humiliavit, atq; exinanivit, formam ſervi accipiens, cum in forma Dei eſſet Apoſtolis, & Prælatis omnibus dicens: *quicumque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter, & qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſervus.* Math. 20. vt nimirùm, qui in Eccleſia præſunt, *non ſe exiſtiment poteſtate dominãte, ſed charitate ſerviente felices.* S. Aug. Ep. 109. vide Corn. á Lap. in d. loc. Math.

4.

SPECVLATORES DOMVS ISRAEL, QVÆ EST Sancta Dei Ecclesia.

7. *SPECVLATORES.* Hoc nomen est, quod magis explicat significationem huius vocis Græcæ *Episcopus*. Cap. Clerus §. Episcopus 44. distinct. & vocatur ita iuxta S. Augustin. lib. 1. de Civit. Dei. Cap. 9. *Quasi populorum, quibus præpositus est, observator, custos, & præfectus, qui speculatur, & prospicit populorum subditorum mores, & vitam.* Et Urbanus Pap. in Epist. ait, id ipsum significare solia, seù thronos ipsis in eminenti loco præparatos: *Sedes Episcopis in Ecclesijs erectæ indicant speculationem.* Id circò vocatur etiam *Superinspector*, quasi excubitor vigilans è suæ sedis specu, & hoc manifestat plurimùm pondus Pastoralis honoris, seù meliús oneris, & continuas ipsum concomitantes curas, & si hoc attentè perspicitur, est eficacissimum inter omnia alia motivum, vt subditi magis discoli, & suæ salutis incurioſi eò maiori honore, veneratione, & amore observent suos Prælatos, quò isti vigilantiores, & præstantiores fuerint zelo, & cura animarum sibi commissarum, & aberrantium Oviũ; quare aiebat D. Paulus. *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis, ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris; reddituri. vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes; hoc enim expedit vobis. ad Hebr.* 13. *v.* 17.

8. Additur *Domus Israel.* Alludit ad cap. 3 seú. 33. Ezechiel. vbi dicitur, *Speculatorem dedi te Domui Israel.* Hug. Card. *id est, Ecclesiæ.* Vide ibi plura: & ita quoque intelligit N. SS. confirmans, quod nupèr diximus, vniversalis Ecclesiæ esse Episcoppum quamobrem aliqui, debita cum proportione, ipsi, vt Iesu-Christi, Vicario in terris, nomen *Panepiscopi*, id est, summi, & omnium; inspectoris, quod D. Dionys. Areop. Christo attribuit accomodãt. Et etiam significat prædictis verbis, quám altè, & fixé suæ Beatitudinis menti inhæret illud D. Bern. ad Eug. III. *Blanditur Cathedra? specula est, indè deniq; superintendis sonans tibi Episcopi nomen, non Dominium, sed officium. quidni loceris in eminenti, vndè prospectes omnia, qui speculator super omnia constitueris? enim verò prospectus iste procinctum parit, non otium; quando libet*

libet gloriari, vbi otiari non licet, nec locus est otio, vbi sedulæ vrget solicitudo omnium Ecclesiarum. Lib. 2. de Consider. cap. 6. Digna quidem verba, vt omnium Prælatorum oculis frequentèr obversentut.

PAR. II.

EO POTISSIMVM AB IPSIS PONTIFICATVS NOS-tri primordijs Pastoralis vigilantiæ nostræ studia converienda esse duximus.

9. Præcipua D. N. Papæ solicitudo, & cura versatur circà id, quod magis interest, in quo prudentissimè se gerit; quia licet Pastor omnibus ovibus prospicere debeat, iuxta illud Pauli: *Attendite vobis, & universo gregi, &c.* Actor. 20. sed specialiús eis, de-quibus cum D. Cyprin. de discip. & habitu virg. cap. 2. dicere possumus, quod sunt *illustrior portio gregis Christi.* Etiam: quia si hi, qui instituuntur Clerici, sacrisque addicuntur ministerijs, tales sint, quales debent, facile totius gregis, seù populi Christiani reformatio consequetur. Fertur, S. Philipum Nerium Ecclesiasticorum normam pio quodam ausu solitum dicere; si haberet socios decem Sacerdotes, omnium virtutum genere excultos, spiritu ferventes, animarum salutem sitientes, gloriam Dei tantúm quærentes, ab omni cupiditate alienos, fortitudine, & vero zelo præditos, litteris ornatos, &c. totum mundum in meliorem frugem reducturum: videtur impossibile, sed non est tale: *Atque vt discas ita esse* (verba sunt D. Chrysost. apud Corn. in Math. cap. 5.) *Vnus profectò Paulus tã multos ad Dei attraxit notitiã, si omnes huiusmodi essemus, quot terrarum Orbes attraheret & ipsi possemus?* meritò ergò Pastoralis SS. D. N. Pap. sedulitatis studia in Clerum potissimúm convertuntur, vt exindè sæcularis populi reformatio consequatur.

PART. III.

QVI INSORTEM DOMINI VOCANTVR. &c.

10. Hi sunt. qui per Ecclesiasticam tonsuram fiunt Clerici; nam *Cleros*, vndè derivatur vox *Clericus*, idem est, ac *sors*;

& ita D. Hieron. ait: *Propterea à Clerici dicuntur, quia de sorte Domini sunt, vel quia Dominus sors, id est, pars Clericorum est.* 12. q. 1. cap. *Clericus*. quare cum tonsurantur, recitant cum Episcopo illa verba: *Dominus pars hæreditatis meæ &c.* Ex Psalm. 15 Originem habuit hoc ex electione D. Mathiæ, super quem cecidit sors, Actor. 1. 26. & ideo primus nomen Clerici sortitus est. S. Aug. in Psalm. 67. Isid. l. 2. Etim. cap. 2. S. Anton. 1. p. t. 6. cap. 2. ap. Corn. in d. loc. Dicitur etiam *vocantur*, quia Clericalis status, non ex electione propria, sed ex Dei vocatione, ceù felicissima sorte, assumendus est, iuxta illud Christi Ioann. 15: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos &c.* & Paul. ad Hebr. 5. *Nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur à Deo tam quam Aaron.* Quare examinanda seriò hæc vocatio, de quo plura in Exhortatione ad spiritualia exercitia á SS. D.D. Inn. XI. decreta.

PART. IV.

QVIPPE QVOS IRREPREHENSIBILES ESSE *convenit, vt præesse valeant corrigendis.*

11. Hæc clausula videtur deducta ex illa celebri sententia D. Anselmi, & aliorum, quos citat numquam satis laudatus D. Ant. Aug. in Epit. Iur. Can. vet. lib 4. tit. 5. cap. 11. & refertur in Decret. Grat. dist. 61. cap. 2. *In Sacerdotibus eligendis curam oportet esse perspicuam: irreprehensibiles enim esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis.*

11 *Quippè quos irreprehensibiles.* Plurimùm inculcat SS. Pater sub hoc verbo; quod vt clarum fiat, recolendum est, quod Apostolus gentium instruens Discipulum suum S. Timotheum circá qualitates, quibus pollére debent, qui in ministros Domini eligendi sunt, ait: *Oportet ergò Episcopum irreprehensibilem esse*, &c. 1. Ad Timoth. 3. Comunis expositio tenet quod sub hac voce *Episcopus* comprehenduntur etiam ibi Presbyteri. D. Thom. Lyra. Corn à Lapid. & alij; non quia non distinguantur hi duo gradus, vt dicebat Aèrius, & est hæretica assertio, & inter Hæreses eam numeravit Epiphanius, Augustinus, & Philastrius, sed

ſed, vel quia in primitiva Eccleſia commune erat nomen Epiſcopi etiam Presbyteris, cum in diſtinctione quidem vocis, ſed non rei, vt volunt S. Anſelm. D. Thom. & alij, & oſtendi putant ex alijs quibuſdam Scripturæ locis, vt Actor. 2. Ad Philip. 1. & ad Tit. 1. etſi diſentiat Haye hîc vocans hanc rationem parum ſolidam; vel quia Apoſtolorum tempore ijs Eccleſijs, in quibus pauci erant fideles, ſimùl ob raritatem Miniſtrorum non ordinabantur Presbyteri, qui ſimúl Epiſcopi non eſſent, vt vult S. Epiphan. hæres 75. adverſ. Aëriũ: vel ob rationem D. Chryſoſt. *Quoniam inter Epiſcopũ & Presbyterum intereſt fermè nihil, quippè Presbyteris Eccleſiæ cura permiſſa eſt, & quæ de Epiſcopis dixit Apoſtolus, ea etiã Presbyteris congruunt; ſola nãque ordinatione ſuperiores ſunt; atque hoc tantùm pluſquam Presbyteri habère videntur.* Hæc ille, Ordinationem intelligens ordinandi, benedicendi, & conſecrandi poteſtatem.

13. Ex hac, ſeù alia ratione, in quo non concordant Interpretes, Apoſtolus omittens Presbyteros, pergit ad Diaconos, & proſequitur dicens: *Diaconos ſimilitèr pudicos:::& hi autẽ probentur primùm, & ſic miniſtrent, nullum crimen habentes.* Corn. à Lap. ibi. *id eſt cum inventi ſunt (per probationem, & examen factum ante eorum Ordinationem) irreprehenſibiles, quos acuſſare, quos criminari nemo poſſit.* Et hæc expoſitio conformis eſt alteri D. Pauli litterali loco; nám ad Titum ſcribens ait: *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe*: ad Thimoth. autem dicit: *Irreprehenſibilem eſſe.* In phraſi ergò Apoſtoli idem eſt, *ſine crimine eſſe*, ac *irreprehenſibilem eſſe*, & conſequentér idem eſt dicere de Diaconis, quod ſint *nullum crimen habentes*, ac ſi exprimeret, debére eſſe *irreprehenſibiles*. Uide Haye Bib. Max. Compilatorem in præcit. verba. Quare D. Chryſoſtom. cit. in Gloſ. ait: *Vides, vt eàmdem & ab his virtutem requirat. Etſi enim Epiſcopi, atque Diaconi impar dignitas eſt, paritamen ratione vtrumque irreprehenſibilem decet, atque eàdem vitæ ſanctimania eſſe conſpicuum.* Ex quo non benè colliges, Epiſcopos & Presbyteros non teneri ad maiorem perfectionem, quam Diaconos.

14. Apoſtolus non meminit aliorum graduum Diaconatui

tui inferiorum, sed omnes comprehenduntur sub generali nomine *Diaconi*. Haye in d. loc. Paul. Nam *Diaconus* vox Greca est, latinè significans idem, quod *Minister*, quotquot autem initiati sunt Presbytero inferiores, Ministri sunt Sacerdotis in Ordine ad Eucharistiam conficiendam maiori, aut minori immediatione, & proximitate: Ergò quodammodó Diaconi, & sic sub illa clausula continentur: admodùm, quo in lege veteri, licèt inter Levitas distincti essent gradus; nam erant Natinei, Ianitores, Actores Templi, teste M. P. N. Isidoro de Divin. Offic. lib. 2. communitér tamen in Sacra pagina Levitarum nomine, qui Sacerdotum antiquæ Legis Ministri erant, significantur. Sed licét ita non esset, sufficit pro nunc, quod SS. D. N. illud adaptat omnibus, *qui in sortem Domini vocantur, Sacrisque addicuntur ministerijs, quippè quos irreprehensibiles esse convenit.*

15. Restat nùnc, quod hi, qui sine consideratione, vt lugebat D. Bernardus, ad Ordines currunt, aut cucurrérunt, attenta reflexione, & seria meditatione considerent significatum huius vocis *irreprehensibilis*. Aureum os D. Ioann. Chrysost. de ea loquens hom. 10. in 1. ad Thimoth. ait: *Hoc vnico verbo genus omne virtutis expressit*: quod confirmat Doct. Maximus Epist. 83, ad Occean. cap. 4 *Omnes virtutes vno sermone comprehendit*; sed addit: *Et penè rem contra naturam exigit: quis enim ille est, qui absque peccato, & reprehensione vivat?* Et reverà si quodlibet, quantumvis minimum peccatum reprehensione nos dignos facit, quis in hac miserabili vita irreprehensibilis erit? Ideó idem Hieronym. lib. 1. adv. Pelag. cap. 8. asseverare audet: *Primum, quod dicit* irreprehensibilis, *aut nullus, aut rarus: quis enim est, qui non quasi in pulchro corpore, aut nævum, aut verrucam habeat.* Quę sententia congruit versioni Syriacæ, quæ ita legit: *Oportet ergò Presbyterum talem esse, vt nævus in eo non reperiatur.* Arabica ita vertit: *Non esse imperfectum*; quod plus dicit; nam imperfectio moralis minus est, quam culpa venialis.

16. Hęc

16, Hæc tamen ita intelligenda ſunt, vt non ideò dicere videamur, quod qui in ſortem Domini vocantur, carére debent prorſùs peccato, & multo minùs, illud non commiſiſſe; ſiquidem, vt notavit D. Thom. in præcit. Epiſt. Pauli. loc. non dixit Apoſtolus, *qui nullum crimen habuerint*, ſed *nullum crimen habentes*. Similitér Auctor Gloſſæ ordinariæ advettit, non dixiſſe Paulum, oportet Epiſcopum *ſine peccato eſſe*, ſed *ſine crimine eſſe*: aliàs cum dilectus Evangeliſta in ſua Canonica Epiſt. cap. 1. aſſeveret: *ſi dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt*; nullus poſſet licitè ordinari, ſi prædicti textus in eo rigore accipiendi eſſent; vt etiam temperat S. Auguſt. tract. 41. ad cap. 8. Ioann. & refert cap. *Apoſtolus*, diſtinct. 81. vbi benigna interpretatione explicatur, vt intelligamus, qui reprobandi, admittendiv€ ſunt ad Ordines; quod autem dictum eſt cum D. Ioann. Chryſoſt. & Hieronymo, excitare nos debet magnoperè, vt aſpiremus ad illam puritatem, & perfectionem noſtro altiſſimo ſtatui propriſſimam, nam, vt ait idem Hieronym. lib. 1. adverſ. Pelag. *Vult certè Deus tales eſſe Epiſcopos, ſive Presbyteros, quales vas electionis docet.* Scilicét, irreprehenſibiles, ac omni virtute ornatos.

17. *Vt præeſſe valeant corrigendis.* Vrgentiſſima quidem ratio, motivum, ſivé finis; ad cuius intelligentiam notandum, quod ex quo Clerici inſtituuntur, fiunt laicis ſuperiores; quare D. Hieronym. de Clericis loquens, cap. duo ſunt 12. q. 1. ait: *Hi namque ſunt Reges, id eſt ſe, & alios in virtutibus regentes.* Ob hanc etiam cauſam inter alias Coronam in capite ferunt; quæ quidem expreſſa eſt ſigno Sanctitatis, gloria eſt honoris, & opus fortitudinis: cum ergò Clericalis electio Miniſtros Domini ad hanc excellentiam, & præſidentiam elevet, capaces eos faciens Beneficiorum, Præbendarum, Dignitatum, honorum, & officiorum Eccleſiaſticorum, cuì annexa ſit iudicandi, moderandi, corripiendi, & puniendi authoritas, quid mirùm, quod ab eis tanta exigatur perfectio,

fectio, & irreprehenſibilitas? nam, vt ait D. Hieronym. ad cap. 3. Micheæ: *Re vera, qui ad hoc eliguntur, vt cæteris præſint, ſicut præordinantur dignitate, ſic præeminere debent ſanctitate.* Alitér namque quomodò poterunt ſæcularium vitia corripere, dicente Spiritu Sancto Eccleſ. 34. *Ab immundo quis mundabitur*? Ad quod videtur allusionem facere. S. Gregor. Mor. lib. 7. *Manus ſordida aliam non lavat, & oculus plenus pulvere maculam non conſiderat, ita mundus debet eſſe, qui vult aliena corrigere.* S. quoque Ioannes Chryſoſtom. ſup. præf. tex. Apoſt. huius vocis *irreprehenſibilis* vim perpendens, poſtquam dixit, omne genus virtutis ſub illa includi, addit: *Ita, qui ſibi vel levis culpæ conscius eſt, malè profectò facit eam rem appetens, qua indignum ſe per opera facit; non enim decet huiuſmodi regere, ſed regi: eum quippè, qui regendos alios ſuſcipit, tanta debet gloria virtutis excellere, vt inſtar Solis cæteros, veluti iguiculos in ſuo fulgore obſcuret. Debet huiuſmodi vitam habere immaculatam, vt omnes in illum, & illius vitam velut exemplar aliquod excellens intueantur.* Manear ergò ſtabilitum, quod, qui in ſortem Domini vocantur, debent eſſe *irreprehenſibiles, vt præeſſe valeant corrigendis.*

PART. V.

AC IN QVOS, TAMQVAM IN SPECVLVM OCVLOS conijciunt.

18. Verba ſunt S. OEcumen. Trident. Concil. ſeſſ. 22. de Reform. cap. 1. quæ ſemper ante oculos habère debemus. Omitto integrum locum hìc adducere, quia in Manual. document. pro Ordin. pag. 121. & 122. maximam capitis partem refero; ſed non deſinam advertere, quod ſpeculum, qua ſimilitudine, & methaphora vtuntur Trident. & N SS. Pater, defectus alienos pandit, & aliquando etiam prorios, hoc

hoc ipso quod alienos patentes non reddit, vel quia vapore aliquo splendor eius hebescit, vel quia calybe caret ; supponere ergò, quod Ecclesiastici sunt veluti speculum, in quo reliqui oculos conijciunt, idem est, ac si diceret ; quod sicut sæculares habent in suis ædibus, & aulis specula chrystalina, ad quorum censuram crines, ornatum, vestemque dispo-nunt, vitiaque oris, & capitis corrigunt, dum in ea attentissimé inspiciunt, & ibi imaginem sui repræsentatam contemplantur : ita etiam posſuit Deus in hoc maximo vniversi, quod ad hominum habitationem fabricatum est, palatio, Clericos pro speculis, vt omnes fideles in ipsos oculos dirigant, & ad eorum normam in moribus, & omni eo, quod ad ornatum animæ spectat, se fingant, atque disponant, vitiaque, & defectus, quos in facie suæ conscientiæ agnoscunt, dum ante eos sistunt, statim delére per pœnitentiæ lachrymas, atque per novæ vitæ emmendationem corrigere satagant : ad quod Ecclesiastici valdè puri, nitidi, & omni virtutum splendore clari vivere debent ; si ita sit, laicus superbus, luxuriosus, prophanus, avarus, gulosus, incontinens, iracundus, ad vindictam proclivis, &c. videns Clericum humilem, castum, modestum, misericordē, & liberalem, temperantem, devotū, patientem, mortificationi addictum, in oratione assiduum, & omnibus ad Divinū cultum pertinentibus religiosum, &c. statim in se fœditatem, immò & nævum confussus recognoscit, & emundare procurat.

19. Nisi forté pulchritudinis animæ contemptor, vel huius ornatus minùs curiosus, quam corporis, similis sit illi, quem S. Iacob. minor. in sua Canon. cap. 1. comparat *viro considerati vultum nativitatis suæ in speculo : consideravit se, & abijt, & statim oblitus est, qualis fuerit.* Vbi Corn. à Lapid. ly *In speculo* de verbo, & lege Dei intelligit ; quia in eo nos inspicimus, & speciem animæ contemplamur ; vt videamus, quantum á virtutis perfectione distemus, & maculas animæ intuentes eas abstergamus. & eluamus. Uerbum enim, & lex Dei ostendit claré sine fuco, & adulatione

præcepta virtutum, & prohibitionem vitiorum omnium; illis addẽs promiſſa, & præmia, his minas, & ſuplicia, vt illas nobis imprimat, hæc é mente eradat. Ita ergò Eccleſiaſticus veluti verbum, quod per os eius loquitur Dominus, & lex viva, ſivè ad praxim redacta, vocatur ſpeculum; ſpeculum, inquám, veritatis nemini blandiens, nullum ſeducens, renuntians omnibus faciem ſuam ſine palpatione, vt in eo, & corám eo, talem ſe quiſque reperiat, qualis fuerit; quocircá præcónes verbi Dei, & cõfeſſarij debent eſſe ſinceri, liberi, nec curare, aut timère auditorum, & pœnitentium querelas, aut animi commotionem, ſeu dolores ſenſus; qui enim illis (verbis vtor Hieron. ad Nepotian. de vit. Cleric.) iraſci voluerit, eò quod ſuo officio fungentes patentem ei reddant deformitatem, ſeu vitia etiam levia, ipſe deſe cõfitebitur, quod talis ſit; & ſicut ait Clemens Alex. lib. 1. Pædag. cap. 9. *Sicut ſpeculum non eſt malum deformi, quod ipſum oſtendat qualis ſit: & ſicut medicus non eſt ægroto malus, quod ei febrim annuntiet, non enim medicus eſt cauſa febris, ſed ipſe febrim arguit, ita nec is, qui reprehendit, ei malè vult, qui laborat animo, nec ei delicta adiungit, ſed ea, quæ adſunt, peccata oſtendit ad hoc, vt avertat ab huiuſmodi ſtudijs*: Quare ſicut inſanus eſſet, qui ſpeculum frangeret, eo quod in illo deformitatem ſuam repræſentatam agnoſceret; ſic amentià laborare videtur, qui in Eccleſiaſticũ invehereretur, eo quod deffectus ipſi patentes redderet verbo, aut facto.

20. Rurſús: ſpeculorũ acies, & fulgor menſtruis mulieris hebetatur, ait Plin. lib. 7. cap. 15. immò ſolo halitu aliquantulum offuſcatur: ita etiam Eccleſiaſtici luxurioſi, & vitijs carnalibus dediti hebetantur, ne ſpeculi officio fungi valeant: immó ſæpiùs ſolo halitu, hoc eſt, familiaritate, aut converſatione cum fæminis, ſeu etiam viris ſolet nitor Prædicatorum, & Confeſſariorum offuſcari, ne claré, ſincerè, & liberé vitia pœnitentium, ſeu auditorum obiurgare cum fructu poſſint.

21. Præ-

21. Prætereá: ſpeculum qua parte caret metallo, non poteſt repræſentare, ſeu reflectere ſpeciem, nec conſequentér repræſentare: ita etiam deffectus virtutis, ſeu fortitudinis in ſuperioribus, Parochis, ſeu Uicarijs foraneis, &c. ſolet eſſe in cauſa, quare vitia non clarè pareant his, qui eis laborant, vt ab ipſis abſtineant; vel Prælatis, vt remedia adhibeant (ſervato ordine charitatis, & fraternæ correctionis;) tunc autem ſpeculi vices non gerunt, quamvis in ſuis moribus chryſtalini appareant.

22. Hac fortitudine replevit Dñus. Ieremiam ſuperiorum, & Prædicatorum ſpeculum, quando, poſtquam dixit: *Ecce conſtitui te hodié ſuper gentes, & ſuper regna, vt evellas, &c.* addidit: *ne formides à facie eorum, nec enim timère te faciam vultum eorum.* Ierem. 1. Uirtute ſimili prædítus extitit Baptiſta, cum Herodi liberé obiurgavit: *Non licet tibi habère vxorem fratris tui*: Marc. 6: de hoc requiſito loquitur Spiritus Sanct. Eccleſiaſt. 7. *Noli quærere fieri iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne fortè extimeſcas faciem potentis, & ponas ſcandalum in æquitate tua.*

23. Ait Plin. lib. 33. cap. 9. *Specula optima apud maiores fuerunt Brunduſina ſtanno, & ære mixtis: prælata ſunt argentea.* Ita optima virtutum, & vitiorum ſpecula ſunt illi verbi Divini Præcònes, & Confeſſarij, qui inſtar argenti clarè, & inſtar æris, ac ſtanni fortitèr, & conſtantér intonant minas, & ſupplicia, legum violatoribus à Deo decreta. Hiſce enim acies mentis repercuſſa in ſe reflectitur, humiliatur, compungitur, cum Deo, Deique lege in gratiam redit.

24. Sed nos Eccleſiaſtici non debemus exiſtimare, quod ſumus ſpecula ſæcularium, quin ſint & alia ſpecula, in quibus noſmetipſos ſtudioſè aſpiciamus, & reſpiciamus, & noſtras maculas, aut rugas agnoſcamus; incongruum enim, immò & phariſaicum eſſet, ſpecula eſſe ſæcularibus feſtucàs imperfectionum ſuarum repræſentantia, carentibus nobis alijs ſpeculis ad ſpeculandum defectus proprios: alitér enim

nec trabes culparum noſtrarum gravium videremus. Exod. 38. verſ. 8. dicitur; quod Moyſes iuſſu Dei *fecit & labrum æneum cum baſi ſua, de ſpeculis mulierum, quæ excubabant in oſtio Tabernaculi.* Locus hic varias habet expoſitiones ad ſui intelligentiam, quæ videri poſſunt apud Abulenſ. & Corn. ibi; ſed ad rem præſentem idem Corn. in Epiſt. Iacob. cap. 1. verſ. 23. ait, id feciſſe, *vt in eo Sacerdotes ſacrificaturi ſe lavantes inſpicerent, & ſi quid maculatum, vel incompoſitum invenirent, detergerent, & componerent*; nam vt ait S. Greg. hom. 17. in Evang. *Specula mulierum ſunt præcepta Dei, in quibus ſe ſanctæ animæ ſemper aſpiciunt, & ſi quæ in eis ſunt fœditatis maculæ, deprehendunt, cogitationum vitia corrigunt, & quaſi renitentes vultus velut ex reddita imagine componunt; quia dum præceptis Dominicis ſolerter intendunt, in eis procùl dubio, quid in ſe cæleſti viro placeat, vel quid diſpliceat, agnoſcunt.*

25. Explicemus hoc ampliùs; nam certé non otioſé notatum eſt, ſpecula illa eſſe *mulierum.* Videtur cauſam fuiſſe, primo; quia mulieres vtuntur ſpeculo, vt ſe in eo aſpicientes mundent, & ornent; viri verò abutuntur ex curioſitate, & ideò ſolertèr D. Iacob. (nota eſt P. á Lapid. in ſup. cit. loc.) non dixit ſimilis eſt mulieri, ſed *viro*: ita etiàm Eccleſiaſticis ſpeculum Divini verbi, & legis identidém inſpiciendum eſt, vt eius memoriam in mentem renovemus, nutriamus, & acuamus, adeóque vivacitèr imprimamus, vt voluntatem feriat, & compungat; non obitér & in intranſitu, voluptatis, & curioſitatis cauſa, ſed vt mores noſtros illi legi conformemus, & eam ad praxim redigamus.

26. Secundò, & præcipué, quia ſicut mulieres ſunt valdè ſtudioſæ pulchritudinis, & in procurando corporis ornatum nimiæ diù, multũque in ſpeculis ſe ipſas ſpeculantur, omneſque nævos, & maculas, etiam minimas, quas in eo vident, emaculant, & extergunt, ac totam faciem, veſtem, geſtus, & motus ad ſpeculum formant, & componunt: fuit al-

tum

tum consilium ponere in labro specula mulierum, vt in eorum visione recolerent Ministri Domini nimium studium, quod cum illis habebant fæminæ, dum se comerent, & expolirent, vt viris placerent, & ne isti in eis aliquam fæditatem, aut maculam, quamtũvis minimam, quæ displicere posset, & amorem minuère, adverterent: & ita potiori iure Sacerdotes se studiosissimé ornarent, antequam ad ministrandum Domino accederent; & quia *omnia in figura contingebant illis*: vt ait Apost. 1. ad Corinth. 10. significabat etiã maximam curam, qua Ecclesiastici legis gratiæ conscientias nostras debemus lustrare, & circunspicere, animasque nostras virtutum ornatu perpolire, antequam coram Domino sponso nostro, qui scrutator est cordium, & omnium cogitationum nostrarum cognitor, appareamus, præsertim cum ad sacrificandum accedimus.

27. Nec caret mysterio dicere, quod ea specula erant *mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi*: istæ enim erant, quæ spræta mundi vanitate se Deo dicaverant, veniebant qué per singulos dies ad ostium tabernaculi, vt orarent, & audirent Dei præcepta: postea extructo Templo certa ad ostium tabernaculi constructa habitatio fuit huiusmodi pijs mulieribus. deditis orationi, ieiunio, & servitio tabernaculi. Erat quasi cœtus fœminarum devotarum illius temporis, typus, & vmbra Monialium nostrarum. Eæ igitur, cum se totas Dei obsequio dicabant, sua specula, & ornamenta secum paritèr Deo consecrabant, vt quod antea vanitati, & mundo, ex tunc iam Religioni, Divinoque cultui deserviret. Voluit igitùr Deus ista specula ante oculos Sacerdotum in labro æneo poni, vt in eis semetipsos Ministri Domini specularentur, simùlque meminissent fæminarum illarum devotionis, mundi contemptus, Religionis, castitatis, paupertatis, obedientię, austeritatis, mortificationis, & aliarum virtutum, quarum actus exercebant; agnoscerentque, arctiori vinculo ipsos ad perfectionem teneri, sicque

ad

ad eam procurandam se excitarent. Nobis autem legis gratiæ Ministris in illa vmbra significabatur, quatenús nos met-ipsos attentè, & non sine confussione maxima inspiciamus in speculis tot virginum teneritudine ætatis, & fragilitate sexus debilium, inter delitias, & lautitias nobilitatis splendori correspondentes educatarũ, quæ tamen pro Christi amore hæc omnia contempsère, & perpetuo voluntario Religioso carceri mancipatæ, sacco indutæ, in cilicio, & cinere pœnitentissimam ducunt vitam, die, ac nocte divinas laudes canunt, orationi, & contemplationi assiduè vacant, adhuc cum victum manibus suis quærunt, & in omnibus Domino suo sponso placère studeant. Quid nos ad hæc?

28. Sed licét hæc optima sint specula, vt Ecclesiasticus quilibet, quamtumvis incompositus, & distractus suos mores ad virtutis, & perfectionis normam componat; suppetit nobis aliud prætiosiùs & nobiliùs speculum, Sapientia videlicèt Incarnata, quę est *candor lucis æternæ, speculum sine macula* Sap. 7. v. 26. In hoc vult Æternus Parens, vt nos intueamur, vt de splendoribus ipsius, iuxta finitam nostram capacitatem, participantes, communicemus alijs. quod ad communem vtilitatem accipimus, vt evenit, quando speculum aliquod ponitur contra aliud, quod á Sole lucis Patre illuminatur. De S. Rosalìa, Panormitana Uirgine, & pœnitentissima Anachorita legitur in eius vita, quod cum quadam die vitreum in manu sua speculum accepisset, vt videret, an bene compta, & ornata esset, solam Crucifixi effigiem in eo invenit, à quo audivit, quod deinceps in eo Divino, quod de corpore suo animabus nostris fecit, speculo se se intuitura erat, ad eiusque normam vitam, mores que suos compositura, quod & perfectè adimplevit in solitudinẽ recedens, ibique asperrimam carnis macerationibus, sed suavissimam cœlestibus meditationibus vitam ducens. Potiori autem titulo ad huius speculi formam nos reformare debemus, nostrasque actiones per imitationem imagini

gini illi, seu proto-typo conformare, vt in operibus correspondeamus glorioso titulo, quo à Domino condecoramur, cum per Psalmist. ait : *Nolite tangere Christos meos.* Psam. 104.

PART. VI.

EX IJSQVE SVMVNT, QVOD IMITENTVR.

29. Verba sunt Tridentini vbi prox. Multum boni, aut mali causant Clerici in populis; nam vita illorum liber est laicorum, ait Concil. Turon. celebrat. ann. 1537. præcipué ignorantium, & popularium, qui nihil amplius sciunt, quam operari, quod vident. Ad omnes autem validissima est ad persuadendum rethorica exempli; nam vt, inquit S. Cypria. *Habent & opera suam linguam, suam facundiam, tacente lingua.* Et adhuc addit: *Efficaciùs est vitæ, quam linguæ testimonium.* Et ita, si Ecclesiasticus bonis est moribus præditus, & in virtutum actibus se exercet, omnibus prædicat suorum operum lingua, quod Christus Apostolis: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Matth. 11. *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Ioann. 13. Et quod Paul. Corinthijs: *Imitatores mei stote, quemadmodum ego Christi.* 1. ad Corinth. 4. Si autem pravis; omnes post se abire in casum facit. *Si Pastor* (qualis est Parochus, aut Sacerdos, qui interpretatur Sacer dux) *per abrupta graditur, grex profectò ad præcipitia sequètur*; ait D. Greg. p. 1. *Pastor.* cap. 2.

30. Ad hoc autem sufficit, quod sit aliquis Clericus nequàm in populo, aut Parochia, etsi non sint omnes; nam illũ pravum sequentur mali, vt insinuat idem Greg. *Nam ea est conditio eorum, vt non curent respicere meliores, quos imitentur, & quorum comparatione nihil sunt, sed peiores, quorum comparatione aliquid sibi esse videntur.* Ideò

maior

maior erit ratio, quæ à Divino Iudice exigetur ab eis in tremendo finali examine, vt docet D. Isidor. de summ. bon. seu sentent. lib. 3. cap. 38. *Plerique Sacerdotes, & Clerici malè viventes forma cæteris in malum existunt, qui in bonum exemplum esse debuerant. Hi enim, quoscumque exemplo malæ conversationis suæ perdunt, de illis rationem reddere tenentur. Iuxta mensuram delicti erit & maledictio, & supplicium*: Ita testatur S. Birgit. lib. 4 revelat. cap. 32. *Viso pravo exemplo Sacerdotum peccator fiduciam peccandi sumit, & incipit de peccato, quod priùs reputabat erubescibile, gloriari. Ideò ipsis erit amplior maledictio præ alijs, quia se sua vita perdunt, & alios exemplo suo lædunt.*

31. Sic etiam ille maximus Ecclesiasticæ disciplinæ propugnator D. Carolus Borromæus Clerum suum in quadam Synodo doctrinaliter instruens, dicit: *Qui in sortem Domini vocati sunt, Divinarumque rerum ministerio addicti illorum in Ecclesia Dei status is est, vt si morum gravitate, vitæque exemplo suam ipsi dignitatem retineant, magnam afferant authoritatem ad piè, Christianoque more vivendum. Rursùs, si quidquam in vllo cuiusvis rei vel minimæ genere offendunt, eorum ordo ita gravitèr lædit ur, vt illum decòris splendorem retinère nequeat, qui ad continendos in officio laicos homines, non solum vtilis, sed etiam maximè necessarius esse videtur.* Act. Eccles. Mediol. Synod. Diœces. 4. & sermone 1. quem in Synod. 11. habuit ad eúmdem Clerum, & sup. illa Ierem. verba: *Ecce ego inebriabo animam meam Sacerdotum pinguedine, & populus meus bonis adimplebitur.* Ierem. 31. 14. fundavit, exclamat S. Archiepiscopus: *O magna, & inclita Dei instrumenta Sacerdotes, à quibus omnium populorum pendet beatitudo, qui si pingues sint, erunt itidem & populi pingues, & secùs si illi inanes erunt, & vacui, magnum populis universis imminebit paupertatis huius periculum.*

PAR.

PART. VII.

TALES SINT, QVI DIGNE POSSINT DOMINICA Sacramenta tractare.

32. Hæc periodus desumpta esse videtur ex cap. 4. dist. 23. vbi dicitur: *Tales ad ministerium eligantur Clerici, qui dignè possint Dominica Sacramenta tractare; melùs enim est Dei Sacerdoti paucos habère Ministros, qui possint dignè opus Dei exercère, quam multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducant.* Ex Clem. Epist. 2. ad Iacobum fratrem Domini. Et est optimus modus Sacerdotum, seu eorum, qui ad Sacerdotium aspirant, sanctitatem explicādi sine minima exaggerationis suspicione, id est, per ministerium, ad quod destinantur; nulli enim dubium esse potest, tales esse debére, vt munus suum dignè obire valeant Hac de causa veteris Legis Sacerdotibus puritatem vitæ notam facere iussit Deus Moysi per ministerium, cui addicti eant: *Loquere ad Sacerdotes &c. Sancti erunt Deo suo, & non polluent nomen eius, incensum enim Domini, & panes Dei sui offerent, & ideò Sancti erunt::: quia consecrati sunt Deo, & panes propositionis offerunt; sint ergò Sancti, quia & ego Sanctus sum, qui sanctifico eos.* Levit. 21. Oleast. ibi: *Ideò erunt Sancti, quoniam ministrare, & offerre hæc omnia Deo, qui Sanctissimus est, debent.* Ex quo sequitur etiā, quales debeant esse nostri Sacerdotes, vt dignè possint Dominica Sacramenta tractare: si enim tatā sanctitatē à legalibus Sacerdotibus tàm enixé, & iteratis repetitionibus exigit Deus, quia oblaturi erant parum thuris incensi quotidie, & duodecim panes vsuales semèl in hebdomada, quantam, quæso, requiret ab Evangelicis, qui quotidie in incruento Altaris iugi Sacrificio Vnigeniti Filij sui verum Corpus, & Sanguinem offerimus, ac mysticé mactamus? si tantum pro vmbra, quid pro veritate? ideó exclamat D. Ioann. Chrisost. *Quos*

Solares radios non deberet excedere manus, quæ hanc Carnem pertractat? Homil. 38. in Matth. & lib. 6. de Sacerdotio. *Accedentem igitùr ad Altare Sacerdotem luminis instar universum Orbem lustrantis animum splendescentē habere, oportet.* Et Petrus Blesens. Epist. 155. *Manus mundissimas esse oportet, quæ mundissimam Carnem, & Sanguinem Christi tractant.* Hanc ob causam non semél, sed iterum, atque iterum manus lavamus, & abstergimus, ad significandam puritatem, qua ad Sacrificium ab omnibus maculis, seu peccatis, quamtumvis levibus, puri, & immunes accedere debemus; nam vt ait Dionys. Areopag. relatus á Carthusiano: *Lotio extremarum partium digitorum signat observationem minimarum culparum.*

33. Considerat Magnus Pater pauperum S. Thomas de Vill. verba illa Isaiæ: *Mundamini, qui fertis vasa Domini.* In quibus summa mundities commendatur Levitis ad tangendum vasa, quæ deserviebant ad Sacrificia Mosaycæ Legis, & concionem ad Ministros Legis Christi, seu gratiæ, convertens ait: *Mundamini, qui fertis vasa Domini; quid dixi, qui fertis, immò, qui estis vasa Domini, id est, Sacrarium Dei, in quibus manna Cœleste, & Angelorum cibus quòtidie infertur, atque recondiur::: quomodo enim ad tantum ministerium sacrilegis manibus accedet impurus, & fœdus, cum etiam astra non sint munda in conspectu eius?* Serm. 3. de S. Agust.

34. Certé cum hæc scribo, nescio quomodo ad Altare accedere audeo, & ibi Dominica Sacramenta tracto, cum sim equidem immundissimus, & de me verissimè fateri possim, quod S. Bernard. de se humilitér dicebat: *Hoc verò est mihi omni infælicitate miseriùs, quod ita opere perversus, ore polltutus, corde immundus ad Altare accedo, & Corpus Christi manibus meis pertractare non erubesco; accedo elatus ad humilem, iratus ad mitem, crudelis ad misericordē, &c.* de inter. dom. cap. 36. Præcipué, dum in mentem etiam venit illud, quod de Christo tàm veracitèr, quàm humiliter dixit Baptista; Cu-

ius

ius non sum dignus corrigiam calceamentorum solvere : Et quod, vt digito indicaret semèl, ac diceret : *Ecce Agnus Dei* (id Sacerdotes frequentér pronuntiamus, cum Sacram Synaxim fidelibus ministramus) Sanctus fuit iam, antequam natus, & teneris sub annis civium turmas fugiens, antra deserti petijt, ne levi posset maculare vitam crimine linguæ, quæ Christum evangelizatura erat. Sic præservata fuit lingua, quæ Agnum digito solum, & voce erat monstratura : quam immaculatos ergò esse oportet, qui non solum indicaturi, sed consecraturi, tractaturi, & manducaturi agnum eúmdem immaculatum, stantem tamquam occisum, sed viventem in Cœlis !

35. Certé S. Ioseph, licét ditatus tot gratijs, & prærogativis, vti congruum erat Sponso Virginis Matris, si meruit tangere, & in vlnis suis habere Filium Dei, fuit quando Iesvs erat Infans, & passibilis, non glorioſus, vt nunc est ; nec illum ore suo consecravit, aut intra pectus accepit, vt nunc quotidie Sacerdotes faciunt, quibus datum est, vt sumant, & dent cæteris : quo non oportet igitúr esse puriores, vt dignè possimus Dominica Sacramenta tractare? Audiamus Seraphicum Franciscum id expendere iuxta relata ab eius Filio S. Bernardino Senensi tom. 1. serm. 20. art. 2. cap. 7. *Glorioſus Franciſcus ait fratibus ſuis : Audite fratres mei : Si Beata Virgo honoratur, vt dignum eſt, quia Filium Dei portavit in vtero ſuo: ſi Baptiſta contremiſcit, & non audet contingere ſanctum Dei verticem, ſi Sepulchrum, in quo per aliquod tempus latuit, tanta reverentia veneratur, quantum debet eſſe Sanctus, & iuſtus, & dignus, qui non iam mortuum, ſed glorificatum, & in æternum victurum, in quem deſiderant Angeli proſpicere, contrectat manibus, corde, atque ore aſſumit, & alijs quoque porrigit ad ſumendum?*

36. Hæc contemplabatur Sanctus, & ideó numquam ad Presbyteratus gradum ascendere ausus est. Videtur autem, quod responsio eius interrogationi propria est, quod debet esse vt Christus : fundamentum huius responsionis dat D. Augustt.

qui dignitatem Sacerdotij, cui correſpondere debet ſanctitas, extollens, ait: *Chriſtus tractat Chriſtum.* in Pſalm. 77. & D. Laurentius Iuſtinian *Accedat Sacerdos ad Altaris tribunal, vt Chriſtus, aſsiſtat vt Angelus, miniſtret vt Sanctus.* Serm. de Corp. Chriſt. Ad huius rei ſignificationem induitur Sacerdos plús myſterioſis, quàm pretioſis, etſi auro, & gemmis contextis, veſtibus. Vide Duran. in rat. Div. Offi. lib. 2. cap. 1. D. Thom. 3. p. & alios plures de hoc agentes.

37. Altera pars præfati cap. *Tales* citati eſt notatu digniſſima, ſed non præſentis aſſumpti. Vide P. Nuñez de Zepeda in 31. Sacror. Emblemat. & Epiſcop. Urgell. in opuſculo Sacro Uig. Paſtor. cap. 15.

PART. VIII.

AC ÆDIFICENT CVNCTOS, TAM FIDEI SCIENtia, quam operum diſciplina.

38. Hæc verba deſumpta eſſe videntur ex Con. Tol. 4. ca. 24. ibi: *Ignorantia mater cunctorũ, errorũ maximè in Sacerdotibus Dei vitanda eſt, qui docendi officium in populis ſuſcepe-runt; Sacerdotes enim legere ſanctas Scripturas frequenter admonet Apoſtolus dicens: Attende lectioni, & exhortationi, & doctrinæ, & ſemper permane in his; ſciant igitur Secerdotes Scripturas ſanctas, & Canones, vt omne opus in eorum doctrina conſiſtat, atque ædificent cunctos, tam fidei ſcientia, quam operum diſplina.* Referuntur diſtinct. 38. cap. 1.

39. *Ædificẽt*: Omnes Fideles Tẽpla ſunt Spiritus Sancti, & ædifitia ſpiritualia ab Artifice Divino conſtructa; ait D. Paul. ad Corinth. Epiſt. 1. cap. 3. *Dei ædificatio eſtis::: Templum Dei eſtis.* Architectus huius ædificationis eſt Deus, ſed propter ſuam ineffabilem dignationem, licèt fabricam Vniverſi ſolus conſtruxerit, voluit, vt Eccleſiaſtici ſimus opifices, & Miniſtri coopertores huius mirifici artificiij; *Dei enim ſumus adiu-*

adiutores, inquit Apoſtolus eod. loco, & Epiſt. ad Epheſ. 4. cum meminiſſet finis ad quem ordinantur dona, quæ Deus in Eccleſia ſua diſtribuit ait: *Et ipſe dedit quoſdã Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores ad conſumationẽ Sanctorũ in opus miniſterij in ædificationẽ Corporis Chriſti.* Et addit D. Hier. *Si quis non ædificat Eccleſiam Chriſti, nec ſubiectam ſibi plebem inſtruit, vt de ſubiecto populo Chriſti Eccleſia conſtruatur, iſte nec Apoſtolus, nec Propheta, nec Evangeliſta, nec Paſtor, nec Magiſter eſt appellandus.* Vidimus etiam num. 22. dixiſſe Dñm. Ieremiæ: *Ecce conſtitui te, &c. vt evellas, & deſtruas, & diſperdas & diſſipes, & ædifices, & plantes.* In quo etiam oſtedit ei Deus modum ædificandi, qui eſt impedimenta auferre, & fundamenta iácere; vitia eradicare, & virtutes inſerere, quod eſt officium proprium Prædicatorum, quos ſymbolizavit Ieremias, & exemplo ſuo edocuit Præcurſor Domini, cui Sancta Eccleſia prædicta verba Ieremiæ adaptat.

40. Hac ratione ex munere videlicèt ædificandi, quod Eccleſiæ Miniſtris competit, cum Epiſcopus Presbyteratus Ordinem collaturus eſt, ordinandos admonet per hæc verba: *Sit doctrina veſtra ſpiritualis medicina populo Dei; ſit odor vitæ veſtræ delectamentum Eccleſiæ Chriſti, vt prædicatione, atque exemplo ædificetis domum, id eſt familiam Dei; quatenus nec nos de veſtra provectione, nec vos de tanti officij ſuſceptione damnari à Domino, ſed remunerari à Domino mereamur.* O. Verba continua meditatione digna! Dilectiſſimi fratres Eccleſiaſtici, en officium noſtrum; ad hoc nos elegit Deus, ad laborandum, non ad otiandum; ad ædificandum Eccleſiam, non ad deſtruendũ: laborioſa quidẽ res eſt; plurimũ oneris erit in hoc opere ſufferẽdũ & tolerandũ; ſed Spiritus Sanctus dabit vires: põdus hoc ex ſe ſupportari dificile; ſed Divina gratia fiet ſuave; Iugum enim Domini ſuave eſt, & onus eius leve.

41. Suſpiciamus Supremum noſtrum Architectum, qui expenſis ſuæ prædicationis, paſſionis, & mortis fundamentum

tum ædificij posſuit: Apoſtoli,& Martyres proprio ſanguine rubricarunt: Doctores, & Confeſſores ſcriptis,prædicationibus, heroicis virtutum operibus, & alijs laboribus decorarunt, & expolierunt: ne ergò noſtris omiſſionibus, aut commiſionibus deſtruatur, vel minima ruinam patiatur,aut in aliquo detur-petur:nec excidant è memoria noſtra verba S.Caroli, qui oblatos erudiens, ait: *Huminibus Sacro Ordine initiatis vnà cum onere gratiam, & robur ad onus ferendum neceſſariam per Epiſcopi manuum impoſitionem Deum tribuere minimé eſt ambigendum; quare cavendum porrò diligentèr ipſis eſt, ne, quod Apoſtolus monet, gratiam ſibi á Deo collrtam in vanum accepiſſe oſtendant, illamque inanem reddant, quam Divino conſilio donatam ſciunt, vt illam excitantes, ſummoperéque colentes, atque exercentes perpetuò ſuam, & aliorum vtilitatem, & ſalutem procurent.*

42. Nec patiatur miſericors Deus, vt de nobis verificetur, quod de ſui ævi Clero lugebat S. Venetorum Patriarcha: *Prob dolor! nec ædificationis eloquia profert moderni temporis Clerus. In ipſo enim Clero paucíſſimi reperiuntur, qui honeſtè vivant, rariores, qui pabulum ſalutis gregibus valeant præbére fidelium: nempé Sacerdotum, Clericorumque maxima pars dedita iacet voluptatibus:incedunt quotidie per platéas; hinc, inde diſcurrunt; Theatris & ſpectaculis interſunt* S. Laurent.Iuſtinian.de Compunct. & Paſſ. Chriſt. perfect. Nec quod dicit Hugo à S. Vict. tom. 1. Allegoriar. in Matth. lib. 2. cap. 2. *Mundus Sacerdotibus plenus eſt, & tamen ſiſit, qui bonum libentér audiat, non eſt, qui dicat, lanis Domini gregis veſtiuntur, lacteque paſcuntur, & oves præ penuria & fame verbi Dei moriuntur. Decurrit tempus, tranſit anni curriculus, nec vnum verbum de ore eorum egreditur, quo grex illis commiſus erudiatur, de malo corripiatur, ad bonum revocetur, & in ipſo confirmetur.* Ut ergò in has miſerias non incidamus, adeó notabili fidelium animarum detrimento, ſic admonet nos D. Greg.: *Mores veſtros aſpicite, & ſi iam Dei operarij eſtis, videte. Penſet vnuſquiſque, quid agat, & ſi in Domini vinea laboret.*

43. Tám

43. *Tàm fidei ſcientia, quàm operum diſciplina.* Doct. Maxim. Hieron. de vit. Clericor. & Sacerdot. ad Nepotianum ait: *Non omnia poſſumus omnes, alius in Eccleſia oculus eſt, alius lingua, alius manus, alius pes, alius venter, &c. Lege Epiſtolam ad Corinth. quomodo diverſa membra vnum corpus efficiant; nec ruſticus tamen, & ſimplex frater ideo ſe Sanctum putet, ſi nihil noverit; nec peritus & eloquens lingua æſtimet ſanctitatem. Multo què meliùs eſt é duobus imperfectis ruſticitatem habere ſanctam, quàm eloquentiam peccatricem.* Hæc tolerantur in fœcularibus, qui ſunt pes, manus, auris, venter, &c. miſtyci Eccleſiæ corporis; non autem in Eccleſiaſticis, qui ſunt oculi, lingua, &c. his vtrumque neceſſarium eſt: ſcientia, & bonitas: verba, & opera; quia non ſibi ſolis, vt fæculares, vivunt, ſed pro communi proximorum vtilitate promoventur; ad quod indigent ſapientia ad docendum, & ſimplicitate, aut ſanctitate ad perſuadendum: *Sancta quippè ruſticitas* (ait idem D. Hieron. ad Paulin.) *ſolum ſibi prodeſt, & quantum ædificat ex vitæ merito Eccleſiam Chriſti, tantum nocet ſi deſtruentibus non reſiſtat.* Et Epiſt. ad Occean. idẽ repetit, dicens: *Quod doctrina â Sacerdotibus expectatur, & veteris præcepta ſunt Legis, & ad Titum plenius ſcribitur; innocens enim, & abſque ſermone converſatio, quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. Nam latratu canum, baculoque Paſtorum luporum rabies deterrenda eſt.* Apud Conc. Aquiſg. cap. 11. poſt. principium.

44. Nec etiam ſcientia ſola ſine virtutum exercitio ad populorum ædificationem ſufficit; nam ſecundum Greg. Nazian. in Apolog. 1. *Cuius vita deſpicitur, fieri vix poteſt, vt etiam prædicatio non contemnatur.* Et Melifluus Parens Ber. ſerm. 1. in feſt. Omn. Sanct. vnicuique onus docendi habenti ad mentem revocat: *Memento voci tuæ dare vocem virtutis, vt opera verbis concinnant, & verbo operibus*; quinimmó erudire debet ſequi ad operari; *& vt cures primum facere, quam docère.* Ideò Chriſtus Isvs Magiſter noſter *cœpit facere, & docére*; inquit S. Lucas Act. 1. Et eius Præcurſor Baptiſta, ad prædicandum duobus

annis

annis pœnitentia in ea pertr ingenta feré annos se exercuit. Discipulis suis dixit Dominus Ptæceptor (quod autem llis dixit, omnibus nobis dixit) *Vos estis lux mundi* Matth. 5. non solum autem lux, sed etiam *Sal*; *Vos estis sal terræ* ibi. Et priús *sal* quam *lux*, quia si in sale significatur bona opera, & in luce scientia debent semper præcedere opera doctrinam. Audiamus S. Ioann. Chrisost. *Propter bonam conversationem suam sacerdotes sunt sal; quoniam bona conversatio Sacerdotum conditura populi est, propter verbum autem doctrinæ, lux, quoniam verbum ignorantiæ lumen est, priûs autem vocavit eos sal, postea autem lux, aut quia prioris loci est, servare quod habes; secundi autem vocare, quod nos habes; aut quia priús est bene vivere; secundo autem benè docére.* Homil. 10. in Matth. op. imp. Vnum sine altero non suppetit ad consequendam Doctoris laurean in Academia Cœlesti; quamobrem addidit Christus; *qui autem fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in Regno Cœlorum.* Vbi ly *Et* est coniunctivum, licét in antecedenti clausula sit disiunctivum. Dicere, & non facere proprium Phariseorum, & Scribarum est: qui ergò huiusmodi titulum effugere cupit, eorum stylum non imitetur, sed cunctos ædificare procuret *tàm fidei scientia, quàm operum disciplina.*

45. In summi Sacerdotis rationali iussit Deus has duas dictiones apponi: *Doctrina, & veritas*: quod idem fuit, ac dicere; quod verba ipsius cum operibus conformarentur; nam aliás doctrina, & falsitas practica esset. Vide Marchin. tract. 2. de Ord. tract. 8. cap. vlt. numer. 15. Ad rem præsentem facit, quod Hieronymus ad Nepotianum aiebat: *Sacerdotis Christi os, mens, manusque* (in quibus opera designantur iuxta eumdem Hieronymum.) *concordent.* Alitèr Prædicator, Confessarius, Magister spiritualis, aut Doctor quilibet Apostoli verba ad Rom. 2. 21. tamquam sibi dicta audiat: *Qui ergò alium doces, teipsum non doces? qui prædicas non furandum, furaris?* Et vers. 1. *In quo alterum iudicas, teipsum condemnas; éadem enim agis, que iudicas.* Et etiam instructionem D. Hieron. ad omnes

nes Clericos in persona Nepotiani: *Non confundant opera tua sermonem tuum, nec cum in Ecclesiâ loqueris, tacitus quilibet respondeat; cur ergò hæc, quæ dicis, ipse non facis? delicatus Magister est, qui plèno ventre de ieiuniis disputat, accusare avaritiam & luxo potest.* Et in Epistola ad Secundum addit: *Ignominia, & confusio est Iesum Christum pauperem, & esurientem fartis prædicare corporibus, & ieiuniorum doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora profferre.* Idem posset dicere de reliquis virtutibus, quas nos edocuit Christus verbo, & exemplo ad confusionem eorum, qui quotidie Evangelium annuntiamus, ac vivimus, ac si evulgatum non esset.

46. Angelicus meus Magister S. Thomas de Aquino, qui non minùs sancta operatione, quam mira sua doctrina, & eruditione clarificavit Ecclesiam Dei, ac cunctos fideles ædificavit, in huius doctrinæ confirmationem ait: *Litteras suæ mortis portant viri litterati, qui sciunt, & docent, & non faciunt. Istæ enim sunt litteræ sine sigillo, id est scientia sine vita, & ideò non creditur eis.* Præf. in Epist. Canon. Sed præcipuè Maximus Hispaniarum Doct. Isidorus, noster sanctissimus Præsul totum hoc assumptum elegantér expressit dicens: *Tam doctrina, quam vita clarère debet Ecclesiasticus Doctor; nam doctrina sine vita arrogantem reddit, vita sine doctrina inutilem facit. Sacerdotis prædicatio operibus confirmanda est, ita ut quod docet verbo, instruat exemplo. Vera est enim illa doctrina, quam vivendi sequitur forma. Nam nihil turpiùs est, quam, si bonum, quod sermone quisque prædicat, explere opere negligat. Tunc enim prædicatio utilitér proferetur, quando efficacitèr adimpletur. Unu quisque Doctor & bonæ actionis, & bonæ prædicationis habere debet studium; nam alterum sine altero non facit perfectum. sed præcedat iustus benè agere, ut sequenter possit benè docère::: Sicut in numismate metallum, & figura, & pondus inquiritur; ita in omni Doctore Ecclesiastico, quid sequatur, quid doceat, quomodo vivat; per qualitatem igitùr metalli doctrina, per*

figuram similitudo Patrum, per pondus humilitas designatur; qui ergo ab his tribus discrepaverit, non metallum, sed terra erit. Isidor. lib. 3. de Summ. bon. sive sentent. cap. 33. apud Concil. Aquisg. cap. 20.

47. Grandis est infœlicitas illius Ecclesiastici, qui nescit, quod sibi, & alijs scire tenetur; grandis, si scit, & obmutescit, & abscondit, seu non exercet talentum acceptum: grandis, si scit, & docet, & non facit, quod dicit: vndique ergò angustiæ, vndique pericula, & vortices, nisi Dei tabernaculum ædificare studeat *tàm fidei scientia, quàm operum disciplina*. Quis autem erit hic, & laudabimus eum?

48. Difficile quidem est, invenire Ecclesiasticum omnibus numeris absolutũ, siquidẽ quod frequẽtiùs experimur est, quod si aliquis est litteratus, non est spiritualis; si est devotus, est ignorans: si zelotypus est, indiscretus est: si est prudens, temporalis, seu mundanus est, id est, prudentia eius non spiritus, sed carnis est: si ingenio pollet, maturitate eget: si habet folia verborum, caret fructu operum: si bonum exemplum alijs præbet, est ineptus ad docendum, seu prædicandum. Proh dolor! nemo ex omni parte Beatus. Cum Henricus IIII. Francorum Rex vidit Genevensem Principem S. Franciscum Salesium, dixisse ferunt discretissimé: *Nostri Prælati, si multi sunt nobiles, non sunt sapientes; si sunt docti, non sunt adeô devoti: semper aliquid in eis desideratur; sed Salesius electus Genèvæ Episcopus est nobilis, doctus, & sanctus.* De paucis autem hoc elogium dici sine adulatione poterit. Si autem in primoribus ita evenit, quid in minoribus?

49. *Fidei scientia.* Scientia, quæ ab Ecclesiasticis exigitur, non est subtilis Methaphisica, nec Mathematica, aut Astrologia, Rethorica, aut venusta eloquentia, Medicina, aut Civilis Iuris prudentia; versificandi ars, aut Poeticorum figmentorũ curiosa eruditio, sed *scientia fidei*, hoc est, notitia Mysteriorum, & dogmatum nostræ Catholicæ Religionis, non qualiscumque, sed ea, quæ sufficiat, vt Ecclesiasticus possit ea alijs tradere, & do-

& docére, & si opus fuerit, contradicentes arguere, & convincere, aut repellere: notitia item, seu scientia Sacræ Scripturæ, Kituum, & cæremoniarum Ecclesiasticarum, materiæ, & formæ Sacramentorum cum intelligentia sufficienti eorum omnium, quæ ad ea ritè, & rectè administranda requiruntur, Præceptorum Decalogi, & Ecclesiæ: necnon Theologiæ moralis, & mysticæ, vt animas ad Cœlum per viam orationis, & virtutum exercitij dirigere possit, docendo eas declinare à malo, & facere bonum. Colligitur hoc ex varijs locis Sacræ Scripturæ, & Iuris Canon. specialitér ex S. Concil. Trid. sess. 23. cap. *Qui prè, & fidelitér.* 14. &c. quæ alibi, Deo donante, referèmus. Sufficiat pro nunc S. Hieronymi authoritatem in medium adducere, qui ad Nepotianum scribens ait: *Sermò Presbyteri Scripturarum lectione conditus sit. Nolo te declamatorem, & rabulum, garrulumque sine ratione, sed mysteriorum peritum, & Sacramentorum Dei perititissimum.* Et ad Paulinum, inquit: *Aggæus Propheta, immò per Aggæum Dominus: interroga, ait, Sacerdotes legem; in tantum Sacerdotis officium est, interrogatum respondére de lege.*

50. *Operum disciplina.* Docère debet etiam Ecclesiasticus operibus: nec est minus fœcunda doctrina exempli, quàm verbi: *Grandis Prædicator iustus in populo, etiam si taceat*, prædicabat S. Archiepiscopus Ualentinus serm. 3. de S. August. lingua docet vno, vel altero temporis intervallo; prædicatio verò exempli est assidua, & cum hac magna præstantia; quod vox movet per auditum, qui tardus est ad percipiendum, & nisi adsit pia affectio in voluntate, sæpiùs non convincitur intellectus; at verò exemplum movet, seu immittit speciem per visum, qui perspicacior est, & percipit solùm præsentia, quæ quidem sunt, quæ mortalium animos ob tepiditatem fidei magis alliciunt. Est etiam aliud discrimen inter exemplum, & verbum, quod vox regularitér indiget opere ad fructificandum in cordibus; sed non è contra: & huiusmodi mutæ prædicationis nemo excusationem meritó prętendere potest, nec propter

ter exiguitatem ingenij, aut litterarum, exilitatem vocis, raucitatem, infacundiam, &c.

51. Ex hac clausula videtur etiam inferri, quod Ecclesiastici non debent, nec valent exercitia exteriora virtutum abscondere (loquor de illis, quæ sine nota manifestari possunt) sicut laudabiliter ex honesta intentione faciunt plures sæculares, qui foris terreni apparent, intus autem cœlestes sunt. Ratio autem illationis est; quia quod per aliquẽ sensũ non percipitur, proximum ædificare non potest; cum nihil sit in intellectu, quod priùs non fuerit in sensu, naturaliter, & ordinarie ad minus loquendo; cum ergó Ecclesiasticus non solúm verborum documento, sed operum etiam disciplina cunctos ædificare debeat, exteriora virtutum opera nequit à conspectu proximorum avertere: & sicut non esset laudabile talentum scientiæ, quo ignorantes erudire valet in his, quæ debent credere, agere, & recipere, & quomodo debent orare, & quid petere à Deo' &c. humilitatis specie abscondere, ita non erit bonum ab hominum notitia probitatis exemplum, quo efficacitèr admirationem excitare potest, retrahere.

52. Hoc docuit nos Christus dicens, quod sumus Ecclesiastici lucerna, non sub modio, sed super candelabrum, & civitas supra montem posita Matth. 5. vbi per *lucernam*, scientiam fidei; per *civitatem* autem opera bona possumus intelligere: vtrumque autem non in occulto, sed in publico, immó & eminenti loco ponitur, vt ab omnibus percipi possit. Et D. Greg. quando magis commendat nobis cautionem in bonis operibus, vt ab inani gloria, & vana hominum laude ea custodiamus, expressè ait: *Hoc autem dico, non vt proximi opera nostra non videant, cum scriptum sit: videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in Cœlis est; sed vt per hoc &c.* quia non stat defectus, & vitium in hoc, quod opera bona exerceantur modo, quo videantur, sed in eo, quod fiant, vt videantur, hoc est, ex intentione, vt videantur ab hominibus, & plausu, & laude celebrentur: primum est exemplum Christianum,

tianum, quod gloriam Dei ſolum quærit ; ſecundum autem hypocriſis, & vanagloria Phariſæorum, de quibus ait Magiſter noſter : *Exterminant enim facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes.* Matth. 6. *Omnia verò opera ſua faciunt, vt videamur ab hominibus.* Matth. 23. & Ioan. Gerſon. 2. part. tract. de temperant. in cibis, potibus, & veſtibus Prælatorũ, ait: *Vir Eccleſiaſticus, præſertim curatus, vel Prælatus, non ſolum poteſt licitè dare in publico elecmoſynas ſuas, & ante ſe tuba canere, hoc eſt, ſe manifeſtare, cum facit eleemoſynam : ſed etiam ad hoc agendum obligatur pro loco, & tempore tamquam in exemplum poſitus aliorum: & velut lucerna ardens ſupra candelabrum, vt omnibus luceat, qui ſunt in domo Eccleſiæ ſuæ.* Et paulò inferiús, poſtquã obiectioni ſatisfacit, quæ contra hanc doctrinam ex Evangelio ipſo fieri poſſet, addit: *Nã ad dandum publicè præceptum habet, quod alijs eſt conſilium.* Fatetur tamen difficultatem apud non exercitatos in virtutibus, & qui non didicerunt humiliter ſapere, & humanæ gloriæ favores deſpicere ; propterea apud eos, qui non habent ex officio prodeſſe cæteris, plerumque tutiùs erit occultare bona ſua ab oculis hominum ; Eccleſiaſtici verò debent ſupponi perfecti, & in virtutibus, præcipuè humilitate maximè ſolidati (aliás plurimum periclitarentur) vt ita facientes bona opera ſua in publico, quarenús intentio maneat in occulto, cunctos ædificent, non ſolum fidei ſcientia, verùm & operum diſciplina.

* *
*

PART. IX.

SANE HOC INITO CONSILIO NON ALIOS, QVANtum fieri poteſt, quam qui in ſanctitate, & iuſtitia ambulaverint.

53. Omnes Chriſtiani, ex quo tales in Baptiſmate ſe profitentur, debent in ſanctitate, & iuſtitia ambulare; nam ea eſt ad Legem Evangelicam vocatio, iuxta illud, quod Zacharias cecinit. Luc. 1. *Ius iurandum, quod iuravit ad Abraham Patrem noſtrum, daturum ſe nobis, vt ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati ſerviamus illi in ſanctitate, & iuſtitia coram ipſo omnibus diebus noſtris.* In quæ verba Pat. Corn. à Lapide hæc ait: *Sanctitas Deum reſpicit, conſiſtitque in ſancto Dei cultu; iuſtitia proximum ſpectat, & conſequentèr ſe ipſum; ſanctitas ergò tribuit ius ſuum Deo, iuſtitia hominibus; vt ſcilicèt quiſque tribuat cuique id, quod ei debet, vel ex iuſtitia, vel ex charitate, ac conſequentèr ſibi ipſi tribuat temperantiam, modeſtiam, humilitatem, quibus ſe ipſum rectè ad normam legis, & virtutis componat; hoc enim ſibi præſtare debet: ſanctitate ergò, & iuſtitia ſignificatur omne officium virtutis Decalago præſcriptum. Sanctitas enim præcepta primæ tabulæ reſpicit, quæ Deum ſpectant; iuſtitia ſecundæ, quæ proximum, & ſe ipſum concernunt. Hæc ergò ſunt officia, & munia vitæ Evangelicæ, ad quæ Chriſtus nos vocat, &c.* Hoc denotat veſtis illa candida, quam ſuper baptizatum ponit Baptiſmi miniſter, dicens: *Accipe veſtem candidam, quam immaculatam perferas ante tribunal Chriſti*: Ritual. Rom. tit. de Baptiſmo.

54. Sed ſpecialiùs, & ſtrictiùs Eccleſiaſtici, quos elegit ſibi Dominus in hæreditatem, vt eſſent ſancti, & iuſti, quod notum facit illis Levit. 20. *Eritis mihi ſancti, quia ſanctus ſum ego Dominus, & ſeparavi vos à cæteris, vt eſſetis mei*

Ideò

Ideò, cum ſuperpelliceum imponit Prælatus ſingulis, quos facit Clericos, ait : *Induat te Dominus novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis.* Pontific. Roman. de Cler. fac: ſic ſignificat novitatem in moribus, conſcientiæ puritatem, nitòrem, abſque vllo hypocriſis fuco, & dolo, virtutum omnium ornatum, quem extunc, anima Eccleſiaſtici habére debet, vt de gradu in gradum vſque ad Sacerdotium aſcendat, creſcendo, non minus in ſanctitate, quam in dignitate; ita vt licet ab initio Clericatus non habeat illum perfectionis gradum, qui à Sacerdotibus requirit Deus; attamen omnibus pollère debet virtutibus: hæ autem ſuos gradus habent, per quos aſcenditur ad ſummum, progrediendo ſine mora: & hoc denotat verbum illud *ambulaverint*, quod conſonat cum eo, quod dixit Deus ad Abraham Gen. 17. *Ambula coram me, & eſto perfectus*; & quamvis tritum, dignum eſt memoria in hoc puncto axioma illud ſpiritualium deſumptum ex D. Bernardo: *In via virtutis non progredi, regredi eſt.* Non lucrari, perdere; non proficere, deficere; non colligere, diſpergere; non aſcendere, deſcendere; quin in puncto fixo valeat quis in hoc mortalium curſu contineri. De ſanitate corporis id aſſerunt Phyſici; ſed in animabus id quotidie ſpirituales Medici experiuntur. Significat etiam ly *ambulaverint* prudentiam, & diſcretionem, qua in hoc itinere planè procedendum eſt. Sunt autem aliqui, qui ſtatim volare, & contemplativi eſſe ambiunt, cum vix per meditationis viam diſcurrere incœperint: nondum purgativam vitam ſatis egerè. cum iam illuminativæ, immò & vnitivæ exercitia præſumunt. Alij initio ſuæ converſionis Gigantes ſanctos per extraordinaria virtutum exercitia ſequi prætendunt, cum tamen ipſi pigmæi ſint, & ſanctorum illorum curſus potiùs mirandus ſit, quam imitandus: ex quo fit, quod defatigati, & hiantes in medio curſus inſident, & ab incœptis ignominioſè deſiſtunt: ſic igitur currendum eſt, vt duret curſus, & perfectionis terminus comprehendatur: ſic ambulandum, vt non

ſub-

subsistamus, sed in dies progrediamur; ita vt nec fervor nimius, aut tepiditas in extremum aliquod declinare faciat, nec sine speciali dispensatione, & motione Dei ab ordinaria via recedendum.

PART. X.

PER ORDINATISSIMOS ECCLESIASTICÆ *militiæ gradus.*

55. Isti sunt gradus Sacramenti Ordinis: & vocatur status Ecclesiasticus præcipuè *militia*, quia licèt quilibet fidelis, dum per Baptismum in Christo renatus est, sub Crucis vexillo nomen dederit, & vocetur Christi miles, ac per Confirmationis Sacramentum speciales vires, & arma accipiat, vt cum communi hoste dimicet, & vita nostra sit continua luctatio cum Dœmone, Mundo, & Carne; dicente Beato Iob: *Militia est vita hominis super terram.* Cap. 7. super quo videri potest Cornelius à Lapide in comment. Epist. 1. ad Timoth. 2. vers. 18. ad Roman. 7. 23. ad Galat. 5. 17. ad Ephes. 6. 13. sed peculiaritèr Ecclesiastici sunt milites Christi, & duces exercituum Domini: ita talitèr, quod seculares sunt veluti indigenæ loci, vbi bellum geritur, qui arma arripiunt, & pugnam incunt, vt ab inimicis domos suas, resque proprias intactas, sartasque custodiant, aut perditas recuperent. At verò Ecclesiastici sunt veluti milites stipendiarij, qui militiæ adscribuntur sub certo duce, & magistro, & ex regali ærario, aut de vassallorum contributione mercedem accipiunt, & sunt parati diu, noctuquè ad dimicandum, non pro patria solum, sed pro communi bono Regnorum, & maiori gloria Regum, quibus serviunt; ideò victitant ex hæreditate, & peculiari patrimonio Dei, quæ sunt Decimæ, Primitiæ, oblationes, eleèmosinæ fidelium, pia legata, & quicumque Ecclsiastici proventus Capellaniarum, Anniversariorum, &c.

56. Hoc

56. Hoc pacto Sacerdos interpretatur *Sacer dux*: & de Apostolis canit Ecclesia: *Cœlestis aulæ milites, & belli triumphales duces*, & D. Paul. de se ait: *Bonum certamen certavi* 2. ad Timoth. 4. & discipulum suum Timotheum cohortans, inquit: *Vt milites in illis bonam militiam* 1. Epist. 1. vers. 18. *labora sicut bonus miles Christi Iesu* 2. ad eumdem. 2. vbi alludit Apostolus (vt ait Cornelius) ad ministerium Levitarum, qui in tabernaculo æquè, ac milites in castris suo ordine, & stationibus excubabant, de quo etiam meminit Pontif. Rom. de ordinat. Diaconi. Dicitur etiam Ecclesia *terribilis, vt castrorum acies ordinata.* cant. 6. & sicut in Ecclesia triunfanti habet Deus suam militiam: Chori enim ordinatissimi Angelorum ita vocantur Luc. 2. *Facta est cum Angelo multitudo militiæ Cœlestis.* Et hi sunt, qui Apostatis, & rebellibus restiterunt: *Factum, est prælium in Cœlo, Michael, & Angeli eius præliabantur, &c.* Apocal. 12. sic etiam in Ecclesia militanti habet Deus Ecclesiasticorum cohortes, qui spirituali virtute, & zelo fortiter dimicent adversus aëreas dæmonum potestates, quæ ob eorum superbiam, quæ ascendit semper, & invidiam, cuius stymulis tabescunt, de fœlicitate hominibus ex Incarnatione sequuta in cessanter eos persequuntur, & habent etiam suam quodammodo militiam iuxta illud Isaiæ. 34. *Omnis militia eorum defluet*; quin adversus hoc obstet, quod in inferno nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat; nam cum naturalia in dæmonibus non defecerint, adest in eis superioritas, & inferioritas secundum perfectionem cuiuslibet naturalem, & hoc sufficit, vt inter eos sint gradus diversi, qui militiam constituere valeant.

57. Ecclesiastica ergò Hierarchia, iuxta ordinatissimos, quos habet, gradus, & ordines, vocatur militia, & Episcopus ordinans, quos ad Diaconatum provecturus est, qui antiquæ legis respondent Levitis ad ministerium tabernaculi destinatis, sic alloquitur: *In ministerium tabernaculi testimonij, id est, Ecclesiæ, eligimini in Levitico officio, quæ semper in*

procinctu posita inexsabili pugna contra inimicos dimicat: unde ait Apostolus: *non est nobis colluctatio adversus carnem, & sanguinem, sed adversus Principes, & Potestates, adversus mundi Rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in Cœlestibus.* Et ideò etiam Malachias Propheta, cum Sacerdotem Angelum dixit, addidit: *Domini exercituum*, seu exercituum Domini: Hæc sunt ipsius verba: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam:: Angelus Domini exercituum est.* cap. 27.

58. De istorum Angelorum militum, custodum, seu excubitorum numero videntur esse illi, de quibus loquitur Sponsa cant. 3. *Invenerunt me vigiles, qui custodiunt Civitatem.* Quod S. Bernardus serm. 77. in Cantic. sic explicat: *Custodes tui Angeli sancti, vigiles tui.* Et pro se adducit textum illum Isaiæ 62. *Super muros tuos Ierusalem constitui custodes: tota die, & tota nocte in perpetuum non tacebunt.* De Angelis id dictum est, ait Sanctus; attamen de Ecclesiasticis id etiam intelligitur, siquidem vt ait aureum os D. Chrysostomi lib. 3. de Sacerd. *In multis communicant Angeli, & Sacerdotes.* Et idem D. Bernard. serm. 76. anteced. in cantic. inquirit: *Quid enim vigiles hi?* Et sibi respondet, quod sunt servi illi, de quibus loquitur Dominus in Evang. Lucæ 12. *Beati servi illi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes: quàm boni vigiles, qui nobis dormientibus ipsi pervigilant, quasi rationem reddituri pro animabus nostris; quam boni custodes, qui vigilantes animo, atque orationibus pernoctantes hostium insidias sagacitèr explorant, anticipant consilia malignantium, deprehendunt laqueos,* &c. Et Sanctus Gregorius in Glos. cant. 3. *Quid per vigiles, nisi Doctores Ecclesiæ designantur, qui lucrandis animabus & scriptis, & dictis invigilant.* Sed locus Isaiæ supra à D. Bernardo allegatus rectè Ecclesiasticis adaptari potest: hi enim super muros Ecclesiæ constituti custodes, & vigiles, tota die, & tota nocte, vsque in finem mundi non cessabunt à Divinis laudibus personandis: hoc denotant horæ noc-

nocturnæ, & diurnæ Officij Divini recitandi; distributæ enim sunt more vigiliarum, & excubiarum militarium, quæ per tres horas singulæ durant.

59. In hac sacra militia Episcopi, Superiores, & Parochi, qui quasi boni Pastores vigilias noctis custodiunt, sunt, qui plus laborant, & sustinent, & ideó non solum vocantur *duces*, sed frequentiùs *speculatores*, & vigiles. Sic per Ezechielem vnumquemque Prælatum alloquens Dominus ait: *Speculatorem dedi te domui Israel.* Et Paulus ad Timoth. *Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum impple, &c.* Omnes autem Clerici ad minus sumus milites, & ideó maximé oportébit, vt audiamus S. Basilium, & instruamur in laboribus, qui militiam comitantur, si forté ignoramus, & videamus, si Ecclesiasticæ militiæ nomina dedisse, fuit, vt immunitatibus, privilegijs, redditibus, commodis, & delitijs frueremur, an vt labores, defatigationes, & incommoditates plurimas experiremur: hæc sunt verba: *Vbi ergò Christus Rex? in Cælo. Huc tuus tibi, Christi miles, dirigendus est cursus, obliviscere, quidquid hic in terris est, miles non domos ædificat, non comparat agros, mercibus, & lucro non studet, alimenta miles habet à Rege, in platèis stibi tabernaculum ponit; cibum sola necessitas metitur, potio aqua; somnium quantum natura requirit. itinera frequentia, itemque vigiliæ, acrisque ad frigora, caloresque tolerandos patientia, periculosorum cum adversarijs certaminum crebra susceptio, & in his sæpe mors, gloriosa tamen, & quæ Regis honoribus, & muneribus decoretur, &c.* Præfatione in Ascetica.

60. Advertendum maximé in hoc, quod vires exercitus consistunt præcipué in ordine, & observantia militaris disciplinæ, id est, in eo, quod quis suum locum, & stationem custodiat, de sibi commissis curet, Ducum, & Officialium superiorum mandata promptissimé exequens; ita, vt obedientia militaris Monachis exemplar esse possit, dummodo ad

Deum intentio referatur: ex quo intelligere possumus, quomodo & nos sub superiorũ nostrorũ obediẽtia militaturi sumus, & quam studiosissimi Ecclesiasticæ disciplinæ observandæ esse debemus; sed sine confusione, & verecundia de hoc loqui non possumus, quid enim non patitur miles pro terreno Rege, qui aliquando buccellatum panem mucidum pro stipendio vix rependit? & nos quid pro Deo agimus, qui pinguibus nos redditibus ditat in præsenti, & coronã Gloriæ immarcescibilem legitimè certantibus parat in futuro?

61. Sed & reflectendum est etiam super circumstantiam gravem, quam secum trahit peccatum cuiuslibet Ecclesiastici; quando enim hic illud committit, signa Christi deserit, & ad Luciferum transfugit, vt sub ipsius obedientia militet; quæres in exercitibus terrestribus adeó vilis habetur, vt pœna illius vix turpissima morte condigné inter milites luatur. Quando dissimulat, seu non corripit peccata, quæ debet, permittit, vt hostis locum Regni Dei occupet; Regnum enim Dei intra nos est. Quando sollicitat personam aliquam ad peccandum, apertum bellum contra Iesum Christum facit eisdem armis, quibus pro ipso adversus dœmones belligerari debuerat ad destruendum ipsorum imperium ob pravas hominum voluntates latissimè patens: fit etiam similis Iudæ, qui, cum Iudæos ad cognitionem Messiæ perducere deberet, factus est Dux eorum, qui comprehenderunt Iesum, de eoque, ac quolibet alio Ecclesiastico noxio intelliguntur illæ acerbissimæ querelæ Domini in Psalm. 54. *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique; tu verò homo vnanimis, Dux meus, & notus meus* Idcircó etiam cum Iuda emeritas luet pœnas in profundo. nisi in tempore opportuno pœnitens resipiscat: *Veniat mors super illos, & descendant in infernum viventes.* Ibidem. *Nemo enim magis iram meretur, quam amicum simulans inimicus.* S. Bernard. de convers. ad Cler. cap. 27.

62. Cum Iudæ mentionem fecerim, in mentem subit obiurgatio illa Christi ad prædilectos discipulos amore pleniss ima: *Vna hora*

hora non potuistis vigilare mecum, qui exhortabamini mori pro me? Vel Iudam non videtis, quomodo non dormit, sed festinat tradere me Iudæis? quid dormitis, surgite, & orate. Respons. 8. offic. fer, 5. in Cœna Domini. Et videor mihi audire Pastorem bonum, dicentem mihi metipsi, & alijs Ecclesiasticis negligentibus, & tepidis, & præcipuè animarum curam habentibus: *Quid dormitis, non videtis dæmones, & omnes infernalium legionum milites, quomodo non dormiunt? surgite, vigilate, orate.* Vigiles, custodes, exercituum meorum milites, duces, quibus animarum custodiam, quas proprio cruore comparavi, commissi. quomodo oblivisciminimuneris vestri? quomodo ad spiritualia certamina non accingimini? Nõ videtis dœmones, & eos, qui eos sequuntur, non dormire, sed incessantér expugnare, & incursus facere, suggerendo, & incitando ad peccandum animas, quas de captivitate peccati redemi? En, quam fortes, strenui, & callidi inimici castra nostra adoriuntur. Non attenditis, quod pravi, & perversi Satanæ ministri non parcunt labori, vt effrenatas suas cupiditates expleant; nec dubitant noctes insomnes ducere, & incommoda plurima perpeti, facultatesque suas expendere, dummodo appetitum satient, aut arcem aliquam pudicitiæ invadant? Nescitis machinamenta, & cavillationes Hæreticorum, vt errores suos diseminent, & puritatem fidei catholicæ contaminent? Non auditis Mahumetanorũ expeditiones, vt falsi sui Prophetæ dilatent imperium, & Christianum nomen evertant? *Surgite, orate.* Videat autem secum quisque, quid ad hæc respondère posset?

63. Consideremus igitùr, cum D. Ioann. Chrysost. serm. de Marty. tom. 3. pactum, conditionem attendamus, militiã noscamus; pactum, quod spopondimus; conditionem, quã accessimus; militiam, cui nomen dedimus. Delicatus est miles, si putat se posse sine pugna vincere, sine certamine triumphare. Exeramus vires, fortitèr dimicemus, atrocitér in prœlio isto concertemus. Induamur arma lucis, & sicut in die honestè

neſtè ambulemus. Vigilemus in orationibus, vt monet D. Petrus, Epiſt. 1. cap. 4. Orationi inſtemus, vigilantes in ea, vt hortatur D. Paul. ad Coloſ. 4. Nam arma Clericorum ſunt orationes, & lacrymæ, iuxta S. Ambroſ. ad Valer. Aug, Vigiliæ noſtræ, & excubiæ, non in mœnibus, ſed in orationibus eſſe debent. Specula Eccleſiaſtici eſt turris illa, quam Paterfamilias in vinea ſua poſuit, & quam SS. PP. de Templo, quod domus eſt orationis, intelligunt. Moyſes non pugnabat manibus, nec erat in prœlio; orabat tamen in vertice collis, *Cumque levaſſet manus Moyſes, vincebat Iſrael; ſin autem paululum remiſiſſet, ſuperabat Amalec,* Ecce vim orationis, en arma Eccleſiaſticorum.

64. Sed expendamus hoc ampliùs, licèt obitér: non putemus victorias temporales, & ſpirituales conſequendas ob quaſcumque preces: fervidæ eſſe debent, non tepentes; nec ſatis eſt manus exteriùs ſurſum levare, ſi intus ſunt corda deorſum; nec ſufficit voce clamare, ſi cor noſtrum longe eſt à Deo. Si oratio ſit remiſſa, vincitur fidelis populus, ſupérat Turca, fervet hæreſis, refrigeſcit charitas, vincit mundus, dœmon, caro. Si autem remiſſio orationis, immò & quod paululum remittatur, ſat eſt, vt vincatur Iſrael, & ſuperet Amalec, quanto magis omiſſio?

65. Lacrymæ quoque ſunt arma noſtra. De oratione Chriſti in Horto loquens S. Paulus ait: *Qui in diebus carnis ſuæ preces, ſupplicationeſque::: cum clamòre valido; & lachrymis offerens, &c.* Sic orabat Ieſus, & ita exemplo ſuo docebat nos orare pro peccatoribus. Sed vbi lachrymæ noſtræ? vbi clamòres? vbi compunctio? diſcutiamus igitur, quomodo in militia iſta exerceamur: examinemus quomodo Horas Canonicas recitamus; Sacrificium que Miſſæ celebramus: ne ſit oſcitantèr, feſtinè, & pigrè, ſed devotè, attentè, ac digne, quantum poſſumus, penſum Divinum ſolvamus: nec aliud cogitemus, & aliud cantemus, pſallamus ſpiritu, pſallamus & mente; nec opus Dei, id eſt, Altaris iuge Sacrificium, negli-

gligentèr, ſed reverentér, & ſumma cum religione faciamus: clamemus ibi ad Patrem, vt mediatores, & legati pro populis: offeramus ipſi clamores, & lacrymas Filij, dum nos aridi, & tepidi ſumus: militarem pudicitię cingulum numquã abijciamus: à mundi delitijs, & oblectamentis abſtineamus, ne vires hoſtibus noſtris addamus: divitias, & honores ſæculi fugiamus, vt expeditiores ad pugnam ſimus; nam nudi cum nudis luctari debemus: temporalibus negotijs ne implicemur, vt ad recollectionem mentis prõptiores ſimus; tempus, quod detractioni ſuppetit, detur lectioni, & orationi: huic indeſinentér vacémus, ne inermes, & imparatos inveniant nos inimici noſtri; qui exhortamur, mori pro Chriſto, & vitam pro ipſius fide profunderemus, ſaltém cum Chriſto in Horto vna hora quotidié vigilemus, eius Vitam, Paſſionem, & Mortem mente recolentes: in omnibus, vt veri Chriſti milites, ſtrenuè nos geramus; dedecerer enim maximè, rudes, & indiſciplinatos in exercitio hoc militari Eccleſiaſticos inveniri; nam alitèr, quomodo inimicis Eccleſiæ reſiſtemus? quomodo infidelium converſionem, Hæreticorum reductionem, peccatorum reſipiſcentiam, tentationibus, & tribulationibus vexatorum victoriam conſequemur?

66. Agnoſcant præcipuè Parochi, ſe immediatos Paſtores, & excubitores, vt ſuper vitam, & mores animarum ſibi creditarum aſſiduè invigilent, eſſe conſtitutos: vnde gravé malum Chriſtianis copijs imminéret, ſi ipſi dormirent, nec cognoſcerent oves ſuas, aut non curarent ſcire, quo modo vivant, vbi paſcantur, an inſtructæ ſint in his, quæ noſſe oportet ad ſalutem, ſit vé aliquid remedio dignum in centuria ſua. Cogitent animarum regimen eſſe onus Angelicis humeris formidandum: nec ideó tamen detrectent onus, ſi à Deo vocentur; petant tamen à Deo vires, ne ſuccumbant; ſcit enim Dominus ſic oneratos, gratia reficere, & pondus leve facere; ne vé inconſideratè illud ſubeant, putantes non adeó grave onus eſſe, vt dicitur, ex quo forté videant aliquos, parum ſe oneratos ſub hoc

pon-

pondere oſtendere, nec vnquam gemere, & fortaſſis cauſa eſt, quia nec hi reſpiciunt, quid debeant facere, ſed quid alij faciant. Audiamus S. Bernard. Epiſt. 42. ad Henric. Archiepiſ. Senon. *Cæterum curritur in Clero paſsim ab omni ætate, & ordine, a doctis pariter, & indoctis ad Eccleſiaſticas curas, tanquam ſine curis iam quiſque victurus ſit, cum ad curas peruenerit; nec mirum de his, qui nedum in ſemetipſis experti ſunt, videntes quippè alios, qui iam proprios humeros capitæ ſarcinæ ſubmiſerunt, non ſolum non gemere, tanquam ſub onere, ſed inſuper appetere plus onerari, non deterreantur periculis, quæ cupiditate cæcati non vident, ſed fauoribus ampliùs, quos illis inuident, prouocantur.*

67. Noverint quoque Confeſſarij, ſe duces eſſe animarum, verbo, & exemplo debére præire, zelo flagrare, medicinam ſpiritualibus morbis adhibére, pœnitentes in modo reſiſtendi dæmonum tentationibus, & eorum inſidias præcaventi inſtruere, ſana conſilia dare, de graviſſimis negotijs iudicium ferre; propter quod ingnorantiam abijciant, doctrinam acquirere indefeſſé fatagant, ne de illis dicatur: *Cæci ſunt, & duces cæcorum.* Matth. 5: nulla ſit apud eos perſonarum acceptio; nec minus libentèr pauperem, quam divitem audiant, redigant ipſi ad praxim perfectionis documenta, quæ alios docent; incongruum enim eſſet, laxioribus ad ſui directionem regulis vti, dum alijs ſtrictiſſima præcepta imponunt; & verificaretur de illis, quod de Scribis, & Phariſæis aiebat Chriſtus: *Dicunt, & non faciunt; alligant enim onera gravia;:: digito autẽ ſuo nolunt èa movère.* Matth. 23. nec imitẽtur Stellam illam, quæ Magos duxit ad præſepe; ſed ipſa foras manſit, nec intravit, vbi erat Puer Ieſus cum Maria Matre eius; ſecus enim, quem admodum Stella illa non fuit de eis, quæ fulgebunt in perpetuas Æternitates, ſic nec hi Doctores, licèt ad iuſtitiam erudiant multos, niſi confuſi redeant ad cor, èo quod in ſe admittunt, quod in alijs reprehendunt, nec imitantur, quod laudant, atque magnificant.

68. Pe-

68. Peius autem esset, si, quod Deus avertat, essent aliqui, qui nec viam perfectionis, & orationis arriperent, nec sinerent alios suscipere, contra quos exclamat S. Bern. de convers. ad Cler. cap. 27. *Væ vobis, qui clavem tollitis, non scientiæ, sed authoritatis; nec ipsi introitis, & multipliciter impeditis, quos introducere debuistis.* Alludit ad verba Christi Matth. 23. *Væ autem vobis Scribæ, & Pharisæi hypocritæ, quia clauditis Regnum Cœlorum ante homines; vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare.* Quomodo enim huiusmodi Dominiexercituum duces vocari possent?

69. Compertum est etiam, Concionatores in hac militia Ecclesiastica Evangelicas tubas esse debere, quæ milites ad pugnam spiritualem excirent, iuxta illud Isaiæ. 54: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, &c.* Quid autem, si essent forte aliqui horum, qui dulcisonæ fierent cytharæ, vt audientes mulcérent, & oblectarentur, obliti sententiæ D. August. serm. 106. de tempor: *Scitis, quod tuba, non tam oblectationis esse soleat, quam terroris; non tam delectationem proferre, quam inferre formidinem?* Qui divino verbo, non, vt gladio acuto ad ferien-
• dum, & penetrandum cordis intima, sed, vt gladio obtuso, & orbiculato ad digladiandum, sicut solent facere etiam amici exercitationis gratia, & ad demonstrandam dexteritatem, vterentur? Hi nimirúm non Iesum-Christum, & hunc Crucifixum, vti faciebat Apostolus, prædicarent; sed se ipsos extollerent, suæque scientiæ ostensionem facerent: non gloriã Dei, sed laudem propriam quærere non obscurè declararent, præcipuè, si conceptus suos adeò obscuris verbis exprimerent, vt vix á sapientioribus caperentur.

70. Si ergó aliqui horum forté sint, meminerint, non pro sua tantum, sed pro audientium capacitate plebes pascere debère, *salutaribus verbis docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate, & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas*

ſectari oporteat, vt pœnam æternam evadere, & Cœleſtem gloriam conſequi valeant, S. Trident. C. 2. ſeſſ. 5. cap. 2. Inſtruant ergò eódem ſtyloplano, ac facili ad ſuperandum inimicos illis armis, quorum meminit Prædicator veritatis ad Epheſ. 6: *Induite armaturam Dei, vt poſsitis ſtare adverſus inſidias diaboli, quoniam non eſt nobis colluctatio, &c ::: state ergò ſuccincti lumbos in veritate, & induite loricam iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione Evangelij pacis in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſsitis omnia tela extinguere, & galeam ſalutis aſſumite, & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei per omnem orationem, & obſecrationem orantes omni tempore, & in ipſo vigilantes in omni inſtantia, & obſecratione pro omnibus Sanctis, &c.* His induti ſunt Sancti, & terribiles hoſtium cuneis effecti, provt teſtatur exercitatiſſimus in prœlijs, & victorijs de Satàna, & eius callidiſſimis militibus, ac de carne, & mundo reportatis S. Antonius Abbas, qui ait; *Magna, dilectiſsimi, adverſus dæmones arma ſunt ſuccèra, & intemerata ad Deum fides: credite mihi experto, pertimeſcit Satànas rectè viventium vigilias, orationem, ieiunia, manſuetudinem, voluntariam paupertatem, vanæ gloriæ contemptum, humilitatem, miſericordiam, iræ dominatum, & præcipuè purum cor erga Chriſti amorem, &c.* Redeo ad textus explanationem, á qua præter intentionem, vltra quod putaveram, digreſſus ſum.

71. Suppoſito ergò, quod in hac Eccleſiaſtica militia, vt potè ordinatiſſima Hierarchia, ſunt gradus ſuperiores, & inferiores, exprimit SS. deſiderium ſuum, quod non alij ad Sacerdotium aſſumuntur, niſi, qui in ſanctitate, & iuſtitia per omnes gradus inferiores tranſiverint; non ſolum per ſaltum ſe promoveri non facientes, quod eſt graviſſimum ſacrilegium, & annexam habet ſuſpenſionis pœnam; ſed etiam in ipſis gradibus ſiſtentes oportuno interſtitiorum (de quibus ſtatim) intervallo, vt ritè diſciplina Eccleſiaſtica imbui poſſint: admodum, quo in ſæculari militia, quando optimo gaudet regimi-

mine, non dantur Ducatus; & miniſteriorum ſuperiorum gradus, niſi ijs, qui in inferioribus poſiti condignis ſervitijs ea emeriti fuerint, ſumendo videlicét, primum ſcoplum, & lanceam, fortitudinem, & robur in conflictibus, & pugnis oſtendendo, & militarem diſciplinam in laboribus, & vigilijs ſub obedientia alicuius Officialis nobilitate, & virtute multo forté inferioris addiſcendo, antequam Ducatum ſuſcipiant, ne in virtute, ac dexteritate in experti iubère, ac gubernare incipiant, quod neſciunt; nam, vt ait Author Gloſſæ ordinariæ in 1. Timoth. 3. *Neſcit regere, qui non didicit obedire.*

PART. XI.

STATIS INTERVALLIS AMBVLAVERINT, &c.

72. Hæc intervalla ſunt *inſterſtitia*, ſeu ſpatium temporis, quod mediare debet inter vnam, & alteram ordinis receptionem, ex antiquiſſima Eccleſiæ conſuetudine, licét in quantitate temporis, ſeu intervalli, fuerit aliqua variatio. Ita Hallier de Sacr. elect. & ordin. ſect 7. art. 7. Eorum obſervanda plurimum interſt ad Eccleſiaſticam diſciplinam non minuendam. Philib. March. de ordin. tract. 2. part. 6. cap. 6. Vterque meminit duorum exemplarium valdé doctrinalium S. Cypriani, qui loquens de Aurelio, quem Lectorem ordinaverat, ita fatur Epiſt. 33. ad Cler. & plebem: *Merebatur talis Clericæ ordinationis altiores gradus, & incrementa maiora, non de annis ſuis, ſed de meritis æſtimandus, ſed interim placuit, vt ab officio Lectoris incipiat*; et Epiſt. 34. mentionem iterum faciens eiuſdẽ Aurelij, Et Celerini, quem etiam ad Lectoris ſolum gradum provexerat, ait: *Hos tamen Lectores interim conſtitutos ſciatis, cæterum Presbyterij honorem deſignaſſe nos illis iam ſciatis, vt & ſportulis eiſdem cum Presbyteris honorentur.* Conſtat autem ex Matyrolog. Rom. 3. februar. Bedæ, Uſuard. & aliorum eòdem die, quod Celerinus mortuus eſt Diaconus tantũ; cum autem Celerinus ſanctitate, doctrina, & eloquentia eminenti prædítus eſſet, vt conſtat ex

Epist. 21. S. Cyprian, ad Lucian. argumentum efficax est, quod ratio, quare eum non statim Presbyterum ordinavit, tanti gradus designatione cõtentus, fuit propter interstitiorum observantiam, probando priùs secundum leges Ecclesiasticas in Ordinum inferiorum ministerio, quem ad superiorem, quia sibi valdé probatum, promovère decreverat.

73. Addit autem ad hæc Hallier verba, quæ zelus Ecclesiasticus ipsi dictavit: *O Nos Patriarum & Apostolicarum traditionum negligentes, qui non Christi nomine confessione probatos, non toti Orbi persequutionum pro Christo tolerantia conspicuos, non eloquentes, & eruditos viros* (sicuti erant Aurelius, & Celerinus) *sed totos luxui deditos, et mundanæ vanitatis desiderijs inhiantes, vel subrusticos homines, uno, vel altero mense ad Presbyratum evehimus! Hæccine est Apostolorum constitutio? Maiorum traditio? Ecclesiæ regula? Ordinandorum hæc præsumptio, atque audacia, hæc &c.* Hinc inferrè poterit quilibet ordinandus, quam cautus debet esse in his dispensationibus petendis; & etiam, quod si Prælatus eas rõ concedit, plures ad denegandas ei suppetent rationes. Perfectiùs quidem erit ab ipsis abstinère, & conformitatem solum cum Divina voluntate signi, in præcepto Ecclesiastico manifestata, prætendere.

74. Non autem in singulis gradibus, vel sœculis fuit æqualis mora, seu quod idem est, non fuerunt æqualia intervalla, seu interstitia inter vnum, & alium ordinem, vt videri potest apud Hall. vbi sup. § 3. num. 13. Et constabit ex constitutionibus, quas postea allegabimus.

75. S. Trid. Conc. sess. 23. de reform. cap. 11. 13. & 14. mediocritatem nostris temporibus convenientem amplexum est, temperando quidem antiquorum Canonum rigorem, disciplinam verò Ecclesiasticam minimé relaxando. Pro ordinibus minoribus temporis intervallum nõ determinat, sed ait: *Minores ordines::: per tẽporũ interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videbitur, conferantur.* Prudentiæ Episcopi relinquit

quit designare quantitatem temporis, quod mediare debet, & etiam uper hoc ipso dispensare. Aliqui dicunt, quod sufficit intervallum vnius Dominicæ ad aliam; sed fundamentaliùs videtur iudicium eorum, qui asserunt, quod designentur interstitia ab vna ordinatione generali ad aliam, seu á quatuor temporibus ad alia quatuor temporum ieiunia. Ita Hall. vbi sup. ad minus generalitèr de omnibus loquendo; siquidem licèt ordines minores conferri possint qualibet Dominica, aut die festivo duplici, Pontif. Rom. tit. de minor, ordin; non tamen pluribus, ita vt videatur generalis ordinatio fieri, quæ solis præscriptis à iure temporibus, etiam quoad minores, est peragenda Cap. De eo, de tẽp. ord: sed paucis, id est, illis, cum quibus videatur Prælato ex iusta causa dispensare, seu interstitiorum intervalla contrahere.

76. De aliquibus fertur Ecclesijs, quod est consuetudo, omnes minores ordines simúl eòdem die, immó etiam Subdiaconatum, conferendi. Barbos. de potest. Epist. 1. alleg. 11. & plures alij. Sed laudabiliús videtur contrarium. Et ita Marchinus, postquam opiniones refert, addit: *Hæc ad favorem Episcoporum, & Ordinandorum de rigore iuris dicta sunt; cæterùm regularitèr, & absque vrgentissima causa, sicut non laudantur Episcopi illi, qui eàdem die eùmdem minoribus omnibus initiant; ita multo minùs commendandi sunt, qui minores, vel Acolytatum simùl cum Subdiaconatu eàdem die eidem impertirent, cum communior opinio Theologorum huic facto adversetur.* tract. 1. de ord. p. 7. cap. 1. num 18. & Barb. in dict. loc. Trident. num. 5. *Laudabiliùs est ab hac dispensatione abstinére* (loquitur de interstitijs inter vnum, & alium ordinem minorem) *nisi imminèret necessitas, vel alia vrgens causa ei* (id est Episcopo) *benè vissa.*

77. Stando litteræ textus Tridentini, potest Prælatus dispensare, aut non observare præfata interstitia, si id ei expedire magis videbitur, hoc est, ex rationabili causa, vt explicat Marchin. ibidem numer. 6. qualis est vita solitaria Patrum Carthusianorum

fianorum ex declarat. §. Congreg. Teste Iulio Cæsare. Mad. de Sacr. Ord. cap. 5. & 7. Prax. Neapol. cap. 83. n. 1. ætas provecta ordinandi, quando hic secum affert scientiæ, & morum recommendationem; futura absentia studiorum causa, &c.

78. A susceptione Acolytatus vsque ad Subdiaconatum assignat Tridentinum intervallum vnius anni: *Hi verò, non nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum ordinum ad sacros promoveantur.* Interstitia igitùr ordinum minorum prudentis Episcopi arbitrio reliquit, tam quoad ad determinationem intervalli, quam quoad dispensationem, sed non ita interstitia ab Acolytatu ad Subdiaconatum, nam, & tempus designavit, & causas dispensationis limitavit: *Nisi necessitas*, inquit, *aut Ecclesiæ vtilitas iudicio Episcopi aliùd exposcat.* Trid. vbi supr. cap. 11. in quo clarè insinuatur, quod hæc interstitia strictiùs observari, & cautiùs dispensari debent ob eas præcisé causas, quas Tridentinum assignat.

79. Ratio huius discriminis tribuitur ab Hallier vbi supra, num. 26. vna est ex parte Ecclesiæ, ex parte ordinandi alia; ita ait: *Nam cum iam minores ordinum functiones aliquæ tantum in vsu sint, disciplina circà initiatos ijs ordinibus, aut nulla, aut longé minor vigeat, obligatio eorum ferè nulla sit, &c. At vbi ab his ordinibus ad sacros ascenditur, in quo cœlibatus, & Clericalis vitæ ineundæ professio emittitur, nec licet manum ponentem ad aratrum retro aspicere, seriò tunc demùm providendum, ne vel inutilibus Ecclesia Clericis oneretur, vel ingrato se statui, aut conditioni quisquam adscriptus doleat, vel ineptus admittatur; probationis itaque tunc tempora necessaria sunt, quia probatio maximè necessaria.*

80. A Subdiaconatu ad Diaconatum vnius *saltem* anni intervallum decernit. D. sess. 23. cap. 13. *Nisi aliud Episcopo videatur*: quod debet intelligi *de visu, & iudicio ratione regulari.* Navarr. consil. 11. lib. 1. de temp. ordin. ex Bartol. causa ad dispensandum in his interstitijs non requiritur adeò rigorosa, ac ad dispensandum in antecedentibus; cæterum debet esse gra-

gravior, quam ad dispensandum in interstitijs inter Ordines minores; maior, aut minor iuxta quantitatem temporis dispensandam. Quod suadetur primo; quia Tridentinum designavit tempus vnius saltem anni, quod non fecit in ordinibus minoribus. Secundo; quia Diaconatus est Ordo Sacer. Tertio; quia Ordinatus accedit propiùs ad Sacerdotium, &c. Motivum autem, quod habuit Tridentinum, vt hanc dispensationem arbitrio Prælati relinqueret, fortasse fuit, quia ministerium Diaconatus his temporibus minori indiget probatione, cum iam in desuetudinem abierint Canonicæ Leges, in quibus multa Diaconis committebantur, quæ valdé exactam personæ, cuius fidei tradenda erant, cognitionem, & experientiam requirebant; & aliás Diaconatus nullam addit de novo obligationem, aut vinculum, sive castitatis servandæ, sive Officij Divini recitandi, quod non trahat secum Subdiaconatus.

81. A Diaconatu ad Presbyteratum designat Tridentinum D. sess. 23. cap. 14. *Annum integrum* (intellige secundum computum Ecclesiasticum, tam hìc, quam in antecedentibus) *nisi ob Ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videatur.* Hæc sunt interstitia maiori cum rigore observanda, quia est vltima probatio, vt ordinando dispensatio thesaurorum Dei credatur, cum ad supremam Sacerdotij dignitatem elevatur. Colligitur hoc, non solum ex eo, quod Concilium causas dispensandi determinavit, facultatem DD. Episcoporũ coarctando, sed etiam, quod ad dispensationem intervalli assignati inter Acolytatum, & Subdiaconatum solum exigit necessitatem, aut vtilitatem; ad dispensationem verò horum interstitiorum vtramque exigit: ibi vtitur disiunctiva *aut*; hìc copulativa *ac*; & ita notarunt Barbos. in Trident. D. sess. 23. cap. 14. num. 2. Philib. March. vb. sup. cap. 3. num. 2. cũ alijs pluribus, Hieron. Rodrig. ap. Barbos. explicat vtilitatem, *Quando pauci ministri existunt*, & necessitatem: *quando non solum habentur pauci Ecclesiæ ministri, sed etiam deficiunt idonei, & non idonei.* Bene verum est, quod hoc iudicare debet Prælatus

latus ea latitudine, quam permittunt res morales. Idem ferè ait March. vb. sup. cum Sorbo, & alijs, quos etiam refert Barbos. de potest. Episc. part. 1. alleg. 14.

82. Sed dicet aliquis: sine causis adeò vrgentibus videmus concedi à Summo Pontifice dispensationem interstitiorum in Brevibus, vulgo dictis de *Extra tempora*. Respondeo, quod Pontifex est supra Concilium, & potest pro sua authoritate, rationalibitèr in legibus Ecclesiasticis dispensare, nec Concilium loquitur cum Sanctissimo, sed cum Episcopis; qui quidem, vtpotè inferiores solum possunt dispensare ob causas illis permissas à Concilio, cuius observantiæ adstricti sunt.

PAR. XII.

ACPIE, ET FIDELITER IN MINISTERIJS anteactis se gesserint, ad Sacerdotium assumi.

83. Verba sunt Tridentini D. sess. 23. de reform. cap. 14. infra num. 225. integrè referenda, de quo etiam D. Paulus ad litteram ait 1. ad Timoth. 3. *Qui enim benè ministraverint gradum bonum sibi acquirent*. Vers. Æthiop. *maius ministerium*. Et Tirinus ita explicat: *qui in munere Diaconatus benè, ac laudabilitèr ministraverint aliquandiù Ecclesiæ, bonum gradum, seu locum gratiæ, seu meritorum sibi acquirent, tum apud Deum, tum apud homines, vt mereantur altiùs promoveri in Sacerdotes, & Episcopos*. Ita Chrysost. Ambros. Theophyl. Anselmus. Et infert à Lapid. ibid. *vnde* Conc. Trident. sess. 23. cap. 11. *iubet eos ad Ordines altiores promoveri, qui in inferioribus piè, ac fidelitèr se gesserint*. Quod est valdè conforme verbis Christi in talentorum parabola. Sanct. Thom. in 1. ad Timoth. 3. & sic idem est, ac si Prælatus diceret ei, quem ad Sacerdotium promovet, cum in ministerijs inferioribus benè se gesserit, receptam gratiam vacuam non habendo:

bendo : *Euge ſerve bone & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam,*

84. In huius Confirmationem, & dicti in clauſula antecedenti S. Cyprian. lib. 4. Epiſt. 2. ad Anton. laudat S. Cornelium, quod gradatim ad Pontificatum fuerit evectus: *Non iſte* (Cornelius) *ad Epiſcopatum ſubitò pervenit, ſed per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in Divinis adminiſtrationibus ſæpè promeritus ad Sacerdotij ſublime faſtigium cunctis Religionis gradibus aſcendit; tum deindè Epiſcopatum ipſe nec poſtulavit, nec voluit, ſed vim paſſus eſt, ut Epiſcopatum coactus acciperet.*

PART. XIII.

SACRASQVE ORDINATIONES IVXTA PRIScum Eccleſiæ morem præſciptis à Iure temporibus Orationi, & ieiunio conſecratis haberi cupientes.

85 De tempore ab Eccleſia præſcripto ad Ordinum collationem agit laté Decretum Gratiani diſtinct. 75. lib. 1. Decretal. tit. de temp. ordin. Barboſ. de poteſt. Epiſc. part. 1 alleg. 17. & quos ipſe ibi citat. Hall. de ſacr. elect. & ordinat. ſect. 7. cap. 1. art. 1. March. de ſacr. ordin. tr. 1. par. 7. cap. 5. Durand. in Ratio. Divin. Offic. lib. 2. cap. 1. & lib. 6. de Offic. 4. tempor. Amalarius, Raban. & alij, quos citat Hallier relatus, ex quibus, & alijs reſumam híc, quod ſufficiat ad huius clauſulæ intelligentiam; & qui plura cupiat, conſulat Auctores locis citatis.

86. Præſuppono, quod ex antiquiſſimo Eccleſiæ vſu Sacri Ordines non conferuntur, niſi ieiunio, & orationibus præcedentibus. Conſtat hoc ex Actibus Apoſtolicis, vbi referens S. Chroniſta Lucas Ordinationem ſeptem primorum Diaconorum, ait: *Orantes impoſuerunt eis manus.* Act. 6. per im-

positionem manuum significatur collatio Sacramenti Ordinis, vt patet ex varijs locis Epist. Paul. 1. ad Timoth. 4. *Noli negligere gratiam, quæ tibi data est per impositionem manuum Presbyterij*; & cap. 5. *manus citò nemini imposueris.* Et Epist. 2. ad eumd. cap. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiã Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Et ratio est clara, quia est signum sensibile practicum, seu causativum gratiæ potestativæ, qualis per Sacramẽtũ Ordinis tribuitur. In oratione comprehenditur Sacrificiũ Missæ, prout nunc etiam observatur, cum nullus Ordo Sacer, nisi intra Missarum solemnia, & præcedentibus Litanijs conferatur. S. Ioannes Chrysostomus ap. Corn. ibi ait, etiam includi ieiunium, cuius expressè meminit S. Lucas cap. 13. de Ordinatione SS. Pauli, & Barnabæ agens: *Tunc ieiunantes, imponentesque eis manus*; id est, vt legunt Pagn. Uatabl. & alij, versionem Syriacam sequentes: *Postquam igitùr ieiunassent, ac preces auspicati fuissent, imposuerunt eis manus.* Et de ieiunio prævio etiam explicantur verba cap. 14. seq. vers. 22. *Et cum constituissent illis per singulas Ecclesias Presbyteros, & orassent cum ieiuniationibus*; nam, vt ait à Lap. ibi. *Est hysterologia; Oratio enim, & ieiunium præmissum fuit Ordinationi Presbyterorum, aquè, ac præmissum fuit in Ordinatione; Pauli, & Barnabæ.*

87. Hinc est, quod Summi Pontifices vestigia, & traditionem Apostolorum sequentes decreverunt, quod Ordinationes generales celebrarentur solum in sabbatis quatuor anni temporum, & in sabbatis ante Dominicam Passionis, & Resurrectionis D. N Iesu Christi. Dist. 75. per tot. & cap. de eo 3. de temp. Ordinat. & alijs pluribus Apostol. constitutionibus, quas affert Hall. vbi supra nu. 5. quæ quidem tempora peculiariter ieiunio, & orationi consecrata sunt; & quia Quadragesima est tempus adeò sacrum, in quo ieiunio, & oratio longiùs protrahuntur, tres generales Ordinationes intra eam habentur. Hall. loc. cit. art. 2. num. 12. & vna ex præcipuis rationibus ad instituendum ieiunium quatuor temporum fuit, vt eó tempo-

re

de Ordinationes celebrarentur. Idem Hall. vbi prox. num. 15. Licét enim hoc motivum ex nullo textu præfatæ distinctionis 75. vbi de institutione prædicti ieiunij agitur, constet, sufficit ad id asserendum authoritas D. Thomæ, qui 2.2. quæst. 145 art. 5. in corp. rationes de congruitate, seu convenientia institutionis ieiunij enumerans, ait: *Similitèr etiam consuetudo Ecclesiastica habet, vt in singulis quartis anni Sacri Ordines conferantur, :::::: ad quarum susceptionem oportet per ieiunium præparari, & eos, qui ordinant, & illos, qui ordinandi sunt, & etiam totum populum, pro cuius vtilitate ordinantur.* Et concludit: *Singula verò ieiunia quatuor temporum tribus diebus continentur, propter numerum mensium, qui competit cuilibet tempori, vel propter numerum Sacrorum Ordinum, qui in his temporibus conferuntur.* Eiusdem sententiæ est S. Ioan. Chrysost. relatus à P. Corn. in Act. Apostolor. cap. 13. vers. 2. *Ieiunantibus*, ibi: *Ieiunium enim ex Apostolorum vsu, & traditione solet præmitti Ordinationi, tum, vt fideles Dei gratiam ad idoneos ministros Ecclesiæ ordinandos ieiunio implorent tum, vt ordinandi ieiunio se disponant ad recipiendum Ordinationis gratiam.* Ita Sanctus Chrysostomus.

88. Confirmatur ex eo quod dicit Durandus in ration. lib. 2. cap. 1. num. 38. non licére transferre, vel anteponere hæc ieiunia ob Solemnes aliquas occurrentes festivitates, *nec tunc posse Ordines celebrari; melitsque esse festivitates ipsas transferri.* Et lib. 6. cap. 134. in Offic. sabb. Quat. Tempor. sep. num. 4. clariùs inquit: *Sed si, vt præmissum est, ieiunia constituta sunt in prædictis septimanis pro his, qui ad Ordinem accedunt, numquid commutari possunt, quando nullus tunc ordinatur? certè non, nisi &c. Cum enim sit vna Ecclesia &c. Præterea licét alicubi non fiat ordinatio, fit tamen alibi, pro quibus ieiunare, & orare debemus, vt digni ad ordinationem perveniant; omnes enim fratres sumus.*

89. Ad minus negari non potest, Ecclesiam designasse ad Ordines hæc tempora, quia ieiunio, & orationi, sunt conse-

crata, vt colligi videtur ex cap. *Reliqui*. dist. 67. cap. *Quod die*. distinct. 75. Et licét probabilitér credi possit, nec Apostolos, nec primos eorum successores Episcopos observasse hæc tempora ad Ordinum collationem, propter necessitatem, & præcissitudinem constituendi ministros in Ecclesijs, quas prædicatione sua fundabant, Hallier §3. Cœterum numquam ordinationem habuerunt, nisi præcedente ieiunio, & oratione, vt patet ex locis Act. Apostol. relatis. Et tempore S. Anacleti, qui fuit IV. à D. Petro Pontifex, iam lege sancitum erat (vt ex Epist. eiusd. 2. ad Episcop. Ial. constat) quod ordinationes non fierent nisi præcedenti ieiunio Dict. cap. *Reliqui* dist. 67.

90. Volunt etiam aliqui, primos Summos Pontifices vsque ad Simplicium solum mense Decembri ordinationes celebrasse, sicquè non licuisse eas alijs temporibus habere. Sed Hall. gravi innixus fundamento asseverat, quod ante Simplicium S. Leo declaravit, posse alijs temporibus celebrari, & post Simplicium plures adhuc observarunt, solum in Decembri ordinationes habère, & de paucis refertur, eas alijs temporibus celebrasse, vt Mensibus Februarij, Martij, Iulij, & Septembris, & tempore Quadragessimæ: vnde ex hoc facto nequit ius impugnari, hoc est, non fuisse licitas alijs mensibus, præterquam in Decembri. Immó Durand. lib. 6. cap. 34. affirmat N. P. S. Petrum Ordinationes fecisse mense Septembris, & rationem hanc congruentiæ adducit: *Meritò autem in hoc mense fit Clericorum Ordinatio, quoniam & in hoc mense fiebat Tabernaculorum celebratio; Ordinati verò sunt ministri Ecclesiæ in die Tabernaculorum per septiformem gratiam in septem gradibus constituti. Vndè & Beatus Petrus legitur Ordinationem fecisse in Septembri sex Episcoporum, decem Presbyterorum, & septem Diaconorum.*

91. Solum est hic notandum ad confusionem vitandam, quod licét obseruantia ieiunij quatuor temporum sit ex traditione Apostolica, ad quam postèa accessiet præceptum ob consuetudinem generalem, & acceptationem Ecclesiæ; videtur:

tur tamen, quod fuit aliqua diversitas in tempore celebrandi prædicta ieiunia, ad minus in Ecclesiis particularibus; quia N. P. S. Isidorus lib. 1. de Offic. Eccles. cap. 37. 38. 39. 40. assignat, post ieiunium Quadragessimale, quatuor alia tempora ieiuniorum; primum altera die post Pentecostem, vt nunc quoque observatur. Secundum 24. Septembris. Tertium Kalendis Novembris. Et Quartum Kalendis Ianùarij. Ratio huius forté originem habuit ex diversitate computandi annum, & menses, cum aliàs vellent celebrare ieiunia Quatuor Temporum cum aliqua correspondentia ad ieiunia solemnia veteris legis, de quo meminit idem Hispaniarum Doctor Maximus loc. cit. Durandus quoque aliam designationem Quatuor Temporum ab ea, qua nunc vtitur Ecclesia, habet lib. 6. cap. 34. & motivum assignat ibi; sed hoc non obstanti numquam fuit variatio formalis in celebratione Ordinationum, cum hæ semper factæ fuerint temporibus ieiunij, & orationis.

92. Rationem, quare Pontifices Ordinationes habuerint mense Decembri assignat Durand. loc. proxim. citat. num. 4. *Apostolici vsque ad Simplicium Papam in Decembri semper Ordines celebrabant, vt Ordinãdos coaptarent generationi Iesu Christi; Simplicius verò addidit Ordines in Februario tribuendos, vt ordinandos viciniùs incorporaret Corpori Iesu-Christi*: Amalarius apud Hall. vbi prox. pro ordinatione generali Decembris eamdem rationem assignat; pro alijs tribus temporibus dat aliam, quæ est proprior observantiæ, quam nunc habet Ecclesia in his ieiunijs. Communior est, quam dedit Honorius in Gemma Anim. lib. 4. cap. 155. quem citat Hall. & sequuntur March. vbi sup. Dur. lib. 2. cap. 1. En eius verba, quia aliam rationem assignat: *Ordinantur in quatuor temporibus ideò, quia Sacerdotes, & alij Clerici locum in Ecclesia obtinent, quem Leviticæ in populo Israel obtinuerunt, quos sicut in lib. Machab. cap. 3. legitur, Dominus pro primogenitis recepit, & eos in Ægypto, dum primogenita Ægyptiorum interficerentur, custodivit. Primogenita verò,*

rò, quasi quædam primitiæ sunt; unde quasi primitias Domino offerimus, cum aliquem ad Sacros Ordines consecramus; conveniens igitùr est, ut in primitijs temporum, scilicèt in 4. temporibus primitias hominũ offeramus. Rursùs ideò in 4. temporibus, ut in quatuor virtutibus exornentur, & sub 4. Evangelijs servire Christo, & Ecclesiæ moneantur. In vere, ut virtutibus floreant, in æstate, ut fructus afferant, in autumno, ut fructus bonorum operum metant, in hieme, ut collectos conservent in horreo, & eis fruantur in Domino. Vltra hæc, vidimus alia peculiaria mysteria, quæ conveniunt Ordinationibus factis mensibus Septembris, & Decembris, & Februarij, quæ proculdubio sunt, quæ nunc fiunt Sabbato ante Dominicam secundam Quadragessimæ, de quo ait Durand. ibi, *Quod est Sabbatum privilegiatum, quia in eo Ordinationes celebrantur.*

93. Sabbato ante Dominicam Passionis fiunt Ordinationes, quia antiquitus hac die fiebat scrutinium, seu examen baptizandorum Sabbato Sancto, & dicitur in Missa introitus: *Omnes sitientes &c.* Et Evangelium: *Ego sum lux mundi &c. Quia igitùr in hoc Sabbato ostendit Ecclesia largitatem Domini dantis gratiam in Baptismo, & in doctrinà, quibus ex largitate Dei abundantèr datur gratia, ideò fiunt Ordines in illo die, & etiam, quia imminet tempus Passionis.* Durand. vbi sup. in Offic. huius diei.

94. De Sabbato Sancto maioris hebdomadæ rationem tribuit S. Leo Papa distinct. 75. cap. *Quod à Patribus.* Et sequent. *Quod die Dominico.* De Sabbato post Pentecostem est etiam clarum mysterium, quia Spiritus Sanctus in ordinatos descendit, & invocatur cum Hymno: *Veni Sancte Spiritus &c.* Et dicitur Diaconis, & Presbyteris in ordinatione: *Accipe Spiritum Sanctum &c,*

95. Catheciſmus Romanus tit. de Sacrament. Ordinis §. *Interest etiam,* aliam tribuit rationem generalem ad nostrum propositum magis accedentem, quam & Barbosſa alijs ante ponit-

ponit: *Maximam autem cautionem in hoc Sacramento adhibendam esse ita colligitur, quod cætera gratiam ad illorum sanctificationem, & vsum tribuunt, à quibus percipiuntur; at verò, qui Sacris initiantur ob eam rem Cœlestis gratiæ participes fiunt, vt eorum ministerio Ecclesiæ, atque adeò omnium hominum saluti consulatur, ex quo factum esse intelligimus, vt statis tantummodò diebus, quibus etiam solemnia ieiunia ex vetustissimo Ecclesiæ more indicuntur Ordinationes fiant, vt scilicèt fidelis populus eiusmodi Sacrarum rerum Ministros pijs, & sanctis precationibus à Deo impetret, qui ad tanti ministerij potestatem, ritè, & cum Ecclesiæ vtilitate gerendam aptiores esse videantur.* Et S. Leo relatus cap. *Quod die* dist. 75. brevitèr insinuaverat, quare cum ieiunio, & oratione Apostoli Paulum, & Barnabam ordinassent, *vt intelligamus*, inquit, *quanta, & dantium, & accipientium devotione curandum sit, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligentèr videatur impletum.*

96. Destinatis iam ab Ecclesia his temporibus ad Ordinationes, dispossuit etiam Officia præfatorum dierum cum plenitudine mysteriorum ad Ordinandorum instructionẽ. Videatur Durand. & alij AA. Rituales in suis locis; brevitèr tamen dicam, quod in omnibus quartis ferijs ante Sabbata Ordinationum generalium, in quibus iuxta veterem consuetudinem ordinandi probantur, cap. *Quando* dist. 24. leguntur duæ lectiones *ad significandum*, inquit Duran. *ordinandos in vtroque testamento debére esse instructos, monendi enim sunt, qui ad Ordinem Sacrum conscendunt, vt habeant notitiam legis, & Prophetarum, quibus possint alios erudire.* lib. 6. cap. 8. In Sabbatis temporum leguntur septem Lectiones, Evangelio connumerato, eo quod septem sunt Ordines. Idem Durand. ibidem cap. 10. Et Pontificale, seu Episcoporum Rituale habet distributam Ordinationem inter vnam, & aliam lectionem.

97. Circa diem, & horam, quibus priscis Ecclesiæ temporibus Ordinationes fiebant, Hall. vbi sup. art. 4. & 5. haud con-

contemnendis motus fundamentis asserit, quod in Sabbato circa vesperam, & hac hora celebrabatur Missa (siquidem extra Sacrificium numquam Ordinationes fieri consueverunt) non solum Sabbato Sancto, sed etiam in alijs Quatuor Temporum, & præcedenti ad Dominicam Passionis: & hinc oritur dubium, an vesper illius Sabbati referendus sit ad Dominicam sequentem, an ad ipsum Sabbatum, hoc est, an dicendum sit, quod Ordinationes fiebant in fine Sabbati, an initio Dominicæ? Pro vtraque parte sunt rationes. Certum quidem est, quod tunc licitum erat, continuato ieiunio, Ordinationem quoque vsq; mane diei Dominicæ protrahere, quia fictione iuris vna dies reputabatur. Cap. *Litteras* de tempor. Ordinat. Sed cum Missæ vespertinæ, adhuc in vespere Sabbati Sancti abolitæ sint iam á consuetudine Ecclesiæ, de quo videri potest Ioann. Baptist. Casal. de veter. Christianor. Ritib. cap. 9. relicta solum Matutinali noctis Nativitatis D. N. Iesu-Christi, certum non minus est, Ordinationes generales solum debère nunc fieri die Sabbati in mane, sed finita Nona, quæ correspondet horæ tertiæ post meridiem, qua antiquitús incipiebant celebrari; quamvis adhuc in casu necessitatis posset ad praxim reduci, continuatio Ordinnationis die Dominica in mane, ieiunio Sabbati ab Ordinante, & Ordinandis continuato. Barbosa cum alijs allegat. 17.

98. Igitúr adhuc habetur pro eàdem die, talitér quod nõ licet recipere duos Ordines Sacros, vnũ in Sabbato, aliũ in die Dominica, etiã cum Brevi de extra tẽpora, & licét hæc indulta non haberent clausulam nunc de novo additam: *Aliquibus interpolatis diebus* idem March. cap. 6. num. 3. & 4. & si contrà quis faceret, incurreret suspensionem, sicut, qui duos Ordines eodem die reciperet, etiamsi Regularis foret. cap. cit. de temp. Ordinat. Barbos. cum alijs de potestat. Episcop. part. 1. alleg. 14. num. 11.

99. Hinc fit, quod licèt illicitum non sit die Veneris in vespere ante Sabbatum Quatuor Temporum Ordines minores con-

conferre, laudabiliùs contrarium fore videtur ; hoc eſt, non conferre illos vſque ad mane Sabbati in Miſſa, ſimùl cum Ordinibus maioribus ; Primò, quia ſic obſervatur magis ad litteram Pontificale Romanum, quod eſt regula ſecura rectitudinis. Secundò, quia licét Miſſa non ſit de eſſentia Ordinum, præcipué minorum, bené tamen de honeſtate, & vſu. Barboſ. alleg. 14. num. 16. Et ſupra vidimus, in oratione, quæ refertur facta ab Apoſtolis in Ordinatione, intelligere S. Ioannem Chryſoſtomum, Sacrificium Miſſæ ; & Officia Miſſarum, quæ recitantur ab Eccleſia Romana in Sabbatis Quatuor Temporum, plena ſunt myſterijs ad hunc finem ſpectantibus, vt videre eſt apud Durand. in ſuis locis, non ſolum quoad Ordines maiores, ſed etiam quoad minores: immó Prophetiæ, quæ adduntur, potiùs ad minores pertinére videntur.

100. Tertiò, quia licèt noſtris temporibus refriguerit fervor ille primitivus, quo magno Sacerdotum, & populorum concurſu collatio Ordinum ſolemnis habebatur, & iuſtis ex cauſis Miſſæ veſpertinæ abrogatæ fuerint, cum iam in manè dicantur ; adhuc tamen anceps eſt quæſtio, an Ordines conferantur in Sabbato, vel in die Dominico ; & graviores Auctores ex his, quos ego vidi, ſeduli veterum Rituum Eccleſiaſticorum inveſtigatores, ſecundæ parti magis adhærent, & quanto minus Ordinatio diſtet à veſpere Sabbati, ſeu initio Dominicæ, minus etiam differt à ritu antiquo Eccleſiæ, & ſemper manet idem dubium, an in Sabbato, an in Dominica Ordinationem habèri, dicendum ſit, cum iſti dies fictione iuris pro vno habeantur, in tantum, quod repétitur in Miſſa Dominicæ, vel introitus, vel Evangelium Miſſæ Sabbati ; quia in Sacramentarijs antiquis non habebant Officia propria, & vocantur Dominicæ vacantes. Andr. Piſcar. lib. 2. prax. cæremon. ſect. 13. cap. 3. Durand. vbi ſup.

101. At verò, ſi conferantur die Veneris, licét in ſeró, non poterit dici, quod conferuntur die Dominica ; quia quamvis concedamus, quod veſpera illa pertinet ad Sabbatum, non obſtanti,

tanti, quod non dantur primæ veſperæ Sabbati, ſed Officium feriale ſit de feria ſexta; attamen dici non poteſt, nec fictione iuris, nec quacumque data conſideratione, quod pertineat ad diem Dominicam, & ſic ſenſim in dies magis, ac magis digredimur ab antiquis Eccleſiæ obſervantijs, adeò, vt ſit, qui aſſeveret, licère anticipare, ſeu conferre Ordines minores fer.4. Quatuor Temporum. Henriquez apud Barboſ. vbi ſup. alleg. 12.n.21.cũ tamen antiquitùs ſolũ permitteretur protrahere ad Dominicam Ordinationem, quæ intra Sabbatum finiri non poterat, continuato ieiunio; & licèt faciliùs poſſent anticipare, & ante meridiem, præoccupato tempore Officium incipere, numquam tamen legitur id feciſſe, ne deflecterent á conſuetudine, & ritu, quod Ordinatio in nocte, vel circà noctem diei Dominicæ celebraretur, ob maxima myſteria, quæ in hoc ſignificabantut Vid. Hall. D. ſect. 7. art. 4. num. 1.

102. Suppoſito, quod ſit vera opinio aſſerens, quod veſpertinum tempus, & matutinum Dominicæ, ad quod aliquando protendebatur Ordinatio ob multitudinem Ordinandorum, vel cantus ſolemnitatem, debeat ad Sabbatum referri, ratio myſtica, quare hac die potiùs, quam alia Ordines conferantur, aſſignatur á Durando lib. 2. cap. 1. num. 35. *Ideò autem potiùs in Sabbatis Quatuor Temporum, quam in quartis, vel ſextis ferijs fiunt Ordinationes, quia illa dies Spirituì Sancto conſecrata eſt, cuius dona in Ordinibus recipiuntur. Præceptum enim eſt à priori populo Sabbatum celebrare, ad hoc, vt eſſet figura ſanctificationis Spiritus Sancti; vt in exod. &c. Praterea numquam legimus in Geneſi ſanctificationem fieri per omnes priores dies, ſed de Sabbato ſolum dictum eſt; ſanctificavit Dominus diem Sabbati; fiunt etiam in Sabbato in ſignum, quod Ordinandi debent habère Sabbatum temporis, vt tandem tranſeant ad Sabbatum æternitatis.* Hoc explicat magis Barboſſ. vb. ſup. de requie, & ceſſatione à negotijs ſæcularibus, quibus implicari non debent, qui in Eccleſiaſtica militia militare decreverunt, ſecundum D. Paulum; quod quidem

quidem significatur in Sabbato, de quo Genes. 2. dicitur: *Et requievit Deus die septimo ab omni opere, quod patrarat*. Eamdem rationem tribuit March. vbi sup. cap. 5. num. 11.

103. Ex suppositione autem, quod verior esset secunda opinio, non desunt plura mysteria, ob quæ significanda Ordines die Dominica conferantur. Ea tangit S. Leo Papa Epist. 79. aliás 81. relatus in cap. *Quod à Patribus*. dist. 75. Et inde Durand. vbi sup. prosequens, & in hanc secundam propendens opinationem, ait: *Ordinatio enim, quæ fit in Sabbato sequentis diei est: figurat enim Sacerdotes ordinatos esse Ministros diversorum Dominicorum Sacramentorum; ideòque fit hora nona, quia iam illud tempus ad Dominicum diem, scilicèt Resurrectionis intelligitur pertinère* 75. distinct. *Quod à Patribus*, extra, de temporibus Ordin. cap. litteras. *Ordinandi enim ad Christi similitudinem Sabbato resurrexisse intelliguntur; congruè igitùr in hac die, scilicèt, Dominica celebrantur ministeria Sacerdotalium benedictionum, in qua sunt collata Charismata gratiarum. In ea Dominus resurexit, in ea Apostolis insuflavit dicens: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & in hac promissus Spiritus Sanctus advenit; rectè ergò ad eam benedictiones Sacerdotales dirigimus, vt cum Apostolis hilaritèr cantare possimus*: Veni Sancte Spiritus, &c.

104. Ulteriús, cum in lege gratiæ dies Dominica solemnitati Sabbati legis Mosaycæ successerit, eadem nunc mysteria in Dominica, ac in Sabbato repræsentãtur; licét nõ é cõtra. Hall. sect. 7. art. 3. magis arridet opinio media, ita vt Ordinatio partim attribuatur Sabbato, & partim diei Dominicæ ob particularia mysteria, quæ in hoc invenit, & omitto, quia nimis videtur, in hoc immorari. Hoc suppositio.

105. Cõsiderans Sãctissimus, quales esse debeant, qui ad suprema Ordinum ministeria sunt provehendi, declarat in hac clausula dignũ suo zelo desiderium perfectioris, & arctioris observantiæ antiquissimæ Ecclesiæ consuetudinis conferendi Ordi-

nes temporibus orationi, & ieiunio consecratis, speraus fore, vt hoc medio Prælati in electione adeó difficili scopum attingant; & Deo, ad quem ministeria, & officia, quæ ad sui cultum, & domus suæ servitium spectant, distribuére priuativè attinet, inspirante, & protegente, dignos solum, & ab ipso Deo vocatos in aulæ Divinæ servitutem introducant, & novi Testamenti idoneos Ministros, mysteriorum Dei dispensatores fideles eligant; ad memoriam omnibus revocans secundum doctrinam D. Thomæ relatam, quid nos eo tempore oportet agere, mortificationi videlicét, & ieiunio incumbere, quo mens ad Deum per pios, & humiles affectus elevetur; ferventérque orare ad imitationem Christi Domini, in Apostolorum electione (hoc exemplar allegat D. Thomas loc. cit.) & eorumdem Apostolorum, in ordinatione Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum.

106. Episcopus ordinaturus debet orationem præmittere, non solum publicam Litaniarum, & deprecationum, quas Pontificale præscribit, vltra Sacrificium Missæ, intra quod Ordinationem facit, sed etiam privatam, & hanc diuturnam, ante diem Ordinum collationi præscriptum, vt Deus Misericordiarum Dominus, bonorum dator, Ordinumque distributor, atque Officiorum dispositor, qui sempiterna sua providentia omnia præparat, & singulis quibusque temporibus apranda dispensat: quem nobis ignota non transeunt, occulta non fallunt, qui cognitor secretorum; & scrutator est cordium, sibi, & alijs Episcopis toto Christianitatis Orbe dispersis optimos coadiutores, & strenuos operarios concedere dignetur, impediendo, ne ab ipso repulsus, seu non vocatus, ab hominibus admittatur, vel humano favore, aut nimijs precibus fraudulentér, vel simoniacé intrudatur. Ecclesiastici iam Ordinibus insigniti id ipsum Dominum messis in orationibus, & Sacrificijs rogare debemus. Ordinandi similitér exercitijs spiritualibus à SS. D.N.D. Innocentio XI. Sanct. & venerab. mem. decretis toto fervore, & conatu, & maxima rerum temporalium

lium abstractione á conversatione creaturarum semoti vacare debent, vt Dominus noster eos dirigat in electione status (ex qua forté pendet Æternitas) vel in ascensu ad superiorem gradum, ne fit ad graviorem ruínam suæ animæ, sed ad maiorem Dei honorem, & Ecclesiæ vtilitatem. Sæculares quoque á suis Parochis, confessarijs, & concionatoribus instructi cum hac intentione ieiunare, & orare debent, siquidem commodum, aut incommodum, ex Ministrorum electione, & ordinatione proveniens, commune est, & in omnes fideles redundans, provt dictum est.

10.7. Ad hoc adstruendum sufficiat in medium proferre Decretum S. Caroli Borromæi, qui vltra exercitia spiritualia, quæ Ordinandis præscribit, in Mediol. Conc. Prov. 4. p. 2. tit. de his, quæ pertinent ad Sacr. Ordin. hæc decernit: *Quo Dominico promulgationis* (loquitur de promulgatione Edicti generalis, & Epistolæ Pastoralis Ordinum) *die ob Sacram Ordinationem proximè futuram in singulis Ecclesijs Parochialibus, vt aliàs decretum est, Processio de more agatur Litanijs, supplicationibus publicis, quibus vnusquisque mente repetans, quam pauci operarij in messe multa sint, hoc Deum toto corde exoret, vt, qui Dominus est messis, ipse mittat operarios in messem suam, & lumen Episcopo præbeat in deligendis, quos Ordinibus adscribat; quos verò Episcopus delegerit ope Diuina illi adiuti in Sanctitate, & iustitia ei seruiat, eiusdem gloriam omnibus in rebus sibi proponentes. Quod vt eo nomine Deum populus supplex sæpiùs oret, id illum singulis diebus Dominicis per mensem ante sacræ Ordinationis tempus crebra exhortatione Parochi inter Missarum solemnia præmoneant, ac Dominico die illam proximè præcedenti Pastorales etiam illas Episcopi litteras de scripto accuratè iterum recitent; tum præterea admonitione populum ad illud excitent, vt non modo supplicationes ob eam causam altero Concilio Provinc.* (2. Mediolan. tit. 1. Decret. 21.) *decretas piè, & religiosè tunc obeat, sed illis ipsis, qui sequuntur sacræ*

creOrdinationis diebus, frequens in oratione purè, sanctéque versetur, vt Dei Sanctorumque ope pijs fidelium precationibus impetrata, & Episcopus Ordines ijs conferat, quos vtiles operarios Ecclesia Dei postulat; & qui Ordines suscipiunt indies progressus maiores habeant in vitæ, morumque sanctitate, religione, doctrina, ac prudentia.

108. Aquense Concil. vestigijs 2.Mediolan. citati inhærendo, disponit: *Iubeat Episcopus, vt Dominico illo die, qui quatuor stata ieiunij tempora quibus Ordinis Sacramentum ministratur, proximé antecedit, Parochi, non solum solemne illud ieiunium huius rei causa institutum denuncient, verumetiam in sua vnusquisque eorum Parochiali Ecclesia supplicationes, Litaniasque piè, ac religioſé, vel intus habeat; vel prosequente fidelium multitudine, foris Ecclesiam, sicut moris est, obeat, vt Dei, Sanctorumque ope implorat, tum Episcopus in eorum delectu, quibus Ordines conferet, Spiritu Sancto illuminetur, tum illi, quibus conferuntur, in vita, Sanctitate, religioſisque virtutibus proficiant.*

109. Habemus ex his, quod ordinationis tempus totum ieiunio, & orationi est consecratum. Et inde etiam dignosci poterit, quanti ponderis, & momenti sit res, quæ adeò vigilem curam exigit, solemne ieiunium, & orationem omnium fidelium, media vnica, quibus SS. iudicat, prudentèr geri posse, vitando damna, quæ in Ministrorum Altissimi delectu experimur.

110. Sed cum ex dispensatione Sedis Apostolicæ Ordines Sacri conferri possint extra sex tempora designata, quam ob rem Indulta de *Extra Tempora* vocantur Brevia, quę similes continent dispensationes, in quibus conceduntur & interstitiorum, sapientèr prævidit N. Beatissimus Pater, quod ad consequendos supra memoratos fines & infra exprimendos, oportebat huiusmodi Indultis modum ad minùs ponere, licet omnino negari non possint, & ideò addit.

PAR-

PRAT. XIV.

SEVERIOREM QVAMDAM IN CONCEDENDIS Indultis ſuſcipiendi Sacros Ordines extra tempora huiuſmodi, & interſtitijs ad id deſignatis minimè ſervatis vltro nobis propoſuimus adhibendam rationem.

111. Hæc clauſula relationem dicit ad Decreta expedita, & confirmata á Santiſſimo D. N. die 14. Decembris anni præteriti 1693. quæ ſunt tenoris ſequentis.

DECRETA CONGREGATIONIS A SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO SPECIALITER DEPVTATÆ. SUPER MODERATIONE INDVLTORVM *Suſcipiendi Ordines Extra Tempora à Iure Statuta.*

SAnctiſſimus Dominus Noſter INNOCENTIUS Papa Duodecimus pro Paſtorali ſuo in commiſſum ſibi Gregem Dominicum zelo, ac tuendæ Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudio proſpicere volens, ne Indulta ſuſcipiendi extra Tempora á Iure ſtatuta Ordines nimis facilè concedantur, Congregationi particulari EE. DD. Cardinalium Carpinei, Caſanatis,

tis, Maresçotti, Colloredi, Panciatici, & Albani, necnon Illustrissimorum DD. Sperelli, Ciampini, Sacripantis, meiq; Secretarij infrascripti specialitér deputatæ expendendas commisit Causas, ex quibus præfata Indulta tribui solent, vt Sanctitati suæ referri posset, quæ ratio deinceps ineunda, modusque adhibendus videretur in concessione similium Indultorum.

Quæ quidem Congregatio in ædibus præfati Eminentissimi Carpinei die 10. Novembris, atque iterum 7. Decembris Anni currentis habita re maturè discussa, censuit Indulta huiusmodi, si Sanctissimo placuerit, concedi posse ex causis infrascriptis, videlicèt.

Vt quis Beneficio, vi cuius arctatur ad Presbyteralem Ordinem suscipiendum, vel alteri etiam perpetuo Beneficio, quod obtinet, vel Capellaniæ ad vitam sibi concessę per se ipsum inservire possit. Ob penuriam Sacerdotum in illis partibus, vel in Monasterio pro Regularibus. Ob solatium Patris, vel Matris, dummodo quinquaginta ætatis annos excedant, & Orator saltém per trienium in Clericali habitu honestè, & laudabilitèr vixerit. Item concedi posse censuit eadem Indulta Referendarijs vtriusque Signaturæ, Familiaribus Summi Pontificis, Canonicis Cathedralis, vel etiam Collegiatæ Ecclesiæ, eorumq; Coadiutoribus, Magistris, seu etiam Bacalaureis in Sacra Theologia; Doctoribus vtriusque, vel saltèm Canonici Iuris, seu Licenciatis, dummodo singulos præfatos Gradus in publica, & approbata Vniversitate obtinuerint; ijs etiam, qui saltèm per trienniũ sedulam Theologiæ studijs operam navaverint, ac tandèm vigesimum sextum ætatis annum excedentibus, si per triennium in Clericali habitu honestè, & laudabilitèr vixerint.

E contra censuit non expedire, vt eadem Indulta concedantur ex eo, quod quis Diaconus, Subdiaconus, Litterarum Apostolicarum Scriptor sit, seu Magister in Artibus, Nobilis, aut Præsens in Curia, vel quod Philosophiæ cursum absolverit, aut alicui Ecclesiæ adscriptus fuerit, ad cuius servitij titulum ex Apostolico Indulto Clerici ordinari possunt, aut onus Missarum,

sarum, non tamen ex Beneficio Ecclesiastico proveniens, habére se doceat.

Insupèr censuit Indulta huiusmodi deneganda esse ijs, qui aliqua Dispensatione indigent impedimenti ex eorum delicto provenientis; & Sede Episcopali vacante infra annum à die vacationis minimé danda ijs, qui Beneficij Ecclesiastici recepti, seu recipiendi occasione arctati non fuerint.

Itém numquam concedenda pro Festivis diebus continuis, sed semper pro interpolatis aliquo temporis spatio arbitrio Episcopi definiendo.

Deniquè censuit Episcopos omnes, ac etiã Apostolicos Nuncios, & Legatos Litteris in forma Brevis circularibus admonendos, decrevisse Sanctitatem suam Indulta prædicta non ita passim, sed ex certis tantum, legitimisque causis concedere, nec Episcopos ad eorum exequutionem astringere, sed illam semper ipsorum arbitrio, onerata eorumdem conscientia, relinquere. Itém per eadem Indulta licentiam non tribui promovendi quempiam ad Patrimonij titulum, nisi ad normam Concilij Tridentini Sess. 21. cap. 2. Eos verò omnes, qui ab Apostolica Sede facultates obtinent conferendi Ordines extra Tempora, vel alijs respectivé tribuendi licentiam, vt conferant, maximé cavère debére, ne præscriptos sibi in ijsdem facultatibus limites cuiusvis consuetudinis, aut exempli prætextu transgrediantur.

Hæc autem omnia, & singula suprascripta Decreta, audita ex me integra eorum relatione, Sanctissimus Dominus Noster laudavit, & approbavit, ac tám in Dataria, & Secretaria Brevium, quám á cæteris omnibus Ministris, & Officialibus Curiæ, ad quos pertinent, perpetuò, & inviolabilitèr servari mandavit, sublata omnibus quacumque facultate prædicta Indulta alitèr, quám ad formam eorumdem Decretorum in posterúm expedien-

di. Hac die decima quarta Decembris ann. Domini milleſſimo ſexcenteſſimo nonageſſimo tertio.

Carolus Auguſtinus Fabronus, Secret.

PART. XV.

QVA VIDELICET SERVATA, ANTE MERItum laboris, ante tempus examinis, ante experientiam diſciplinæ Sacerdotalis honor non probatis minimè tribuatur.

112. *Ante meritum laboris &c.* Verba ſunt D. Leonis Pap. Epiſt. 85. ad Epiſcop. Afric. relata cap. *Miramur* diſt. 61. Inter alia, quæ ibi dicit S. Pontifex, recolit præceptum Apoſtoli ad omnes Epiſcopos in Perſona Timothei: *Manus citò nemini impoſueris*, quod ſic explicat: *Quid eſt citò manus imponere, niſi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ Sacerdotalem honorem tribuere non probatis?* Hæc damna, oriri ſolent ex præmatura, & præpropera Ordinatione, non obſervatis Canonicis interſtitijs, nec perſpectis, & probatis priùs moribus, & vita Ordinandorum, nec expectato tempore, vel vt tempus ipſum, experientia magiſtra, operationes, & inclinationes candidatorum aperiat, vel vt ipſi Ordinandi de virtute in virtutem euntes, & in doctrina proficientes, mereantur ad ſuperiorem gradum aſcendere; vel vt in diſciplina Eccleſiaſtica debitè inſtruantur &c. Sed attentis forma, modo, & cõditionibus quibus SS. decrevit, ea indulta deinceps cõcedere, ea

damna

damna non sequentur, & ideò ait: *Qua videlicét servata, &c.*

113. *Sacerdotalis honor.* Quam maximus honor sit hæc altissima Sacerdotij dignitas, exprimere nescio, & nihil mirum, cum S. Ioannes Chrysostomus, postquam considerasset potestatem peccata remittendi, quam Sacerdotibus suis Clementissimus Deus confert: *Sacerdoti Thronus in Cœlis callocatus est, & de Cœlestibus negotijs pronuntiandi habet facultatem*: quod quidem non est maximum in ipso repertum, inquirit exclamando: *Quid cum hoc honore conferri possit?* nullam similitudinem, qua se explicaret, in creatis invenit, siquidem eam non expressit, sed solummodó maiorem adinveniendi difficultatem addidit in elogijs, quibus prosequitur: *Aterra iudicandi principalem authoritatem sumit Cœlum; nam iudex sedet in terra, Dominus sequitur servum, & quidquid hic in inferioribus iudicarit, hæc ille in supernis comprobat.* Homil 5. de verb. Isaiæ. Eamdẽ difficultatem fassus est S. Carol. Borromæus in Conc. 1. habita ad Cler. in Syn. Diœcesi. XI. *Qui sunt, qui hùc conveniunt? Oh hìc deficit sermo: quis enim mente concipere valeat, ne dicam verbis exprimere, quanta sit horum dignitas, & excellentia?*

114. Non desinam tamen cum eodem S. Archiep. ibidem dicere: *Hi* (Sacerdotes) *sunt condimentum populorum, patres plebis, Duces, & Magistri animarum, spirituales Medici, in militia Christi Domini Imperatores, Soles, Sales tantarum gentium; licèt enim Christus sit iustitiæ Sol, his tamen quoque proprio ore dixit*: Vos estis lux mundi: *Hi sunt nubes prægnantes, & onustæ imbribus gratiæ Dei, qui eam populis deferunt universis: hi sunt Sancti, Deo consecrati, hi sunt pupilla ipsa oculorum Dei: hi sunt Christi Domini: hi denique Dij sunt.* In Act. Ecc. Mediolan. pag. 1230. in fine. Item. *Sacerdotes Dei interpretes, & internuntij quidam sunt, qui eius nomine Divinam legem, & vitæ præcepta hominesedocent, & ipsius Dei personam in terris gerunt; non*

Angeli solùm, sed & Dij etiam appellantur, quod Dei immortalis vim, & numen apud nos teneant. Potestas Corpus, & Sanguinem Domini nostri conficiendi, tum peccatta remittendi, quæ illis collata est humanam rationem, atque intelligentiam superant, ne illis aliquid par, & simile in terris universis inveniri queat. Part. 4. instruct. de Sacrament. Ord. pag. 454. ex Chathech Rom. part. 2. cap. 2. quæst. 2. Et cum D. Isidoro Pelus. *Divina quædam res est Sacerdotium, ac rerum omnium præstantissima.* Lib. 2. Epist. 52. Et Epist. 71. *Omnium, quæ inter homines expetuntur, velut extrema meta.* S. Dionysius Areopag. *Qui Sacerdotem dicit, augustiorem, prorsùsque Divinum insinuat virum.* De Eccles. Hierarch. cap. 1. S. Ambrosius de dignit. Sacerdot. cap. 3. reluti rem Divinam per negationem explicat: *Nihil est in hoc sæculo excellentiùs Sacerdotio.* S. Prosp. de vita contemplat. *Ipsi sunt Ecclesiæ decus, in quibus ampliùs fulget Ecclesia. Ipsi Columnæ firmissimæ, quibus in Christo fundatis innititur multitudo fidelium. Ipsi ianuæ Civitatis Æternæ. per quas omnes, qui credunt in Christum, ingrediuntur ad Christum; ipsi ianitores, quibus claves datæ sunt Regni Cælorum; ipsi etiam dispensatores Regiæ domus, quorum arbitrio in Aula Regis Æterni dividuntur gradus & officia singulorum.* S. quoque Paulinus Epist. 6. ad Sulpit. Sever. sui Sacerdotij Maiestate consternatus ait: *Novum, insperatumque placitum Divinæ Maiestatis expavi, data igitùr cervice in iugum Christi, video maiora me meritis, & sensibus operatractare; iamque arcanis, & penetralibus Dei Summi receptum, & inferrum, communicare Cælestia, & Deo propiùs admotum in Spiritu ipso Christi, corpore, & splendore versari.*

115. Igitùr cum tanta res sit Sacerdotium, quanta quoque miseratione, & luctu dignum erit, si tam grandis honor, & adeó sublimis dignitas *non probatis tribuatur*? Nam si, vt aiebat Theodoricus Rex apud Cassiodor. *Admittendos in Senatũ examinare cogit solicitus honor Senatus.* Uel vt S. Pontifex

Leo

Leo in præcit. Epist. 85. aliàs 87. *Si ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris indignum est pervenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adiuvant; quã diligens, & quã prudens habenda est dispensatio Divinorũ munerum, & Cœlestium Dignitatum?* Ideó S. Ambrosius in 1. ad Thimoth. 3. *Magna cura eligendus est, qui domum Dei regendam accipiat, si enim terrestrium rerum dispensatores idonei quærendi sunt, quanto magis Cœlestium?* Ac si diceret; si Principes terræ (immò, & Ecclesiæ) Magnates, aut Potentes viri non credunt claves ærariorum suorum, nec administrationem facultatum, & reddituum suorum, vel ministeria, aut officia domus suæ mandant hominibus incognitis, & diuturno tempore non expertis, quomodò dispensatio mysteriorum Dei, ministeria Christi, & claves Regni Cœlorum traduntur personis non probatis, & de quorum vita, moribus, fidelitate, & dexteritate longum examen non præcesserit?

116. S. Ioannes Chysostomus alia vtitur domestica comparatione ad hoc ipsum declarandum, & ait: *Per quam enim ineptum est, & absurdum, si cum servum emptitium in domum introducimus, non priùs illi aliquid domesticæ supellectilis tradimus, quam longo experimento sententiæ suæ, atque voluntatis plurima indicia dederit; in Ecclesia Dei non eàdem vtamur diligentia, cæterum novitium adhuc in primò statim constituamus Ordine, ante quam fidei suæ, atque vitæ dederit documenta.*

117. Sed proh dolor! ait S. Hieronymus: *Multi ædificant parietes, & columnas Ecclesiæ substruunt, marmora nitent, auro splendent laquearia, gemmis altare distinguitur, & Ministrorum Dei nulla est electio.* Hoc est: nulla est discretio, nulla adhibetur cura in eligendis Ministris Altaris; cum tamen debèret esse talis, qualis demonstratur à Burgidalens. Conc. celebrato anno 1624. tit. de Ordin. cap. 6. *Quanta sit in eligendis Ecclesiæ Dei Sacerdotibus, & Ministris adhibenda cura, & solicitudo, tum ex optima gubernandæ domus*

ratione dignoſcitur, cuius ſi fundamentum nutet, totum ædificium: ruat neceſſe, eſt tum ex Apoſtoli verbis eas virtutes Clero attribuentis, quæ ad Angelicam planè accedunt puritatem, facilè comprobatur; & quidem, ſi onus Angelicis humeris formidandum planè diſcutiatur, Sacerdotem Dei ex millibus ſeligendum eſſe comperiemus.

118. Sed quia ordinandi, vel eorum fautores, & conſanguinei hanc exactam probationem præviam ægrè ferunt, audiant, quæ ipſis improbat Hall. *Pudeat nos noſtrorum morum, quod tam vilè Sacerdotium habeamus, vt cum mundana officia imperitis, & minus exploratæ vitæ credi gravitèr, & iniquo animo feramus* (eſt valdè frequens hoc murmur) *indignos è contrà à Sacerdotio reijci conqueramur, & exactam Miniſtrorum Eccleſiæ probationem, odio, ac faſtidio habère videamur.*

119. Et vt Parochi, & Vicarij foranei, quibus ſcrutinia pro ordinandis committuntur, gravitatem huius materiæ, quę á pluribus nõ magni fieri videtur, cõcipiant, audiãt quoq; quod ipſe Author addit de ſuo ęvo: *Quidni ergò queramur, & nõ ſine lachrymarum profuſione, & viſcerum commotione deflea-mus maximum ſalutis populi, rerumque Sacrarum neglectum, cum eius, cui animarum cura committenda eſt, qui legatus ad Deum pro populo, mediator, atque interceſſor, mittendus eſt, qui Divini verbi præco, Sacramentorum diſpenſator, Chriſti conſecrator, plebis ſanctificator, Eccleſiæ ſponſus, fidelium parens, ac rector conſtituendus eſt, anteacta vita minimè expenditur, non fidei integritas, non morum probitas ventilatur, non de inſtitutione, educatione, doctrina, vita, ætate, natalibus, corporis, animique dotibus quæſtio diligens inſtituitur; adeò, vt iterum retexam, deſpicitur miniſterium, cui nullus par eſt, vt vix vllus impar ei credatur. Adeò ne teruntij quidem habetur populi ſalus, quæ tam ineptis, & ignaris ducibus procuranda committitur, contemnitur Eccleſia, quæ Sacerdotum, & Clericorum probrò, vel infamia conſpurca-*

catur; vilescit Christus, cui tam vilia, & ignavia mancipia consecrantur, ad quem tam deiecti, tam ignobiles Legati mittuntur. Quis putat non offensum iri tantum Regem, ad quem non ignobiles modó, sed invisi Oratores destinantur? cur ij ad orandum ordinantur, quos novimus idoneos non esse ad exorandum? si homo (inquit Gregorius Magnus lib. Past. p. 1. cap. 11.) *apud hominem, de quo minimé præsumit, fieri intercessor erubescit quia mente apud Deum intercessionis locum pro populo accipit, qui familiarem se eius gratiæ per vitæ merita nescit? aut ab eo quomodó alijs veniam postulat, qui, utrum sibi sit placatus, ignorat? qua in re adhuc aliud solicitiús formidandum, nequi placare iram posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquidò novimus, quod cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur. Quam vera ergò B. Cypriani conclusio; propterea plena diligentia, exploratione sincera oportet deligi, quos á Deo constet audiri*: Epist. 68. ad Presbyt. & Diacon. Legion. & Astur. apud Hall. de probation. Ordinand. pag. mihi. 23.

120. *Non probatis.* Ob summam huius puncti convenientiam oportet paulopluùs immorari in explicatione huius vocis *Probatis.* Alludit ad id, quod Apostolus ait, Timotheum, & omnes Episcopos erudiens, de qualitatibus eorum, qui ad Diaconatum admittendi erant. *Et hi probentur primũ.* Hugo Cardin. in hæc verba addit: *Nota, quod hìc incæpit probatio Ordinandorum. Propter hoc etiam solet dici, quod domus Episcoporum erat probatoria Clericorum.* Subtilitas Authoris Glossæ interlinealis advertit quoque: *Non ait simpliciter*, hi, *sed*, & hi: *in hoc instruit, & Episcopos esse probandos.* Et cum nomine Episcoporum Presbyteri comprehendantur, idem est ac dicere, quod Apostolus iubet omnes probari, & examinari, ante quam ad Ordines promoveantur.

121. Duplex autem est Ordinandorum probationis modus; vnus fit media experientia, & disciplina Ecclesiastica in exercitio Ordinum, & graduum inferiorum, quos suscipiunt,

qui

qui ad Sacerdotium aspirant, servatis interstitijs inter vnam, & aliam Ordinis receptionem á iure ad hunc finem dispositis, & de hac probatione loquuntur late textus dist. 59. 60. 61. Et generalitèr omnes Canones, qui prohibent, *ne laicus citò fiat Sacerdos.*

122. Alius est per testimonia fide digna, quod insinuat Apostolus dicens: *Oportet autem* (Episcopum, & Presbyterum) *& testimonium bonum habère ab his, qui foris sunt;* nam si testimonium bonum requiritur: ergò & examen testium, & probatio circa Ordinandorum vitam, mores, famam &c. De eòdem testimonio requisito meminit S. Lucas Act. 6. loquens de electione septem primorũ Diaconorum, quã proponẽtes Apostoli ad reliquos Discipulos, qui congregati erant, dixerunt: *Considerate ergò fratres viros boni testimonij septem plenos Spiritu Sancto, & sapientia, quos constituamus &c.* Lorinus cum vers. Syriac. legit: *Dispicite, sivè exquirite viros boni testimonij.* Vatab. *bono testimonio probatos* Tig. *spectatæ probitatis.* Corn. á Lap. *quibus, scilicèt, populus præbeat testimonium prudentiæ. fidei, & probatæ vitæ, puta, qui sunt bonæ famæ.*

123. Unde infertur, quod ab Apostolorum tempore initium trahit consuetudo Ecclesiastica probandi, examinandi, & scrutandi sufficientiam, famam, & mores Ordinandorum. Et ita Corn. à Lapid. in d. loc. 1. ad Timoth. 3. addit: *Narrat Lampridius in vita Alexandri Severi, solère Christianos proponere publicè nomina eorum, qui ordinandi erant Sacerdotes, populumque rogare, vt si quid criminis de quopiam nosset, ediceret; sic & ordinandorum nomina proponi, in eorumque vitam inquiri iubet Concil. Triden. sess. 23. cap. 25.* Et Hall. de probatione Ordinandorum §. 3. *Necessarium igitùr est ad Clericum ordinandum, vt bonum habeat testimonium ab omnibus, idque vel ab Ecclesiæ incunabulis sedulo semper observatum fuit.* Plura antiquitatis monumenta invenies apud hunc eruditissimum Auctorem ad hoc ipsum comprobandum.

124. S.

124. S. Tridentinum Concilium d. sess. 23. cap. 25. præscribit modum, qui hodié observari debeat, per hæc verba: *Ad minores Ordines promovendi bonum à Parocho, & Magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant; hi verò, qui ad singulos maiores erunt assumendi, per mensem ante Ordinationẽ Episcopũ adeant, qui Parocho, ut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt nominibus, ac desiderio eorum, qui volunt promoveri, publicè in Ecclesia propositis, de ipsorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligentèr inquirat, & litteras testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.*

125. Ex his verbis constat, quod Tridentinum, Apostolicum morem prosequens vult, populo, in quo Ordinandus residet, desiderium illius denuntiari, vt testimonium de eius natalibus, vita, moribus, fama &c. præbeat, quod fit edictum particulare publicando, & nullo resultante impedimento, videtur, quod ipsum approbat; & bonum idoneitatis testimonium, quasi negativum, præbet. Posteá in ipsa Ordinatione, quæ publica esse debet iuxta cap. 7. eiusd. Trident. iterum Prælatus denuntiat Clero, & populo Ordinandos Diaconos, & Presbyteros, & testimonium ab ipsis requirit, dicens: *Si quis habet aliquid contra illos, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat; verumtamen memor sit conditionis suæ.* Sed quia, vt inquit D. Chrysostomus lib. 2. de Sacerdot. cap. 4. *Sepé usu venit, vt opinio vulgi falsa sit.* Proindeque notat idem Chrysost. eam fidem, quæ a vulgi opinione facta sit, non esse præcipuum, aut vnicum signum, quo ordinandi approbari debeant, consultò Sancta Mater Ecclesia quorumdam occulata testimonia exposcit, & vulgi famam per quosdam peculiares testes examinari præcipit.

126. Ideò igitùr vltra id, quod palàm, & generalitèr fit, vult, vt ad minores Ordines promovendi bonum á Parocho, & Magistro scholæ testimonium habeant, iuxta antiquum mo-

rem, qui diù in Ecclesia viguit, scilicèt, quod Clerici Iuvenes viuentes in communi Seminario aliquo educarentur sub disciplina Presbyteri, quem magistrum doctrinæ, & testem vitæ haberent. Cap. *Omnis ætas* 12. q. 1 ex Tol. 4. cap. 24. Mog. cap. 9. & alibi.

127. Pro assumendis ad maiores Ordines, decernit idem Concilium Trident. diligentem informationem, & inquisitoinem à fide dignis testibus acceptam fieri, quam & scrutinium vacamus, & in hoc possunt Parochi esse inquisitores; verùntamen Prælatis licitum est, informationem alijs committere, quibus expedire magis videatur, vt quando Parochi sunt valdè amicitia, aut propinquitate coniuncti cum Ordinandis, vel in aliquo ab ipsis, aut eorum cognatis dependentes, vel inter ipsos odia aliqua, seu lites interceserunt &c. Siquidem tunc præsumi prudentér potest, amoris, aut odij affectiones, quæ adeó hominibus dominantur, intellectum eorum præpedire, ne liberé, & sinceré veritatem agnoscant, sicque testimonium falsum sit, licèt illud præbens fortassé tale esse non animadvertat, experimento enim discimus, quam valdè verúm sit axioma illud Philosophi: *Vnusquisque iudicat prout affectus est.*

128. In aliquibus Diœcesibus, nec dum ex hac ratione, verum & præscindendo ab ea stylus est committendi informationem Vicarijs foraneis, vbi tales reperiuntur, velut Ministris superintendentibus, qui supponuntur habére non minorem vigilantiam, & zelum, quam Parochi, & maiorem curiam in examinandis testibus, & informationibus condendis: nec in hoc est vllum inconveniens, nam, vt dicit Hall. *Non est Parocho diffidere, sed dignitatem superioris honorare.* Oportet tamen, quod Uicarij consulant Parochos, vt ita scrutinia meliùs fiant ob rationem, quam tradit Hallier. *Sed & Parochis solet esse notior natalium Ordinandorum conditio::: ætas quoque::: educatio, institutio ordinandi eidem magis patère debent, cuius ipse curam suscipere debuit; ob quam rationem nihil mirùm,*

si

ſi ordinandi mores ipſi notiores ſint. Alius quoque à Paracho teſtium fidem non tam certò exploratam habére poteſt, quam ipſe Parochus, cui Parochiani magis noti eſſe præſumuntur, quam cuivis alteri.

129. Ideó S. Tridentinum Concilium Parochos deſignavit, ſed optionem committendi alteri inquiſitionem, vt ſupra, relinquens; quia *cum ipſi unus diſcutiendi ordinandos, eoſque vel admittendi, vel reijciendi impoſitum ſit, cum ſoli ipſi dictum ſit ab Apoſtolo: manuscitó &c. conſentaneum eſt, vt ipſe inquiſitorem deligat &c.* Hall. de Uar. teſt. Ord. §. 7 pag. 70.

130. Perſona, cui hæc inquiſitio committatur, debet in ea procedere ſumma cura, & diligentia, prout requirit gravitas huius materiæ. De modò, quo antiquitús fiebat, teſtatur S. Baſilius tom. 2. Epiſt. ad Chorepiſcop. apud Balſam. licèt de negligentia ſui temporis maximé dolens: *Valde malé me habet, quod Patrum de cætero defecerunt Canones, & omnis accurata diſciplina ex Eccleſijs ejecta eſt; & timeo, ne incuria, & deſpicientia hac via procedente in omne confuſionis genus res Eccleſiaſticæ redeant; eos, qui olim Eccleſiæ miniſtrabant, conſuetudo, quæ ex Eccleſijs verſabatur, diligentiſſimè, & accuratiſſimè approbatos admittebat, & omnis eorum vitæ agendæ ratio curioſè inquirebatur, an non eſſent maledici, ebrioſi, prompti ad pugnas &c. Nunc autem ::: re ipſa per ſummam ſocordiam tractata Presbyteris, & Diaconis permiſiſtis, quos voluerint, vita eorum non examinata, ex affectione vel cognationis, vel alicuius alius amicitiæ indignos in Eccleſiam introducere; & ideò multi quidem numerantur Miniſtri in vnoquoque pago, ſed nemo eſt dignus miniſterio Altaris.*

131. S. Trident. Concil. huic malo, ſi fortè alicubi erat, occurrit per illa verba: *De ipſorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligenter inquiratur.* Vnde colligitur, qui teſtes admittendi, & quam cum diligentia ſcrutinium faciendum. Quod & alia Concilia Provincilia, & Diœceſana poſteriora veſtigijs Tridentini inhærendo

clarioribus expreſſerunt verbis, loca quoque vbi informatio capienda, declarando.

132. Mediolanenſe Prov. 4. à S. Carolo, cui Dominus ſpeciale lumen pro diſciplina Eccleſiaſtica ſtatuenda indidit celebratum, p. 2 tit. de his, quæ pertinent ad Ord. Sacram. hæc decernit: *Hæc verò ipſa* (hoc eſt requiſita, aut impedimenta ad Ordines, quæ edictum pro ordinandis continebat) *litteris exarata à Parocho, ab eo ve, cui Epiſcopus id negotij dederit, publicè de illis proponentur die feſto inter Miſſarū ſolemnia in Eccleſia Cathedrali, & propria Parochiali, & in illa quoque in cuius finibus poſtremo domicilium habuerit, & præterea Epiſcopus cenſuerit. Ac quod ad cenſum attinet, in ea omninò Parochiali Eccleſia, intra cuius limites maior pars erit cenſus, ſivè Eccleſiaſtici, ſivè alterius generis, poſita eſt; vt denuntiari queat, ſi quæ vel confictio ſufficientis cenſus, vel alia fraus ſubeſt; vel aliud, quamobrem illud beneficium, aliūvè cenſum non pacificè poſsideat, vel ſi quæ cenſus illius pars ær alieno, vel alio quovis modo obſtricta teneatur, vndè is deinde initiatus ſacris ſatis non habeat vnde vivat, cogaturque præterea turpitèr vitam quæſtuare. Hàc adhibita ratione inquirat diligentèr is, cui id muneris, Epiſcopus dedit, de eorum, qui prima tonſura, vel ſacris maioribus ordinibus initiandi ſunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet à viris ſpectata probitate. Nec verò ijs teſtimonialibus ſolum, qui Ordinibus initiandi nomine fient, vel afferentur, contentus omninò ſit, ſed aliundè etiam pro officij ſui munere ea omnia de illis ſtudiosè indaget, vt ſibi hoc de genere toto veritas omni ratione conſtet. Quinimò, quo ad mores illorū inquirendos, attinet teſtificatio ab ijs nulla conquiratur, quos ſuæ vitæ teſtes ipſi attulerint, nominaverintvè. ſi id teſtimonij genus ab aliis ſpectata integritate viris rectè haberi queat; alia præterea omnis diligens cautio, ac ratio in hac ipſa tum inquiſitione, tum teſtificatione ab eo, quem huic muneri Epiſcopus conſtituerit, adhibeatur. Litteræ verò, quibus tota hæc inquiſitio continetur, ad Epiſcopum rectè obſignatæ ab eo mittantur, cui id ille curæ mandavit.* 133.

133. Aquenſe à D. Alex. Canigian. habitum eod. tit. de ſcrutinio loquendo hæc ait: *Epiſcopus verò id ipſorum Parocho negotium dabit, vt publicè propoſitis promovendorum nominibus, alijſque præmiſsis à fide dignis, grauioribuſque pagi illius viris iuramento adſtrictis diligentèr inquirat, & de his omnibus litteris accuratè abſignatis ad Epiſcopum reſcribat.*

134. Burgidalenſe anno. 1582. celebratum, poſtquam providit de requiſitis pro initiandis prima tonſura, Ordinibus minoribus, & Subdiaconatu, & de cura, & vigilantia, qua perluſtranda ſunt omnia inſtrumenta, quæ pertinent ad verificationem congruæ, ſeú tituli legitimi neceſſarij pro ordinandis in ſacris. in quo negotio quamplurimæ fiunt, teſte experientia, fraudes, ita proſequitur: *Edicto publico denuntiationes in ipſis Miſſarum ſolemnijs Eccleſiæ Parochialis, ex qua exorti fuerint, vel in qua diutiùs converſati morum qualitates patefecerint, fieri præcipimus, quibus denuntiationibus palàm fiat omnibus eiuſdem Parochialis loci, quinam ex eàdem Parochia ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem brevi ſunt promovendi, ac proindè quibuſcumque præcipiatur ſub excommunicationis pœna, vt de promovendorum legitimis Parentibus, ætate, vita, religione, pietate, converſatione, continentia, ſobrietate, abſtinentia, perſeverantia, propenſione, ad vitam Eccleſiaſticam, cæteriſque virtutibus, valore denique tituli ſufficientiis ad vitam ::: ad ſummam* 120. *librarum argenti ad minùs aſcendentis, aut è contrà gloriam Dei dantes veritatem proferant, & revelent, edicimus; de quibus omnibus Parochus inquirat, teſteſque ipſemet ſibi eligat audiendos, pulſis eis, & reprobatis, qui à promovendo producti veritatem minus referent.*

135. Synodus Hiſpalenſis à D. Card. Archiepiſp. D. Ferdinando Niño de Guevara anno 1604. celebrata tit. de ætate, & qualitat. Ordinand. fol. 24. §. Has informationes, ibi.: *à los quales (Comiſſarios) encargamos la conciencia, que las*

bagan

bigan con mucha diligencia, y cuydado, y pospuesto todo odio, amor, y temor, nos informen de todo lo que huvieren averiguado, y las diligencias, que huvieren hecho juntamente con su parecer cerradas, y selladas las embiarán con personas de recaudo ::: Y porque se aseguren los dichos Comissarios, y los testigos digan con toda libertad lo que supieren, estando ciertos, que no se sabrá lo que dixeren, y que las informaciones se guardarán con el recato, que conviene, ordenamos se biga assi.

136. Malacitana á D. D. Fr. Alphonso á S. Thoma habita anno 1671. lib. 2. tit. 8. §. 1, num. 10. & 11. postquam de supra citato Decreto Tridentini mentionem facit, hæc statuit: *Y porque tenemos noticia, que los testigos para los Ordenes los presentã las partes, y llega à tanto el exceso de complacer à los que se quieren ordenar, como à que los Notarios, y ministros, que hazen las tales informaciones les suelẽ dar á las partes los dichos de los testigos, para que los lleven à firmar, los examinan ante ellos, ô les leen lo que han testificado, de que se sigue introducirse en la mejor parte del Señor hombres indignos, assi por infeccion de sangre, como por vajeza de officio. Por tanto mandamos, que los testigos no sean presentados por la parte, sino buscados, por los Vicarios, ó Curas, que huvieren de hazer las informaciones, y les encargamos sean de toda accepcion los testigos, y que las pruebas se nos remitan, no por mano del que pretende, sino por camino secreto, y seguro pena de &c.*

137. Edictum, quod pro indictione generalis Ordinationis promulgatur in hoc Archiepiscopatu hæc ait ad Vicarios, & Parochos: *a quienes encargamos la conciencia, porque estamos informados, que estas diligencias se hazen con notable omision, y como por ceremonia, ô apariencia sin atencion al fin tan santo, á que se dirigen, y que si à caso se admite algun Ministro indigno en la Igesia, es por su negligencia, y descuydo, de que darán à Dios rigorosissima cuenta; por lo qual les exhortamos, y mandamos, que por si mismos, y por declaracion de las personas mas timoratas, y de conciencia, que huviere en sus Parochias, se aseguren de las calidades*

dades, vida, y costumbres de los Ordenantes, para que puedan informarnos de la verdad en materia tan importante, y los escrutinios no los entregarán àals partes sino que ellos mismos los remitirã à nuestra Secretaria vn mes antes, para que los testigos digan con libertad &c. Hæc ferè omnia iterum inculcat Edictum particulare, in quo interrogatorium, sivè capita, de quibus examinari debent testes integri, pij, maturi, & omni exceptione maiores, continentur.

138. Ex his, & alijs Decretis, quæ de industria omitto, ne longiùs, quam par est, in re pleniſſimé fundata, immoremur, colligitur primó, informationes, seù scrutinia debére fieri, non solum in loco originis, seú in Parochia, vbi Ordinum candidatus in Christo renatus est, sed etiam vbicumque per aliquod notabile tempus habitationem habuerit, licét legitimũ domicilium non contraxerit. Ad hoc faciunt verba cap. *Scriptum est* 40. §. *per Apostolica, de electione ibi.: quatenús super his, & alijs inquiras diligentiſſimé veritatem de meritis electi apud Venetias, vbi nati fuerant & diutiús conversati: &c* Et cap. *postquam* 3. eodem. tit. ibi: *Cuius vita, vel actus, quia melius possunt, vbi est conversatus, cognosci, inquirantur ibidem* vbi Gloss. *nota, quod ibi facienda est inquisitio, vbi quis conversatus, quia ibi est notus::: & qui aliquem purgant debent notam habére ipsius conversationem::: aliàs non posset de ipsius vita constare.*

139. Sic vidèmus ad impedimentorum Matrimonialium indagationem denuntiationes fieri, vbicumque contrahentes habitarunt, considerbili temporis mora, qua comparatione vtitur Concilium Colon. ann. 1549. celebratum tit. de altero medio ad conseq. reform. execut. ibi: *Quoniam non oportet Sacros Ordines furtivé suscipere, statuimus, & ordinamus, vt quemadmodum iungendi Matrimonio trina á populo proclamatione denuntiantur, ita &c.*

140. Secundó colligiur, Commissarios harum informationum adstrictos esse ad adhibendum maximam diligentiam

in

in adimpletione huius graviſſimæ commiſſionis, vt aperté conſtat ex loc. citat. Act. Apoſtol. *Conſiderate ex vobis &c. Diſpicite, exquirite.* vt legit Lorin. citat. Conſuetudo antiqua Eccleſiæ erat admittendi ſolum diligentiſſimé, & accuratiſſimé probatos, & ſcrutatio erat adeò exacta, & minutatim ſeu quaſi in lucernis facta, vt S. Baſilius eam curioſam appellet; *Curiosè inquirebatur.* Et ita Tridentinum vbi ſupra iubet: *diligentèr à fide dignis inquirat.* Mediolanenſe: *ſtudiosè indaget.* Synodus noſtra Hiſpalenſis: *à los quales encargamos la conciencia, que las hagan con toda diligencia, y cuydado.* Vnde examinare debent teſtes accuratè, & cum omni rigore, vt inquit S. Baſilius Epiſt. 181. quin iſtud negotij Notarijs mandent, quorum aliqui teſte experientia, hanc informationem per formulam aliquam ſibi notam faciunt, ſine attentione ad articulos interrogatorij, & multo minus ad id, quod ipſis, ſeu Commiſſarijs ibi delegatur, nec ad dicta teſtium, ſed ipſi ſcribunt priùs, quod debent dicere, vt teſtimonium favorabile ſit, & faciunt alia, quæ refert Synodus. Malacitana citata: depoſitiones fiunt diminutæ (cum gravi detrimento Ordinandorum, qui expenſas in caſſum faciunt) quia *re*, vt inquiebat D. Baſilius, *per ſummam ſocordiam tractata*, examen teſtium fit negligentér, nec ipſis fiunt interrogationes, & re interrogationes neceſſariæ ad comperiendum rem ex integro, immòpotiùs relinquitur locus, vt teſtes amphibologicis, & æquivocis vocibus vtantur, ſeú vti poſſint, ſivé per ignorantiam, ſivé per calliditatem, ſivé ex bona fide, qua putant actum eſſe charitatis in ſimilibus caſibus defectus alienos non aperire.

141. Tertiò colligitur, non eſſe admittendos ad deponendum quoslibet teſtes, ſed eos ſolum, qui habent qualitates in ſupra dictis Decretis relatas, & quas híc iterum exprimam S. Anacletus Epiſt. 2. exigebat, etiam ad Ordines minores *trium veracium teſtimonium.* S. Auguſtinus ap. Poſſidon. in eius vita, *Maiorum conſenſum*, Trident. iubet inquiri *à fide dignis* Mediolan. *á viris ſpectatæ probitate, & integritate.* Aquenſ. *á fide*

fide dignis, gravioribusque viris. Senon. habitum anno 1528. statuit, scrutinium afferre *trium probatorum, non suspectorum, depositiones.* Quæ omnia comprobantur ex cap. *Deus* 12. quæst. 1. cap. *Qualitèr* 2. de accusatione cap. *Dilectus* de purgat. Canon. & specialitér ex Athanasij Patriarch. Constantinopol. Epist. (quæ est 5. tom. 3. Biblioth.) in qua aliquos Episcopos circà Ordinandorum probationem erudiens, ait: *Testimonium dicant, non quivis, sed graves homines, qui educationem eius, & mores norint, an ne sit iracundus, an superbus, an ebrius, an avarus, an pugnax, petulans, illitteratus.* Et ita nullo modo debent admitti mulieres, nec iuvenes; tum, quia non habent gravitatem, & maturitatem iuditij, quæ requiritur, vt authoritate debita polleat testimonium: tum, quia regularitèr loquendo nequeunt sufficientem notitiam educationis, & morum odinandi habère. Verùmtamen si testes viri non suppeterent, possent admitti mulieres ad deponendum de genere, vel ad compurgandum Ordinandum de aliquo delicto opposito.

142. Hinc quartó colligitur, testes deposituros, vltra id quod sint veraces, & quod de illis præsumi non possit, quod fallere voluntariè velint, rerum Ecclesiasticarum peritos debère esse, adminùs non omnino imperitos eorum, quæ requiruntur, vt quis Ministrorum Iesu-Christi locum obtineat; sunt enim aliqui, quibus nullus videtur ineptus ad Clericatum; proindè inquit Hall. pag. 62. num. 29. *Providère etiam debent inquisitores, vt testes adhibeant, qui testificentur de rebus sibi notis, & Ecclesiasticarum virtutum non omnino ignari sint, ne vel dubia, atque incerta effutiant; vel nimis temerè de aptitudine, & sufficientia promovendorum ad Clericaturæ respondeant ::: non enim idoneus est testis, qui causam ignorat.* Cap in pertract. de iuram Calumn.

143. Sed quia aliquibus in vicis pauci, aut nulli inveniuntur testes huius conditionis, oportebit maximè ad temerariam testificatorum ignorantiam vitandam, quod priùs á Parocho,

seù Vicario, quæ sint Clericales dotes, doceantur, quam aliquem ijs aptum esse pronuntient: moneantur quoque pro suo captu cum moiori, qua possit, claritate, de interrogatis in singulis articulis; seriò ipsis ponderando materiæ gravitatem, damna, quæ ex admissione indigni, seú digni repulsione eidem populo, & toti fidelium cætui evenire possunt, & maximã, quæ Clericorũ præcipuè Ordini infertur, iniuriam, licèt plurimi horum testium nemini se nocère putent, si indignum ad obtinendos Ordines suo adiuvent testimonio, & alij non pauci errore pravo imbuti obsequium se putent præstare Deo, si simplices, & minimé malos, sed egentes, vel familiæ suæ oneri futuros, ad Clericatum, & altiores Sacerdotij progressiones, non testimonio solum, verùmetiam importuna prece, ac vexatione provehi curent. Erudiantur igitùr de his priùs, vt ita timore expulso, odio repulso, amore postposito, veracitate, & libertate Christiana sententiam suam secundum Deum conscientiæ testem de omnibus interrogatis sincerè pronuntient.

144. Quintò colligitur, non esse admittendos testes, qui vltró, & sua sponte se offerunt examinandos, immó nec pro parte Ordinandi oblatos, vt animadvertunt Concil. Mediolanense, & Burdigalense citata, quia verisimile est, veritatem ea, qua oportet, sinceritate fortasse non prolaturos, & vt ait Sydonius Apollin. lib. 7. Epist. 8. sunt aliqua testimonia *quæ non sunt satis grata, quia satis gratiosa*: & addit Hallier d. pag. 62. *huius statuti vtilitas experimento supra modum constat, docente siquidem experientia, discimus, neminem adeò sceleratum esse posse, qui non sui laudatores, & approbatores, quandocumque opus fuerit, proferre possit.*

145. Quapropter tales testes non sunt habendi fide digni, quales à Tridentino requiruntur, sed Commissarij certiores facti de personis, quæ notiiam habent de interrogandis, eligant, & advocent per se ipsos eas, quæ aptiores ad intentum videantur, hoc est, viros prudentes, timoratos, peritos, veridicos, zelotypos, & si non divites, adminús non egentes, nec ami-

amicitia iunctos, nec, inimicitijs diuisos, non invidos, aut malevolos, nec etiam nimis candidos, aut simplices, nec à parentibus, seù propinquis Ordinandi dependentes &c.

146. In edicto particulari, quod pro quolibet Ordine iubetur in hac Diœcesi publicari in Parochia Ordinandi, monetur scrutinij Commissarius, vt præter testes, quorum depositiones in scriptis ante Notarium, qui non sit neophytus, nec alia ratione exceptus, recipere debet, alios quatuor testes integræ fidei, & famæ, per se, & ante se solum, verbo, aut scripto examinet, vt meliùs de omibus mentem Prælati instruere valeat, & expedit maximè, vt hoc adamussim obseruetur; nam potest contingere, vt sit aliquid scitu dignum. quod testes ante Notarium proferre non audeant, præ timore, quod euulgetur, & indè aliquid mali ipsis eueniat, & alij secretò Parocho, aut Vicario, enuntient, confidentes magis de ipsorum taciturnitate; & etiam, quia quod ignoratur á paucis, scitur à pluribus, præcipuè in populis adeò numerosis, qualia sunt loca huius Archiepiscopatus. Facit ad hoc, quod Pontificale Romanum in denuntiatione, quam Prælatus ad Clerum, & populum de Diaconis ad Presbyros electis facit, inquit: *Sed ne vnum fortasse, aut paucos, aut decipiat assensus, vel fallat affectio, sententia est expetenda multorum.* In alijs Diœcesibus seruet vnusquisque similiter, quod sibi à suo Episcopo in instructione demandatum fuerit.

147. Sextò; quoad deffectus, qui ordinum candidatis obijci possunt, vt ab ipsis repellantur, colligitur; commissarios debère omnes audire, licèt non omnibus fides danda sit, quia sepé accidit (inquit Hallier pag. 61. *Vt cuius testimonium nullius sit authoritatis ad conuincendum, nullius que ponderis, indicio tamen esse possit, quo facilius veritas inquiratur; vnde iura ab inquisitione, quæ fit ad instruendum diligentiam iudicantis, personas, quæ inhabiles sunt ad testificandum, nequaquam remoueri volunt &c. Nec tamen testimonio omnium fidere oportet.*

148. Hinc Septimò colligitur, præcipuum Commissarij munus esse diligentér exquirere de qualitatibus testium, seù accusantium, qui approbant, aut reprobant ad Ordines candidatum, de quo Hallier vbi sup. pag. 611. *Sed & de personis accusantium, & testificantium* (provtá D. Greg. cap. in primis §. quia ergò 2. quæst. 1.) *subtilitèr quærendum est ei, cui Episcopus hanc Provinciam dederit, cuius conditionis cuiusvé opinionis, aut ne inopes sint, aut ne fortè aliquas contra Ordinandum inimicitias habuerint, & vtrum testimonium ex auditu dixerint, aut certè se scire specialitèr testati sint; notandum præsertim testes, ne amicitia cum Ordinando iuncti sint, an inimicitijs diuisi, nam amicitiarum, & inimicitiarum maxima vis est ad infringendam veritatem, & debilitandum testimoniorum sinceritatem, ideòque sicut testimonia inimicorum, invidorum, & malevolorum iura* (cap. qualitér 2. de accus.) *passim infirmant, ita, & amicorum* (cap. cum iuventut. de purg. Canon. & alibi) *sæpè testimonijs diffidunt; amor siquidem carnalis, & timor, atque avaritia sensus pleramque hebetant, & perverunt opiniones, vt quæstum pietatem putent, & pecuniam, quasi mercedem prudentiæ, inquietabat Calixtus Pap. Epist. ad Episc. Galliæ* (refert cap. accusatores 3. q. 5.) *cuius rei nullai sunt frequentiora exempla, quam in promotionibus ad Ecclesiasticos Ordines, dignitates, & officia, in quibus passim videre est plurimos, cum meminisse nocère putent, si indignum ad ea obtinenda suo testimonio adiuvent* (in quo tamen omnibus nocent, & toti fidelium cætui, ac Clericorum præcipué Ordini iniuriam inferunt) *spontè de eorum pietate, ac moribus testari, quos facinorosos, & Sacerdotalibus gradibus omninò indignos norunt, &c.* Hucusque Hallier.

149. Uidendum ipsi insuper, an vltró, an coactè deponant, nam sicut spontanei, & non vocati, nec rogati testes suspecti fiunt, ita quoque vltronei accusatores. Sed & in hoc potest adesse fraus: dissimulant enim aliqui odium, & est tertius, qui

qui denuntiet, & vt sibi plena fides habeatur, ipsum malevolum pro teste designat. Cum autem, etsi ex mala intentione, veridicè tamen multoties pandantur crimina, summa cura, & diligentia opus est Commissario, vt rem plenè discutiat, & veritatem detegat.

150. Ulteriús præoculis habenda est D. Bernardi doctrina ad Eugenium de considerat. lib. 4. cap. 6. *Hanc velim generalem tibi constituas regulam, vt omnem, qui palàm veretur dicere, quod in aure locutus est, suspectum habeas. Quod si te iudicante dicendum coràm, ille renuerit, delatorem iudices, non accusatorem.* Et hìc obitér adverto, vtilissimum fore, si Parochi, & Concionatores frequentér inculcent fidelibus, vt ab epistolis nõ subscriptis ad Superiores mittendis abstineant; nam similibus non datur fides, nec apud Prælatos sunt alicuius momenti tales nuntij: quare nec zelotypi remedium intentum, nec malevoli vindictam volitam consequuntur. Vnde oleum, & operam perdunt.

151. Instructus iam inquisitor de qualitatibus deponentium pro Ordinando, vel contra, audiendo ad id alios, si necessarium iudicaverit, ad pleniorem testium scrutinij cognitionem, exactam de omnibus relationem manu propria exaratam (non Notarij, & multominùs Ordinandi, vt scio, quemdam feciſſe Commissarium) ad Prælatum faciet, renuntians ei sententiam suam, primó de origine, vita, & moribus Ordinandi, & eius adstatum Ecclesiasticum propensione, de valore congruæ, seù de veritate, aut falsitate instrumentorum, quibus probatur &c. Secundò de testibus, an sint amici, seù inimici Ordinandi, seù ipsius propinquorum, an sint prudentes, & cordati, sufficientibus ad deponendum notitijs ornati, an integritate, probis moribus, & Dei timore prædíti, &c. Tertió; an sit suspicio aliqua: quod fuerint muneribus corrupti. timore perculsi, minis perterriti, vel ab ipso Ordinando, vel ab eius amicis, aut consanguineis, & deniquè de omnibus alijs, quæ conducunt ad mentem Prælati circà Ordinandi cognitionem instruendam,

vt rectè de meritis, & demeritis iudicare valeat, & sciat reprobare malum, & eligere bonum, quin amicitia, favor, aut humana potentia, ostium Ecclesiæ indigno aperiat; nec odiú, malevolentia, aut invidia digno occludat; cum sit in hoc puncto verissimum, æquè falsum testimonium esse dicere de pravo, quod sit bonus, quam de probo, quod sit malus.

152. Ad omnia supradicta plurimum intererit, advertere admodum testificandi, qui sæpiús passionem animi explicat, eructat enim cor per os, & ex abundantia illius loquitur. Nec omittat in mentem Prælati revocare, si Ordinandus de aliquo crimine accusatus fuit, & convictus ante Iudices Prælati, confisus, quod ipsius Ministri de hoc meminerint; nam multoties contrarium evenit; hi enim pluribus negotijs distracti facilè in aliquorum oblivionem incidunt. Caveat etiã, quod Notarius, etiam si sit Ecclesiasticus, informationem suam privatam legat, nec aliquo modo rimetur.

153. Facto scrutinio, & posita ad calcem depositionum sententia sua, nullatenús illud ordinando, vel eius consanguineis tradat, & multominùs patefaciat, etiamsi omnia dicta sint in favorem Ordinandi: quod expedit maximé generalitér observari; nam aliàs, cum sit aliquid in contrarium, cavère debebit, & hoc ipso Ordinandus, seú eius propinqui suspicionem concipient, & licét posteá velint Prælatus, seù eius Ministri dissimulare, & aliam causam prætendere, numquam repulsus, & eius partiales vereri desinent, quod ratio, quare ad Ordines non admissus fuit, ex scrutinio processit; & tales querelas de Parocho, seú Uicario dabunt, quod fortasse alia vice non audebunt, quid sentiant, liberè pandere, seù scribere, nec testes deponent, quod sciunt, timentes damna, quæ ex testificatione ipsis orientur, & hac procúl dubio ratione videmus omnes á populis approbari, cum tamèn moralitér certum sit, inter multos non omnes probos esse, sed aliquos indignos reperiri. Omnia hæc providentur in constitutionibus Synodalibus, & edictis pro Ordinandis, præcipué

in

in litteris commissionis ad capiendam informationem.

154. Superfluum videtur hoc monitum, verùmtamen ad maiorem huius materiæ discussionem id ponimus ; videlicét Ministros Episcopi, ad quorum manus informationes deveniunt, valdè cautos esse debère, ne vel ipsi confamiliares domestici eas videant, vt ita testes, & Commissarij maiorem de secreto securitatem habeant, & mentem suam liberè, & sine formidine aperiant: expedire quoque maximé, quod licèt in scrutinio denuntietur aliquid, quod ad negandum, differendum vé Ordines sufficiat, diligentias nihilominùs ad Ordinationem prævias prosequi permittantur (habita tamen de expensis, quas faciunt, prudenti ratione) quin ipsis statim renuncietur, vt ita numquam Ordinandi comperire valeant, quonam medio ad aures Prælati notitia illa devenit. an per epistolam, an per scrutinium, an per testes, an per Vicarium, Parochum, vel Visitatorem. Hæc autem cautela necessaria non est, quando informatio est diminuta, vel non rectè confecta, ex defectu periti Notarii, seú Commissarij : immò manifestare clarè defectum oportebit, vt alia vice reparari possit, & sumptus, & laborem in cassum non expendant.

155. Notetur quoque, quod quando Commissarij prudentèr contimescunt, quod Ordinandi, seù illorum fautores quoquomodo visuri sunt scrutinium, possunt in separata epistola Prælato re cribere, quod privatè ipsi sentiunt, & á fide dignis testibus secretó examinatis audierunt, & ita nulla ex parte excusationem habebunt apud Deum, nisi veritatem aperiant, & de omnibus Episcopum certiorem, vt par est, reddant.

156. Præter hanc informationem, quæ in virtute publicæ commissionis fit, solent Prælati aliqui de Ordinandis notitiam secretam exigere á personis sibi notis, & acceptis, vt notavit Hall. vbi sup. pag. mihi 60. *Quamvis, & hoc ère Ecclesiæ esse censerem, si præter iudicialem illam inquisitionem, aliam Episcopus secretam, & extra iudiciorum Ordinem à*

viro

viro aliquo probo, de cuius fide, & industria nullatenùs dubitet, inquisitionem haberi præcipiat, & utramque inter se conferat, nam & priori propter iudicij religionem, & posteriori propter inquisitoris authoritatem sua fides servari debebit.

157. Hoc autem maximè expedit; primò, nam etiam Vicarij, seú Parochi passionibus subditi sunt, velut testes, & possunt Episcopum siniſtré informare. Secundò, quia ita Commissarij maiori cum solertia hoc negotium gerent, & veritatem investigare, & ad Prælatum defferre procurabunt, veriti, ne per alteriús industriam illam sciat, & negligentiam, seù malitiam suam iuste Episcopus increpare possit. Tertio, quia ita Ordinandi cautiùs vivunt, nescientes eum, qui gressus illorum dinumeret, & de moribus Prælatum moneat: & numquam comperire poterunt, quisnam notitiam, quæ suspensionem, dilationemve Ordinum movit, dederit.

158. Octavo colligitur, sedulitatem supra commendatam habendam esse in scrutando genus, vitam, mores, &c. omnium, qui clare noti, & probati non fuerint apud Prælatũ, cap. *Nullus*. distinct. 24. & Gloss. ibi: ne contingat, quod de Sopher Principe, seù Magistro exercitus Sedeciæ, qui à Nabuzardan Principe exercitus Nabuchodonosor Regis Babiloniæ captus, & in Babilonem ductus fuit, dicitur lib. 4. Reg. cap. vltim. *Tulit quoque ::: & Sopher Principem exercitus, qui probabat Tyrones de populo terræ*. Super quo notavit Hug. Card. in 1. Timoth. 3. *Quasi dicat, nobiles non probantur. Ita fit & nunc de Clericis*. Tota vis ponitur in examinandis parvulis, & debilibus; fere autem nulla in probandis nobilibus, & potentibus, contra quos nullus loqui audet.

159. Et licet pro Ordinibus maioribus initiandis, maior quoque cura, & diligentia adhibenda sit; magna tamen, vel prominimo gradu iuxta senten. quam supponit D. Leo in cap. *miramur* ibi: *si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus providenter, scienterque curandũ est, vt in domo Domini nihil sit inordinatum*.

tum, nihilque; ræposterum &c. præcipué pro evehendis ad primam Clericalem tonsuram ob rationem, quam ibidem tangit S. Leo Pap. quòd *difficile est, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt in choata principio*: & ait Hallier pag. 32. num. 31. *ad tonsuram quoque promovendi probatione indigent, inquisitione, & examine, etenim cum plura sint, quæ à suscipienda Clericali tonsura arceant.* (quia licét non sit Ordo, est disposítio ad Ordines, & ita, qui Ordinum non est capax ex aliquo impedimento Canonico, nec primæ etiam tonsuræ. March. de Ordin. tract. 2. p. 1. cap. 14. cum D. Thom. Suarez &c. *eos, qui tonsuram suscepturi sunt, discuti oportet, an aliquibus impedimentis Canonicis præpediantur, à legitima Clericalis tõsuræ susceptione, ex qua probationis omissione rectè norant Ecclesiæ Carnoten, pro Ordinibus suscipiendis constitutiones, fieri vt iam beneficia imperitis conferatur, ab inutilibus Clericis Ecclesiastici redditus consumantur, bonis verò, aut proficiùs auferantur; hinc etiam factum esse, vt Clericorum, ac laicorum distinctio iam nulla ferè sit; sed quævis etiam viliores personæ, ac de ima plebe homuciones in Clerum temerè adlecti sint, proindeque in summum Ecclesiæ dedecus inferiores Clerici de gradu, & honore diciderint, privilegia amiserint, nec habitu, aut moribus à laicis secernantur, sitque iuxta Prophetæ querimoniam, sicut populus, sic Sacerdos.* Isaiæ 24.

160. Et si attenté perpendimus verba Trident. cap. 4. de reformat. sess. 23. perspiciemus quoque; non leve examen, nec exiguam circumspectionem exigi pro admittendis ad primam tonsuram; nam inquit: *Prima tonsura non initientur. ::: & de quibus probabilis coniectura non sit, eos non sæcularis iudicii fugiendi fraude. sed vt Deo fidelem cultum præstẽt, hoc vitæ genus elegisse.* Videat. March. in Tribun. Sacram. tom. 3. tract. 6. p. 1. q. 4. dub. 4. Vt ergò hæc probabilis coniectura fiat, accuratum examen requiri, quis ambigat? experientia enim docente didicimus, plerosque Clericalis militiæ candidatos moveri,

vel vt immunitatibus, privilegijs, & exemptionibus Ecclesiasticis in fraudem Regalium iurium fruantur, vel ex fine temporalium commoditatum, veluti possidendi Capellaniam sanguinis, quæ vacat, cum tamen antea nihil de Ordinibus cogitaret, immò manum ad aratrum, vel ligonem iam misisset: vel vt parentes pauperes alat, aut sorores nuptui tradat, ac si Clericatus opificium aliquod esset; vel ex alio simili fine. Hoc autem nullus meliùs, quam Parochus, seù Uicarius exquirere, vel saltém conijcere, & Prælatum monére valet; præcipuè cum videant aliquos, qui de studio non cogitabant nec vnquam desiderium cum Clericis adnumerandi monstrarunt, repentè habitum mutare, quia per obitum consanguinei beneficium aliquod ad ipsos iure sanguinis spectans vacavit; quod corrobatur ex eo, quod videmus aliquos, qui, quantum fas est cogitare, ex similibus motivis excitati litterarum studio se tradiderunt, vt Clericatui coaptarentur, durante litis pendentia alicuius Capellaniæ vacantis: cum autem sententia contra ipsos pronuntiatur, vel ius alterius partis collitigantis fortiùs esse á Iurisconsulto edocentur, statim ab incœptis desistunt, & fæcularem habitum reasumunt.

161. Prætereá advertere debent ad inclinationes, quæ ætate crescente pullulant, modestiam, humilitatem, docilitatem, ingenium, in studijs profectum &c. Ex his enim conijcient, vtrum Ecclesiæ ornamento, & vtilitati; an detrimento, & dedecori futurus sit? & an à Deo ad statum Ecclesiasticum vocetur, nec ne? si autem ex arbusto illo bonos, & opimos fructus sperari non posse recognoverint; vt quid Prælatum persuadebunt, vt in Ecclesiæ paradysum fæcundissimum, & frugiferum spiritalium florum, & fructuum hortum transferat?

162. Estque notandum, quod sicut Regulares, antequam aliquem ad habitum admittant, vocationem, & alias qualitates Religionem ingredi volentis scrutantur, & ipsum per aliquot dies in suo habitu fæcular manere faciunt, & postquam Reli-

Religiosam vestem induit, per annum probationis in Novitiatu multifariàm, multisque modis tentant, & examinant ante solemnis professionis emissionem, ita quoque congruum valdé erit, quod Parochi per aliquot menses experimentum faciant eorum, qui ad Clericatum adspirant, vocationem speculantes, & perfectionem vitæ, & morum, quam Ecclesiasticus status requirit, serió proponentes: & alitèr approbationem, & testimonium, quo apud Episcopum commendari debent, nullatenùs concedant.

163. Quæ omnia valdé conformia sunt Decretis à S. Carolo Borromæo Conc. Prov. Mediolan. 4. p. 2. tit. de his, quę pertinent ad Sacram. Ord. ibi: *Vbi primum Episcopus, aut Parochus aliquem novit, qui vel sponte se Clericali militiæ adscribi velit, vel à parentibus adhuc infans destinetur, hoc sedulò curet, vt ille, quòd diligentiùs Clericalis disciplinæ, vitæque religiosæ institutis primum imbuatur, Ecclesiam frequentiùs adeat; functiones, quas Clerici obeunt, cæteraq; id genus ministeria cernat, ipsique Parocho, vel alij Sacerdoti, quem idem Episcopus maluerit, in disciplinam traditus Ecclesiasticorum hominum consuetudine vtatur; sicque ::: discat, quod vitæ genus, si Ordinis Sacramento initiari vult, sequi debeat; proindeque de re tota maturiùs antè deliberet; Parochi verò sit eum quemcumque Clericalis vocationis, institutionisvè sunt aliquando monère, ac docère diligentèr.* Hucvsque S. Carolus.

164. Peculiaritér veró in locis, vbi penuria est Clericorum, magnum Deo obsequium Parochi præstabunt, si instruẽdis, & educandis pueris bonæ indolis, & rebus Ecclesiæ propensis operam dederint, docentes eos, non solum rudimenta fidei, sed institutiones Gramaticæ, & ad Episcopum deferentes, vt in studijs prosequendis foveat, & ad primos Ordines promoveat, si spes affulgeat, Ecclesiæ vtiles fore Ministros.

165. Colligitur nono, post commissionem acceptatam,

graviſſimé peccaturum, qui eam acceptavit, & ea diligentia, & cura, qua iniungitur, executioni non demandaverit. Ratio eſt, Primó; quia materia eſt graviſſima. Secundò, quia Prælati verbis id denotantibns ſignificant, qualia ſunt ea, *conſcientiam oneramus*. Tertiò, quia, Epiſcopi indignos promoventes lethalis culpæ rei fiunt; vt eſt notum, & poteſt videri apud Expoſitores ſæpiùs recitati tex. D. Paul. ad Thimoth. 3. *Manus citò nemini impoſueris, nec communicaveris peccatis alienis*; & ad vitandam prædictam culpam, iubent inter alia Prælati, examen & informationem de candidatis Ordinum fieri, & ita dixit Theodoretus in præcitat. Apoſt. verba: *Oportet enim priùs examinare vitam eius, qui ordinatur, deinde in ipſum invocare gratiam Spiritus*. Et aureum os D. Chryſoſt. ibid. *Quid eſt illud citò? non ex prima probatione, nec ſecunda, nec tertia, ſed vbi conſideratio diuturna præceſſit, exactiſſimaque diſcuſsio.* (Notetur hic ſcrutinia faciendi modus, quem ſecundus præſcribit Paulus) Quando autem Domini Epiſcopi Provinciam hanc comperiendi requiſita neceſſaria pro Ordinibus licité conferendis alicui mandant, obligationem ſuam arctiſſimam in Commiſſarios ſubrogant, & acceptata ab iſtis delegatio cum ijſdem oneribus, & conditionibus tranſit, ac in Ordinarijs exiſtit obligatio; Ideò in generali edicto, quod in hac Diœceſi diximus promulgari ſeverè monentur Commiſſarij, vt munus ſuum ritè obeant, & quod ſi indignus aliquis in Eccleſiæ Miniſtrum adſcribitur, incuriæ, aut malitiæ ſuæ tribuetur, de quo ſtrictiſſimam Deo rationem reddent.

166. Quám autem formidabilis ſit hæc obiectio, quæ in tremendo Dei iudicio fiet, poteſt colligi ex præfatis Apoſtoli verbis: *Neque communicaveris peccatis alienis*. Quæ S. Leo in Epiſt. 87. ſup. cit. ita explicat: *Quid eſt communicare peccatis aliens, niſi talem effici Ordinantem, qualis eſt ille, qui non meruit ordinari?* Et D. Ioann. Chryſoſt. vb. ſup. *Neque enim ea res* (impoſitio manuum) *periculo careat, eorum, quæ*

quæ peccaverit, tu quoque pœnam dabis. Et doctus Primasius in eadem verba D. Pauli: *Non est enim leve peccatum mittere margaritas ante porcos, & dare sanctum canibus, & Ordinationem Clericatus nequaquam sanctis, & in lege Dei doctissimis, sed assectis suis tribuere, & vilium officiorum Ministris, quodque ijs dedecorosiùs est, mulierc ularum precibus, in quo considerandaloquentis in se Christi, Apostoli sapientia, qui vt Ordinationis periculum demonstraret, iunxit tormenta peccantium*; neque communicaveris peccatis alienis; *sicut ergò in Ordinationibus malorum particeps est peccatorum, qui tales constituit, sic in Ordinatione Sanctorum particeps est eorum iustitiæ, qui bonos elegit.* Neque communicaveris peccatis alienis: *communicari dicit peccatis eius, qui non probatus ordinatur.*

167. Deniquè S. Ioann. Chrysost. vb. sup. & alibi ait, quod fit particeps, non solum peccati, quod indignus promotus committit, sed eorum omnium, quæ ex eius Ordinatione originem trahunt, quæ quidem in maiori, seú minori numero erunt, secundum gradum, in quo indignus positus fuerit; & non est necesse, vt ei imputentur, quod actualitér sequantur, sed sat est, vt sequi possint, licèt posteá ob misericordiam Dei maximam, qui de remedio provideat. vitentur, vel indignum de medio Eccleſiæ tollendo, vel ipsum in meliorem frugem vt dignus fiat, reducendo.

168. Quartó probatur assumptum huius illationis ex c. *Quando* 5. distinct. 24. vbi loquens Conc. Nannetense cum electis ab Episcopo ad examinandam originem, ætatem, mores, titulum, sufficientiam ad Ordines, ait: *Ipsi autem, quibus hoc committitur, cavère debent, ne aut favoris gratia, aut cuiuscumque muneris cupiditate illecti à vero devient, aut indignum, & minus idoneum ad Sacros Ordines suscipiendos Episcopi manibus applicent, quod si fecerint, & ille, qui indignè accessit ab Altari removebitur, & ille, qui donum Spiritus Sancti vendere conati sunt, coràm Deo iam condemnati*

ti Ecclesiastica dignitate carebunt. Et licèt expressè loquatur de culpa simoniæ, cui pœna suspensionis imponitur; attamen argumentum inde desumitur ad alios casus; nam si indigno ad Ecclesiæ gradus per temporale pretium viam parare simoniæ notatur, non solum in Episcopis, qui Spiritus Sancti donum conferunt, sed in vnoquoque Ministrorum suorum, qui aliquomodó cooperatur, legitimé infertur, quemlibet, cui Episcopus alicuius requisiti informationem commiserit, ad cognoscendum, an petitor Ordinis dignus, indignusvè eo sit, peccaturum, nisi ritè fungatur officio, eòdem modo culpæ, quam Prælatus negligens incurreret, si scrutintum per se ipsum, sed incuriosé, faceret; ratio fundamentalis est, nam species culpæ ex obiecto desumitur.

169. Antiquitús Archidiaconi, de quibus Evaristus Papa inquit, *Quod quasi oculi videntur Episcopi.* Cap. Diaconi distinct. 93 Diœcesim visitabant, & super Clerum invigilabant, & sui muneris erat præsentare Episcopo Ordinandos, tám ad examen, quàm ad Ordinationem, & pro qualibet vice scrutationem scientiæ, & morum præsentati præmittebant, & absque commendatitio Archidiaconi testimonio nullatenús admittebantur. Nunc verò ferè in defuetudinem abijt quidquid ius Canonicum de officio Archidiaconi disponit, adminùs in nostra Hispania; sed extat memoria in Pont. Rom. siquidem adhuc præscribit tit. de Ordin. Diacon. & Presbyt. quod Archidiaconus, seù illius vices gerens Ordinandos Diaconos, seù Presbyteros ad Episcopum in hunc modum referat: *Reverendissime Pat. postulat S. Mater Ecclesia, vt hos præsentes Subdiaconos ad onus Diaconij (Diaconos ad onus Presbyterij) ordinètis.* Et interrogatus ab Episcopo Ordinatore: *Scis illos dignos esse?* respondet: *Quantum humana fragilitas nosse sinit, & scio, & testificor illos dignos esse ad huius onus officij.* Quomodó autem sine scrupulo hæc verba dicere valeat, qui Episcopo assistit, licèt Ordinandos non cognoscat, dummodò nihil in contrarium sciat (nam si sciret, monendo indignum,

vtindè abiret, vel alitér præcavere debebat) explicant Philibert. Marchin. de Ordin, taact. 2 patr. 6. cap. 11. num. 9. & 10. Hall. vb. sup. pag. 49. num. 12. vbi etiam satisfacit obiectionibus, quæ fieri possunt adversus responsionem D Innocentij Pap. III. consulti cap. vnic. de scrut. in Ordin. faciendo.

170. Sed licèt hodíe DD. Episcopi adiumento præfato careant ad cognoscendum vitam, mores, & alia requisita, quorum testimonio optimo commendandi sunt Ordinandi, habent tamen Visitatores, qui quidem dum per loca Diœcesis discurrunt, debent inter alia summa vigilantia inquirere á fide dignis de qualitatibus Ordinandorum, qui sunt in via ad Presbyteratum, videlicét de origine, & moribus, titulo, seù congrua, indole, & etiam eorum, qui nondum primam tonsuram initiati sunt, sed tamen præsumitur, velle cum Clericis adnumerari: vt mens Prælati instructa inveniatur per eorum industriam, & cõferat posteà has notitias cum informatione per Parochum, seú Vicarium facta.

171. Magistri quoque circumspecti esse debent in attestatione, quam de Ordinando faciunt, ius enim Conciliare, & Canonicum plurimùm eorum defert testimonio, & meritó; quoniã ex frequẽti discipuli conversatione possunt penetrare indolem, ingenium, & propensiones illius, vocationem ad statum Ecclesiasticum, affectionem ad ministeria Clericalia, & exercitia virtutum.

172. Quæ autem causa sufficiat ad repellendum ab Ordinibus, & quid fieri debeat cum his, qui aliquo delicto, sed occulto laborant, & alia puncta ad hunc finem conducentia pertractat diffusè Hall. vb. sup. præcipuè sect. 1. cap. 2. art. 1. Redeamus nunc ad explicationem textus nostræ Bullæ.

173. De hoc secundo modo probationis loquitnr Conc. Trident. sect. 23. c. 3. ibi: *Alitèr quam, iam probatos, & examinatos &c.* Sed verba huius particulæ vtroque sensu, seù de vtroque modo probationis intelligi possunt, sicut etiam ea, quæ habet Pont. Rom. de Ordin. Presbyt. *Horum conversatio probata, & Deo placita existit, &c.*

PAR-

PART. XVI.

NEC VMQVAM HERI SACRILEGI, HODIE SACERDOTES: heri profani, hodie Sacrorum Antistites, veteres vitio, virtutes rudes, & recentes, discipuli simùl, ac Magistri pietatis creentur.

174. Hæc verba conformia sunt alijs Concilij Nicœn. 1. c. 2. & Brachar. 1. Can. 38. ex 79. Apostol. Canone, & *priùs quam purgati sunt, purgant. Heri sacrilegi, hodie Sacerdotes: heri extra Sacra, hodie Præsules mysteriorum. Veteratores malitia: novitij pietate.* Sed magis desumpta esse videntur ex alia sententia D. Gregorij Nazianzeni orat. 21. vbi loquens de his, qui festinantér ad Sacerdotium properant, inquit: *Cum nihil priùs ad Sacerdotium attulerint, discipuli Magistrique pietatis creantur, aliosque antea purgant, quã ipsi purgati fuerint, heri sacrilegi, hodie Sacerdotes, heri profani, hodie Sacrorum Antistites, veteres vitio, virtute rudes, & recentes, qui deniqaè plura pro suis, quàm pro populi ignorantia debeant.* Et orat. 20. anteced. dixerat: *Vno die Sanctos fingimus, eosque sapientes, & eruditos esse volumus, qui nihil didicerunt, neque ad Sacerdotium quidquam attulerunt, præter velle.*

175. De vtraque sententia meminit in suo Op. Sacro de vigil. & solicit. Pastoral. Illustrissimus, & Reverendissimus D.D. Olaguerius de Monserrat Episcopus Vrgell. venerab. & Sanct. memor. pro sua sapientia, zelo, & heroicis virtutibus, quibus, non solum Cathaloniæ Principatui, sed toti Hispaniæ præluxit; transtulit Deus elapso anno luminare hoc ad superiús Cælum, vt luceat (ita pié creditur) in perpetuas Æternita-

nitates, sed adhuc illuminat Emisphærium nostrum scriptorum suorum radijs. Speculum igitùr hoc Prælatorum Opusc. Sacr. cap 27. vbi de idoneitate, & dispositione maxima, quam Sacerdotalis dignitas exigit, agit, ita ait: *S. Gregorio Nazianzeno*, cc con grande sentimiento está admirando, como puede ser esc te prodigio de vna disposicion de virtud repentina para tan cc alta dignidad, y assi exclama el Santo: ayer sacrilegos, y cc oy Sacerdotes, ayer profanos, y oy Ministros de cosas tan cc Sagradas? en los vicios viejos, en la piedad rudos, y nuecc vos, y los criarán à vn mismo tiempo discipulos, y maesc tros; en vn solo dia los formamos Santos, y queremos que cc sean sabios, y eruditos los que nada estudiaron, y no tracc xeron para el Sacerdocio mas, que su querer, y voluntad. cc Esto dize el Santo Doctor, quanto mejor lo podria dezir cc en estos calamitosos tiempos, dignos de llorar, quando cc la experiencia enseña ser esto verdad en tanto excesso. Hucusque venerabilis Prælatus.

176. Huic damno occurrere desiderat N. SS. P. quantum ad ipsum attinet, moderatione Indultorum de extra tempora (quorum concessione, licét contra intentionem suæ Beatitud. repentinæ hæ, & præproperæ promotiones in personis earum indignis, non sine bonorum scandalo, fortè visæ fuerant) insinuans iuxta tenorem decreti moderativi suprà allati, numquam DD. Episcopos talia Brevia executioni fore mandaturos modò, & quando ex ea talia oriuntur inconvenientia.

177. Agamus nunc aliquam reflexionem super istius clausulæ verba: Nazianzeno horrenda videbatur, & iure, monstruositas, quod, qui heri erant sacrilegi, hodie essent Sacerdotes: heri prophani, hodie Sacramentorum Ministri, &c. Quid autem diceret, si qui heri sacrilegi, hodie etiam Sacerdotes essent, & sacrilegi Sacrarum rerum violatores sine timore, nec reverentia ad Templum, nec ad Sacramenta, nec ad ipsum Dominum, quem in Altari tractant, ac in oratione vocali, quam ex officio, sed sine devotione, recitant, com-

municant, veluti si non crederent, quod eos audit, & videt: heri prophani, & hodie prophani in habitu, conversatione, & moribus; heri in theatris, in circo, & spectaculis, & hodie similiter: heri vitijs dediti, & hodie vitijs quoque subditi, quin vnquàm discipuli in virtutum tyrocinio esse cœperint, Magistri facti in titulo, & debito docendi. docentes tamen ad summum solum, quæ legunt, non quæ faciunt: S. Gregor. aliquam mutationem in moribus, & si celerem, & non satis probatam pro Sanctitate, quam altissimus Sacerdotij gradus requirit, supponebat, & nihilominús miratur de inordinatione; quid faceret, si tantum superficialem, & exteriorem in habitu talari Clericali videret? indignum hoc fide videtur; dictum autem, vt si fortassis sit aliquis talis, quod non credo, in se reversus amarè fleat.

PART. XVII.

SED IJ TANTVM IVXTA CONSTITVTAS AMAioribus leges &c.

178. Leges istas colligit eruditissimus vir D. Antonius Augustt. Tarracon. Archiep. in Epit. Iur. Canon. vet. lib. 6. tit. 6. qui est: *Ne laicus statim Presbyter fiat*. Earum aliquæ generice sùt pro intervallis inter vnius, & alterius Ordinis receptionẽ statutis; aliæ verò specificæ pro laicis, ne repentè ad Presbyteratum ascendant. Plures etiam referuntur in decreto Gratiani distinct. 59. 60. 61. & 77. vbi videri possunt, si ad manus non sit citata epitome. Omnes quidem adduci hic nequeunt, sed nec prætermitti, vt interstitiorũ à Tridentino decretorum impatientes, sese contineant, & humilitér ea observent, agnoscentes, quám moderata sunt, & brevia respectivè ad ea, quæ ius antiquum designavit.

179. In

179. In Concilio Romano 2, cui 384. Episcopi interfuerunt, decrevit S. Sylvester, *vt nullus ex laica persona ad honorem Acolyti, vsque ad Episcopatum sublevaretur, nisi priùs fuisset Ostiarius, Lector annis* 30. (aliás diebus) *deindè vna die Exorcista, posteà caperet onus Acolyti, & faceret in eodem Ordine annos decem, vt acciperet onus Subdiaconi & in Subdiaconatu esset annos* 5. *Deindè ad Diaconatus Ordinem pertingeret fixus, donec roganibus* 30. *Presbyteris examen, vt esset Diaconus Cardinalis, quia à prima sede erat constitutum, vt serviret annis* 7. *&c. Si quis desideraret Ordinem Presbyterij, in annis* 7. *à cuncto Clero Romano probaretur gratia doctrinæ, nativitatis, generositatis, & consilij non expetens prædam à quoquam, & cuius opinionem claram & firmam omnes Presbyteri declararent, & affirmarent, & sic ad Ordinem Presbyterij accederet.*

180. Syriacus Papa, postquam vniversalem regulam in tota Ecclesia observandam pro his, qui á teneris annis Divino servitio dicabantur, decrevit, 5. annos interstitiorum á Diaconatu vsque ad Presbyteratum assignans; præscribit, quid cum adultis observari debeat, inquiens: *Qui verò iam ætate grandævus melioris propositi conversatione provocatus ex laico ad Sacram militiam pervenire festinat, desiderij sui fructum non alitèr obtinebit, nisi eo, quo baptizatur, tempore, statim Lectorum, aut Exorcistarum numero societur: qui dũ initiatus fuerit, expleto biennio, per quinquenniũ aliud Acolytus, & Subdiaconus fiat, & sic ad Diaconotum, si per hæc tempora dignus iudicatus fuerit, provehatur. Exindè iam accessu temporis Presbyterio, vel Episcopatui, si eum Cleri, & plebis evocaverit electio, non immeritò societur.* Cap. Quicumque 1. dist. 77.

181. Zozimus Pontif. Epist. 1. ad Episc. Salonit. cap. 3. ordinavit: *In singulis gradibus hæc tempora sunt observanda, si ab infantia Ecclesiasticis ministerijs nomen dederit, inter Lectores vsque ad* 20. *ætatis annum continuata observation*

perduret, si maior iam, & grandævus accesserit, ita vt post baptismum statim se Diuinæ militiæ desideret mancipari, sivè inter Lectores, sivè inter Exorcistas quinquennio teneatur, exinde Acolytus, vel Subdiaconus 4. annis, & sic ad benedictionem Diaconatus, si mereatur, accedat, in quo Ordine 5. annis, si inculpatè se gesserit, hærere debebit, exindè suffragantibus stipendij per tot gradus datis propriæ fidei documentis, Presbyterij Sacerdotium poterit promereri. Eædem interstitiorum leges fuerunt in viridi observantia apud successores Pontifices, licèt aliquando necessitate compellente laxatæ fuerint. Hæc compulit Gelasium, vt mitigaret, quemadmodum ipse dicit Epist. 1. ad Episcop. per Lucan. & Brut. & Sicil. const. cap. 3. cuius particulæ sunt. Cap. *Siquis*, & cap. *Monachus*. dist. 77.

182. Et prævidens relaxationem, quæ ex dispensatione nascituram verebatur, concludit: *Quæ tamen eàtenus indulgenda credidimus, vt illis Ecclesijs, in quibus infestatione bellorum, vel nulla penitùs, vel exigua remanserunt ministeria, renoventur, quatenùs his, Deo propitio, restitutis in Ecclesiasticis gradibus subrogandis Canonum Paternorum forma vetus seruetur, nec contra eos vllatione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur, non aduersus scita maiorum noua lege proponitur; cæteris Ecclesijs ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade vastatas, pristinam faciendis Ordinationibus conuenit tenère sententiam, quo magis, hac opportunitate commoniti obseruantiam venerandorum Canonum propensiùs diligamus, singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus.* Et exclamat hic iure optimo Hallier: *Quid ad hæc respondebunt illi, qui novas, & antiquas Ecclesiæ leges contemnentes, nulla vrgente Ecclesiarum vtilitate, immò Clericorum multitudine vltrà Canones, & antiquam consuetudinem in Ecclesia recepta vno, vel altero mense omnes festinantèr gradus Ecclesiasticos decurrunt, nullo dato experimento,*

aut

aut probitatis, aut vitæ, aut doctrinæ, aut studij Ecclesiasticæ disciplinæ. Sect. 7. art. 7. pag. 884. Lit. D.

183. Ex hoc Gelasij Papæ Indulto ob vrgentissimas causas, & cum tot præcautionibus concesso initium habuit Ecclesiasticæ disciplinæ in hac parte relaxatio ita, vt primitivi illi longissimi intervalli ad vnum annum reducti fuerint, Concil. Arelat. 3. sub Ioann. Pap. 2. & Aurelian. 3. sub Sylverio Pap. & Aurelianens. 5. sub Uigilio, & Bracharensi 1.

184. Postea in quadam Synodo Barchinon. Catholici Recaredi Regis tempore celebrata antiquorum Canonum observantia restituta est per hæc verba, quæ leguntur cap. 3. *Vt secundùm priscorum Canonum instituta, vel Synodalium Epistolas Præsulum, nulli deinceps laicorum liceat ad Ecclesiasticos Ordines prætermisso Canonum præfixo tempore &c. ad summum Sacerdotium aspirare, ac provehi, sed cum per Canonum præscripta tempora Ecclesiasticos per Ordines speciali opere desudando, probatæ vitæ adminiculo comitante, consenderit gradus, ad summum Sacerdotium, si dignitati vita responderit, authore Domino, provehantur.*

185. Octava Synodus Generalis decrevit, quod ad Sacerdotium non admitterentur, qui noscebantur, ex intentione ascendendi brevi ad Ecclesiasticas dignitates Clericos fieri; pro reliquis verò sequentia interstitia statuit: *Quod si quis nulla suspicione dictæ ambitionis, vel honoris spe tactus, sed recta, honestaque inductus, in Clerum, aut Monachum attonsus est, perque omnes gradus Ecclesiasticos, definitis temporibus, vitam agendo inculpatam transisse reperiatur, ad Episcopatus honorem evehatur; sic, vt in Lectoris munere annum, in Subdiaconatu duos, in Diaconatu tres, Sacerdotij quatuor expleat: piè denique, diùque in Clericorum, & Monachorum Ordine versatus tempus ab Episcopis qui eo tempore fuerint, contrabi poterit. Si quis præter hanc sanctionem ad supremum Episcopatus honorem provectus fuerit, penitùs reijciatur.*

186. Sequentibus sæculis vsque ad Trident. Concilij tem-

tempora varietas quoque fuit. Tridentina verò Synodus intervalla trium annorum ad minus pro Ordinibus maioribus, ſivé à gradu Acolyti vſque ad Presbyteratum, ſuis legibus ſancivit Epiſcoporum arbitrio determinationem interſtitiorum pro Ordinibus minoribus relinquendo, prout vidimus ſuprá part. II. á num. 72. Cauſæ autem motivæ horum interſtitiorum, & rationes peculiares ad continendum laicos, ne citò, & præmaturé ad Sacerdotium aſcendere ambiant, patebunt in ſequentibus.

187. Debeo tamen pro minus ſapientibus notare, quod ly *maioribus* non ſignificat maiores in dignitate, poteſtate, aut iuriſdictione; quia in iſto ſenſu nullus maior in terris SS. D. N. Innocentio XII. qui nunc fælicitér regnat, nam eſt Ieſu Chriſti Vicarius, & legitimus Petri ſucceſſor, ſuperíor Epiſcopis, & Concilijs, etiam Generalibus, æqualis omnibus Prædeceſſoribus, qui ſolum maiores natu dici poſſunt, & in iſto ſenſu hic accipitur, ac ſi diceret: *Ab Anteceſſoribus.*

PART. XVIII.

AB HVMILI GRADV FIDELIS POPVLI AD Sacrarum adminiſtrationum ſublimitatem promoveantur.

188. Clauſula hæc phraſis eſt D. Bernardi de converſ. ad Cleric. cap. 29. vbi eos, qui ſine dono caſtitatis Sacris initiari non verentur, alloquens, ait: *Vtinàm, qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut cœlibatui dare nomina verentur::: eſſet autem ſine dubio meliùs nubere, quàm uri, & ſalvari in humili gradu fidelis populi, quam in Cleri ſublimitate & deteriùs vivere, & diſtrictiùs iudicari.* Obiter quidem hoc dictum, ſed ſeriùs cogitandum ab his, qui nondum caſ-

castitatis votum in Subdiaconatu emisere.

189. Duo sunt in hac particula explicanda. Primum; distantia, quæ intercedit inter gradum humilem sublimioris laici, & supremam Sacerdotij altitudinem. Secundùm; gradus, quibus ad huius montis Olympo excelsioris summitatem ascendendum est.

190. Quoad primùm suppono, velut Catholicum dogma in Trident. sess. 23. definitum, distinctionem inter laicos, & Sacerdotes, hoc est, non omnes laicos promiscuè Sacerdotes novi testamenti esse, visibiles, consecratos, & deputatos ad offerendum Sacrificium Missæ visibile cum potestate Corpus, & Sanguinem Christi consecrandi, & peccata remittendi, & absolvendi; sed solum eos, qui legitimé ab Ecclesiastica, & Canonica potestate ordinati sunt; ideò dixi: *Distantiam inter gradum humilem &c.* discrimen supponens.

191. Vocatur autèm *humilis* Sæcularium status comparativè ad sublimitatem Sacerdotij, & meritó; nam est veluti solum, seù planities, vndè incipiunt erigi gradus alicuius scalæ. In prædicto verò humili gradu fidelis populi comprehenduntur omnes, etiam Reges, & Imperatores mundi, qui ad pedes Sacerdotum, & Religiosorum pauperum provoluti colla submittunt, veniam, & absolutionem peccatorum ab eis petunt, precibus suis apud Divinum numen iuvari enixé rogant, vt res suæ, suorumque Regnorum prosperé eveniant; propitiùsque Deus foveat; placabilisq; fiat, cũ per publicas calamitates iram suam manifestam facit; Sacerdotes autém sunt mediatores inter Deum, & homines, qui pacem, & reconciliationem faciunt; & in corpore Ecclesiæ mystico præcipuum obtinent locum, sæculares verò minus principalem, ita vt Reges, & Imperatores, seú quilibet alij mundi Principes temporalia administrent, Sacerdotes verò spiritualia: potestas illorum in corpora, & res terrenas, Sacerdotum verò in animas, & super negotia supernaturalia, & Cœlestia. Vndé ait D. Ioannes Chrysostom. lib. 3. de Sacerdotio: *Habent quidem & ter-*

terestres Principes vinculi potestatem, sed corporum solum, id autèm, quod dico, Sacerdotum vinculum ipsam etiam animã, atque ad Cœlos usque pervadit, usque adeò, ut quodcumque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem Deus supernèrata habeat, ac servorum sententiam Dominus confirmet. Et Angelicus Dr. D. Thomas in 1. D. Petr. Epist. cap. 2. inquit: *In novo testamento Sacerdotium præeminet Regno, sicut spiritus corpori.*

192. Nec est mirandum, quod Reges in gradu inferiori ad Sacerdotes collocemus, nec indé sufficientér Sacerdotij sublimitas digno scitur, cum solum inferatur, super omnia terrestria elevari; & hoc parum est, siquidem supra Cœlestes Potestates extollitur. Idem. S. Ioann. Chrysostom. Sacerdotum cum Angelis collationem faciens, ait, eod. cit. lib. *Ijs datum est, ut potestatem haberent, quam Deus Optimus Maximus neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit; neque enim ad illos dictum est: quodcunque ligaveris &c.* Et Innocent. III. de pœnitent. & remis. cap. nova quidem, cum B. Virgine conferens inquit: licet *Beatissima Virgo Maria dignior, & excellentior fuit Apostolis universis, non tamen illi, sed istis Dominus claves Regni Cœlorum commisit.*

193. Hinc est, quod D. August. lib. de Ecclesiastic. dogmat. Sacerdotij altitudinem consideratione perlustrans, inquit: *O Sacerdos Dei, si altitudinem Cœli contempleris, altior es; si pulchritudinem Solis, & Stellarum, pulchrior es; si discretionem Angelorum; discretior es, solo Creatore tuo inferior es.* Et si potestatem consecrandi attendimus, ait S. Bernard. Senens. *Sacerdos suo ministerio transfert verissimum Corpus Christi de Empyreo Cœlo ad ipsum Altare Sacrum.* Tom. 1. serm. 20. art. 2. cap. 7. Et S. Uincentius Ferrer. serm. 1. in festo Corpor. Christi *Sacerdos existens in terra habet potestatem, ut aperiat Cœlos, & faciat descendere Filium Virginis in Altari in manibus suis.* Quapropter Philip. March. de Ordin. tract. 2. part. 8. cap. 9. num. 5. inquit: *Parum est*

Sa-

Sacerdotes Angelos, & Archangelos, ipſamque etiam Beatiſſimam Virginem Mariam poteſtate præire; maius eſt, quod ſubijciam; ipſum etiam Deum, quo nihil maius excogitari poteſt, quodammodo præminet, ſiquidem Sacerdos poteſtatem habet è Cœlo ad terram ipſum trahendi, quando voluerit, quoties voluerit, & vbicumque voluerit, obediente Deo voci hominis. Et piús quidam Doctor, quem ſuppreſſo citat nomi- Manſi in ſua Bibliothec. tom. 4. diſcurſ. 12. pag. muhi 71. Sacerdotes ſic alloquitur: *circa Corpus Deificũ Chriſti Ieſu poteſtas veſtra verſatur, dum veſtro ſermone itlud conſecratur, dum præſens, quoties volueritis, ſiſtitur, dum manibus tractatur quotidiè in fidelium ſalutem, & alimentum; neque Corpus ſolum, ſed & ſanguis, anima, Divinitas, merita, & theſauri gratiarum eius veſtræ ſubſunt poteſtati, & per vos fidelibus communicanda, & di penſanda.* En aliqualem huius ſacri miniſterij ſublimitatis delineationem.

194. Igitur ſæculares vallibus humilibus comparantur; Sacerdotes autem excelſis montibus; nam ſicut ex collibus in valles, & loca infima aquæ diriv antur, ita in ſæculares gratia, & dona Spiritus Sancti per Sacerdotes deſcendunt; ideò Chriſtus Dominus in monte duodecim elegit Apoſtolos, & indè ad prædicandum turbis deſcendit, ſignificans dignitatis ſublimitatem, ad quam Diſcipulos elevabat, & graduum humilitatem, in quibus turbæ manebant. Hoc autem parum eſt, nec ſufficienter diſtantiam inter gradum humilem ſæcularium, & ſacrorum Miniſtrorum ſublimitatem explicat. Uidetur autem aliqualiter delineari poſſe in ſcala Iacob, de qua Geneſ. 28. verſ. 12. & 13. *Viditque in ſomnis ſcalam ſtantem ſuper terram, & cacumen eius tangens Cœlum, Angelos quoque Dei aſcendentes, & deſcendentes per eam, & Dominum innixum ſcalæ.*

195. Hæc eſt ſimilitudo proprior Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, & Sacerdotalis dignitatis; ſiquidem, licét in hominibus, qui natura ſua de terra ſunt, & in terram ibunt, reſideat; po-

teſtas tamen quæ eis traditur, Cœlos tranſcendit ; iuxta varia, quæ exercent, miniſteria, nunc vocantur Angeli, qui iuſſa Dei exequuntur, & aſcendunt ad Deum per contemplationem, & deſcendunt ad homines per actionem, & prædicationem; aſcendunt ad Deum, vt pias fidelium ſupplicationes, & neceſſitates præſentent; deſcendunt verò, vt ſcelera eorum annuntient, mandata Dei proponant, ſupplicia minentur &c. Nunc Dij appellantur, qui vices Dei gerunt, peccata remittendo, & reliqua Sacramenta in nomine Domini adminiſtrando, qui eſt principalis Author omnium, quæ faciunt; & ideó viſus eſt in ſublimitate ſcalæ; nam Dei nomen ſolum Sacerdotibus, qui in ſupremo gradu ſcalæ ſunt, attribuitur. Apparuit etiam innixus ſcalæ, hoc eſt, Incarnato Verbo, quo myſterio Cœlum terræ vnitum eſt: vel Chriſto in Cruce pendenti, vt ad rem noſtram ſignificaret, quod omnes diuitiæ, & theſauri, quæ Chriſtus per Incarnationem, Paſsionem, & Mortem ſuam nobis promeruit, & per ipſius merita dantur, hæc omnia per Sacerdotes, Chriſti Miniſtros, & diſpenſatores myſteriorum Dei hominibus communicantur: talitèr, quod noſtro modo loquendi, vt Deus ad homines deſcendat, innixus eſt huic ſcalæ, per quam Eccleſiaſtici aſcendunt, & deſcendunt; quia propter maximam ſui Chariratem, & immenſam dignationem alligatus eſt, vt ita dicam, ſecundum prouidentiæ ordinariæ leges Sacerdotum intentioni, ſine qua Sacramenta non fiunt, quæ ſunt fontes gratiæ, quæ eſt participatio Diuinæ naturæ; & per quam homo Deo vnitur.

196. Ideó cum à ſomno euigilaſſet, ait: *Quàm terribilis eſt locus iſte: Verè non eſt hìc aliud, niſi domus Dei, & porta Cœli*, hoc eſt Eccleſia Catholica Romana, quæ domus Dei eſt, in qua habitat, & eius Miniſtri, qui portas Cœli aperiunt, & deſcendere faciunt Deum ad homines per gratiam, & Chriſtum ſub Hoſtia ſacramentalitér ponunt, & medio hoc Euchariſtico Sacramento, & alijs, quæ fideles á Sacerdotibus accipiunt, introítus ipſis patet in Regnum Cœlorum, vt

in

in æternum summo bono fruantur; & etiam mane surgens Iacob tulit lapidem, quem suppoſuerat capiti, & erexit in titulum, fundens oleum desupér in signum Consecrationis, vti nunc quoque facit Ecclesia, quæ Altaria, & Templa Sacra vnctione Deo dicat, & consecrat. Hoc supposito.

197. Apertior est intelligentia secundæ partis, quia cum Sacerdotium adeò sublimis, & Divina res sit, multum temporis insumendum est in ascensu, plures gradus necessarij sunt ad attingendam summitatem, & ita inquit Trident. Synodus sess. 23. cap. 2. *Cum autem Divina sit res tam Sancti Sacerdotij ministerium, consentaneum fuit, quo digniùs, & maiori cum veneratione exerceri posset, vt in Ecclesia ordinatissima dispositione plures, & diversi essent Ministrorum Ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent, ita distribui, vt qui iam Clericali tonsura initiati essent, per minores ad maiores ascenderent.*

198. Quod adeó vetus in Ecclesia est, vt á S. Caio, qui Diocletiani tempore passus est, lege sancitum fuisse constet ex cap. *Illud* distinct. 77. Et non solum iussit Ecclesia per gradus diversos ad Sacerdotium conscendi, sed etiam statuit, intervalla quædam esse inter vnius, & alterius Ordinis receptionem, prout retrò visum manet, vt in eis possint Ordinandi scientiæ, & virtutum merita pro quolibet gradu, præcipuè pro Sacerdotio, requisita acquirere, quod ita explicat Tridentin. d. sess. 23. cap. 11. *Minores Ordines ::: per temporum interstitia conferantur, vt eo accuratius, quantum sit huius disciplinæ pondus edoceri, ac in vnoquoque munere iuxta præscriptum Episcopi se exerceant, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accrescat.* Ratio huius est, nam vt ait D. Bernard. *Nemo repentè fit summus: ascendendo, non volando apprehenditur summitas scalæ.* Et si aliquis volando ascendere velit, pro certò habeat, tentationem esse Diaboli, quiad pinnaculum Templi ducit, vt indé altiùs præcipitet.

199. Plures igitúr sunt gradus in Sacramento Ordinis, ad denotandum Sacerdotij altitudinem, & modum ascendendi ad eam, qui est, quem edocuit David, dicens : *Altaria tua Domine virtutum; ascensiones in corde suo disposuit, ibunt de virtute in virtutem.* Scala Iacob, cui Sacerdotium assimilavimus, est ascensus ad perfectionem, inquit D. Basilius in Psalm 1. *culmen est charitas*, quæ est Corona Sacerdotum: gradus varij sunt; omnes tamen abnegationis, & renuntiationis; primus est abdicare terrena, vt cum Apostolis dicat: *Ecce nos reliquimus omnia.* Per hanc ianuam intrant Clerici primæ tonsuræ dicentes: *Dominus pars hæreditatis meæ &c* sese ad ascendendum per gradus vsque ad Sacerdotium disponendo. A Lapide cum alijs ait, quod hi gradus scalæ sunt incipientium, proficientium, & perfectorum. Intelligant ergò Ecclesiastici, quod Clerici primæ tonsuræ sunt incipientes: gradibus Leuitici Ordinis initiati proficientes: Sacerdotes verò perfecti; non vtcumque, sed ea perfectione, quæ est propria Sacerdotij altitudini talis dignitatis non impar, & consequentèr multo maior, quam ea, quæ indiget Sæcularis, vt in statu suo dicatur perfectus.

200. Est etiam notandum, quod per hanc scalam solũ Angeli ascendebant, quales esse debemus omnes Ecclesiastici, quantum fas est, puritate, & doctrina: nullus subsistebat, nec moram faciebat, & ratio est, inquit idem Cornelius cum S. Bernard. Epistol. 253. *Quia in hac vita inter profectum, & defectum nihil est medium, vt in rota, quæ volvitur, qui insidet, subsistere nequit, sed vel ascendat, vel descendat, necesse est.* Vt intelligamus; quod nec Sacerdotes quiescere, seù desistere debent á maiori perfectionis gradu acquirendo, siquidem optimus perfectionem cõservandi modus est conari indies magis, ac magis in virtutibus crescere.

201. Hinc colligere possunt, qui humilem fidelis populi gradum obtinent, quám præsumptuosum sit velle Sacerdotij culmen festinantér, & vt sic sciamus, volando attingere, &

pro-

procúl dubio causa est, quia perfectionem, quam status, quem appetunt, requirit, non considerant: maiores esse desiderant, sed non meliores; & ita plùs dejciuntur, dum magis allevantur; siquidem vt dicebat D. Bernard. Epist. 27. ad Ardut. *Si altiorem, & non meliorem esse delectat, non præmium, sed præcipitium expectamus.*

202. Omnia hæc epilogavit Hallier pag. 894. dicens: *Ordinatissima hæc ad Sacerdotium videtur ascensio, si singuli Ecclesiastici gradus per morosa temporũ intervalla conferantur; hæc sunt ascensiones, quas in corde suo iuxta Psalmistam Psalm. 83. disposuit Dominus in valle lacrhymarum, in loco, quem posuit; hæc scala Iacob, per quam Angeli ad Dominum ascendunt, quam si Angeli, si Beatissimi Spiritus, si Supernæmentes non, nisi gradatim, ascendere audent, quà temeritate mortales fidelia vasa portantes, quæ faciunt invicèm angustias, prætermissis inferioribus gradibus, vno, vel pluribus statim ad eius summitatem adnitentur? eam potiùs de virtute in virtutem, de gradu in gradum, vt videatur Deus Deorum in Sion &c.*

203. Argumentum clarum suæ indignitatis est defectus propriæ cognitionis, aiebat D. Gregor. lib. 6. Epist. 4. ad Episcop. Constantinopolitan. *Prima virtus est cognitio infirmitatis, atque ex hoc colligimus, vos bene posse susceptum ministerium implere, quod hoc cognoscatis; ille omnibus infirmior, qui suam non cognoscit infirmitatem.* Sed hoc ipso, quod illi nec se cognoscunt, nec sublimitatem status, quem expetunt, suspiciunt, eam ante oculos ponit Sanctissimus in hac clausula, vt tacitus quoque innuat cum D. Ambrosio de dignit. Sacerd. cap. 2. providendum, *ne sit honor sublimis, & vita deformis, ne sit Deifica professio, & illicita actio, ne sit gradus excelsus, & deformis excessus ::: nam quanto gradus altior est, tanto ruina gravior, ideò igitùr prærogotiva honoris monstratur, vt congrua merita requirantur.*

204. Est etiam malum grande, quod aliqui ad excelsum

ſum huius dignitatis montem conſcendere volunt, priuſquám á ſpiritualibus morbis, quibus affecti ſunt, ſani fiant, immemores illius, quod ait D. Ambroſius in cap. 6. Lucæ, quod poſtquam Chriſtus Dominus duodecim Apoſtolos elegit in monte, deſcendit, vt in humili, & inferiori loco curaret infirmos: *In excelſis enim infirmi eſſe non poſſunt; priùs enim vnuſquiſq; ſanandus eſt, vt paulatim virtutibus procedẽ tibus aſcendere poſsit ad montem, & ideò quemquam in inferioribus ſanat, hoc eſt, à libidine reuocat &c.* Infirmi itaque ſuam agnoſcentes miſeriam in gradu humili, & plano, vbi erat multitudo plebis, & turba Diſcipulorum, ſe continuerunt, nec permiſit Chriſtus, vt aſcenderent, adhuc cum fide, & ſpe, quod curandi erant ab ipſo, nam cum non ſolum verbis, ſed & factis edoceret, voluit nos inſtructos relinquere, quomodó ad Sacrarum adminiſtrationum ſublimitatem aſcenſuri eramus.

205. Et eſt hic ampliùs notandum, quod ſicut ad hoc, vt, qui infirmus fuit, ſummitatem montis terat, non ſatis eſt, quod reliquerit eum febris, niſi iam perfectè conualuerit, & à reliquijs, quæ ex morbo manent, liber ſit; ad quod mora temporis requiritur, quotieſcumque ſalutis recuperatio omninò dè miraculoſa non fuit; ita quoque cum proportione, vt quis de gradu humili fidelis populi ad Sacrarum adminiſtraiionum ſublimitatem aſcendat, non ſatis eſt, quod á morbis peccatorum ſuorum in Sacramento Pœnitentiæ curetur, ſed indiget conualeſcere, & á reliquijs peccatorum purgari, hoc eſt, ab habitibus vitioſis, quæ in anima manent, licèt iuſtificationis gratiam aſſequatur; nam hæc ſolũ dicit oppoſitionem cum peccato mortali, non autem cum habitu peccaminoſo ad illud inclinante. Tempore etiam ei opus eſt, vt robuſticitatem acquirat, quæ virtutum exercitio comparatur; nam licét iſtæ ſimùl cum gratia animæ infundantur, non tamen iuſtificati facilitatem, & expeditionem experiuntur, dum vſque repetitis virtutum actibus earumdem acquiſiti habitus generantur, & contrarij vitioſi habitus deſtruuntur: quod licèt diuerſis ter-

minis

minis, confirmat S. Bernard. de conversi. ad Cleric. cap. 25: *Neque enim vbi ferrum extraxeris, continuò vulnus redditum est sanitati, sed tunc priùs est adhibere fomenta, & operam dare curationi; nemo ergò sentinam eijciens, mundanum se protinùs arbitretur; quinimò noverit se multis purificationibus egère, nec modò lavandum aqua sed & purgandum, & examinandum igne, vt dicat: transivimus per ignem, & aquam, & eduxit nos in refrigerium.*

206. Sed quid in hoc immoramur? Audiamus D. Ambrosium vb. sup.: *Omnes magni, omnes sublimes montem ascendunt. Non enim cuicumque Propheta dicit: ascende in montem excelsum, qui Evangelizas Sion ::: non vestigijs corporalibus, sed factis sublimioribus in hunc montem ascende, & sequere Christum, vt ipse esse mons possis. Montes enim in circuitu eius.* Solùm ergó sublimes montis sublimium operum gressibus penetrant; agnoscant se igitùr humiles, & in infimo sæculi gradu se contineant, & si ad sublimitatem Sacerdotij ascendere cupiunt, renuntient omnibus, quæ possident, abnegent semetipsos, tollant Crucem suam, & sequantur per imitationem Christum, vt montes sanctitatis esse possint, & in circuitu Domini ministrantes ambulare.

Nota, quod huius clausulæ, qumvis cum sæcularibus loquatur, debet etiam intelligi de omnibus ijs, qui characterem quidem Ordinum sivé minorum, sivé maiorum habent; adhuc tamen in gradu humili vitæ, & morum, quasi sæculares, commorantur, seù parvum, aut nullum in virtutibus fecère progressum.

PAR:

PART. XIX.

QVI POST MVTATVM HABITVM SÆCVLAREM diuturna conversatione inter Clericos fuerint comprobati.

107. Innovat explicitè (implicitè verò leges omnes à maioribus suis constitutas, quæ in hoc incidunt) in hac clausula Sanctissimus Decretum quoddam Concilij Roman. anno 1059. celebrati, quod sic se habet: *Nullus laicus ad quemlibet gradum Ecclesiasticum repentè promoveatur, nisi post mutatum habitum sæcularem diuturna conversatione inter Clericos fuerit comprobatus.*

208. Salutaris huius Decreti finem expressit Innocen. I. Epist. 4 ad Felic. Nucerianum Episcop. cap. 5. vbi ita: *Tempora à maioribus constituta servenur, nec citò quilibet Lector, Acolytus Diaconus, Sacerdos fiat, quia in minoribus officijs, si diù perdurent, & vita eorum paritèr, & obsequia comprobantur, vt ad Sacerdotium posthàc emensis stipendiorum meritis veniat, nec præripiant, quod vita probata meretur accipere.*

209. Pro intelligentia huius, & sequentis clausulæ de industria in hunc locum excepi, de fine, quem S. Mater Ecclesia à Spiritu Sãcto directa habet in interstitiorum legibus, agere quo declarato, clarior fiet intelligentia huius, & sequentis particulæ. Eruditus Hallier vb. sup. sect. 7. art. 6. §. 7. pag. 895, triplicem assignat, de duobus hic agam; de tertió particula sequenti, textum nostræ Bullæ, non seriem Authoris, observans. Primus igitúr est, *vt qui ad Sacerdotium sunt perventuri, animum priùs Ecclesiasticum assumant, Cleri disci-*

pli-

plina imbuantur, hanc vivendi rationem ineant, mores induant, & ad Ecclesiasticam regulam componantur; nec parvo tempore ad hoc opus est: sivè enim ab infantia aliquis militiæ Ecclesiasticæ nomen dederit, sensim ipsius animus ad hoc vitæ institutum formandus erit ::: quod, quia austèrum grave, & serium est adolescentum ingenijs, non potest non esse invisum; si verò grandæ vus iam aliquis Clericorum catalago annumeretur, tempore quoqve opus est, vt laici mores dediscantur, nec enim est eadem vitæ ratio Clericalis, quæ laicalis.

210. Motivum hoc exprimit Trident. Synod. verbis sup. relat. sess. 23. cap. 11. *Vt in eo accuratiùs promovendi, quantum sit huius disciplinæ pondus, possint edoceri.* Et addit Hall. vb. proximé: *Nescio enim quomodò frequentiùs, imò ferè semper accidat, vt Ecclesiasticæ disciplinæ minus studiosi sint, qui ei innutriti non fuerint; parendi, & imperandi leges nesciant, qui numquam in inferioribus gradibus fuerint subiecti, minori splẽdoris totius Cleri desiderio teneantur, quibus Sacerdotij consecutio minus oporosa extiterit; vno verbo, disciplina Ecclesiastica non nisi longo vsu paratur, doctrina præceptis comparari potest, disciplina vix nisi experientia, & exemplis; pondus enim disciplinæ nescitur, nisi ab eo, qui disciplinam subierit ::: hanc proindè disciplinam per inter valla temporum inter singulos Ordines diffinita hauriri voluerunt Sanctissimi Pontifices, propter hanc ediscendam Bracharense primum. Concil. intervalla ista necessaria putavit; ob eamdem ratio naturalis illorum necessitatem ostendit.*

211. Et est advertendum, quod aliqui dispensari secum in interstitiorum legibus prætendunt, hac de causa præcise, quia ætatis sunt provectæ, quod idem est, ac quia serò de statu Ecclesiastico amplectendo cogitarunt, vel postquam sæcularibus officijs, seú negotijs implicati fuère: hoc autem probat, in istis futura esse longiora intervalla. Rationem insinuat Hallier locis citatis; quia duo illis agenda sunt; sæcu-

lares mores dediſcere, & obliviſci, eſt vnum; & diſciplinam Eccleſiaſticam ediſcere, eſt aliud: & ſi ad hanc ediſcendam longum deſideratur tempus, & vita præſens brevis eſt, quid ad vnum, & aliud?

212. Primum comprobatur ex cap. 26. Num. vbi iuſſit Deus numerari omnes de populo Iſrael, quorum vires, & ætas arma ſufferre poterant: *Numerate* (inquit Sacer textus) *omnem ſummam filiorum Iſrael à viginti annis, & ſupra cunctos, qui poſſunt ad bella procedere.* Eodem cap. verſ. 26. loquendo de Levitis dicit: *Fuerunt omnes, qui numerati ſunt viginti tria millia generis maſculini vno menſe, & ſupra, qui non ſunt recenſiti inter filios Iſrael, nec eis cum cæteris data poſſeſsio eſt.* Dubitat Oleaſter: *Quid eſt hoc Domine, vt prophanos iubeas ſupputari à filio viginti annorum, & Levitas à filio mẽſis, nec vis eos inter ſæculares ſupputari?* Reſpondet ipſe: *Vt nos doceas, quid interſit inter miniſterium tuum, & miniſterium mundi; paucis homo eget. vt mundo ſerviat, multis verò, vt ſerviat Deo ſuo; à pueritia diſcendum eſt, qualitèr Deo ſervias.*

213. Secumdum probat authoritas Quintiliani lib. 3. memorabili cuiuſdam Timothei exemplo confirmata: *Dedocendi onus graviùs, ac peius, quam docendi; propter quod Timotheum clarum in arte tibiarum, ferunt, duplices ab his, quos alius inſtituiſſet, ſolitum exigere mercedes, quam ſi rudes traderentur.* Ex quo clarè comprobatur aſſumptum; nam, qui iam grandævi Eccleſiæ ſervitio dicari volunt, dedoceri debent ſæculares mores, quorum habitus acquiſierunt, & doceri Eccleſiaſticos, quod in adultis maiorem habet difficultatem, quam in his, qui à teneris annis Clericalis vitæ propoſitum arripiunt; nam ex parte illorum datur maior reſiſtentia, de quo plura exempla dabit experientia in ſcholis regularis diſciplinæ, vbi paſſim eſt videre, novitios adultos difficillimé ritus, & cæremonias regulares ediſcere, & ſæculi conſuetudines, quibus imbuti fuère, relinquere: præſertim, qui profeſſi, ſeú

novi-

novitij fuerunt in alia Religione, adhuc in fecunda, ad quam tranſierunt, plura de prima conſervant, quin facilè primos mores obliviſci poſſint, quia ſicut vaſa vinaria odorem primi liquoris, quo plena fuerunt, retinent, ita humanus animus mores, in quibus primò educatus eſt. S. Mater Thereſia à Ieſu plùs amabat ad ſuam reformationem puellulas, ſeú fœminas nondum privatis deditas ſpiritualibus exercitijs, quàm eas, quæ peculiari, & certo vivendi modo aſſuetæ erant; quod ſuæ prudentiæ proprijſſimum erat; nam in tabula raſa faciliùs imago depingitur, quam in ea, quæ aliquibus coloribus, & lineamentis obſignata eſt. Ex quibns facilè colligitur aſſumptum, quod etiam confirmari poterat ex eiſdem ſupra poſitis interſtitiorum conſtitutionibus inter adoleſcentes, & grandævos diſtinguentibus.

114. Secundò ait Hallier: *Ad probationem Ordinandorum interſtitia iſta inſtituta ſunt, nam* (vt ait Hormiſda Epiſt 4.) *Longà debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur Eccleſiæ*; (Greg. Epiſt. ad Syag.) *cum ſcriptum ſit, vt priùs quis probetur, & ſic miniſtret, multo tempore probandus eſt, qui populi interceſſor aſſumitur, ne fiant cauſæ ruinæ populi Sacerdotes mali.* Quod ipſum demonſtrat Ioann. 8. Epiſt. 199. nullos ad Sacerdotium promoveri volens, niſi, *qui in minoribus officijs ſic diù perdurent, & vita eorum paritér, & obſequium comprobentur, vt per tempora à Maioribus inſtituta, comprobatis priùs moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus, ad ſummum Sacerdotium poſtmodùm veniant.*

215. Totum hoc comprehendit Sanctiſſimus Iubens eos ſolum ad Sacerdotium aſſumi, *qui, poſt mutatum habitum ſæcularem, diuturna converſatione inter Clericos fuerint comprobati.* Ut autem hoc verificetur, non ſufficit, quod plures decurrerint anni, poſtquam Eccleſiaſticæ militiæ nomen dedit, aut minoribus Ordinibus initiatus fuit, ſi habitu Clericali indutus, & tonſuratus non inceſſit, nec vt Clericus, nec inter

Clericos vixit; alitér enim nec pondus Ecclesiastici status edoceri, aut Clericali imbui disciplina potuerint; nec illorum mores adeó atrenté observati erunt, vt dici possit, quod vita eorum comprobata est, & quod sunt *pietate, & castis moribus conspicui*, quales ordinandos in Presbyteros Trident. Synod. sess. 23. cap. 14. requirit.

216. Notandum est etiam, verbum illud *diuturna*, quod correspondet ad id, quod in Pontific. Roman. admon. ad Ordin. Presbyter. ab Ecclesia per Prælatum iussa fieri, ponitur: *Cum magno quippè timore ad tantum gradum ascendendum est, ac providendum, vt Cœlestis sapientia probi mores, & diuturna iustitiæ observatio ad id electos commendet.* Et meritò longa hæc vitæ observatio, seú comprobatio, & experientia exigitur; nam homines dignosci nequeunt paucis diebus: *Certè stultitia est* (ait Hall. vb. sup.) *si credimus vno die sufficiẽter ordinandorum viam, mores, pietatem, docilitatem, ingeniũ, industriam, prudentiam, disciplinæ studium probari posse; cogitationes, & affectiones hominum magis in recessu positæ sunt; nec nisi aliquo tempore patere queunt. Quantum putamus Ecclesiæ conduceret, vt quicumque ad Sacerdotium aspirant, priùs in inferioribus gradibus diuturno tempore accuratè probarentur, nam & indignos, & facinorosos, qui Ecclesiæ Dei offensioni futuri sunt, ac scandalo, probatio ista reijceret, & ad malum proclives in officio contineret. Quam multos suspicari debemus in eam, quam posteá incidunt, vitiorum voraginem nequaquam casuros, si se multo tempore explorari nossent, si vel leviora sua peccata ad Antistitem deferri, si vel minimos defectus à Clero, ac populo notari adverterent; si sibi vnicam ad Sacerdotium viam esse scirent, optimum vitæ testimonium, & virtutis egregiam commendationem.*

217. Hoc quidem experientia magistra constat, & ita sine dubio expedit maximè hæc diuturna probatio, in qua Ordinandi, quasi novitiatum ad Sacerdotium transigant. Et notari vellem, quod licèt pro statu Religioso profitendo annus tan-

tantũ probationis ſtatutus eſt, atta men adSacerdotium plures requiruntur; ratio autem deduci poteſt ex D. Thom 2.2. quæſt. 184. art. 8. in corp. *Per Sacrum Ordinem aliquis deputatur ad digniſsima miniſteria, quibus Chriſto ſervitur in Sacramento Altaris, ad quod riquiritur maior Sanctitas, quam requirat etiam Religionis ſtatus*: Ergò longiori tempore opus eſt & ad acquirendam eam, & ad experimentum faciendum, an ordinandus obtineat.

218. Sed non eſt minus efficax argumentum; quod Sacri Canones promiſcué Religioſos ad Ordines non admittunt, eo præciſe, quod tales ſint; ſed eos tantum, in quibus qualitates, quæ in ſæcularibus deſiderantur, excepto titulo, ſeù congrua, inveniuntur. Et ita D. Auguſt. etſi excitatus forſitán eo, quod adhuc non ſine mœrore plurimorum experimur, dixit: *Ordini Clericorum fit indigniſſima iniuria, ſi deſertores Monaſteriorum ad militiam Clericatus eligantur, cum ex eis, qui in Monaſterio permanent, non tamen, niſi probatiores, atque meliores in Clerum aſſumere ſoleamus; niſi forté, ſicut Vulgares dicunt, malus choraula, bonus Symphoniacus eſt, ita ijdem ipſi Vulgares de nobis iocabuntur dicentes; malus Monachus bonus Clericus eſt. Nimis dolendum, ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam gravi iniuria Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumus, cum aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat*: Ergò longius debet eſſe intervallum temporis ad probandum Ordinandum, & idoneitatem eius ad Sacrum Altaris Miniſterium agnoſcendam, quam novitium experiendum.

219. Et licét alia non ſuppeteret ratio, ſufficeret, quod novitij Religioſi vivunt in communi ſub ſuorum Magiſtrorum diſciplina, in toto anni curriculo in regularibus obſervantijs ſeſe exercentes; & ita novitij diſciplinam regularem ediſcere, ſuperiores, & Magiſtri eos tentare, & experiri valent vno anno meliús, quam Epiſcopi ſuos Clericos pluribus, cum iam iſti in communi non vivant, nec miniſteria ſuorum Ordinum

ſer-

servitio Ecclesiæ addicti, sicut primtùs fiebat, exerceant. Sed tamen ratio prima efficacior est, siquidem licèt DD. Episcopi secum habeant familiares, nihilominùs ad Ordines eos promovére ipsis non permittitur, nisi per triennium completum secum commorantes probaverint, & experti fuerint.

220. Confirmatur ampliùs præsens SS. D. N. Innocent. Decretum ex scriptis per suum prædecessorem D. Greg. ad Syagrium, & alios Episcop. lib. 5. Epist. 110. refert. dist. 48. cap. 2. *Sicut neophytus tunc dicebatur, qui in illo Sanctæ Fidei erat eruditione plantatus, sic modò neophytus habendus est, qui repentè in Religionis habitu plantatus ad ambiendos honores Sacros irrepserit; ordinatè ergó ad Ordines accedendum, nam casum appetit, qui ad summi loci fastigia postpositis gradibus per abrupta quærit ascensum; scimus autem, quod ædificati parietes non priùs tignorum pondus accipiunt, nisi á novitatis suæ humore siccentur, ne si antèa pondera, quam solidentur, accipiant, cunctam simúl fabricam ad terram deponant.*

221. Sicut ergó D. Paulus neophytum, seù nuper ad Fidem, & Religionem Catholicam conversum à Sacerdotio excludit, ita vult S. Greg. ab Ordinibus maioribus arcendos Clericos neophytos, seù ad Religionem, & Divinum cultum, cui peculiaritér addicuntur Ecclesiastici, nuper conversos, seù destinatos, quoadvsque diuturno tempore probati, & experti fuerint, postquam in signum suæ conversionis, seù dedicationis capillos deposuerint, & vestem mutarint, Clericalẽque habitum assumpserint. Debent ergò ordinaté ascendere, & gradus non postponere, sed distantiam inter vnum, & alium, hoc est, interstitia, vt Glosa explicat; observare; alitér enim casus, & ruína magna imminet non solum neophyti, ita celeritér ascendentis, sed etiam Ecclesiæ, hoc est, creditarum sibi ovium, quæ super humeros recentis & novæ parietis, seù ligni nondum exsiccati imponuntur: id enim sunt Sacerdotes ordinati, antequám in virtute consolidati, & diuturna inter Clericos conversatione comprobati fuerint.

PAR-

PART. XX.

AC MVLTO TEMPORE DIDICERINT, QVÆ *postmodùm alios docère tenentur.*

222. Quod Sanctiſſimus in hac clauſula iubet, ad providendum dirigitur, ne eveniat, quod Sacri Canones ſtatim referendi in Sacerdotibus acritèr damnant, & ſimúl mõſtrandũ, cuinam rei operam dare debeant Ordinandi interſtitiorum tẽpore, vt intervalla iſta officioſé, & proficué inſumant. Duo ergò dicit; & teneri docère, & debére multo tempore priùs diſcere, vt poſteá poſſint munus ſuum rectè ad implère. Prout cuiusiintelligentia.

223. Sciendum eſt, Presbyteri officium eſſe plebem docére, & corrigere, vt conſtat ex pluribus Canonibus collectis á D. Archiopiſcop. Tarraconenſi cit. Epit. Iur. Canon. veter. lib. 6. tit. 10. quorum primus ex Concil. Lateranen. ſub Innocent. III. cap. vlt. poſt initium, deſumptus, ita ait: *Sacerdotes, & alij Clerici, qui fuerint in exercitu Chriſtiano, tam ſubditi, quam Prælati orationi, & exhortationi diligentèr inſiſtant, docentes eos verbo paritér, & exemplo, vt timorem & amorem ſemper habeant Divinum ante oculos, ne quid dicant, aut faciant, quod Divinam Maieſtatem offendat.* Secundus ex D. Clement. Epiſt. 3. poſitus etiam in Decreto diſt. 25. cap. 2. *Monita vitæ â Presbyteris inquirere oportet, á Diaconis verò Ordinem diſciplinæ.* Tertius ex M. P. N. Iſidoro lib. 2. de offic. Eccleſ. cap. 7. apud Aquiſg. cap. 8. *In doctrina populorum, & in offitio prædicandi Presbyteri conſortes ſunt cum Epiſcopis.*

224. Hoc ipſum conſtat ex pluribus textibus, quibus præ-

præcipitur, quod Sacerdotes sint litterati, & Sacramenta ministrare sciant; eod. Epit. lib. 6. c. 9. Greg. VII. in Concil. Roman. decrevit: *Presbyteri sint litterati, aliter enim quomodò erunt Magistri, qui non fuerint discipuli, aut qualiter scient docè regregem sibi commissum, & hortari? isti sunt canes non valentes latrare.* S. Anaclet. Epist. 1 in medio: *Doceri omnes oportet, quos Domini Sacerdotio fungunur, vt cæteros instruant, & sibi proficiant.* S. Clemens Epist. 1. ad Iacob. Min. *Sacerdotes Dei doctiores esse oportère cæteris populis, docebat Christus dicens; quia si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.*

225. Totum hoc comprehendit Trident. sess. 23. cap. 14. vbi ita: *Qui pié, & fidelitér in ministerijs anteactis se gesserint, & ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium, & bi sint, qui non modò in Diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministraverint, sed etiam ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad administranda Sacramenta, diligenti examine præcedenti, idonei comprobentur, atque ita pietate, & castis moribus conspicui, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis possint expectari.*

226. Obligationem istam Presbyteris specialitèr iniunctam, & necessitatem instructionis, & damna, quæ ex indignorum promotione oriri poterant, considerans Innocent. III. in Concil. Lateran. cap. 27. decrevit: *Cum sit ars artium regimen animarum districté præcipimus, vt Episcopi promovendos in Sacerdotes diligentèr instruant, & informent, vel per se ipsos, vel per alios viros idoneos super Divinis officijs, & Ecclesiasticis Sacramentis, qualitèr ea rité valeant celebrare, quoniam si indignos, & rudes de cætero ordinare præsumpserint, quod quidem facilé poterit comprehendi, & Ordinatores, & Ordinatos gravi decrevimus subiacére vltioni, &c.*

227. Nota, quod Pontifex animarum curam, & guber-

na-

nationem *artem artium* vocat, id est, artem primam, & præcipuam scitu difficiliorem, & quæ maiori pro praxi indiget dexteritate, & in qua plùs periculi erroris adest : artem quidem in se vnam, plures autem alias tanquam sibi famulas includentem, ne dicam, subalternantem : & nihilominùs est, qui artẽ hanc sine studio, vel saltém sine Magistro edocèri præsumit, & si edíscere incipit, brevissimo tempore cogitat se peritum, & consummatum in arte Magistrum, cum tamen in addiscendis mechanicis artibus multum temporis, laboris, applicationis, & quandoque pecuniæ expendantur. *Quam stulti, ac cæci sumus, qui artem omnium difficilimam Deum placendi, & homines regendi, nullo vsu, & quam minima meditatione credimus comperari!* exclamat Nazianzen.orat. 3.

228. Ad hoc autem S. M. Ecclesia intervalla temporis inter vnius, & alterius Ordinis receptionem decrevit ; vndè ait Hallier vb. sup. pag. 897. quod aliud motivum (& est tertiùs finis) quare statuit Ecclesia, *vt ordinandus per morosa temporum intervalla ad superiores Ecclesiasticos Ordines deducatur, est, vt ea, quæ sunt sui muneris, & Sacræ Religionis ediscat, antequam aliorum docendorum curam suscipiat ; non enim solum Sacrorum doctrina imbuendus est, qui ad Sacerdotium distinatur, verum etiam praxim Sacri officij edocendus, quæ non, nisi diuturno tempore comparatur.* Et Sacri Canones plurimùm damnant præmaturas aliquorum promotiones, qui interstitijs non spectatis Magistrorum in Ecclesia locum, ántequam discipuli fuerint, suscipere ambiunt.

229. Zozim. Pap. Epist. ad Isich. Episcop. relat. dist. 59. cap. 1. inquit : *Qui Ecclesiasticis disciplinis imbutus per Ordinem non est, & temporum approbatione Diuinis stipendijs eruditus, nequaquam ad summum Ecclesiæ Sacerdotium aspirare præsumat, &c.* Et ad hoc similitudinibus explicandum progreditur, inquiens: *Si officia sæcularia principem locum, non vestibulum actionis ingressis, sed per singulos gradus examinatis temporibus deferunt quis ille tam arrogans, tam im-*

pudens invenitur, vt in Cœlesti militia, quæ propensiùs ponderanda est, & sicut aurum repetitis ignibus exploranda, statim dux esse desideret, cum tyro antè non fuerit, & priùs velit docère, quam discere? Assuescat in Domini castris, &c. Eodem modo loquitur Cœlestin. Pap. cap. *Ordinatos* 4. ead. distinct. ibi: *Debet enim ante esse discipulus quisquis doctor esse desiderat, vt possit docère, quod didicit ::: qui minimè litteris operam dederit, Præceptor non potest esse litterarum; qui non per singula stipendia creverit, ad meritũ Ordinem stipendij non potest pervenire: solum Sacerdotium inter ista, rogo, veliùs est, quod faciliùs tribuitur, cum difficiliùs impleatur?*

230. Dicent aliqui esse laicos virtutibus ornatos, & in his posse cõtrahi interstitia. Sed huic responsioni Hormisda Papa Epist. per Hisp. cõstit. Epist. 3. c. 1. rel. dis. 61. c. 3. præcludit viã, dicens: *Non negamus esse in laicis Deo placitos mores, sed milites suos probatos sibi quærunt institua fidelium. Discere priùs quisque debet, ante quam doceat, & exemplum religiosæ conversationis se potiùs alijs præstare, quam sumere. Emendatiorem esse convenit populo, quem necesse est orare pro populo; longa observatione religionis cultus tradatur, vt luceat, & Clericalibus obsequijs erudiendus inserviat, vt ad venerandi gradus summam perductus quis sit fructus humiliationis, ostendat* Quod convenit cum Glossa ordinar. in 1. Timoth. 3. ibi: *Nescit momentaneus Sacerdos humilitatem &c.* addit *in arrogantiam* (quæ est ruína Diaboli) *incidunt, qui puncto horæ, nedum discipuli, fiunt Magistri.* Id ipsum dixerat Pont. Innocentius distinct. 61. cap. 9. *Miserum est eum, Magistrum fieri, qui numquam fuit discipulus,* & ita licet laicus in virtutum exrcitio sit versatus, interstitia tamen debet observare, ni velit salutem aliorum, & suam ex-præpropera, & festina Ordinatione periclitari.

231. S. Greg. lib. 7. reg. Epist. 110. rel. dist. 59. cap. 3. confirmat hoc assumptum gravissimis verbis, siquidem detestabiles vocat similes celeres promotiones. *Hoc ad nos perve-*

nisse

nisse non dissimili dignum deste statitione complectimur, quod quidam desiderio honoris inflati defunctis Episcopis, tonsurantur, & fiunt repentè ex laicis Sacerdotes, ac inverecundè religiosi propositi ducatũ arripiunt, qui nec esse adhuc milites didicerunt. Quid putamus, quod isti subiectis præstaturi sunt, qui ante quam discipulatus limen attingant, tenère Magisterij locum non formidant? Qui de re neeesse est, vt quamvis inculpati quisquis sit meriti ante tamẽ p:r destinatos Ordines, Ecclesiasticis exerceatur officijs Videat quod imitetur: discat quod doceat: informetur, quod teneat; vt posteà nõ d:bet errare, qui eligitur viam erranti demonstrare. Notat hic Glossa, quod *semper præsumitur, quod in fraudem receperit Ordinem qui subitó recipit licét benemeritus sit.* Et hæc fortassé ratio inter alias movit Patres Concil. Trid. ad decernendum, ne capitula Cathedralium Sede vacante litteras dimissoriales expedirent intra annum, nisi beneficia arctata obtinentibus.

232. Sed adhuc replicant alij, dicentes, quod S. Ambrosius, S. Nicolaus, S. Severus, & alij repentè fuerunt ad Sacerdotium elevati. Respondet tamèn Gratianus 2. part. sum. dist. 61. *Sciendum est, quod Ecclesiasticæ prohibitiones proprias habent causas, quibus cessantibus, cessant & ipsæ.* Et dum omnes, qui prætermissis, seù dispensatis interstitijs festinantér volunt ordinari, vocationem Divinam, talenta, & virtutes eorum haberent, sustinéri posset replica: sed non cohæret virtus cum ambitione.

233. Est quidem magnum discrimen: præfati sancti erant humillimi, & apud se habebantur indigni adeó sublimis ministerij, & restiterunt, quantum valuerunt, & conquesti sunt, quod ipsis non esset concessum tempus discendi, quod alios edocturi erant. S. Ambrosius meminit suæ consecrationis Epist. 82. ad Vercellens. & ait: *Quàm resistebam, ne ordinarer! postremò cum cogerer, saltèm ordinatio protelaretur! sed non valuit præscriptio, valuit impressio::: Si dilatatio Ordinationi deficit, vis cogentis est; si non, est humilitas com-*

competens Sacerdotio, vbi causa non hæret, vitium non imputatur. Et lib.1.cap.1. de offic.inquit: *homines discunt priùs, quam doceant, & ab alio accipiunt, quod alijs tradant. quod ne ipsum quidem mihi accidit; ego enim de Tribunalibus, atque administrationis infulis ad Sacerdotium raptus docère vos cœpi, quod ipse non didici; itaque factum est, vt priùs docère inciperem quam discere; discendum igitùr mihi simul est, & docendum, quoniam non vacavit antè discere.*

234. S. Augustinus, tantus Ile vir, & qui priús (Possidon.in eius vita) per triennium fermé orationi, & lectioni vacans secesserat, quam Presbyter fieret, qui adversus Academicos, & Manichæos, & pro illustratione Catholicæ Religionis, ac disciplinæ, multos iam omni eruditione refertos libros conscripserat: hic tamen cum Presbyteratus onus formidaret, inducias saltèm petijt in sequens vsque Pascha, quo instructior fieret ad Sacetdotij munus capesendum. Fusé querimonias eius, atque expostulationem continet libellus eius supplex, seù Epistola ad Ualerium (quæ est 148.) cum ad Presbyteratus susceptionem vrgeretur, digna quidem, vt ab vnoquoque in Episcopum, Presbyterum, seù Diaconum ordinando perlegatur; vbi officia ista, & periculosissima, & Beatissima prædicavit (refertur dist.40.cap.7.ante omnia peto &c) *Quis autem iste sit modus, ne à pueritia, nec ab adolescentia didici; & eo tempore, quo discere cœperam, vis mihi facta est merito peccatorum meorum (nam quid aliud existimem, nescio) vt secundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenére non noveram; sed arbitror Dominum meum me sic emendare voluisse, quod multorum peccata nautarum, antequàm expertus essèm, quid illic agatur, quasi doctior, & melior reprehendere audebam; itaque, postquam missus sum in medium, tunc sentire cœpi temeritates reprehensionũ mearum quamquam, & anteà periculosissimũ iudicarẽ hoc ministeriũ; & hinc erant lachrymæ illæ, quas me fundere in Civitate, Ordinationis meæ tempore, nonnulli fratres animadverterunt.*

235. Eo-

235. Eodem modo expoſtulat Sidonius lib. 5. Epiſt. 3. APollinari tan elegan tèr , quàm piè , & humilitér, quod è laicali vita ad Sacerdotalem evectus diſcendi ſpatium non habuerit : *Ego autem infœlicis conſcientiæ mole deprejſus, vi febrium nuper extremum ſalutis acceſſi , vt poré , cui indigniſſimo traditæ profeſſionis pondus impactum eſt, qui miſer anté compulſus docére , quam diſcere , & ante præſumens bonum prædicare , quam facere , tamquam ſterilis arbor , cum non habeam opera pro pomis , ſpargo verba pro foliis.* Idem repetit in concion. poſt Epiſt. 9. lib. 7. *Priúſquam vlli bonorum reddam diſcentis obſequium, cogor debére cæteris docéntis officium.*

236. Hinc ergò quodnam fieri valet argumentum pro his , qui vel temerè , aut ſuperbè , aut neſcientèr ad Ordines celeritér evehi ambiunt , intervallis non ſervatis? Sed noluit Concil. Nicæn. cap. 2. ſine remedio hoc relinquere ; conſultó ergò ſtatuit: *Quoniam multa , ſivè per neceſsitatem , ſivè ex quacumque cauſa contra regulum geſta ſunt , viſum eſt de cætero nihil tale fieri.* diſtin. 48. cap. 1.

237. Omnes iſtos Canones inſtaurat N. Sanctiſſimus Pater in huius clauſulæ verbis: *Ac multo tempore didicerint , quæ poſtmodùm alios docère teneantur.* Siquidem idem eſt , ac ſi diceret Sacerdotes tenèri docère populum , & ſic ad docendum inhabiles promoveri non debère : & cum nullus Magiſter peritus ſit , niſi anté diſcipulus fuerit , non eſſe initiandos , qui multo tempore ſedulam operam navando non didicerint , quæ poſtmodum alios ſunt edocturi ; nam hæc doctrina plurimum ſtudium , praxim , & experientiam requirit. Cum autem Eccleſia ad hunc , & alios præfatos fines temporum interſtitia inſtituerit , tacitè quoque innuit Ordinandis Noſter Beatiſſimus Pater , quod interſtitiorum tempus in addiſcendo apprimé Sacerdotali officio tenendum

ñendum eſt. Si hoc advertant, brevè eis videbitur: ars enim longa eſt; nec audebunt interſtitiorum diſpenſationem petere, quod idem eſt, ac pro conſummatis Magiſtris haberi, nec indigere eo tempore ad diſcendum.

238. Tempus igitùr iſtud ad addiſcendas theoricé, & practicé virtutes, ritus,& ceremonias Ecclesiaſticas conceditur: vt Ordinandi quoque in operibus pietatis ſe exerceant, & documenta ſuæ probitatis præbeant, vt diſciplina Eccleſiaſtica, lege Domini, & myſterijs Religionis noſtræ imbuantur: vno verbo: vt lectioni, & orationi vacent, & Cœleſtem illam acquirant ſapientiam, quam diximus exigi ab Eccleſia in Ordinandis Presbyteris, ſimùl cum probis moribus, ac diuturna iuſtitiæ obſervantia.

239. Si intervalla huiuſmodi temporis iſtis intentis operibus Ordinandi expenderent, Miniſtri Eccleſiæ Angeli eſſent puritate vitæ, & doctrinæ, ſicut officij dignatione. Sed contrá accidit; ſumus enim homines,& minus, ne dicam belluæ. Cauſas aſſignat Hallier. pag. 897. n. 3. cit. A. *At nunc neſcio, qua illuſoria Concilij interpretatione reperias quoſdam interſtitiorum gnaros, & ſedulos obſervatores, qui tamen tota iſta tempora effluere ſinunt, non pietatis incremento, non doctrinæ vberioris acquiſitione, non diſciplinæ ſtudio eadem impendi curant: cum tamen fruſtra inter ſingulos Ordines temporum intervalla ſerventur, niſi per ea in omni virtutum genere, ſed præſertim in Eccleſiaſticæ diſciplinæ agnitione, & ſacrorum officiorum vſu, atque doctrina Ordinãdi proviciores evadant.* Non igitùr interſtitia obſervare ſufficit, ſi tempus in eo, ad quod deſtinata ſunt hæc intervalla, non inſumitur; & ideò inquit hic Author, non bene iudicare Prælatos, ſi cogitant adimpleri Cõcilij legem facto primo, niſi totis viribus enitantur, vt etiam obſervetur ſecundum.

PAR.

PART. XXI.

CÆTERVM PER EA IPSA INDVLTA, QVÆ *ſuper præmiſsis paricùs quidem, ac ex certis tantum & magis rationalibus cauſis concedere decrevimus, contraria quavis illorum interpretatione penitùs improbata.*

240. Cauſæ certæ, & magis rationales, ad quas iuſtiſſime Sanctiſſimus Indultorum de *extra tempora* conceſſionem limitavit, leguntur ſup. part. 14. in Decretis, quæ ibi ad literam poſita ſunt: maior autem earum rationabilitas facilé dignoſcitur, quia vel procedunt ex motivo ſtudiorum, & graduum in Vniverſitate approbata, quæ ſupponunt, vel fundamentum præbent ad iudicandum, adeſſe ſufficientiam peculiarem in talibus laureatis, quorum promotionem vtilem fore Eccleſiæ ſperat Sanctiſſimus; vel ex motivo ſervitij Eccleſiæ, &c. In cauſis ætatis, & ſolatij Parentum ſenio confectorum, ſeù quinquaginta annis maioribus, additur conditio, quod per triennium Oratores in Clericali habitu honeſtè, & laudabilitér vixerint, quod includit eſſe in diſciplina Eccleſiaſtica exercitatos, & à ſuis Prælatis probatos. &c. Et ſic de reliquis diſcurri poſſet.

241. Solummodò noto, quod ponitur etiam alia reſtrictio, ſcilicèt, *non eſſe concedenda Indulta pro feſtivis diebus continuis, ſed ſemper pro interpolatis aliquo temporis ſpatio arbitro Ordinarij definiendo*: Cuius limitationis, prætér ſupradicta, ſunt aliæ cungruentes rationes. Primó, vt in illis diebus medijs Ordinandus exercitijs ſpiritualibus vacet, ac ſe præparet ad novi Ordinis receptionem, Secundò, vt ita

crescat magis amor Ordinis recipiendi; desideria enim dilata crescunt. Tertió, vt sic etiam pluris æstiment, quod recipiunt, dum difficiliùs illud consequuntur; ea enim est conditio hominum, vt facilé vili pendant, quod sine difficultate, labore, aut pretio sunt consequuti. Similes congruentiæ rationes assignant aliqui, vt inter sponsalia, & Matrimonium medietad minus proclamationum tempus, vt ita inter sponsos foveatur & augeatur amor, & æstimatio pignoris, cuius possessio illi differtur: quod potiùs militat in nostro casu. Vndè in terminis ait Tiraquel. de iur. primogen. quæst. 17. opusc. 1. num. 9. *Vt tantum, & admirabile Evangelicum Sacerdotium debita reverentia sumant, meritò statutum fuit in Ecclesia Dei, ne statim illud accipiant; ne parvi habeant Sacerdotes Domini, quod non suspirarunt priùs dilatum.*

PART. XXII.

SALVTAREM ILLAM, QVAM SACRI GENERAL Concil. Trid. Decreta de non Ordinandis ad Patrimonij titulum, nisi illis, quos Episcopi pro necessitate, vel commoditate suarum Ecclesiarum assumendos iudicaverint, præscribunt, ne quaquam relaxatam intelligi.

242. S. Trident. Concilium sess. 21. de reformat. cap. 2. statuit: *Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari posthàc non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque priùs perspecto, Patrimonium illud, vel pensionem verè ab illis obtinèri, taliaque esse, quæ eis ad vitã sustentandam satis sint.* In hoc Decreto permittit Sancta Synodus,

nodus, vt DD. Episcopi promovére aliquos possint ad titulum Patrimonij, aut pensionis perpetuæ, si necessitati, aut vtilitati suarum Ecclesiarum ita iudicaverint expedire; & cum alijs adiectis conditionibus de veritate talis Patrimonij, & sufficientia eius ad victum ordinati.

243. Examen huius Patrimonij spectat privativé ad Episcopnm S. Cong. Concil. in Placent. 16. Martij. 1630. apud Barbos. in collectan. Bull. verbo *Patrimonium*; & notat Marchin. de Ordin. tract. 2. part. 6. cap. 7. num. 2. *Ad titulum Patrimonij vel pensionis, quem non esse facile promovendum, sed prærequiri quasi quãdam di pensationem ex pia causa ortam; vndè Trident. d. sess. 21. cap. 2. de reformat. docet: Ad titulum Patrimonij, vel pensionis illos solos esse ad Sacros Ordines evehendos, quos Episcopus iudicaverit pro necessitate, & vtilitate suarum Ecclesiarum, qua non extante, neq; illos admittere debèret, et si admittat, contra Concilij mentem id aget. Hinc Navarrus de temp. Ord. Cons. 14 num. 2. in noviss. edit. refert: se Pintiæ vidisse denegatam cuidam facultatem ad Sacros Ordines ascendendi, quod beneficij titulo carèret, etiam si Patrimonim scutorum trecentorum possidéret.* Id ipsum tenet Barbosa de offic. & potestat. Episc. part. 2 alleg. 19. num 53.

244. Exemplar autem à Navarro adductum in Hispania singulare non est; siquidem communitér DD. Episcopi non admittunt ad titulum Ordinum Patrimonia, quamtumvis pinguia, vel quia Hispanorum pietas, vltra beneficia plurima, quamplurimas quoque Capellanias fundavit, & ita non indigent DD. Episcopi præfata permissione, vt necessitati, & vtilitati suarum Ecclesiarum consulant; vel quia experientia aliarum Diœcesum, vbi Patrimonia admittuntur, ipsos edocuit, magis expedire viam huic medio occludere; nam quotidié ad suas Diœceses declinant Clerici ex alienis, qui cum in suis Ecclesijs congruam sustentationem non habeant, coguntur forás divertere, vt, quomodò vitam trãsigere valeant, quærant:

ad quod, vel mendicant, vel fæcularium perſonarum ſervitio ſeſe ſubmittunt, vel in Indias, non animarum lucro inhiantes, ſed negotiationis, & temporalis ſuæ neceſſitatis causa trãſferunt.

245. Undé Prælati ſibi perſuadent, fraudulenta, & ficta eſſe talia Patrimonia, vel in toto, vel in parte, quamtumvis ſcripturis, & teſtimonijs comprobata: ad minús, ad hunc titulum ordinatos regularitér nulli Eccleſiæ Diœceſis, vbi ordinantur, deſervire: ſiquidem neceſſitate compelluntur exire de ea, & ad aliam petere, vbi non ſit tanta copia Clericorum, vel ſit adeó pinguis, vt proprios, & alienos Clericos ſuſtinère valeat

246. Sed quia in Brevibus de *extra tempora* aliquæ clauſulæ ponuntur, vbi de Patrimonio fit mentio, vt ſunt: *Tu, qui vt aſſeris &c. cupis &c, ad titulum Patrimonij tui ad id ſufficientis, ſeù perpetui Beneficij Eccleſiaſtici, quod, vt etiam aſſeritur, poſſides, quamtocius promoveri &c.* Et poſteà: *tibi &c. vt ab Ordinario tuo, & ſub dicto titulo &c. & conſtito priùs, quod tu Patrimoniũ &c: vere, & realitèr, & pacificè poſſideas, illiuſque fructus ad congruam tui ſuſtentationem ſufficere, promoveri &c. licitè valeas &c. concedimus*; Et exindè fortè aliqui inferebant, ſeú inferre poterant, Sanctiſſimum concedre, vt ad Patrimonij titulum, etſi Beneficium nullum poſſideret, ordinari poſſet; quin opus eſſet arbitrio ſui Epiſcopi iudicantis, ita expedire neceſſitati, aut commoditati ſuæ Eccleſiæ, ad form. Trident. d. ſeſſ. 21. de refor. cap. 2. providé monet Apoſtolicus, has clauſulas generales eſſe, & de ſtylo ſolum apponi ad cõprehendendũ vnum, & alium titulum, ratione cuius Orator initiari valet; attamen mentem ſuam nullatenús eſſe ſalutarem illam diſciplinam à Tridentin. præſcriptam relaxari, ſed immó potiús in ſuo vigore manère, & eius obſervantiam Epiſcopis commendare, vt maximè attendant titulos, quos admittunt pro ordinandis in Sacris: *Cum non deceat eos, qui Divino miniſterio adſcripti ſunt cum Ordinis dedecore mendicare,*

care, aut ſordidum aliquem quæſtũ exercère, compertumq; ſit, complures pleriſque in locis ad Sacros Ordines nullo ferè delectu admitti, qui varijs artibus, ac fallacijs confingunt ſe Beneficium Eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates obtinére. Trident. vb. ſup. ſeſſ. 21. Videatur etiam Epiſcopus Vrgell. Opuſ. ſacr. cap. 15. §. 2.

PART. XXIII.

QVINIMO NEC VNQVAM AD INDVLTA HVIuſmodi exequenda Epiſcopos ipſos arctare, ſed illorum executionem arbitro ſemper eorumdem Epiſcoporum, quorum conſcientias hac in re ſtrictiſsimè oneratas voluimus, prorſùs relinquere declaravimus.

247. Epiſcopus Vrgell. citatus, cap. 10. Opuſc. Sacr. agendo, quod DD. Epiſcopi non poſſunt prætendere excuſationem in promotione indignorum ex eo, quod iſti afferant Indulta de *extra tempora*, & quod ſolum debent attendere ad Tridentinum, & ad id, quod in ipſis Indultis eis iniungitur, ita inquit: Es paſſion muy ordinaria de los hombres, querer ſeguir cc la comun vereda de los demás, y ſi fuera ſolamente en lo cc que es razonable, pudiera paſſar; pero el mal es, que ſe ſiguen cc en lo que no lleva juſticia, ni razon por aquella via ancha, y cc eſpacioſa, que (como dize Chriſto) guia à la perdicion. Nacc die quiere tomar el trabajo que ſe paſſa por la via eſtrecha, cc que guia á la vida eterna. Todos afectamos anchuras de cc conciencia, que favorecen nueſtra inclinacion, y cc apenas ay alguno, que quiera negarſe à ſi, y reducirſe á cc la Cruz, que ſe paſſa en la obſervancia de la ley.

248. cc Esta es causa de graves daños en los hombres,
cc como con la luz de la razon conoció aun *Seneca*, siendo
cc Gentil. Entre las causas de nuestros males, dize él (Epist.
cc 123.) vna es, que no nos guiamos por razon, sino que nos de-
cc xamos llevar de la costumbre. Y es tambien la causa, por-
cc que muchos de los señores Obispos no toman con el rigor,
cc que debieran, la doctrina, que enseñan los santos Padres, ni
cc las Leyes de los Canones Sagrados. Dizen que basta seguir
cc la via comun ; que vemos, que los demàs Obispos sin es-
cc crupulo alguno ordenan à todos con solas muestras de cien-
cc cia, y de alguna virtud; que no examinan con tanto rigor la
cc vida, y costumbres de los sugetos : que basta que no se se-
cc pa cosa escandalosa; que lo demas es escrupulizar ; que en
cc la Curia Romana, y Nunciatura sin dificultad despachan
cc Buletos de *extra tempora*, *intra tempora*, y suplementos
cc de edad à quantos los piden, y que por consiguiente, parece
cc ser essa la mente del Pontifice, que aya muchos Clerigos.
cc Y à este ~~tono~~ se alegan otras muchas razones mas aparen-
cc tes, que verdaderas, y llenas de piedad.

249. Frmat postea obligationem Episcoporum in hac parte, & addit : Despues de esta doctrina assi dicha en gene-
cc ral se debia responder à las particularidades referidas; pero
cc porque en el discurso de este tratado se responde copiosa-
cc mente à todo, me detendrè solamente en lo que se alega de
cc la facilidad, que ay en los despachos, y Buletos, de *extra*
cc *tempora*, *intra tempora*, y suplemento de edad en la Curia
cc Romana, y Nunciatura. Et §. 2. cui titulum præfigit: cuy-
cc dado, con que se deben executar los Buletos Apostolicos, y
cc examinar los sugetos que los traen para ordenarse, ait : Es
cc verdad que el Papa, y Nuncio Apostolico conceden muchos
cc Breves á quantos los piden; mas este argumento en nada es
cc contrario á la doctrina referida; porque con estos Breves
cc no fuerçan los Pontifices, y Nuncios á los Ordinarios à
cc que con ellos solos se determinen à ordenar; antes bien dis-

pen-

cc pensando solamente en el tiempo, y en la edad disponen,
cc que en lo demás de ciencia, virtud, y costumbres se obser-
cc ve lo dispuesto por el Santo Concilio Tridentino con la
cc clausula: *Et dummodò Orator idoneus reperiatur*, que
cc se entiende en todo lo demàs, que pide el Concilio (vti
in margine pluribus citátis authoribus comprobatùr.)

250. cc Ademàs de esto, tambien se debe advertir, si
cc es verdadero el motivo del pretendiente, con que ha procu-
cc rado la dispensacion; porque el Papa, y el Nuncio, fiandolo
cc de los Ordinarios, no se meten en, si son verdaderos, ò fal-
cc sos, como por las mas vezes lo son; porque el motivo, que
cc toman, es, que tienen gran fervor de devocion al Sacramen-
cc to, tal amor al Sacrificio da la Santa Missa, que no sufre las
cc dilaciones del Sagrado Concilio; esto, pues, es lo que se dexa
cc para examinar tambien al Obispo, y si bien lo miramos,
cc como debemos, verèmos, que esto alegan vnos sugetos sin
cc devocion, sin amor à Dios, y sin particular virtud, sin fre-
cc quencia de los Sacramentos, sin afecto à las Iglesias, y
cc cosas Sagradas; antes bien de ordinario son gente derrama-
cc da, necessitada, que por interèses de ganar la vida, fingen q̃
cc tienen vna devocion phantastica sin obras, que la acompa-
cc ñen. O si se entendiera, y supiera bien, qué es fervor de
cc devocion! solo puede bien saberlo el, que por experiencia
cc lo tiene; porque, como dize San Bernardo, serm. 79. la len-
cc gua de el amor, y devocion, es barbara, es ignorada para
cc quien no ama, ni fuere devoto. Y lo mas ordinario es, que
cc los que se quieren ordenar, si son muy devotos, por muy
cc humildes, son encogidos, y se sienten indignos de llegar á
cc la mesa de los Angeles, y desean mas dilacion, para mejor
cc prepararse; veneran por esso lo que está santamente orde-
cc nado por el Tridentino, y no afectan dispensaciones, ni
cc privilegios, como gente, que no se reconocen, que lo me-
cc rezcan.

215. cc Por todas estas razones debemos atender mu-

cho

cc cho los Obiſpos, á quien ordenamos con eſtos Buletos, y cc no movernos de facil á creerlos; por ſus obras los avemos cc de examinar (Math. 7.) y averiguar. Y no le ſerá facil à cc qualquiera Obiſpo, ſi no pide tiempo, y luz à Dios, ſacar cc en limpio la verdad. Pero quan al contrario ſe platica oy cc entre los Prelados! por el miſmo caſo que traen Buletos, y cc diſpenſaciones, penſamos, que no avemos de cuidar de mas, cc ſino ordenar, y mas ordenar, porque nos perſuadimos; que cc el Papa, ó Nuncio lo haze; y por no contriſtar á los ſugetos, cc ó no fruſtrarles los gaſtos, que han tenido, nos compade- cc cemos de ellos, no atendiendo á que la maior piedad eſtà cc enregar los Ordenes á los, que no ſe reconocen llamados, cc y con los requiſitos neceſſarios, que ſon meneſter para ſer cc idoneos Miniſtros de Dios. *Hucvſque Vrgell. Prælatus.*

257 Videtur Beatiſſimus Pater Noſter ante oculos habuiſſe, quod Zelotypus iſte Paſtor ſcriptum reliquerat; ſed vt nulli ambigendi locus maneret; hæc ita eſſe, hoc eſt, Sanctiſſimum non arctare Epiſcopos ad executionem Indultorum, nec examen præmittere narrativæ ob Oratore exhibitæ, illud Ordinarijs Indultorum executoribus remittendo, licèt in his Brevibus non ſint clauſulæ apponi ſolitæ in alijs: *Si ita eſt: ſi ita eſſe compereris: ſi preces veritate nitantur, &c.* nec ad Epiſcopos dirigantur Indulta, ſed ad ipſos Ordinandos: declarat nunc Beatiſſimus Pater, Sanctam Sedem Apoſtolicam non arctare Epiſcopos ad huiuſmodi Indulta exequenda, ſed illorum executionem arbitrio ſemper eorumdem Epiſcoporum, quorum conſcientias hac in re ſtrictiſsimé onerat, relinquere.

253. Quod idem eſt, ac ſi diceret; quod quamvis ſufficeret, quod S. Trident. Synodus Concilij Calchedonenſis veſtigijs inhærendo ſupponit, & iubet, neminem debére Ordinari, qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit vtilis, ac neceſſariús ſuæ Eccleſiæ ſeſſ. 23. cap. 16. & nullum promovendum eſſe vigore cuiuſvis reſcripti generalis, aut ſpecialis, niſi teſtimonialibus ſui Ordi-

Ordinarij litteris fuerit commendatus eàd. seſſ. cap. 8. vt quilibet indé Prælatus agnoſceret, Sedem Apoſtolicam materiam Ordinum arbitrio prudenti Prælatorum prorſùs relinquere, & ſupponere, quod Prælatus proprius, qui indultum ſit exequuturus, aut teſtimoniales litteras (dimiſſoriales exprimunt Brevia, quæ nunc expediuntur) ſine quibus Indultum vires plenas non habet, conceſſurus, examen præmittet de omnibus requiſitis in promovendo; nihilominùs, vt nullus dubitet de mẽte Sanctiſsimi, nec prætendat excuſationes relatas á D. Epiſcopo Urgellenſi, exponit Sanctiſsimus. liberam huiuſmodi Indultorum executionem in manibus eſſe Prælatorum, quorum conſcientias ſtrictiſsimé onerando ſuam exonerat D. N. Papa, vt ita, ſi Oratores requiſitis á Tridentino non polleant dotibus, aut motiva expoſita ſuæ Beatit. vera non fuerint, ſeù diverſa ab eis, ad quæ decrevit Sanctiſsimus, moderari conceſsionem; vel ſupplicantes gtatia conceſſa digni non fuerint; ſed contrà expedire iudicaverint, protrahi interſtitia, & ordinationem, Epiſcopi executionem diffetant toto tempore ipſis bene viſo, pro comperto habentes, rationem de Ordinibus datis ſeú dilatis, ipſos, & non Sanctiſsimum Deo reddituros. Vndè colligitur, Epiſcopos ante executionem debére omnia hæc exactè examinare.

PART. XXIV.

SPERANTES IN DOMINO, EOS, QVI IVXTA Apostoli monitum, nemini citò manus imponendas esse probè norunt.

254. Locum hunc Apostoli 1. ad Timoth. 5. expendit pro suo modo D. Monserrat. Opus Sacr. cap. 12. §. 3. & licèt non ita esset, nihil tamen ego dicere audèrem, siquidem Sanctissimus solúm in memoriam revocat Episcopis, quod supponit, probé nosse: nec aliud cogitari potest, siquidem Scripturarum Sanctarum scientia, tam præcipuus est ornatus Prælatorum, quam ipsa cingens tempora Mytra, cuius duo acumina, seù extremitates novi, & veteris Testamenti notitiam denotant: vel quám Crux pectoralis, quæ Summi Sacerdotis veteris Legis Rationali respondet, in quo sculptæ erant duæ dictiones: *Doctrina*, & *veritas*. Quare Sanctus Hilarius lib. 8. de Trinit. dixit: *Summa omnium virtutum Episcopalium est scientia, & doctrina*. Et Theophilat. in 1. Paul. ad Titum: *Doctrina est virtus, & Character Episcopi*.

PART. XXV.

SIBI, ET VNIVERSO GREGI ATTENDENTES, in quo eos posuit Spiritus Sanctus regere Ecclesiam Dei.

255. Hic est alius locus Apostoli ad Timoth. & alios Epis-

Episcopos Ephesi, velut in Metropoli, congregatos: *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Act. 20. v. 28. Pro Dominis Episcopis nihil est dicendum, ipsi enim probé norunt, quid hæc verba significent. Pro nostra verò doctrina non omittam advertere, applicationem huius loci ad subiectam materiam maximè eam commendare; siquidem tantum valet, ac si diceret, quod attendentes summa cura, & vigilantia huic muneri imponendi manus, seù præficiendi Ecclesijs dignos, atque idoneos Ministros, ostiumque Sacramenti Ordinis præcludentes indignis, sibi, & vniverso gregi consulent.

256. Et re verá exageratio non est: consulent igitùr sibi, quia remunerationẽ à Deo accipient ex promotione bonorum, & damnationem æternam, propter indignorum ordinationem, & plurima alia peccata, quæ indé initium sumunt, imminentem vitabunt: attendent sibi, quia Ordinati, non oneri, sed levamini, & adiumento ipsis erunt, & cum eis plures ex Pastoralibus curis dividere, orationique, lectioni, ac prædicationi liberiús vacare poterunt. Consulent sibi, quia magnam capient consolationem, gaudioque replebuntur, fructus, qui in suæ Diœcesis agro ex arbustis illis manu propria plantatis, colliguntur, agnoscentes; & é contra molestias, quæ ex discolorum scandalis, impudicitijs, inobedientijs, inquietudinibus, & pravitatibus sequuntur, cum ad aures Prælatorum deveniunt nuntij, non præsentient. Æquissimè S. Bernardus exacerbationes, quas patiuntur Episcopi à Clericis discolis, eorum negligentiæ, & incuriæ attribuit, quia priùs non benè disciunt, quos promovent, nec curant disciplinare, & corripere Clericos iuvenes, qui educantur ad Sacerdotium: ita igitúr scribit S. Ep. 152. ad Innocent. Pap. *Insolentia Clericorum, cuius mater est negligentia Episcoporũ, vbiq; terrarũ turbat, & molestat Ecclesiã. Dant Episcopi Sanctum canibus, & margaritam porcis, & illi conversi conculcant eos. Meritò quales fovent, & sustinent. Quos ditant Ecclesiæ bonis, non corrigunt*

eorum mala, malosque gravati portant: Ergo sibi consulent, si attenté, super quos manus imposuerint, prospiciant.

257. Attendent quoque vniverso gregi; quia nullum maiùs ipsi possunt impendere beneficium, quàm constituere bonos Clericos, & Pastores, qui verbo, exemplo, & oratione pascant. Undè per Ierem. cap. 3. v. 15. inter alia beneficia, quæ offert Deus Ecclesiæ, inquit: *Et dabo vobis Pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia, & doctrina.* A lapide ibi: *Magna enim pars fœlicitatis populi est, bonos habère Pastores, & Rectores*: nec maiús damnum inferre, quám malos promovère Ministros; nam vitium, aut virtus Ecclesiastici non ipsum tantum afficit, sed in omnem populum redundat. Invictus Imperator semper Augustus Carolus V. solebat dicere (apud Cornelium à Lapide.) ex tribus *P.* deducere, virtutem, aut vitium cuiusque populi, hoc est, attendendo, qualis Prætor, Præceptor, & Parochus. Quod fundatur in illo Eccles. 1. *Qualis Rector est Civitatis, tales & inhabitantes in ea.*

258. Evangelicus Propheta Isaias cap. 1. v. 5. & 6. postquàm dixit: *Omne caput languidum, & omne cor mœrens*, omni alio membro innominato, addidit: *à planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas.* Ex primo infertur legitimè secundum. Vndé Innocent. Papa III. serm. 1. de Consecrat. Pontif. inquit: *Si caput fuerit infirmum, totum corpus languidum erit.* In capite, & corpore Reipublicæ Duces, Pastores, & Sacerdotes, seù gradus superiores, & inferiores Ecclesiæ significantur: si ergò hæc membra sana non fuerint, quomodò non erit languidum corpus?

259. S. Ioannes Chrysostom. seù Author operis imperfect. hom. 138. bonum, vel malum, quod ex Ecclesiasticis provenit, duabus comparationibus explicat: prima est stomachi, cuius vice funguntur quoque Ecclesiastici in corpore mystico Ecclesiæ, & ait: *Sicut in corpore si aliquod infirmatum*

tum fuerit membrum, non omninò languet & ſtomachus; ſi autem ſtomachus langueſcit, omnia membra inveniuntur infirma; ſic ſi aliquis Chriſtianorum peccaverit, non omnino peccant Sacerdotes; ſi autem Sacerdotes fuerint in peccatis, totus populus convertitur ad peccandum. Secunda eſt arboris, cuius radici comparatur Sacerdotium, cum ex eo omnis humor vitalis gratiæ in ramos derivetur, & inquit: *Vidit arborem pallentibus folijs marcidam, & intellexit ſtudioſus Agricola, quia læſuram in radicibus haberet; ita cum videris populum indiſciplinatum, & irreligioſum, ſine dubio cognoſces, quia Sacerdotium eius non eſt ſanum.*

260. Notat S. Iſidor. Peluſiot. lib. 2. Ep. 121. quod in Levitico iuſſit Deus tantum pro Sacerdotis, quantum pro toto populi peccato offerri, ſcilicèt vitulum, & ait: *Non idem eſt laicum peccare, quam Sacerdotem; idque ex lege præcipuè conſtat: tantum enim ea pro Sacerdote peccante Sacrificium offerri præcipit, quantum pro univerſa plebe, quod ſi par non eſſet peccatum, idem utrique Sacrificium minimè indixiſſet.* Innocent. Pap. loc. cit. aliam deducit conſequentiam: *Undè conijcitur, quod peccatum Sacerdotis totius multitudinis peccato coæquatur, quia Sacerdos in ſuo peccato totam facit delinquere multitudinem.*

261. Ruinam hanc populi ex promotione indignorum procedentem mente volvebat S. Leo (Epiſt. 87. rel. cap. *Miramur.* diſt. 77. cit.) cum dixit: *Non eſt hoc conſulere populis, ſed nocère, nec præſtare regimen, ſed augère diſcrimen; integritas enim præſidentium ſalus eſt ſubditorum.* Et planè quidem loquendo conſtabit hæc veritas; vniverſo, ſcilicèt, gregi attendere, qui de bonis ordinandis Miniſtris accuratè provider. Nam certum eſt, quod licèt Epiſcopus ſit Paſtor præcipuus, ſeú Paſtorum maximus, qui in eminenti ſuæ ſedis vrbe collocatus ſuperintendit toti gregi, ac cunctos ſuæ Diœceſis populos ſpeculatur, quos etiam ſuis aptè temporibus viſitat, & còminùs circumſpicit; cœterùm Paſtores immediati, qui ducunt

cunt oves ad pascua Sacramentorum , pietatis operum, & spiritualium exercitiorum , qui doctrinæ sale supra firmissimam Ecclesiæ petram reficiunt, & á vetitis avertunt pascuis , contra lupos latrant , ipsisque latratibus oves monent , vt sese à luporum morsibus subducant , Presbyteri sunt, atque Ecclesiastici singulis Parochijs præpositi: si hi fuerint negligentes,incuriosi, muti, accidia , seú ignorantia laborantes,sinent oves abire, quò velint , aquas putridas, & venenatas bibere, in vetitis pratis pasci, á lupis denique devorari , Et si istud mali oritur ex omissione, quid putamus eventurum ex scandalis perversorum? *Cum Pastor per abrupta graditur , consequens est , vt ad præcipitium grex feratur* ,inquit S. Gregorius.

262. Si Ecclesiastici non sunt periti spirituales Medici, quis peccatorum morbos , affectiones, & vulnera curabit ? Si ipsi virtutum opera non faciunt , nec orandi studium habent, quis ea docebit, nec exercébit?si ipsi cupidi,negotijs implicati, prophani , mundo, & vitijs dediti, luxurioſi &c , quid eruut sæculares ? si sunt ignoranres , quomodó lucebunt in hoc caligino o mundo , qui vt lucerent, & tenebras fugarent, super candelabrum Ecclesiæ positi sunt? si orationi non vacant,quis orabit pro miseris populis , calamitatibus oppresis?vno verbo,Parochus, Confessarius , Ecclesiasticus quilibet carnalis , seù tẽporalis, quem fructum populo afferet ? contrá verò,si spiritualis , doctrina , & zelo repletus, Ecclesiasticis curis , & religioni addictus,in oratione assiduus fuerit , quid non boni Christiano gregi cumulabit? testem invoco experientiam.

263. Inferat indé quisque, num bonum, & salus vniversi gregis ex dignorum , aut indignorum , qui eum ducere, & pascere debent, promotione pendeat. Quapropter dixit S. Bernardus: *Misera Sacerdotum conversatio Dominicæ plebis subversio est. Vndè cum bona vita , & conversatio Sacerdotum plerumque oriatur ex bona electione eorum ad Ordines , indé fit , quod ex bona vel mala electione Sacerdotum oriatur vel ædificatio, vel subversio totius populi.* Ap. Auctor. diurn.Sacerd.cibi conf.18.

PAR-

PART. XXVI.

REVERENDA IPSIS SPIRITIBVS ANGELICIS ministeria ab hominibus sine consideratione apprehendi numquam permissuros.

264. Præcavet Sanctissimus in hac particula, ne eveniat eius ævo, quod de suo lugebat S. Brrnardus inquiens: *Curritur passim ad Sacros Ordines, & reverenda ipsis spiritibus Angelicis ministeria homines apprehendunt, sine reverentia, sine consideratione. Nec enim signum Regni occupare Cœlestis, aut illius timent gestare Coronam, in quibus avaritia regnat, ambitio imperat, dominatur superbia: sed & iniquitas, & luxuria etiam principatur; in quibus & pessima fortè apparet intra parietes abominatio, si iuxta Ezechielis Prophetiam, parietes fodiamus, vt in domo Domini videamus horrendum.* De convers. ad Cleric. cap. 29.

265. Notètur, quod Sacra Ecclesiæ ministeria vocat reverenda ipsis Spiritibus Angelicis, quia & Angeli reverentiam exhibent Sacerdotibus. Dilectus Evangelista S. Ioannes procidit ad pedes Angeli, qui ei Divina Mysteria monstrabat, vt adoraret; nec permisit Angelus dicens: *Vide ne feceris, conservus tuus sum.* Apocalip. 15. v. 10. Plures huius renitentiæ causas assignant Expositores. Earum vna, ait Cornelius cum Viégas, fuit; quia *Ioannes erat Sacerdos, & Pontifex habens potestatem consecrandi Corpus Christi in Eucharistia, & absolvendi reos à peccatis in Sacramento Pœnitentiæ, ac proindè dignior erat Angelis, qui vtràque hac potestate carent.*

Hæc

Hac etiam de causa Angelus Custos devoti illius Ecclesiastici, quem S. Franciscus Salesius in prima, quam habuit, Ordinatione, Presbyterij honore donavit, dum novus Sacerdos ab Ecclesia exiret, honoratiorem locum, quem anteá admittebat, recusavit, Præsbyteroque cessit.

266. Nec solum honores istos Angeli recusant, Sacerdotibusque loco cedunt, sed ipsi ministrant, dum Sacra faciunt Sacerdotes, ipsosque reverentur, vt sæpiùs vidèr unt S. Basilius, & S. Ioannes Chrysostomus (refert. in eorum vitis) vestibus albis indutos, nudis pedibus incedentes. Idem testatur S. Augustinus sup. Psalm. 77. *Sacerdos enim hoc ineffabile conficit mysterium, & Angeli conficienti assistunt.* Ibid. n. 4. *super hoc tam insigni privilegio stupet Cœlum :::: veneratur quamplurimùm Angelica celsitudo.* Et S. Gregor. Nazianzen. orat. 12. *Num tibi expers honoris videtur hoc Sacerdotium, quod ipsi quoque Angeli purissimi Dei cultores venerantur, tamquam ipsorum cului minimè impar?* Hoc suppositio

267. Quis est, qui verò flagret Ecclesiastico zelo, & non doléret, si vidèret, tam miserandam candidatorum Ordinum ambitionem, & irreverentiam, qua Sacra tractarent veneranda ministeria, dignam planè efficacissimo remedio? *curritur* (inquit D Bernardus) & exclamat Petrarcha de remed. vtriusquè fort. lib. 1. Dialog. 170. *O vertigo morum pessima! ad quod olim consueverant, & debèrent cogi homines, indè nunc retrahi non possunt.* Ita plurimi Sancti fecerunt, é patria discedentes, inter sylvarum saltus, & cavernarum latibula sese occultantes, vt Sacerdotium fugerent; qui tamen, Deo vocationem suam miraculis comprobante, ad Ordines recipiendos coacti sunt. Augusta etiam lex præscripsit: *Sacerdotio indignum esse, qui non fuerit initiatus invitus. l. si quemquam. Cod. de Episcop. & Cler.*

268. *Curritur*, inquit iterùm, quia aliqui ita properant ad receptionem Ordinum, quod si à Prælatis non detinerentur, quantum ex se est, vno die, vel saltém quantocius omnes Ordi-

nes

nes reciperent: Et hos quidèm magis apprehendunt, quam accipiunt, ſine reverentia, ſine conſideratione, nec præparatione; & cum ipſis dominentur quamplurima vitia, audent tamén ſublimiorem occupare dignitatem, Regalis Sacerdotij Corona ornari, & ſceptrum poteſtatis maximæ, quam Deus creaturis donare dignatus eſt, occupare: cuius igitùr eſt eorum audaciam, & temeritatem reprimere, niſi Epiſcoporum? ita quidem confidit Sanctiſſimus, ideoque ait: *Sperantes in Domino &c. ſine conſideratione apprehendi non permiſuros.* Ubi nota, ſpecialem mentionem de conſideratione fecciſſe, ſpiritualia exercitia, quæ ex Decreto SS. Domini N. Innocentij XI. Sanct. mem. ad hunc finem præcedere Ordines debent, maximè commendando. Adverte quoque, honorem maximum, qui Sacerdotio debetur. Diſcant ergò homines revereri, quos Angeli ſic honòrant. Agnoſcamus & nos dignitatem noſtram, Sanctiſque, ac dignis ſeniorum moribus exornare ſtudeamus, nemo nos deſpiciat, aut adoleſcentiam noſtram contemnat: ne vel illi miniſterium ſanctum noſtrum vituperandi anſam tribuamus.

PART. XXVII.

NEC TEMERE PRÆRIPI PASSVROS, QVÆ vita probata dumtaxat accipere promeretur.

269. Verba iſta conformia ſunt conſtitutioni D. Innocent. 1. Epiſt. 4. ad fœlicem Epiſcop. Nucerian. ſup. num. 208. poſitæ, quæ concludit: *Nec præripiant, quod vita probatæ meretur accipere*: quorum intelligentia conſtat ex dictis part. 15. 16. 17. & 19. ſolummodò noto, quod Ordines indigné, ſine me-

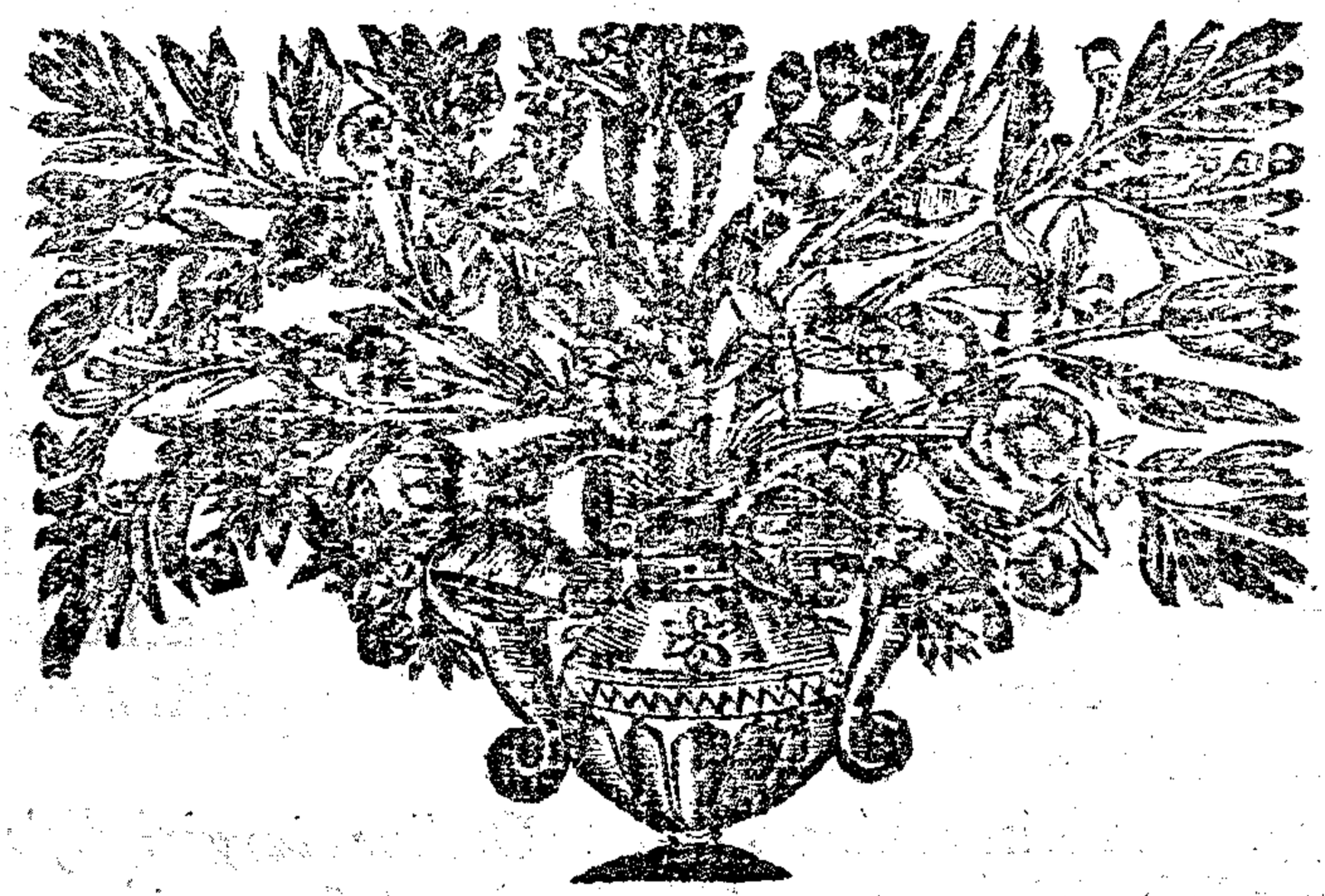
meritis, vel ante tempus debitum recipere ambire, poteſt oriri, vel ex temeritate, vel ex ſtultitia. Undè de his loquens Hallier inquit pag. 898.: *Quos quidem ego neſcio temeritatis, ne potiùs, quam ſtultitiæ redarguam: nam vt rectè ait Nazianzenus* (orat. 1.) *alios docère aggredi priùs, quam ipſi ſatis docti ſimus, ac figulinam, vt dici ſolet, in dolio docère, hoc eſt, in aliorum animabus pietatem meditari, & exercère, valdè ſtultorum, aut temerariorum hominum eſſe videtur; ſtultorum, ſi ne inſcitiam quidem ſuam agnoſcunt; temerariorum, ſi cum eam cognitam habeant, hoc tamen negotium aggredi non verentur.* Vtrumque ergò præcavet Sanctiſſimus in hac Bulla. Providet ſtultitiæ in partic. antecedenti per ly *ſine conſideratione*; nunc autem temeritati conſulit per ly *nec temerè*. Et nota, hoc debère inteiligi etiam de dignis; nam vt ait Gloſſ. cap. *Si quis* 115. Cauſ. 1. q. 1. *Etiam licet valdè dignus ſit, non temerè effrænata temeritate, ſed trepida deliberatione onus Sacerdotij debet ſubire.*

270. Vox *præripi*, dicit nõ ſolum anticipatè, ſed violentèr aliquid ſumi. Violentia autem in præſentiarum alia excogitari nequit, quam nimiæ, & importunæ preces, interpoſitiones potentum, amicorum rogatus, ſuffragantes litteræ, & alia ſimilia, quæ moralitèr violentiæ æquivalent. Contra hæc muniri debẽt Prælatus, eiuſque Miniſtri, in memoriam frequentèr revocantes, quod ait S. Greg. Homil. 4. in Evang. relat. 1. q. 1. cap. 124. *Sunt nonnulli, qui quidem nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen Sacros Ordines pro humana gratia largiuntur, atque de largitate eàdem laudis ſolummodò retributionem quærunt. Hi nimirùm, quod gratis acceptum eſt, gratis non tribuunt: quia de impenſo officio Sanctitatis nummum expetunt favoris &c.* (Videatur P. Suar. lib. 4. de Simon. cap. 40. n. 13. Caſtr. Pal. de ſim. diſp. 3. punct. 3. n. 8.) & Innocent. 1. Epiſt. 6. *Epiſcopi dumuat, amicis, aut obſequentibus gratiam præſtare nituntur, religionem violant, Ordineſque corrumpunt; ac ſic evenit, vt indigni quique honores*

ſuſ-

fuscipiant Ecclesiasticos, & admittantur ad Clerum, qui nec inter laicos quidem dignum locum habère mererentur. Insuper S. Hieronymus (in cap. 1. Epist. ad Titum, refert, 8. q. 1. cap. *Qui vos*) *manifestum est, eos, qui Apostoli lege contempta Ecclesiasticos gradus non merito voluerint alicui conferre, sed gratia, contra Christum facere.*

271. Propter hæc S. Greg. varijs Epistolar. suar. locis meminit huius monitι ad Episcop. scribens. Epist. 55. li. 4. ad Ioan. Episcop. Corinth. inquit: *Oportet ergò, vt neque per commodum, neq; per gratiam, aut quorumdam supplicationem aliquos ad Sacros Ordines consentiatis, vel permittatis addici: nam & peccatum, sicut diximus, grave est, & sine correptione hoc nõ patimur remanère.* Idem commendat Episcopo Columbo lib. 2. indict. 11. Epist. 47. *Nulla sit in Ordinatione venalitas, potentia, vel supplicatio personarum, nihil adversus hæc, quæ prohibemus, obtineant; nam procùl dubio Deus offenditur, si ad Sacros Ordines quispiam non ex merito, sed ex favore (quod absit) aut venalitate provehitur.*

PART. XXVIII.

OMNES IGITVR, ET SINGVLOS CVIVSCVMque tandem gradus, Ordinis, & dignitatis fuerint, quibus ex huius Sanctæ Sedis gratia Sacros Ordines præfatos extra eadem tempora conferendi, vel alijs, vt illos sic conferre valeant, indulgendi potestas fieri consuevit, cum Divinos Ordines largiri districti semper esse iudicij oporteat, serio monitos voluimus, vt præscriptos sibi desuper in suis quiqu facultatibus terminos religiosè custodiant; nec eos cuiusvis consuetudinis, aut exempli prætextu vllatenùs transgrediantur.

272. Hæc clausula dirigitur ad Nuntios Apostolicos, & alios, cuiuscumque Ordinis, gradus, & conditionis fuerint, quibus S. Sedes Apostolica, Ordines extra tempora prædicta conferendi, vel alijs, vt sic conferant, licentiam dandi gratiam facere consuevit, quos monet S. Beat, vt præstitutos sibi in suis facultatibus terminos religiosé custodiant, seù non excedant, quin eos alicuius consuetudinis, seù exemplaris præ textu transgrediantur. Cõmunis huius ratio esse potest, quia hæ concessiones, seù privilegia sunt contra ius commune, & ita districtè, cum omni rigore, & proprietate interpretanda, seù intelligenda sunt. Præterquamquod id ita expedit ad moderationem abusuum in collatione Ordinum, & disciplinæ, Ecclesiasticæ consistentiam, quam Sanctissimus per expeditionem huiusmodi Bullæ intendit.

273. Additur: *Cum Divinos Ordines largiri districti semper esse iudicij oporteat.* Quæ verba desumi videntur ex cap. *Si officia sæcularia* distinct. 59. vbi Zozimus Papa, mentionem

tionem agens de cauſis, quare ſint plures Clerici, quam oporteat, inquit: *Facit hoc nimia remiſsio conſacerdotum noſtrorum &c. quibus aliud præſtare non poſſunt, Divinos Ordines largiuntur. Quod oportet diſtricti ſemper eſſe iudicij* Quod exponi poteſt. & de iudicio, maturitate, & prudentia, qua in materia Ordinum graviſſima, & cuius leges ſtrictiſſimé obligant, cautiſſimè procedendum eſt, quin quiſque laxiorem ſibi vendicet licentiam, quam, quæ ſibi à Sede Apoſtolica, cui hæc materia reſervata eſt, concedatur: de qua maturitate, & prudentia videtur intelligendum, quod dixit Nazianzenus Epiſt. 1. *Divinos Ordines largiri oportet diſtricti ſemper eſſe iudicij, quia rarum eſt omne, quod magnum eſt*: Et poteſt exponi de ſeveriſſima ratione, quæ in ſupremo Dei iudicio diſtrictè exigetur, cuius tremor vtiliſſimus eſt, & efficaciſſimus ad continendum quemque, ne terminos ſibi permiſſos tranſgrediatur; præcipuè ſi in memoriam revocet, quod de S. Leone Papa refert Baronius ad ann. Chriſt. 461. & plures alij.

PART. XXIX.

VERVM QVO IMPENSIVS APOSTOLICÆ GVbernationis curam, & cogitationes in hæc intendimus, eò maiori cum animi noſtri dolore ex quamplurium Venerabilium Fratrum noſtrorum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in diverſis regionibus exiſtentium delatis ad nos querelis acce-

pimus.

274. In huiuſmodi verbis dat Sanctiſſimus Prælatis documentum practicum valdè vtile, ſcilicèt, quod quantó magis ſuperiores ſuper creditas ſibi res intenti vigilaverint, tantó plu-

ra remedio digniſsima comperient; nam, qui ſibi perſuadet in hominibus peccata non eſſe errat, ac ſi incultam terram ſpinas, & tribulos non germinare cogitaret. Non eſt locus, nec perſonarũ ſtatus culparũ immunis, ait S. Bernard. Angelus in Cœlo, Adã in Paradyſo, Iudas in Apoſtolatu á Domino defecerunt. Culpas non agnoſcere non probat multoties non eſſe, ſed potiús negligentiam maximam in inveſtigandis eis adeſſe ſæpiùs arguit. Viri ſpirituales quó plús proficiunt, tantò plures in ſe defectus inveniunt, quod non procedit ex eo, quod tunc peccata plura committant; ſed quia maiori á Deo luce perfuſi, vigilantiorique cura puritatem ſuæ animæ inquirentes, & zelantes, plura de novo advertunt, quæ anteà, vel incurioſi, vel minus attenti non videbant.

275. Hæ dicta ſunt ad explicandum, quomodó Sanctiſſimus quò impenſiús curas, & cogirationes ſuas in omnia ſuperioribus particulis commendata intendit, eó plura quotidiè inimicum malignari intelexerit.

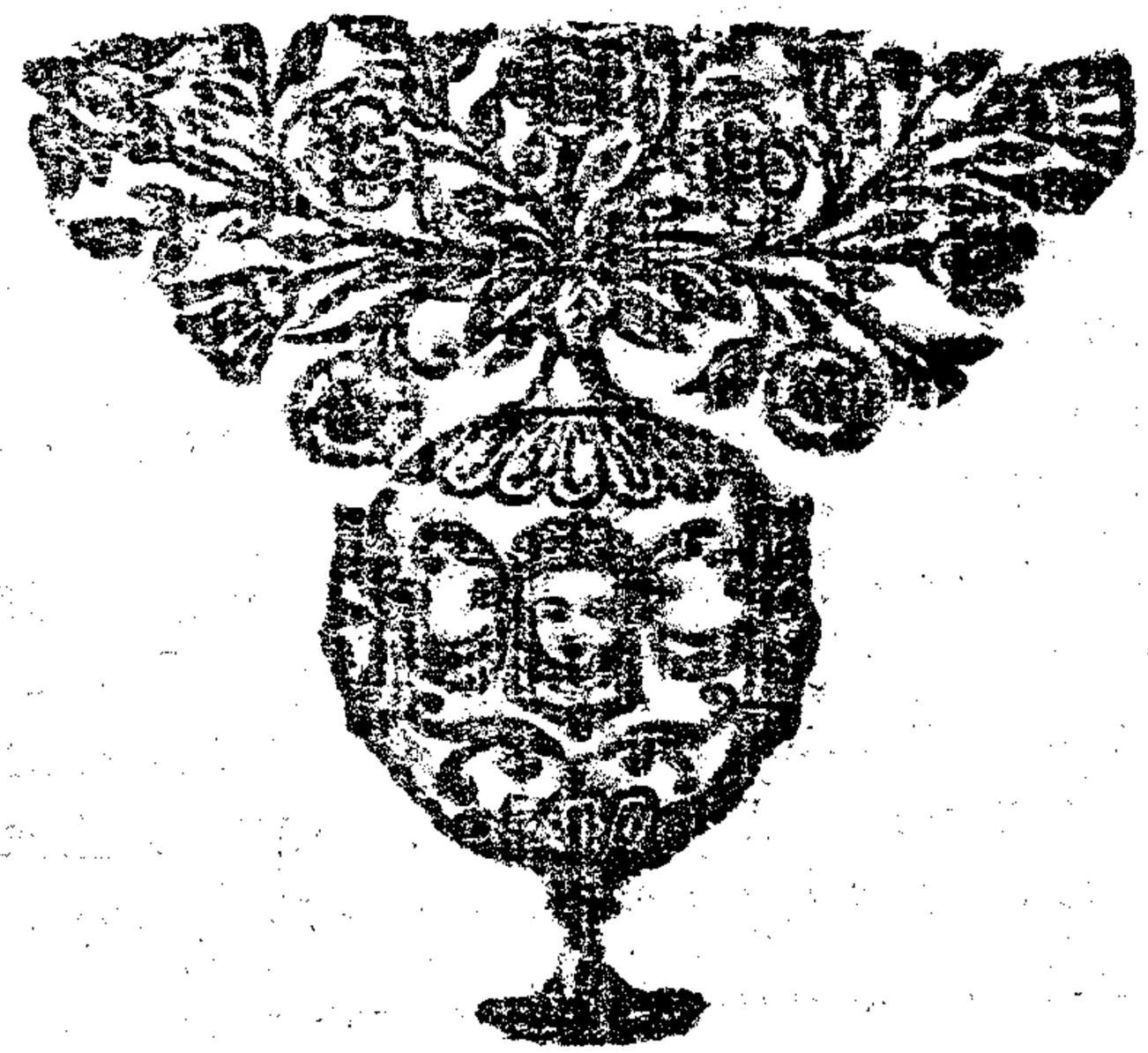
276. Videtur quoque Sanctiſſimum ante oculos habuiſſe, quod ſcriptum reliquit eruditus Hallier pag. 28. ibi: *Vtinam in hac ſe palæſtra Rom. Pontif. Divina authoritas exerceat, vt ſiqui inferiores Pontifices à recto diſciplinæ Eccleſiaſticæ procurandæ ſtudio deflectant, moneat, horietur, corripiat, corrigat.* Id ipſum, etſi Eccleſiaſticorum ego minimus cupio. *Nec iniuriam* (verbis vtor Hall.) *noſtro ſæculo facere videbor, in quo diſciplina Eccleſiaſtica, quæ priùs omninò emarcuiſſe videbatur, pientiſsimorum Epiſcoporum curæ cernitur aliquantulum reflorere, ſi tamen dixero, vix illud Gregorij Magni ſæculo, in quo tot Sanctiſsimi Pontifices cæteris ad normam erant, & exemplum; tot Synodorum Canones ad regulam concedebantur, eſſe comparandum. Si ergò ſæculo illo Gregorius multa circa Ordinationes reperit corrigenda, non dubium eſt, quin plura ſæculo præſenti, ſi in hoc negotio attentiores eſſe voluerint, Summis Eccleſiæ Romanæ Pontificibus emendanda occurrant.*

277 Ac

277. Accepit Sanctiſsimus fraudes, & abuſus in Ordinum collatione vigentes ex quamplurium Prælatorum querelis. Ad aures quoque Sanctiſſimi pervenerunt querelæ ſubditorum, qui de ſuis Epiſcopis ſuſpenſionis pœna fraudes ſuas punientibus conquerebantur; ſed hi malè ordinati gratas aures non invenerunt, nec á ſuſpenſione ſoluti fuerunt; Prælatis verò remedium providum in futurum datum eſt. Undé hoc diſcrimen? quia Beatiſſimus Pater, non tantum querelas audivit, ſed ponderavit; vel eis non attendit, ſed rationi querelarum. Uidit autem, hanc pro Epiſcopis, non pro ſuſpenſis ſtare, & ideò illorum æſtimavit; horum contempſit, & bene omnia fecit.

278. Nuntij autem abuſuum maximo Beatiſſimum Patrem dolore affecérunt, quia zelo, & amore flagrat, & damna ex fraudibus in Ordinatione commiſſis Dominico gregi imminentia proſpicit; & etiam, quia cum Paſtor Summus vigilantia, & rectitudine toti Orbi notis ſe gerat, ad ſui imitationem alios Paſtores tali exemplo non provocari, ſine mœſtitia audiri non valet.

* * *

PART. XXX.

GRAVIORA QVOTIDIE MALIGNARI INIMICVM in ſancto: ſacrilega, ſcilicèt, illorum impudentia in dies creſcente, qui proprię ſalutis immemores Clericales Ordines ſibi forsàn à proprijs Præſulibus denegatos, ſeù quos aliquibus Canonicis ſibi obſtantibus impedimentis denegari meritò verentur, ab alienis Epiſcopis, non quæ Ieſu Chriſti, ſed eas, quæ ad ipſos non pertinent, oves in animarum ſuarum perniciem quærentibus, nec toi Canonicas damnationes contra vſurpantes alienæ plebis hominem latas perhorreſcentibus, abſque ſuorum Prælatorum commeatu, hoc eſt, dimiſſorijs, commendatijs ve eorum litteris deſtituti, quinimò eis inſcijs, & ſæpé etiam invitis, ſub minùs legitimis Beneficij Eccleſiaſtici, Originis, domicilij, ſeù etiam familiaritatis, ac continuæ Ordinantium Epiſcoporum commenſalitatis quæſitis titulis in Sacrarum Legum fraudem, & contemptum illegitimè ſuſcipiunt.

279. Hæc clauſula, etſi longa, viſa eſt non dividi, cum factum contineat, quod Sanctiſsimum ad expeditiooem præſentis Bullæ pro tot malorum remedio permovit. Aliqua tamen verba ſingulatim notabo.

280. *Graviora quotidiè malignari inimicum in ſancto.* Alludit ad Pſalm. 73. v. 3. vbi loquens Regius Vates de malis, quæ prævidebat, facturum Antiochum, vt volunt alij; vel Romanum Populum, vt alij ſentiunt, inquit: *Leva manus tuas in ſuperbias eorum in finem, quanta malignatus eſt inimicus in ſancto.* Ad litteram *inimicus* eſt Antiochus, vel Roma-

nus

nus Exercitus; mysticè verò *Diabolus*, *vel malus Prælatus* interpretatur. Hug. Card. ibi: *In sancto, id est, in Templo Dei, quod est Ecclesia.* Intetlineal. *Sacerdotio, vèl Sacramentis.* Damna, quæ fecit Antiochus in Templo, describuntur 1. Macha. 1. & ab Hug. Card. in Psalm. varijs Ecclesiasticis gradibus applicantur. Vide ibi, & etiam Lorinum in hunc locum, qui ait, Lateranense Concilinm sub Martino 1. secretar. seù consult. 5. hunc textum allegoricè de hæreticis intelligere. Sanctissimus Parens adaptat malis, quæ ex sugestione Dœmonis in collatione, & receptione Ordinum in Ecclesia fiunt, vt statim explicat *Sacrilega &c.*

281. Nota, quod ait: *graviora*, & non *multa*, vt communitér textus citatus exponitur, quia licét innumerabilia fermè sint damna, quæ à Gentilibus, & Hæreticis passa est Ecclesia, graviora tamen sunt mala, quæ ex Ecclesiasticorũ sacrilegijs oriuntur. Undè per Hieremiã cap. 11. ait Deus: *Quid est, quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* Et advertit Hug. à S. Charo, quod idem est, qui in Psalmo prædicto dicitur *inimicus*, & apud Hieremiã vocatur *dilectus.* Et combinatio facilis est, quia pravus Ecclesiasticus *locũ tenet dilecti, & opera facit inimici.* Et hoc est, quod plùs aggravat nostras culpas; quapropter sui sæculi Hieremias, S. inquam, Bernardus serm. ad Clerum in Concil. Rhemens. congregatum, comparationem ad nostrum propositum faciens, ait: *Olim prædictum est, & nunc tempus impletionis advenit: ecce in pace amaritudo mea amarissima. Amara priùs in nece Martyrum, amarior pòst in conflictu Hæreticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum.* Domestici autèm peculiaritèr sunt Ecclesiastici.

282. Potest etiam comparativum *graviora* intelligi respectivé ad prima damna, & fraudes, quæ initio fortè non adeò gravi erant: ea tamen negligentibus aliquibus Prælatis, nec ad Sedem Apostolicam, vt de opportuno providéret remedio, deferentibus, graviora, vt accidere solet, facta sunt; quia serò

me-

medicina parata est, in dies morbi creverunt, quod insinuant verba illa: *impudentia in dies crescente*.

283. *Ab alienis Episcopis*, &c. S. Trident. Synod. sess. 14. de reform. cap. 2. meminit similium excessuum ab Episcopis, quos Titulares vocant, commissorum; sed híc videtur etiam de habentibus Clerum, & oves loqui N. B. P. adminus, quoad hoc, quod est, Ordinare alienos Clericos sub minus legitimis titulis, & inscijs, ac sæpé invitis, proprijs Prælatis. Et sub hoc quoque nomine comprehenduntur Abbates, Priores, & Vicarij, qui in suis territorijs separatis, iurisdictione quasi Episcopali fungentes, vel dimissorias ad Ordines alienis Clericis sub minus legitimis titulis dedére, vel in territorio proprio ab Episcopis Titularibus ordinari permisére.

285. *Nec tot canonicas damnationes contra vsurpantes alienæ plebis hominem lasas perhorrescentibus.* Possunt istæ videri dist. 71. & 72. & caus. 9, quæst. 2. decret. & cap. eos, qui de tempor. Ordinat. in 6. & in Epit. Iur. Canon. vet. cit. lib. 4 tit. 50. & 51. & lib. 40. tit. 7. & in Trident. sess. 6. cap 5. sess. 14. cap. 2. & sess. 23. de reform. cap. 8. prætèr Bullas Pontificias, de quibus posteà. *Alienæ plebis homo* dicitur, id est *Diœcesis non propriæ vir*: vndé comprehenditur nondum tonsuratus; non enim dicitur *alienæ plebis Clericum*, sed *hominem*.

285. *Dimissorijs, commendatijsve eorum litteris.* De antiquitate, distinctione, formula, vsu litterarum, quæ formatæ, communicatoriæ, dimissoriæ, commendatitiæ, Ecclesiasticæ, Clericæ &c. dicebantur, agunt præcipue Francisc. Turrian. lib. 3. pro Epist. Pontif. Card. Baron. tom. 2. ad ann. Christ. 142. num. 6. tom. 3. ad ann. Christ. 345. num. 162. Francisc. Bernard. Ferrer. in tract. de antiquo. Eccles. Epist. gener. Marchin. tract. 1. de Ordin. part. 6. cap. 1. & alij.

286. *Quinimò eis inscijs, & sæpe etiam invitis*, contra dispositionem Iurium, & Canonum citatorum. Et licét ita non esset, debèrent tamén participes effici, non solum ob mu-

tuam

nam vicem, quam sibi reddituri sunt Prælati, sed principaliùs, vt testimonium de vita, & moribus subditorum suorum, qui diuturno tempore intra terminos suarum Diœcesum habitarũt, & aliquando ipso Ordinationis tempore domicilium habebant, darent; & ex quo ita factum non est, quid aliud sequi poterat, quam indignos, & scandalosos ad Divina ministeria assumi, cũ maximo populorum domicilij scandalo, quibus plùs noti, quã Episcopo Ordinanti, erant.

287. *Sub minus legitimis Beneficij Ecclesiastici, Originis, Domicilij, seù etiam familiaritatis &c. titulis.* S. Trident. Concil. sess. 23. de reform. cap. 8. iubet, vt *vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur*. Vt autem subditus alicuius Prælati ad effectum suscipiendi Ordines quisque fiat, tres sunt tituli in iure communi assignati cap. *Cum nullus* de tempor. Ordin. in 6. isti sunt; ratione *Originis*, *domicilij*, & *Beneficij Ecclesiastici*. Pro familiaribus Episcoporum habentium Clerum, & oves assignat Tridentinum quartum commensalitatis titulum ead. sess. 24. cap. 9. de reform. à quo tamen privilegio excludit Familiares Episcoporum Titularium sess. 14. cap. 2. de reformat.

288. Aliquo horum vtebantur Episcopi, & subditi, de quibus loquitur præsens clausula; sed tamen erant minus legitimi tituli, ac deberent, in fraudem, & contemptum legum quæsiti. Vnum, vel alterum exemplum ponam. Erat aliquis Clericus in minoribus constitutus, qui examen, & probationẽ exactam à suo Prælato fieri solitam subire nolebat; vel iustè sibi á proprio Prælato denegandos, vel saltèm differendos Ordines, quia apud Iudices suos de aliquo crimine fuerat convictus, & pœna carceris, seù exilij mulctatus, vel alia simili de causa, timebat: quærebat in alia Diœcesi, vel territorio exempto Beneficium, seú Capellaniam, etsi tenuem, aut quæ solum titulum talis, sine re, haberet, vt hac ratione speciem subiectionis aliquam acquireret, & à Prælato illius, vel ab alio, cum eiusdem dimissorijs, Ordines reciperet: si diceret aliquis, quod Tridenti-

nũſeſſ.21.cap.2.iubet,nullum ſæcularem Clericum ſine ſufficiẽti ad victum titulo ordinari, reſpondèret, habére alias Capellanias, ſeù patrimonialia bona, licét non in illa Diœceſi, vel territorio; ſed ſi iterùm diceres: examen illius patrimonij, & neceſſitatis,ſeù vtilitatis Eccleſiæ, quæ exigitur à Tridentino vb. ſup. vt quis ad titulum illius poſsit ad Ordines promovéri,pertinére ad Epiſcopum territorij, vbi ſitum eſt patrimonium, & quando congrua adeſt, partim in vna Diœceſi, partim in alia, requiri conſenſum vtriuſque Prælati,& quod Ordinatus, etiam in minoribus, nequit deſerere primam Eccleſiam, vbi ordinari incæpit,ſine notitia illius Prælati &c.hæc omnia deſpiciebantur, & in fraudem, & contemptum ſpecies aliqua tituli quærebatur ad effectum præciſſé ſuſcipiendi Ordines; vndé Ordinati ſtatim ad proprias redibant Diœceſes originis, ſeú domicilij,Prælatos ſuos, vt ſic dicamus, irridentes.

289. Aliud exemplum domicilij. Quidam adultus à propria Diœceſi diſceſſit:poſt paucos menſes reſidentiæ ſuæ in Civitate,N.Nobilis quidam vir advena ab Epiſcopo ibidem ſedem ſuam habente petijt,vt famulum ſuum ad Ordines promevèret, Capellaniam, cuius redditus ad vitam ſuſtentandam ſufficerẽt, in Regno N.de novo erecturũ,& interim ſuis ſumptibus aliturũ, promittens:iuravit domicilium in illa Civitate Diœceſanus N. & ratione illius vſque ad Præsbyteratum(diſpenſatis interſtitijs) brevi tempŏre evectus eſt. Celebravit ibi primam Miſſam; & poſt aliquot dies cum dimiſſorijs eiuſdem Epiſcopi (in quibus licentia alibi domicilium iurandi concedebatur) in Diœceſim propriã regreſſus eſt,vt Equitis facultates,& poſſeſſiones, ſuper quibus Capellania erigenda erat, adminiſtraret. Quis non videat fraudem, quæ in hoc caſu interceſſit,& amphibologiam, qua iurament furtũ emiſſum,& quod hoc non eſt legitimum domicilium, ratione cuius ſubiectio neceſſaria ad Ordines acquiritur? taceo, ordinatum fuiſſe ſine titulo, nec congrua, quia nõ pertinet ad materiam,de qua agitur in præſenti.

PAR.

PART. XXXI.

ATQVE ITA NON INTRANTES PER OSTIVM, & nihilominùs Tabernaculum Domini cum macula inhabitare non dubitantes, Sacrificium in Sacrilegium convertunt, iudicium absque misericordia sibi concisunt; Deoque minimè placentes, & tamen placare velle præsumentes, non modo eum non placant, sed magis irritant, dum videntur in cordibus suis dicere: non requiret.

290. Qui illegitimè ad Ordines ascendunt, inquit S. B. non intrant per ostium, id est, per Christum. Ratio est aperta; nam vt à Catechismo Romano p. 2. c. 7. q. 4 edocemur: *illi ostio in Ecclesiam introire meritò dicuntur, qui à Deo legitime vocati Ecclesiastica munera eius vnius rei causa suscipiunt, vt Dei honori inserviant.* Et q. 3. anteced. dixerat: *Vocari autem à Deo dicuntur, qui à legitimis Ecclesiæ Ministris vocantur.* Cum igitur isti, de quibus loquimur, à legitimis Prælatis Ordines non recipiant, sed ab alienis, non à Deo vocati veniunt, nec per ostium, qui Christus est, ingrediuntur; & sic nec Pastores dici merentur, sed fures, & latrones, qui furtivè, & fraudulentèr in Ecclesiam intrant, non vt Deo fidelem cultum præstent, & alienæ non minùs, ac propriæ saluti procurandæ invigilent, sed ob alios fines ab Ecclesiæ vocatione valdé alienos, quos idem Catechismus loc. proxim. cit. describit; & nihilominùs Tabernaculum Dei cum macula inhabitare non dubitant, hoc est, cum gravissimis culpis, & Ecclesiasticis pœnis ex inordinata Ordinũ receptione contractis, & quod peiùs est, ab exercitio Ordinum in eo pravo statu non abstinent; vndé Sacrificium in sacrilegium convertunt, id est, sacrilegè celebrant, & indignè Corpus, & Sanguinem Christi accipiunt: & cum ille, qui

manducat,& bibit indignè,iudicium sibi manducat,& bibit,quia reus fit Divinæ læsæ Maiestatis iuxta Apostolum dicentem: *Reus erit Corporis, & Sanguinis Domini*: 1. Ad Corinth. 11. & proportione quadam accommoda trractat Christum, sicut à Iuda,& Iudæis tractatus fuit, quo sensu inquiunt S. Chrysost. & Theophil. ibi: *Reus est talis cædis Dominicæ, ac si Dominum occidisset, & Christi Sanguinem effudisset*;Indè fit,quod iudicium absque misericordia sibi concisCunt, id est, sententiã æternæ damnationis pro eo statu incurrunt,& valdé timeri potest, quod obstinati, & impœnitentes in eo decedant absque eo, quòd fructum misericordiæ Divinæ experiantur;nam vt dicitur Sap. 6. *Iudicium durissimum his,qui præsunt,fiet Exiguo enim conceditur misericordia. Potentes autem potenter tormenta patientur.*

291. Ratio huius maioris duritiæ, seú rigoris ergá Ecclesiasticos, qui in Divina Curia sunt Proceres, Sublimes, & Potentes, quàm ergà laicos, qui sunt exigui, & parvi secundum gradum humilem,quem occupant respectivè ad Ecclesiasticam Hierarchiam, est maior grauitas suorum peccatorum. D. Bernardus in illa verba: *Ecce nos reliquimus omnia*, inquit: *Cœleste tenet officium Sacerdos, Angelus Domini Exercituum est: tamquam Angelus, aut eligitur, aut reprobatur: inventa in Angelo pravitas, & districtiùs iudicetur necesse est, & inexorabiliùs, quam humana.* Pro quo allegat formidabilia illa Isaiæ verba cap. 16. v. 10. *In terra Sanctorum iniqua gessit, & ideò non videbit gloriam Dei.*

292. De his quoque, qui domum Dei non per ostium, qui Christus est, & legum Ecclesiasticarum observantiam, sed aliundé cum sinistra intentione, & per iniqua media ingrediuntur,inquit Catechismus Romanus vb. sup. *Hi sunt :::: Quorum turpitudo non solum Ordini Sacerdotali magnas tenebras offudit, ita, vt iam nihil ferè à fideli populo haberi possit contemptiùs, & abiectiùs, verum etiam efficit, vt ipsi ex Sacerdotio nihil ampliùs consequantur, quam Iudas ex Apostolatus munere*

re, *quod illi sempiternum exitium attulit*, hoc est, iudiciũ sine misericordia, damnationem æternam, ad commune, & notorium exemplum, atque experimentum, vt in ipsius capite alijs edoceantur, ne ad Sacros Ordines, & Divinorum mysteriorum participationem indigne accedere præsumant.

293. *Deoque minimè placentes, & tamen placare velle præsumentes.* Tangunt hæc verba vnum ex præcipuis Sacrificij Missæ effectibus, qui est propitiatorium, seù placativum esse Dei offensi ob nostra peccata; quapropter Sacerdos, qui illud offert in persona Christi, mediatoris, & pacificatoris inter Deũ, & homines gloriosum sortitur nomen; sed valdè stulti ac ignorantes sunt malè Ordinati, si in pravo iniquitatis suæ statu perманentes, præsumunt, & ostentant, se velle Ordinum Sacrorũ exercitio Deum placare, & propitium sibi reddere; cum tamen culpas, & sacrilegia augeant; & ita non solum non placant, verúm & magis irritant, & vnde placationem consequi debuerant, inde iram provocant; significantes modo suo operandi, dum ad locum suæ originis, aut domicilij redeunt, vt susceptos Ordines exerceant, sese in cordibus suis cogitare, non esse Prælatum, qui inquirat, examinet, iudicet, puniat excessus, fraudes, & subterfugia sua, imò nec Deum, qui videat, & in iudicio saltèm finali requirat, quod maximé supremum Vindicem ad iram provocat, iuxta illud Psalm 9. *Proptèr quid irritavit impiùs Deum? dixit enim in corde suo: non requiret.*

294. Quæ omnia severissimè arguit D. Bernardus, damnationem æternam minitans, dum amarissimè etiam deflet; de convers. ad Cler. c. 27. *Væ Ministris infidelibus, qui necdum reconciliati, reconciliationis alienæ negotia, quasi homines, qui iustitiam fecerint, apprehendunt. Væ Ministris iræ, qui se Ministros gratiæ profitentur; Væ filijs iræ, qui pacificorum sibi vsurpare gradus, & nomina non verentur. Væ filijs iræ, qui fideles sese mediatores pacis, vt peccata populi comedãt, mentiũtur Væ, qui ambulantes in carne, Deo placère non possunt, & placare velle præsumunt.* Et cap. 29. post medium prosequitur:

Heú! genus electum, regale Sacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis, quis inter tua illa primordia tam Divina, & ſpiritualibus affluentem Chariſmatibus Chriſtianæ Religionis ortum, credere poſſet, poſſe talia in te aliquando reperiri? Ingrediuntur cum hac macula Tabernaculum Dei vivenis, inhabitant cum macula Templum Sanctum Dñi polluentes, indicium multiplex accepturi, quod & tam graviſsimas conſcientias gerunt, & nihilominùs ſeſe ingerunt in Sanctuarium Dei. Tales enim non modò non placant Deum, ſed magis irritant, dum videntur in cordibus ſuis dicere; non requiret. Irrizant planè, & infenſum reddunt ſibi, vereor, ne in his, quibus eum reprotitiare debuerant. Hucvſque S. Bernardus, qui to tam noſtram clauſulam comprehendit & dilucidat.

295. Nota primò: hanc doctrinam intelligi non ſolũ de his, qui Ordines ſuſcipiunt ab alienis Prælatis, ſeù quorũ non ſunt ſubditi, ratione Beneficij, originis, ſeù domicilii, aut cõtinuę triennalis familiatitatis, ſed de alijs, qui ad Ordines accedunt ſine neceſſaria diſpoſitiene, cum aliquo canonico impedimento, ſine caſtitate, & puritate debita, cum titulo, ſeù congrua in toto, vel in parte conficta, ſcripturis, ſeú teſtimonijs falſis comprobata, ſimonia, vel alia gravi culpa intercedente, quæ Ordinibus indignos reddat: & etiam de omnibus, quotquot ſuſceptos legitimè, vel illegitimé Ordines illicitè exercent, & ita omnes quoque tangit eius conſideratio, vt de iudicio multiplici accipiendo præcaveamns.

296. Nota ſecundò, quod quando dicitur, iſtos pravos Miniſtros Sacrificium in ſacrilegium convertere, non ita id litteralitér, vt ſonat, intelligendum eſt; nam neque illud in Sacerdotis cuiuslibet ſacrilegi poteſtate eſt, nec eſt abſolutè poſſibile. Explicatur hoc, quia licét in legitima Ordinum receptione graviſſimé delinquant, & in aliquibus caſibus ſuſpenſionẽ contrahant, quaproptèr in iure ſæpiùs vocatur irrita, & vacua talis Ordinatio, cap. *Neminem* diſt. 70. & alibi; cœterum applicatis forma, & materia ſubiecto capaci per quemcumque veré

Epiſ-

Episcopum cum intentione faciendi, quod vera facit Ecclesia, valida est Ordinatio, & sic ordinati in Presbyteros verè sunt Sacerdotes, & validè Eucharistiæ Sacramentum conficiunt, ac Sacrificium Missæ verum offerunt, & istud Sacrificium habet ex opere operato eosdem effectus, ac si á Ministro legitimè ordinato offerretur.

297. Sed tamen, sicut de Eucharistia ait D. Thomas in prosa, quod *est mors malis, vita bonis*, ob disparitatem dispositionis, qua accedunt; quod quidem ita est accipiendum, vt vita á Pane Angelico effectivé procedat; mors verò tantum, vt ita dicam, terminativè; effectivè tamen à sacrilegio, seù irreverentia, quæ fit Christo, seù terminatur ad Christum; ita quoq; cum proportione, quod alijs Fidelibus, pro quibus offertur, nullo obice præpeditis, est Sacrificium, & ex eo propitiationis, impetrationis, & satisfactionis fructus percipiunt; his infidelibus est sacrilegium, quia ex actu sacrificandi nullum fructum reportant, præter iteratas culpas, quas committunt indignè consecrando, offerendo, & communicando, seù enormissima sacrilegia committendo: & ita Sacrificium in sacrilegium convertitur ab indignè offerentibus: sicut si diceremus, vitam Eucharistiæ in mortem converti ab indignè communicantibus; quia sicut isti Panem vitæ sumendo vivificari debebant, & tamen, quia indignè accedunt, mortui per peccatum recedunt; cum tamen Panis vivus, & immutatus perseveret, ita illi, qui dignè offerẽdo, Deũ sibi propitium reddere, & supremam excellentiam, suamq; ergá Deum subiectionem, & reverentiam testificari debebant; illicitè id faciendo, sacrilegium committunt, quo maxima iniuria, & irreverentia Deo irrogatur, & ita, quod ex institutione Christi, & intentione Ecclesiæ est actus latriæ perfectissimus, ex prava offerentis dispositione est actus sacrilegij enormissimus; est tamen in se verum Sacrificium, & quatenûs in persona Christi, & Ecclesiæ nomine offertur, in honorem Dei maximum semper cedit, quamvis ab indignissimo Ministro offeratur.

298. Vnde patet intelligentia illorum verborum *nõ placant*

cant, sed magis irritant; cum enim asseramus ab istis indignis, veris tamen, Ministris, verum confici, & offerri Sacrificiũ: suos quoq; effectus illud habère, saltem *ex opere*, vt dicitur, *operato*, asserendum pariter est in illis, pro quibus offertur, nec vllum ponunt impedimentum. Et ita illa verba solum denotant, quod suæ orationes, & Sacrificia infructuosa sunt *ex opere operantis* respectu aliorum, & respectu eorumdem, qui indigné offerunt, adhuc *ex opere operato*, quia præpediti peccato sunt, & irritant magis Deum, & infensum sibi reddunt per nova sacrilegia, in eo ipso, quo repropitiare sibi ipsum debuerant, vt vberiora auxilia conferret ad pœnitendum de culpis præteritis, & sic reconciliati ad pacem, & amicitiam cum Deo redirent. Pro alijs tamen supplicationes suæ audiri valent, & esse non solum propitiatoriæ, sed & impetratoriæ, quia non eas fundunt nomine proprio, & vt personæ privatæ, sed vt Ministri publici, nomine Ecclesię, & in persona Christi.

PART. XXXII.

HINC EST, QVOD NOS EX COMMISSÆ NObis Divinitùs Apostolicæ servitutis munere, abusus, fraudes, ac scandala huiusmodi penitùs, & omninò è medio tollere, ac irreligiosam contra facientium audaciam, quantũ Nobis ex alto conceditur, compescere, & reprimere volentes.

299. Clausula ista clara est, & explicatione non indigens: manifestat in ea S.B. quanto cordis affectu abusus, ac scandala, de quibus loquimur, eradicare, ac delinquentes compescere cupiat suprema Pontificia authoritate, quæ in ipso, tamquam Vniversali Ecclesię capite, residet.

PAR-

PART. XXXIII.

NECNON FELIC. RECORD. VRBANVS VIII. contra malè ordinantes, & malè ordinatos, quæ incipit: Secretis, aliorumque Rom. Pontif. Prædecessorum Nostrorum, ac etiam Conciliaribus hac in re editis Constitutionibus, & Ordinationibus inhærentes, illasque, quoad ea, quæ præsentibus non adversantur, quatenùs opus sit, innovantes.

300. Bulla SS.D.N. Vrbani VIII. felic. recordationis, quam expressè hìc confirmat, & innovat SS.D.N. Innocentius, & cuius vestigia sequitur, duo statuit. Primum, contra Ultramontanos, & omnes extra Italiam oriundos. Secundum contra Italos. Quoad Vltramontanos decernit, ne ab vllo Episcopo in Italia existente ad vllum Ordinem, tám maiorem, quám minorem, imò nec ad primam tonsuram promoveri possint, etiam si habeant litteras suorum Prælatorum dimissorias, nisi illæ eædē à Nuncijs Apostolicis, vel à Collectore in illis partibus commorante, deinde à Vicario D. Papæ in alma Vrbe in spiritualibus generali examinatæ fuerint: alitér ordinantibus per annum ab exercitio Pontificalium (quid sub hac pœna comprehendatur, explicat Barbos. de officio, & potestat. Episcop. part. 2. Alleg. 6.) Ordinatis verò pœnam suspensionis perpetuam indispensabilem imponit, & alias maiores pœnas arbitrio Pontificis pro tempore existentis infligēdas adijcit contra promotos huiusmodi, & eos, qui cum falsis, vel fictis, vel fiducialibus patrimonij titulis scientèr se promoveri fecerint, quos etiam prædictis pœnis subijcit. Quoad Italos verò, ordinatos ad primam tonsuram, vel ad alium Ordinem maiorem, vel minorem cum falsis dimissorijs, privat privilegio fori, & sæculari potestati, secuta Iudi-

cis declaratione, eoſdem ſubmittit. Ut autem hæc, & alia ſcitu digna percipiantur, idem Vrbani VIII. Decretum de verbo ad verbum in ſtudioſorum gratiam hìc ſubijciemus.

CONTRA MALE AD SACROS, UEL MINORES Ordines, ſeù Clericalem charactérem ordinantes, & malè ordinatos.

VRBANVS PAPA VIII. *ad perpetuam rei memoriam.*

SEcretis æternæ providentiæ conſilijs, nullo noſtrorum ſuffragio meritorum, Speculatores Domus Iſraél in ſublimi Apoſtolatus culmine conſtituti, eó potiſſimum Pontificiæ ſedulitatis officia convertenda eſſe arbitramur, vt qui in ſortem Domini vocantur, Chriſtique Militiæ dant nomen, ſpiritualem Eccleſiæ tranquilitatem non perturbent, ſed pacem confirment, vires augeant, ac tam ſtrenuè ſe gerant, vt ipſam terribilem, quaſi caſtrorum aciem ordinatam, inferæ Poteſtates, ac Principes tenebrarum quotidie magis perhorreſcant. Hæc autem quantó impenſiùs fieri optamus, tantò maiori indignatione irreligioſã quorumdam impudentiam deteſtamur, ac ſacrilegam temeritatem execramur, qui Sacros Canones, Summorumque Pontificum Decreta non verentes, Clericales Ordines illegitimè ſuſcipiuut, ac dum in Eccleſiaſticorum Miniſtrorum cœtum per nefas irrepunt, Dei cultui, animarum ſaluti, omnibuſque ad optimum Chriſtianæ Reipublicæ regimen pertinentibus plurimùm obeſſe noſcuntur. Aliàs ſiquidém fel. recordat. Clemens Papa IV. Prædeceſſor noſter volens periculis animarum eorũ obviare, qui vinculo excommunicationis adſtricti, aut apoſtatæ, ſeú irregulares, vel aliàs Ordinum Sacrorum ſuſceptione indigni, ſuam patriam, in qua de his haberetur notitia, fugientes, ſe in remotis partibus faciebant ad huiuſmodi Ordines promoveri, ſtatuit, vt nullus Epiſcoporum Italiæ de cœtero aliquẽ

Vltramontanum Clericum ordinare præsumeret, nisi ab eodem Clemente Prædecessore, vel ab Episcopo, de cuius Diœc. traxerat originem, ordinandus, vel in cuius Diœc. Beneficiatus existebat, per eius parentes litteras causam rationabilem continentes, quare ipsum nolebat, aut nequibat ordinare, specialem licentiam haberet; eos verò, quos contra premissa contigisset ordinari, manère voluit, absque spe dispensationis super hoc à Sede Apostolica obtinendæ, suspensos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniri. Cum autem, non sine gravi animi nostri molestia, Nobis innotuerit, quamplures Vltramontanos suæ salutis immemores, Deique timore postposito, ad Ordines prædictos, cũ falsis dimissorialib. litteris, seú etiã cũ titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, seù etiam falso, cum maximo bonorum omnium scandalo, se promoveri feciſſe: Nos innumeris, quæ ex minus canonica Clericorũ ordinatione huiusmodi proveniunt, malis, quantum Nobis ex alto concedirur, providére volentes, prædictam Clementis Prædecessoris constitutionem, cum omnibus, & singulis in ea contentis approbantes, & innovantes, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Uenerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis in Italia existentibus tenore præsentium prohibemus, ne quovis prætextu, & ex quacumque causa, Hispanos, Lusitanos, Gallos, vel Germanos, aliosque quoscumque Vltramontanos, & ex quibusvis locis extra Italiam oriundis, non solúm ad Sacros, sed neque etiam ad minores Ordines, vel Clericalem Characterem promovere audeant, seù præsumant, nisi dimissoriales suorum Ordinariorum litteras à nostris, & huius Sanctæ Sedis Nuncijs, seù Collectoribus in illis partibus commorantibus recognitas, & approbatas, & subscriptas habeant, eorumdemvé Nunciorum, seù Collectorũ subscriptiones á dilecto filio nostro in alma Vrbe Vicario in spiritualibus generali similitér examinatæ, recognitæ, & approbatę fuerint: aliàs promoventes, ad annum ab exercitio Poctificalium; promoti verò, perpetuæ suspensionis pœ-

nam absque spe dispensationis à Sede Apostolica obtinendæ, incurrant eo ipso. Insuper promotos huiusmodi, ac etiam eos qui cum falsis, vel fictis, aut fiduciarijs patrimonij titulis sciẽter se ad Ordines huiusmodi promoveri fecerint, nõ solũ prædictis, verũ etiam maioribus arbitrio nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis infligendis pœnis: Italos verò, si quos in posterũm Clericali Charactère insigniri, vel ad minores Ordines promoveri ab alieno Episcopo cum falsis dimissorijs cõtigerit, etiamsi qualitatibus per Conc. Trident. Decretum c. 16. sess. 23. requisitis præditi sint; nihilominús; sequuta tamen priùs desupèr Iudicis Ecclesiastici declaratione, fori privilegio minimègaudère, sed sæculari potestati, & iurisdictioni, vt anteà, plene in omnibus subiacere, & subiectos esse respectivé volumus. Sicq; & non alitèr per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quavis alitèr iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debère, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam, quavis auctoritate, scientèr, vel ignorantèr contigerit attentari. In contrarium facien. non obstantibus quibuscumque. Per præsentes autem constitutioni rec. mem. Pij Papæ II. Prædecessoris nostri contra malé promotos editæ, nullatenús derogare intendimus, sed illam cum omnibus, & singulis in ea contentis, in suo robore, & efficacia permanére, perindé ac si præsentes non emanassent, decernimus. Vt autem præsentes litteræ ad omnium notitiam faciliùs devenire possint, volumus, quod illæ, sivé earum exempla in valvis Basilicarum S. Ioannis Lateranen. ac Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, nec non in acie Cãpi Floræ, vt moris est, affixæ, omnes, & singulos, quos illæ concernunt, perindé arctent, & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent. Quodque earumdem transumptis, etiam manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides in iudicio, & extra illud vbique adhibeatur,

tur, quę ipsis præsentibus adhibereur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. &c. die 11. Decemb. 1624. (*in Bull. Mag. tom. 4. pag.* 80.

301 Constitutio D. Clemen IV. cuius meminit hic D. Urbanus habetur incorp. Iur. cap. *Sæpè contingit*, 1. de temp. Ordin, in 6. Reliquæ præcipuæ Bullæ, quæ circa præsentem Ordinum materiam expeditæ inveniuntur, quarũ dispositionibus, & Decretis ìnnitur SS. in præsenti constitutione, sunt, alia SS. D. Pij II. quæ est, VII. inter constitutiones ab ipso editas, quam expresse confirmavit D. Vrbanus VIII. vt nupèr vidimus; & cum præfata D. Vrbani Bulla expresse innovata sit á SS. D. Innocent. XII. congruit quoque illius D. Pij notitiam habere, quæ est tenoris sequentis.

CONTRA CLERICOS AD SACROS ORDINES malè promotos.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI.
ad perpetuam rei memoriam.

CVm ex Sacrorum Ordinum collatione, Character invisibilis animæ imprimatur, Sacra mysteria dispensẽtur, & ipsarũ cura tribuatur animarum; in eorũ susceptione, excessus graves, tantò magis plectendi sunt, quãtò éx illis maiora in mẽtibus fidelium scandala generantur. Cum itaq; (sicut dignorũ relatione, nonnisi molestè, accepimus) nonnulli Clerici, extra tempora á iure statuta: quidã ante ætatẽ legitimã; aliqui verò sine dimissorijs litteris contra sanctiones canonicas, se faciunt ad Sacros Ordines promoveri. Nos eorũdẽ temeritatẽ tali castigatione reprimentes, vt alijs in posterùm committendi similia, aditus præcludatur; auctoritate Apostolica, hac constitutione per-

perpetuò valitura, ſtatuimus, & ordinamus, quod omnes, & ſinguli, qui abſque diſpenſatione canonica, aut legitima licenti, ſiuè extra tempora á iure ſtatuta, ſivè ante ætatem legitimã, vel abſque dimiſſorijs litteris. etiam citramontanis (præterquã ſi in hoc vltimo caſu, per Cameram Apoſtolicam, iuxta illius ſtylum ordinati fuerint) ad aliquem ex Sacris Ordinibus ſe fecerint promoveri, á ſuorum Ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſint; & ſi, huiuſmodi ſuſpenſione durante, in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatem incurrant. Præterea, vltra alias pœnas in tales generalitér à iure inflictas, Beneficijs Eccleſiaſt. privari poſſit. Volumus autem, quod præſens noſtra conſtitutio, in Romana Curia exiſtentes, poſt quindecim dies, abſentes veró Italicos poſt duos mẽſes; alios veró Vltramontanos poſt ſex menſes, ab ipſius in audientia Contradictarum, & Cancellaria Apoſtolica, publicatione, & affixione, ligare incipiat. Nulli, &c. Dat. 17. Novem. 1661. (*in Bull. tom.* 1. *pag.* 389.

302. Circa hanc Bullam notandum eſt primó, quod imponitur ſuſpenſionis pœna ipſo facto ijs, qui Ordine Sacro initientut ſine dimiſſorijs, vel ante legitimam ætatem, vel extra 6. tempora in iure pro collatione Ordinis deſignata ſine diſpenſatione Apoſtolica, ſéù indulto de *extra tempora*; & ſi durante ſuſpenſione, id eſt, ante eius obtentam abſolutionem, in Sacris miniſtraverint, irregularitatem incurrunt, & ita Beneficijs quoq; Eccleſiaſticis privari poterunt. Secundò, quod licét fuerit variatio in Decretis ætatis neceſſariæ pro ſingulis Ordinibus maioribus ſuſcipiendis, non ideó variata eſt diſpoſitio huius Bullæ; ſiquidem hæc ætatem non præſcribit, ſed punit eum, qui ſine legitima ætate, quæcumque ea ſit, ad Ordinem Sacrum promoveri præſumat. Uid. Flav. Cherub. in Comp. Bullar. Schol. 1. in Bull. 7. Pij II. fol. mihi 119. Tertiò, quod diſpoſitio huius Bullæ non comprehendit eos, qui in receptione Ordinum minorum in aliquo ex prædictis deliquerint; cœterúm Decreta Tridentini ad omnes extenduntur. Uide Marchin, de Ordi-

din. tract. 1. part. 5. cap. 9. Barboſſ. de offic. Epiſc. part. 2. Allegat. 8. cum alijs pluribus ibi citatis.

303. Alia eſt Bulla SS. D.N. Sixti V. expedita an. 1589. & eſt 91. huius Pontificis, cuius notitia eſt quoque vtilis, quia etſi in parte moderata á D. Clemente VIII. vt ſtatim dicemus, non tamen in totum, accipe ergò principales ipſius particulas.

CONTRA CLERICOS MALE, AVT SIMONIACE, promotos, & Epiſcopos, & alios in Ordinum collatione peccantes.

SIXTVS EPISCOPVS.
Servus Servorum Dei: ad perpetuam rei memoriam.

SAnctum, & ſalutare Sacri Ordinis Sacramenrum ab ipſo Domino, & Salvatore noſtro Ieſu Chriſto inſtitutum, Beatiſque Apoſtolis, & eorum legitimis Succeſſoribus ſingulari divinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei Omnipotentis gloriam, ſalutemque animarum ſanctè, ac religiosé adminiſtrari decet, vt quæ vel ex typo, & figura veteris legis, vel aliás ex multa Sanctorum Patrum providentia, circa Ordinandorũ natales, ætatem, vitæ, ac morum probitatem, ſanctitatem, ſciẽtiam, & alias qualitates in Sacris Ordinibus requiſitas, per Sacros Canones, vel Apoſtolicas conſtitutiones, aut generalium Conciliorum Decreta ſalubritér ſtatuta fuerunt, ea inviolatè obſerventur. Nam ſi in veteri Teſtamento tàm multa de integritate, & munditia Sacerdotum, & Miniſtrorum Altaris, deque eorum præſtantia, & dignitate legimus, de quibus dixit Dominus per Malachiam Propheram: Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini Exercituum eſt; certè multo maior ratio, & diligentia adhibenda erit in promovendis, tam inferiorum graduum Cleri-

ricis, quàm etiã Presbyteris, qui ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi constituuntur, provt de his ipsis, & Divino verbo, & Beatorum Apostolorum præceptis, ac simùl Patrum statutis sæpissimè traditum est. Quare nos pro ea, quæ nobis á Domino iniuncta est, cunctarum Ecclesiarum cura, & solicitudine, ipsos Pastores, & Præsules Ecclesiarum, quorum proprium munus est, personas idoneas Clericali militiæ adscribere, & ad minores, maioresque Ordines ritè promovére, auctoritate nostra duximus admonendos, vt in exequendo hac in parte suo Pastorali officio attentiús posthàc invigilent, Canonicas sanctiones, vt par est, observent, ac vt nemini detur offensionis occasio, nevé eorum ministerium vituperetur, studeãt vitare ea omnia scandala, & absurda, quæ ex vitiosa, & minus canonica Clericorum ordinatione cernimus cum magno animi nostri dolore frequentiùs exoriri. Cum enim multi etiam interdum inhabiles, & indigni, non vocati sancta Dei vocatione, sed potiùs Satanæ dolis decepti, prætextu devotionis, & pietatis, rem quidem sacram, & Divinum munus, intempestivé tamen, & exordinaté affectantes, seù temporale aliquod commodum, aut lucrum sibi proponentes, vel nimia simplicitate, & imperitia, malitiavé, aut fraude ad suscipiendum Clericalem Charactèrem, aliosque Ordines ante ætatem legitimam, vel á non suo Episcopo, aut non prævio debito examine, & approbatione sive aliás minús ritè, vel etiam temère seingerant: debent sanè Episcopi paterna charitate, & prudentia eorum saluti, qui sæpè nesciunt, quid petant, meliús etiam, quam ipsimet postulant, & salu briùs consulere, nec tam, quid flagitent, quam, quid expediat, considerare; summa verò diligentia providere, tum in alienæ Diœcesis subditis ordinandis, ne quemquam promoveant sine eorum Ordinarij litteris dimissorijs, tum in recognoscendis ipsis litteris, ne falso, aut ab aliquo, qui auctoritatem illas concedendi non habeat, confectæ sint, tùm deniquè in examinandis natalibus, ætate, vita, moribus, scientia, idoneitate, titulo, & reliquis qua-

qualitatibus, ne quid in ſuæ vel alienæ Diœc. perſonis ad Clericalem honorem, & Eccleſiaſticos Ordines promovendis deſideretur eorum, quæ ex præſcripto Sacrorum Canonum requiruntur. Vt igitur Præſules Eccleſiarum intelligant, ſi in re tam gravi, & tanti momẽti, culpa, aut negligentia peccaverint, ſe non modò in tremendo Dei iudicio, verùm in hoc quoque ſæculo Rom. Pontifici ſuæ villicationis rationem fore reddituros, præſenti conſtitutione perpetuò ſtatuimus, & ordinamus, vt ſi in poſterũm Antiſtes aliquis, Epiſcopali, Archiepiſcopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate præfulgens, aut Abbas ad primam tonſuram, minoreſque Ordines ſuis ſubditis conferendos à Sede Apoſtolica auctoaitatem habens, quemq; ſæcularem, vel cuiuſvis Ordinis, aut militiæ regularẽ, ex aliquo crimine, vitio, aut defectu, ſeũ aliàs inhabilem, vel irregularẽ exiſtentem, vel extra tempora à iure ſtatuta, vel abſque veris dimiſſorijs ſui Ordinarij litteris, aut per ſaltùm, vel furtivè, aut quoad ſæculares ſine titulo ſufficientis Beneficij, vel patrimonij, aut ante ætatem per Sacri generalis Trid. Concil. Decreta, primæ tonſuræ, ac cuique ordini præſcriptam, aut non ſervatis temporum interſtitijs, ita vt aliquis vnico die, ſeù continuatis diebus ad plures Ordines Sacros, vel poſt vnum Ordinem ſuſceptum ſine cauſa rationabili antequam tempus ab eodem Cõcilio Tridentino præfixum elabatur ad alium Ordinem promoveatur, ſine diſpenſatione, aut Indulto Apoſtolico, Clericali Charactère non legitimé inſigniverit, aut ad Ordines minores, vel Sacros, vt præfertur, vel aliás malé promoverit, ſivè id ſcientér, ſive ignorantér fecerit, niſi debita diligentia adhibita iuſtus error, & probabilis facti ignorantia eum excuſſet, vt in quo deliquit, in eo puniatur, à quorumcumque Ordinum, atque adeó ipſius tonſuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium, eó ipſo ſuſpenſus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat, alijſq; gravioribus pœnis noſtro & pro tempore exiſtentis Rom. Pon. arbitrio puniatur. Quod ſi ſpreta huiuſmodi ſuſpenſione, & interdicto, in præmiſſis ſe temeré ingeſ-

ſerit etiam à regimine, & adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ, ſeù Monaſterij, & à perceptione fructuum menſæ eiuſdem, ac quorumcumque Beneficiorum per eum, in titulum, vel commendã, ſeù aliàs obtentorum, ſuſpenſionem eò ipſo incurrat; eiuſque interdicti, aut ſuſpenſionis relaxationẽ, aut pœnarum remiſſionem ab alio, quam à Rom. Pont. pro tẽpore exiſtente nequeat obtinère. Et nihilominús fel. record. Pij II. & aliorum Rom. Pontificum noſtrorum Prædeceſſorum, qui per ſuas conſtitutiones, aut in Cancellaria Apoſtolica publicatas regulas, contrà huiuſmodi Clericos malè promotos, diverſas pœnas inflixerunt, veſtigijs inhærentes, eoſdem Clericos, poſthàc malé promotos, ab executione, miniſterio, & exercitio Ordinum ſuſceptorum, & ab omni ſpe, & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores perpetuò ſuſpenſos declaramus; & ſi in eis miniſtrare præſumpſerint, illos ſic irregulares effectos, omnibus, & quibuſcumque per eos, in titulum, commendam, aut aliàs obtẽtis dignitatibus, officijs, & Beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, quomodocumque qualificatis, ſæcularibus, vel cuiuſvis Ordinis, aut militiæ regularibus, ac etiam ſi ipſi Clerici regulares fuerint, activa, & paſſiva voce ipſo facto privamus, & ijs privatos, atque ad illa, & alia ſimilia, vel diſſimilia in poſterũm obtinenda, in perpetuum inhabiles, & incapaces eſſe decernimus, & declaramus; dignitatum, Officiorum, & Beneficiorum huiuſmodi ſic pro tempore vacantium diſpoſitionem Nobis, & Apoſt. Sedi perpetuó reſervantes. Vt autem homines, qui nimia indulgentia, & ſpe immunitatis, ac veniæ facilitate hactenùs fuerunt ad huiuſmodi facinora procliviores, ea ſublata, & præcluſa, ab his abſtineant, & caveant in futurum, tàm abſolvendi, quám diſpenſandi facultatem in caſibus ſuperiùs expreſſis, etiam in foro conſcientiæ, Nobis, & Suceſſoribus noſtris dumtaxàt auctoritate, & tenóre præmiſſis perpetuò reſervamus. Inhibentes ne à quoquam ſæculari, vel cuiuſvis Ordinis regulari Presbytero, vel Prælato, quavis auctoritate fungente, nec per quæcumque Iubilæa, & Indulgentias, etiam

ple-

pleniſſimas, & extraordinarias per noſtros Prædeceſſores, aut Nos metipſos, vel Suceſſores noſtros, anno Iubilæj, aut alio quovis tempore, & Cruciatæ ſanctæ, vel quocumque alio titulo, modò, & forma, Motu proprio, & Conſiſtorialitèr, ſeú ad quorumcumque Principuum, Regum, aut Imperatoris inſtantiã, eorumvè contemplatione, & intuitu cum quibuſvis ampliſſimis, in genere, vel in ſpecie derogatorijs clauſulis conceſſa, vel in poſterúm concedenda, nec vigòre, aut prętextu facultatum, aut privilegiorum, Mare magnum, aut aliás quomodolibèt nuncupatorum quibuſvis Ordinibus, Cõgregationibus, aut perſonís regularibus, aut Epiſcopis, per Decreta Conc. Trid. aut officio ſacrę Pœnitentiarię Apoſtolicæ, vel minoribus, aut etiã maiori Pœnitentiarijs noſtris, & Rom. Pont. pro tempore exiſtentis. vel aliàs quomodolibèt pro tempore conceſſorum perſonæ ſic vt præfertur delinquentes, tám ſcilicét Antiſtites, ſeù Abbates promoventes, quàm Clerici malè inſigniti, ſeù ordinati, à reatibus, & exceſſibus prędatis abſolvi, prętęrquã in mortis articulo, poſſint, aut debeant. Nec cum ijs ſuper irrigularitate proptèr prędmiſſa contracta, etiamſi crimen penitùs occultũ fuerit, quovis modo valeat diſpenſari. Verúm enimvero, quia gravioribus morbis fortiora ſunt adhibenda remedia, & iuxta perſonarum, & locorum, ac temporum qualitates leges ſunt immutandæ, pœnæque aggravandæ, & emolliendæ; cum huiuſmodi peccatum, Sathàna ſuggerente, hominumque fragilitate aſſentiente, videatur iam ad culmen vitiorum aſcendiſſe, & in præcipiti eſſe; ideò, vt homines ſaltém pœnæ timore, & proprij honoris confuſſione á peccato deterreantur, novum huic veneno antidotum cogimur præparare. Ac proptereá volumus, vt, qui abſolutionem, & diſpenſationem huiuſmodi petent, ſemper, quamvis delictum adhuc occultum extiterit, non per officium ſacræ pœnitentiariæ, ſed à Nobis, & pro tempore exiſtente Romano Pontifice in vtroque foro abſolutionem petere teneantur; alioquin ipſæ conceſſiones, & abſolutiones, etiam cum clauſula, quod præſentis conſtitutionis tenor, & alia prædicta

dicta habeantur pro expreſſis, prorſús nullæ, irritæ, & invalidæ exiſtant, ac nemini penitùs ſuffragentur. Cœterùm ſi quis Antiſtes, vel Abbas ſervatis quidem cunctis præmiſſis, & cœteris omnibus, quæ in ipſius tonſuræ, & Ordinum collatione obſervari debent, perſonas habiles, & idoneas, ſed tamen recepta ab ijs, quibus tonſuram, aut Ordines conferet, pecunia, prætio, vel præmio, ſimoniacè in futurum inſigniverit, vel promoverit, volumus, vt præter alias cenſuras, & pœnas contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos à Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis aliàs inflictas, & irrogatas, quibus nequaquam derogare intendimus etiam omnia, & ſingula ſupradicta in ſic promoventibus, & promotis locum habeant. Decernentes &c. Dat Rom. die 9. Ianuar. ann. 1589. *in Bul. Mag. tom. 2. pag. 657.*

304 Hæc conſtitutio D. Sixti moderata fuit, & ad terminos Tridentini Concilij, & Bullæ D. Pij II. citatæ reducta per SS. D. Clementem VIII (manente tamen in ſuo vigore quoad pœnas impoſitas pro ſimoniacé ordinantibus, aut ordinatis) per Bullam anno 1595. expeditam, & eſt 40. inter eius Bullatas conſtitutiones, tenoris ſequentis.

MODERATIO BULLÆ SIXTI V. CONTRA CLERICOS malé promotos, & eos promoventes editæ, cum præſervatione pœnarum ibidem ſimoniacé ordinantibus inflictarum.

CTEMENS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM Dei. Ad perpetuam rei memoriam

ROmanum Pontificem decet, ea, quæ ob iuſtas cauſas interdúm ſtatuta ſunt, cum ipſa rerum experientia ſuadet, moderari, & immutare, prout in Domino ſalubritér conſpicit expedire. Aliás ſanè emanarunt litteræ ſcl. rec. Sixti PP. V. præ-

prædeceſſoris noſtri, contra Clericos male promotos, ac in Epiſcopos in Ordinum collatione peccantes, tenoris, &c. Nos animadvertentes in dictis litteris nihil ferre quoad ea, quæ in Ordinum collatione ſervanda ſunt, diſponi, vltra id, quod in Sacris Canonibus, & in Concilij Tridentini Decretis, ac aliorũ Rom. Pont. prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus diſpoſitum fuit, ſed diverſas pœnas, & cenſuras Eccleſiaſticas contra Epiſcopos, & alios Prælatos in Ordinum collatione peccantes, & ſimilitèr contra Clericos, tám ſæculares, quám cuiuſvis Ordinis, inſtituti, & militiæ regulares malé promotos conſtitui, abſolutionemque, & diſpenſationem Sedi Apoſtolicæ reſervari, & aliás ſicut in præfatis litteris continentur. Conſideranteſque, tàm promoventes, quám eos, qui ad dictos Ordines promoventur, ſæpé cenſuris, & pœnis huiuſmodi, ob illarum multiplicationem in eorum perniciem animarum, varijs modis illaqueari; nonnullos ex Prælatis, & Epiſcopis in conferendis huiuſmodi Ordinibus nimis ſcrupuloſé procedere, multoſque metu pœnarum, & cenſurarum præfatarum, ab Ordinum collatione prorsùs deterreri, adeó, vt Clericorum, & Sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valdè imminutus ſit, omnium in præmiſſis ſecuritati, ac animarum ſaluti, paterna charitate proſpicere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, ſupra dictas litteras ad terminos Sacrorum Canonum, ac coſtitutionis re. me. Pij Papæ II. etiam prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Cum ex Sacrorum Ordinum, ſub dat. videlicèt, quinto decimo Kal. Decembris, Pontificatus ſui Anno quarto, cuius tenórem præſentibus pro expreſſo haberi volumus, & ad diſpoſitionẽ Decretorum Sacri Tridentini Concilij reſtringimus, & reducimus, necnon cenſuras, & pœnas in eiſdem Sixti litteris contra quoſcumque, præterquam contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos, inflictas, quas volumus in ſuo robore permanère (alijs etiã pœnis, & cen-

& censuris per eosdem Canones, ac constitutionem Pij II. Conciliumque Tridetinum iniunctis salvis, & firmis remanentibus) moderamur, & abolemus. Dat. Rom. pridié Kal. Martij, ann. 1595. *in Bull. tom. 3. pag. 53.*

305. Circà has Bullas oritur dubium ex eo, quod Sanctissimus inquit, quod illas, quoad ea, quæ præsentibus non adversantur, quatenùs opus sit, id est, si forté in viridi observantia alicubi non sint, innovat; ex quo videtur inferri, Bullam D. Sixti relatam ad pristinum rigorem, in quo erat ante moderationem D. Clementis VIII. restitui; quia non opponitur præsentibus SS. D. N. Decretis; licèt D. Sixtus maiores pœnas designaverit. Nihilominùs negativé respondendum; quia cum non deroget, sed innovet potiùs Bullam ipsius D. Clement. VIII. vt ex eadem clausula licét inferri, inde fit, quod Bulla D. Sixti V. manet, vt antè erat, moderata, & tantum innovata, qua parte à Dño. Clemente non est derogata.

PART. XXXIV.

DE VENERABILIVM FRATRVM NOSTRORVM S. R. E. Cardinalium eiusdem Concilij interpretum, qui quæcumque antè hàc super præmissis ab ipsorum Cardinalium Cõgregatione in particularibus casibus edita Decreta, declarationes, seù responsa ad earumdem præsentium limites r. ducẽda esse censuerunt, consilio, ac etiom Motu proprio, & ex certa scientia, & matura deliberatione, nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine.

306. Hæc clausula, quamvis generalis videtur, non tamen est ordinaria, & auget recommendationem Decreti deliberatio

ratio, & consilium, quo statutum conditum est. Et etiam notandum monitum illud, videlicèt, quod DD. Cardinales, quæcumque antè hàc super præmissis ab ipsorum Cardinalium Congregatione in particularibus casibus edita Decreta, declarationes, seú responsa ad earumdem præsentium limites reducenda esse censuerunt, quin deinceps ex ipsis argumentum, aut exemplar adduci possit ad probandum, seú corroborandum quamlibet iuris, aut facti opinationem, quæ præsenti constitutioni adversetur, Reliqua verba *Motu proprio*, *ex certa scientia* explicata videri possunt apud Barbosss. tom. var, tractat.

PART. XXXV.

AD OMNIPOTENTIS DEI GLORIAM, ECCLE-siæ utilitatem, veteris disciplinæ instaurationem, totiusque Christiani populi ædificationem.

307. Ex hac clausula desumpta est inscriptio huic opusculo præfixa. Omnes istos fines felicissimé assequitur N. SS. in expeditione huius Bullæ, prout dicta, & dicenda attentè consideranti facilè patebit Quoad disciplinæ veteris instaurationem, potest videri. Hall, de Sacr. elect. & ordinat. part. 2. sect. 5. cap. 3. per tot. pag. 599.

PART. XXXVI.

HAC GENERALI NOSTRA, ET PERPETVO VALITURA constitutione decernimus, & declaramus.

308. Postquam in antecedentibus clausulis explicuerat SS.

SS. potestatem Legislatoris sibi ex alto concessam, iustitiam,& communem vtilitatem istius constitutionis, &c. distinctivum, sivé qualitatem, qua huiusmodi Bullam legem esse & non puré præceptum cognoscatur, scilicèt,perpetuitatem ponit in præsenti.P. Suarez de legib 1. cap. 10. Gonet tom.3. tract. 6. de legib. disput. 1. art.2.& ita decretum huiusmodi obligat,& obligabit, non solum dum SS. D.N. Innocentius vixerit (annos D. Petri vtinàm videat) sed etiam post ipsius obitum (quem nobis luctuosissimnm, sibi verò fælicissimum speramus) Quod patet ex praxi aliarum Apostolicarum constitutionum, quoad vsque á succesoribus non reuocantur.

309. Quod notare oportet, ne quis æquivocationem patiatur, edicta, seù mandata DD. Episcoporum in suis Diœcesibus, morte ipsorum, á quibus edici & publicari iussa sunt, expirare, nisi sit lex,aut Synodalis constitutio, qua in edictis decreta stabiliantur,audiens,& indè inferens, idem quoquè fore de Bullis Pontificijs, dum in ipsis statuta conciliari aliqua lege non confirmentur & stabiliantnr. Ratio diversitatis est, quia edicta Episcopalia solùm habent vim præceptorum personalium, quibus essentialis non est perpetuitas ; at verò Bullæ Pontificiæ rationem veræ legis Apostolicæ imbibunt(Pontifex enim intra Synodum, & extra Synodum leges condere valet,est enim Summus) de cuius ratione est stabilitas, & permanentia, & durare, & obligare,quoadvsque,novis supervenientibus causis, revocetur; vt colligitur ex cap. *Vt*.de offic. leg. & sic ait, Gonet. vb. sup. *Vndè DD. communitèr hoc discrimen ponunt inter præceptum ab homine datum per modum præcepti personalis, & latum per modum legis, seù constitutionis, quòd purum præceptum expirat per mortem præcipientis*, Leg. mandatum, *cod.* mandati ; *non verò lex, seù statutum ; quia lex non moritur, vt notant Abbas, & alij in cap. irrefragabili* §. *Cæterum. de offic. Ordinarij.* Quod latè prosequitur Suarez vb. sup.

310. Notandum est quoque, quod licèt verbum *decernimus*

simus per se solum non denotet, obligare sub lethali, quod sub illo iubetur; benè verò, quando materia est gravis, vt est materia Otdinum, & imponitur pœna gravis, qualis est suspensio, etiam si per annum tantum; nam supponit culpam mortalem. vide Suarez vbi sup. lib 4. cap. 18.

311. Additur *declaramus*; quia in præsenti constitutione, non solùm decernit Sanctissimus, quid in futurum observandum sit, sed etiam explicat simùl verum sensum, in quo intelligi debeant Canonicæ Ordinum regulæ, ex quarum sinistra interpretatione, & minùs recta intelligentia quàmplurimi abusus, & fraudes prodiére; sed hæc eadem declaratio est lex, & vt talis observari debet.

PART. XXXVII.

NVLLI EPISCOPO, SEV CVIVSVIS LOCI ORdinario, *tametsi Cardinalatus honòre præfulgeat, licère.*

312. Adverte, hanc constitutionem comprehendere omnes Ordinarios, licét Episcopi non sint, qui tamen dimissorias ad Ordines concedere possint; & etiam omnes Epi copos, etiamsi Cardinales sint, vt constat ex expressa distinctione, & mentione, quæ fit in hac clausula; quæ quidem expressio non invenitur in Bullis Pij II. Sixti V. nec Vrbani VIII. sed tamen conformis est cap. *Eos, qui*, & cap. *Nullus*, de tempor. Ordinat, vbi Glossa notat, generalitèr eos textus loqui, vt omnes, qui Ordines conferre possunt, comprehendat. Undé hæc constitutio, & generalis est, & omnes Episcopos, seú Ordinarios constringit.

PART. XXXVIII.

EXTERVM QVEMPIAM, AC SIBI RATIONE originis, seù domicilij iuxta modum inferiùs declarandum legitimè contracti non subditum ad Clericalem tonsuram promouere cuiusvis Beneficij Ecclesiastici ei statim, ac tonsura huiusmodi insigniusfuerit conferendi, seù ad quod is à Patronis præsentatus, seù nominatus fuerit vræ textu, etiamsi Beneficium prædictum de novo ea expressè adiecta lege fundatũ fuisse contiterit, vt quis immediatè post Clericalem Characterem susceptum ad illud instituatur.

313. Ab hac particula incipiunt Decreta; & primó statui. SS. regulam pro initiandis prima tonsura. Pro quo nota, quod celebris ille Iuris consultus Guido Papa in suis decision. quæst. 449. existimat, posse ab extraneo Episcopo laico conferri primam tonsuram sine consensu Episcopi sui. Duas affert rationes. Prima est, quia laicus, dum laicus est, non est de foro Episcopi, sed de iurisdictione temporali tantum. Quare cum laicus iurisdictionẽ Iudicis tẽporalis alterius possit prorogare sine licentia sui Iudicis c. 1. de Iudicijs, leg. *Si convenerit*, de iurisdiction. ita & à non suo Episcopo poterit primam tonsuram accipere sine licentia proprij: & ea ratione nititur respondère cap. 1. & 2. de tempor. Ordinat. in 6. vbi putat, agi de Clerico iam facto à suo Episcopo, vt non possit ab alio sine sui licentia alios Ordines recipere, quia iam Clericus factus de iurisdictione sui Episcopi est, quem declinare eo invito non potest cap. *Significasti* de for. compet. Secunda ratio est; quod non est prohibitum in laico accipere tonsuram ab alieno Episcopo. Sed nullus eorũ, qui annotationes super decisiones Guidonis scripsére, hãc sententiam approbat; quinimò Ioannes Ferrerius ait: Utraq; ratio falsa est. Nam nec laicus, nec Clericus ab alieno Episcopo-

po-

po ordinari possunt. Et cum agitur de Sacris obtinendis, non de iudice eligendo, non est distinguendum inter Clericum, & laicum, cap. vltim. de tẽp. ordinat. cap. *Illud.* & cap. *Primatus* 71. distinct. cap. 1. & tot. tit. de tempor. Ordin. lib. 6. prohibitum est laicis Ordines accipere ab alienis Episcopis. Uideatur Rebuff. in prax. benef. Sed quidquid fuerit ante huius Bullæ expeditionem de hac opinione, quam erroris notavit Diana tom. 2. coord. tract. 5. resolut. 38. num. 3. ex præsenti clausula.

314. Colligitur primò, falsam nunc esse eam sententiam; quia in hac particula prohibetur Episcopo, exterum quempiam sibi non subditum ad primam tonsuram promovere, & consequentèr adhuc dato, quod vera esset secunda ratio, quã pro se adducit Guido, scilicét, laico prohibitum non esse accipere tonsuram ab alieno Episcopo, hæc opinio sustineri non posset, quia nequit quis licité aliquid scientér accipere ab eo, qui illicitè confert; sed Episcopus, supposito hoc decreto, illicité conferret primam tonsuram sibi non subdito: ergó & iste illicité acciperet. Undè prohibitio, quæ directè respicit conferentem, indirecté respicit accipientem, quia dare, & accipere correlativa sunt, & consequenter eadem vtriusque ratio; immó addit Marchin. de Ordin. tract. 1. part. 5. cap. 5. num. 2. *Quinimò magis peccat, qui ab alieno Episcopo, invito proprio, minores Ordines, vel primam tonsuram recipit, quam si maiores ab alieno Episcopo, invito proprio, reciperet; quia per illos à sæculari potestate eximitur, cum interdũ non expediret, eum inter Clericos enumerari.* Ita pondérat Rebuff. de litter. dimissor. num. 16. Quaranta verb. Ordo. pag. 354. v. 2. limita.

315. Colligitur secundò, quod vt quis subiectionem necessariam acquirat, vt ab alio, tám quám á proprio Episcopo, ad primam tonsuram promoveatur, solùm sunt duo tituli, videlicét *Originis*, & *Domicilij*. Ne autem videatur, dispositionem cap. *Cum Nullus*, esse in aliquo innovatam, vel ei aliquid derogatum, cum ita non sit, siquidem hoc solum est de-

clarare verum ſenſum, in quo intelligendus eſt textus ille, ſciẽdum eſt, quod in præfato cap. *Cum nullus* 2. de tempor. Ord. in 6. loquendo de Epiſcopo proprio ad Ordines, ſub quo nomine latè ſumpto etiam prima tonſura comprehenditur, inquit Bonifacius Papa: *Superior intelligitur in hoc caſu Epiſcopus, de cuius Diœceſi eſt is, qui ad Ordines promoveri deſiderat, oriundus, ſeu in cuius Diœceſi Beneficium obtinet Eccleſiaſticum, ſeù habet (licèt alibi natus fuerit) domicilium in eàdem.* Vndé claré infertur, quod ad hoc, vt quis alicui Epiſcopo ſubijciatur ratione Beneficij, debet illud obtinére, ſeú poſſidére: quapropter Ac. ña. & Nicolaus Garcia relati á Barboſſ. de offic, & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 4 num. 55. dicunt, non ſufficere ſolã collationem, ſeù titulum Beneficij ſine poſſeſſione; ſed nullus poteſt poſſeſſionem Beneficij capere, immó nec titulum, ſeù collationem accipere, quin priùs ſaltém prima tonſura fuerit initiatus, vt omnes concedunt: ergó ratione Beneficij nullus poteſt ſubditus fieri alicuius Epiſcopi, ita vt ab eo ratione illius primã tonſuram poſſit accipere, adhuc ſtando diſpoſitioni text. in c. *Nullus* cit. Patet conſequentia. Nam priùs non poteſt dependere á poſteriori; ſed priús eſt eſſe prima tonſura initiatum, quàm Beneficium poſſidère: ergó ratione Beneficij poſſeſſi nullus poteſt ſubditus fieri quoad effectum tonſuram ſuſcipiendi. Patet iterùm hæc conſequẽtia, quia priùs eſt eſſe ſubditum, quam iniiari. Vndè regula generalis præfati c. *Cum nullus* per diſtributionem, quam Dialectici *accomodam* vocant, explicari debet.

316. Sed forſitàn diceret aliquis; ad acquirendam ſubiectionem ratione Beneficij ſufficere, Beneficium eſſe de proximo poſſidendum. V.g. ſi ipſe Epiſcopus ordinans vellet ſtatim poſt collationem tonſuræ Beneficium actu vacans, cuius proviſio ad ipſum ſpectaret, conferre, vel à Patrono præſentatus eſſet, ſeù nominatus ad Beneficium, ſeù Capellaniam &c. Sed vt omnibus his, & alijs ſimilibus ſiniſtris interpretationibus, ne dicam, fraudibus, & abuſibus præcludatur aditus, inquit SS. *nulli Epiſcopo licère extorum quempiam, & ſibi non ſubditum ratione*

tione originis, seù domicilij, iuxta modum in sequentibus particulis declarandum, ad Clericalem tonsuram promouere, cuiusvis Beneficij Ecclesiastici ei statim, ac tonsura huiusmodi insignitus fuerit, cõferẽdi, seù ad quod ille à Patronis præsẽtatus fuerit, prætextu, etiam si Beneficium prædictum de novo fundaretur eà expressè adiecta clausula; vt quis immediatè pòst Clericalem charactèrem susceptũ illius collationem suscipiat; quodidem est, ac dicere, quod quocumque modo consideretur Beneficium, seù quibuscumque legibus, aut conditionibus fundatum sit, aut de novo fundetur, numquam ratione illius potest quis fieri subditus alicuius Episcopi, vt ab eo primam tonsuram, tàm quám á proprio Prælato, suscipiat; & sic pro initiandis prima tonsura solum restant duo tituli, originis, scilicet, & domicilij, modo postea explicando.

317. Excipiuntur ab hac gener ali regula Familiares Triennales Episcoporum, Clerum, & oves habentium, qui, non solũ maiores, sed & minores Ordines, & primam tonsuram recipere valent ab Episcopis, quibus famulantur, servatis cõditionibus, quas infra part. 46. videbimus. Hinc autem nullum argumentum sumi potest contra supradicta; quin potiùs corroboratur magis iusta ratio huiusmodi decreti, & declarationis; nam illa exceptio est privilegium, seù lex privata in Tridentino non abrogata, sed potiùs positivè ad minus permissa, Sess. 23. c. 9. pro Familiaribus, quibus Episcopus hac concessione vtens, tenetur Beneficium Ecclesiasticum intra mensem post Ordinationem conferre: igitur si Beneficium extero dare statim, postquàm Clericali characterе insignitus esset, sufficeret, vt subditus illius Episcopi fieret, quoad effectum suscipiendi Ordines ab illo, quodnam esset privilegium, seù favor Familiaribus concessus?

318. Confirmatur hoc primò; quia vt domestici hoc favore perfruantur, triennali completo servitio indigent, vt infra videbimus, quod non requireretur in extreris: ergò

ergò isti essent minùs gravati, illi verò in nihilo privilegiati. Confirmatur secundò; quia, supposita hac opinione, Familiares Episcoporum Titularium possent ordinari á non suis Prælatis titulo Beneficij conferendi, non vt Familiares, sed vt extranei: ergò isti essent non tantum paritér, sed magis favoribus locupletati, quàm Familieres Episcoporũ, qui habent Clerum, & oves Catholicas, contra id, quod colligitur ex Tridentino sess. 14. de reform. cap 2. & sess. 23. cap. 9.

PART. XXXVIV.

PRÆTEREA CLERICVM, QVI LEGITIME iam à proprio Episcopo ad eamdem Clericalem tonsuram, seù etiam ad minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo ratione, ac titulo cuiuscumque Beneficij in illius Diœcesi obtenti ad vlteriores Ordines promoveri, nisi ante eorũdẽ susceptionem testimoniales litteras proprij Episcopi, tàm originis, quàm domicilij, super suis natalibus, ætate, moribus, & vita sibi concedi obtinuerit, easque Episcopo ordinanti in actis illius curiæ conservandas exhibuerit.

319. Pro intelligentia huius particulæ supponendum est, Doctores in sup. dict. cap. *Cum nullus* fundatos indistinctè docuisse, quod sicut potest quis plures diversos titulos, veluti originis, domicilij, & Beneficij in distinctis Diœcesibus habère, ita & á diversis Prælatis Ordines valet recipere. V.g. Natus est Petrus Burgis, domicilium Matriti contraxit, & Beneficium Hispali obtinuit: potest hic, dicebant, ab Archiepiscopo Burgensi, Toletano, & Hispalensi Ordinibus insigniri, & si plura in distinctis Diœcesibus Beneficia obtineret, à singu-

lis

lis Prælatis Diœcesum, vbi Beneficia sita sunt, posset ordinari. Videatur Dicastillo, Lesius, Diana, & alij quamplures citat. à Leandro tract. 6. de Ordin. disp. 8 q. 7. Ars de Kin. tom. 2. part. 2 tract. 4 cap. 8.

320. Hinc inter ipsos mota est quæstio, an talis posset in Ordinatione Prælatos variare, hoc est, vnum Ordinem ab vno Prælato accipere, & alterum ab alio? Huic dubitationi respondent aliqui, posse variare, id est, posse Petrum Clericali tonsura ab Archiepiscopo Burgensi, minoribus Ordinibus ab Archiepiscopo Toletano, & Subdiaconatu ab Hispalensi initiari: imó addunt, quod si alia Beneficia Cordubæ, & Giennij habèret, posset Diaconatum ab Episcopo Cordubensi, & Presbyteratum á Giennensi suscipere. Pro hac sententia Diana, tom. 2. Coord. tract. 5. resol. 35. citat Zypæum, & resol. 36. Aversam, & Squillante. Et resol. 37. Trullenhc, qui ex consilio suo asserit in praxim redactam hanc opinionem in Archiepiscopatu Ualentino: & resol 56. Acugnam, Garciam, & Præpositum, Dianam sequitur Dicastillo tract. 7. disp. 1. num. 230. & istos Anton. à Spiritu Sanct. in Director. Confessar. part. 1. tract. 9. disp. 3. sect. 2. eam tenet etiam Aversa. q. 3. sect. 4.

321. Fundamentum huius opinionis etat, *tùm, quia etsi hunc Episcopum modò elegerit, non ideò desinit esse subditus à iure aliorum: ergò dũ variat, vti iur iure suo, consequentèrque nemini facit iniuriam: tùm, quia per primam electionem non abdicavit à se ius eligendi, quod habebat; tùm, quia Doctores citati num.* 15. v. 3. Episcopus *absolutè docent, habentem plura Beneficia in diversis Diœcesibus posse, à quo maluerit Antistite ordinari; tùm & præcipuè; quia id nullo iure reperitur expressé prohibitum.* Ita discurrit Trullenhc. de Sacram. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 27.

322. Hanc vltimam rationem ponderat Zypæus in consult. Canon. lib. 1. de ætat. & qualitat. Ordin. Consil. 3. ibi: *Siquidem nullus id iuris textus probibet: & regula est, vt iure permissum censeatur, quod non invenitur prohibitum: ed magis*

magis, quod in iure expressa sit concessio, vt adire liceat quemcunque lubeat originis, domicilij, aut Beneficij Episcopum: neque hæc exceptio adijciatur, neq; verò vllibi decernatur, quod per additionem vnius Episcopi, alter fiat alienus, seù non proprius. Ordinationis autem legitimæ causa efficiens, & propria est vna trium causarum originis, domicilij, seù Beneficij; iurisdictio ordinantis in ordinandum: qua manente, manet legitima possibilitas effectus; neque pactis, aut factis priuatorum, manente causa, potest ea legalis possibilitas tolli.

323. Hoc tamen non obstanti, Molfesius cum alijs in sum. tom. 1. part. 2. cap. 2. num. 10. inquit: *est notandum quod si subditus aliquo ex prædictis modis* (id est, originis, domicilij, Beneficij, seù triennalis Episcopi familiaritatis) *semèl elegisset vnum Episcopum, à quo aliquem Ordinem suscepisset, non posset variare, & assumere alios Ordines ab alio ex dictis Episcopis, nisi Episcopus, qui priùs illum ordinavit, iudicasset cessare causam Ordinationis, & remitteret Ordinatũ ad alios ex dictis Episcopis. Ita post Archidiaconum in cap.* nec captandæ *de conces. Præbendæ Achilẽ de Graffis decis 13. in titul. de pens. Quarant. verb. Ordo, & alios notat Riccius in prax, titul. de Sacram. Ordinis decis.* 306. *quoniam si semèl est factus subditus Episcopi ordinantis, cuius est onus providere illi de Beneficio, & sic de alijs iuribus Episcopalibus, non potest talis subditus eligere alium Episcopum in præiudicium electi per primam Ordinationem.* Hucvsque Molfesius, quem sequitur Barbosi. de offic. & potestat. Episc. Alleg. 4. num. 1. Bonacina de Sacrã. Ordin. disp. 8. q. vnic. punct. 4. n. 20. March. de Sacram. Ordin. tract. 1. part, 5. cap. 10. num. 6. quamvis in cap. 7. n. 14. cum aliqua limitatione videtur dixisse, ibi: *Observandum est primò, Episcopum ratione domicilij tantummodò posse aliquem prima tonsura, vel minoribus Ordinibus initiare, non verò alijs Ordinibus, vbi Episcopus originis eumdem ordinasset ad titulum Beneficij requirentis residentiam, vel ad titulum patrimonij pro necessitate, & utilitate*

suæ

ſuæ Eccleſiæ: tunc enim, etſi dictus Clericus domicilium ad alium Epiſcopatum transferret, non poſſet ab eo Epiſcopo ratione domicilij contracti promoveri ad Diaconatum, & Presbyteratum, quia tunc remitti debet ad priorem Epiſcopum, vt inſerviat Eccleſiæ, cui priùs fuit adſcriptus. Ex Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 16. atque ſic docent Quarantа verb. Ordo verſ. circa tertium, Piaſec. in ſua prax. tit. de Ordin. num. 9. verſ. ampliant. 2. Iulius Cæſar Madius de Sacr Ordinc. 8. num. 11. verſ. quod de Cleric. Quibus addo Vgolin. de poteſtat. Epiſc. cap. 26. §, 2. num. 3. circa finem. Barboſ. vbi ſup. num. 45. Dian. vb. ſup. reſol. 38.

324. Fundamentum præcipuum huius ſententiæ eſt decretum Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 16. quod ſic ſe habet: *Cum nullus debent ordinari, qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit vtilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſijs, Sancta Synodus veſtigijs ſextæ Synodi Chalcedonenſis inhærendo, ſtatuit, vt nullus in poſterùm ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cuius neceſsitate, aut vtilitate aſſumitur, non adſcribatur, vbi ſuis fungatur muneribus; nec incertis vagetur ſedibus. Quod ſi locum, in conſulto Epiſcopo, deſeruerit, ei Sacrorum exercitium interdicatur. Nullus præterea Clericus peregrinus ſine commendatitijs ſui Ordinarij literis ab vllo Epiſcopo ad Diuina celebranda, aut Sacramenta adminiſtranda admittatur.*

325. Vndè infertur, quod ille, qui in vna Diœceſi ratione originis, & domicilij ad primam tonſuram, ſeú minores Ordines promotus eſt, nequit ad alium Epiſcopum pro Subdiaconatu, adhuc ad titulum Beneficij in illius Diœceſi obtenti, recurrere, niſi licentiam à primo Epiſcopo obtinuerit. Ratio eſt, nam, vel Clericus recutrit cum animo primam Eccleſiam deſerendi, vel non? ſi primum; indiget licentia, quia nequit eam inconſulto Epiſcopo deſerere ſub ſuſpenſionis pœna, nec in alia Eccleſia ſine commendatitijs ſui Ordinarij litteris admitti. Si dicatur ſecundum; non ſpectat ad extraneum Epiſcopum, de neceſſitate

aut vtilitate ad superiorem gradum promovendi Clericum, qui in sua Diœcesi permansurus non est, iudicare: & ita sine consensu primi Episcopi, qui Ordinationem incœpit, numquam poterit ad superiorem gradum ascendere, vel ab alio Prælato admitti, vt ab eo recipiat Ordines, aut istos in sua Diœcesi exerceat.

326. Explicatur hoc exemplo: miles, qui sub aliquo Duce sacramentum semél dixit, nequit ad aliam legionem, etiã si eiusdem Regis sit, sine licentia primi Ducis transire, sed debet sub ipsius vexillis, & imperio militare: ita quoque in Ecclesiastica militia, quæ vt Castrorum acies ordinata est, qui alicui Ecclesiæ adscriptus est, nequit illam deserere, & ad aliã transire sine consensu Episcopi, seú Ducis primi, sub cuius obedientia stipendia Clericalia promereri decrevit; licèt vnus, & alter exercitus eiusdem sint Domini Sabbaoth: aliter bonus Ordo confunderetur.

327. Totum hoc convenit cum decretis Concilij Chalcedonens. cap. 2. relat. distinct. 71. cap. 4. ibi: *Clericos in suis Ecclesiis constitutos, sicut iam deffinivimus, non liceat in alterius Civitatis Ecclesijs ordinari, sed quiescant in ea, in qua ab initio ministrare meruerunt, exceptis illis, qui proprias Civitates perdiderunt, & ex necessitate ad alias Ecclesias migraverunt; si verò quicumque Episcopus post deffinitionem istam ad alium Episcopum pertinentem Clericum susceperit, placuit Sãctæ Synodo, & eum, qui suscepit, & eum, qui susceptus est, tamdiù excomunicatos manère, quamdiù ipse Clericus reversus ad propriam Ecclesiam.*

328. Et hinc patet solutio fundamenti primæ opinionis, quia licet ille, qui plures habet titulos, plura etiam habeat iura, & quilibet possit iure suo vti; cœterùm id intelligitur, quando tituli, & iura expedita sunt, & in nullius vergit præiudicium alterius vsus: in nostro autem casu, qui originem, domicilium, & Beneficia in distinctis Diœcesibus obtinet, licet eo ipso diversos titulos, & iura assequatur; cœterúm semèl electo vno

Præ-

Prælato, vt ab eo Ordines accipiat, non potest pro libito variare; quia quamvis non ideò reliquos titulos, & iura amittat; attamen manet impeditus, ne eis vti valeat sine licentia primi Episcopi, cuius Ecclesiæ adscriptus fuit, & pro cuius necessitate, aut vtilitate ad Ordines assumptus est, iuxta præscriptum Tridentin. sess. 23. cap. 16. cit. vndé etiam infertur, dari textũ has variationes pro libito factas prohibentem contra id, quod ponderabat Zypæus: & si forté sunt Episcopi, qui de his variationibus non sint conquesti, nec transitus, quos ad alias Diœceses sine licentia sua Clerici faciebant, dignis pœnis punivère, fuit, vel quia dolum, aut fraudem in eo non agnoverunt, vel quia iam vbique suppetunt Clerici, vel forté aliqui sunt tales, vt ipsis carère summa fælicitas censeatur.

329. In hac difficultate videtur mihi innegabile, eum, qui primam tonsura, vel Ordinibus minoribus est initiatus per aliquem Episcopum, posse variare, & per alium ad superiorem gradum promoveri. Ratio est manifesta; nam stabilitum reliquimus in anteced. part. quod tituli communes ad subijciendum se alicui Episcopo ad effectum suscipiendi Ordines ab eo, sunt tres; atqui pro prima tonsura initiandis solúm sunt duo, scilicet originis, & domicilij: ergò vt detur locus tertió, videlicét Beneficij, præcisé dicendum est, quod potest variatio fieri, id est, quod potest Petrus V. g. ad titulũ Beneficij aliquo gradu insigniri ab Episcopo distincto ab eo, qui eũ prima tõsura initiavit.

330. Cæterùm pro certo quoquè habeo, primam opinionem indebitè ad praxim redactam occasionem dedisse variis fraudibus, & abusibus, de quibus apud Sanctissimum querelas dedére quam plurimi Episcopi, & Archiepiscopi, vt supra visũ est part. 29. & quidem etiam credo, quod si ea Auctores sui patroni prævidissent, proculdubió sententiam modificassent, & circunstantias, quæ concurrere debebant, vt licitè practicaretur, explicassent; quapropter secundam sententiam absoluté amplectendam arbitror; siquidem hæc non negat, posse Ordinandum variare Prælatos, sed id cum licentia, permissu,

aut notitia primi, qui Ordinationem cœpit, faciendum asserit.

331. Hæc sententia conformis est Sacris antiquis Canonibus; nam in Concilio Carthaginens. 3. cap. 21. & refert. distinct. 72. cap. 2. decretum fuit: *Clericum alienum, nisi concedente eius Episcopo, nemo audeat, vel retinère, vel promovere in Ecclesia sibi credita. Clericorum autem nomen etiam Lectores, & Psalmistæ, & Ostiarij retinent.* Et cap. 3. ead. distin. refert. aliud decretum Concilij Milevitan. cap. 15. quod ait. *Placuit, vt, quicumque in vna Ecclesia, vel semèl eligitur, ab alia Ecclesia ad Clericatum non teneatur.* In quibus, & alijs plurimis textibus, quos omitto, & videri possunt in epit. Iuris Canon. vet. lib 4. tit. 50. & lib. 8. tit. 31. et apud Hallier vb. sup. pag. 600. supposita doctrina cap. *Neminem* 1. dist. 70. prohibetur recipere, aut promovere Clericum alienæ Diœcesis, etiam dato ipsi titulo, seù Beneficio in alia Parochia sine licentia Episcopi prioris, qui eũ ad Clericalem tonsuram, seù primos gradus promovit.

332. Sed vt omnis tollatur quæstio, & dubitatio, & certò sciamus, quid in futurum observandum sit; & etiam vt opportunum remedium fraudibus, & abusibus in praxi primę opinionis expertis adhibeatur, disciplinaquè vetus Ecclesiastica instauretur, decernit nunc, & declarat SS. D. N. *Clericum, qui legitimè iam à proprio Episcopo originis, seù domicilij ad primam Clericalem tonsuram, seù etiam ad minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo ratione, ac titulo cuiuscũq; Beneficij in illius Diœcesi obtenti* (cuius iã est capax, susceptо ab Episcopo proprio Clericali charactère) *ad vlteriores Ordines promoveri, nisi ante eorumdem susceptionem testimoniales literas proprij Episcopi, tam originis, quam domicilij, super suis natalibus, ætate, moribus, & vita sibi concedi obtinuerit, easque Episcopo ordinanti in actis illius curiæ conservandas exhibuerit.*

333. Circà hoc decretum notandum est primò, quod cum

cum his teſtimonialibus litteris, quæ S.B. iubet afferri ab ordinando, plura bona conſequuntur. Primò vetus illa diſciplina Eccleſiaſtica varijs Canonibus, & Concilijs ſtatuta inſtauratur, ſcilicét, ne Clericus ſine litteris ſui Epiſcopi diſcedat, ne vé ab vllo ſuſcipiatur. Ap. Ant. Aug. in Epit. Iur. Canon. vet. lib. 8. tit. 30. per tot. cap. *Extraneo*. cap. *Hortamur*. & cap. *Nullus* diſtinct. 71 Secundò in illis ſaltém virtualitèr concedunt Prælati, quod ſui Clerici ad miniſtrandum alijs Eccleſijs, relictis primis, quibus adſcripti fuerant, tranſeant, & conſequentèr etiam ad ſuſcipiendum ſuperiores Oordinum gradus, novo adepto titulo, ſine violatione decreti Tridentini, & Canon. cit. num. 327. & 337. Tertiò, vitantur Prælatorum inter ſe contentiones, querelæ, & offenſiones, quarum meminit cap. 1. & 6. diſtinct. 71. ibi: *Primatns Epiſcopus Vegeſelitanus dixit*: (in Concil. Carthag. cap. 21.) *ſuggero ſanctitati veſtræ, vt ſtatuatis, non licere Clericum alienum ab aliquo ſuſcipi, ſine literis Epiſcopi ſui, neque apud ſe retinère, nec laicum vſurpare ſibi de plebe aliena, vt eum obtineat ſine conſcientia eius Epiſcopi, de cuius plebe eſt. Gratus Epiſcopus dixit: hæc obſervantia pacem cuſtodit, nam & memini in Sanctiſſimo Concilio Sarcidenſi ſtatutum, vt nemo alterius plebis hominem vſurpet: ſed, ſi forte erit neceſſarius, petat à Collega ſuo, & per conſenſum habeat.* Vide etiam Hallier citat. loc.

334. Quartò præcluditur aditus, fraudibuſne indignus vllus furtivé, & ſecretò ad miniſteria Sacra introducatur, Beneficiũ in alia Diœceſi ſolicitans, vt ad eius titulum ſe promoveri faciat, ſine notitia ſui proprij originis, ſeù domicilij Prælati, cui nota ſunt ipſius vita, & mores, ſicut cauſæ, ac motiva, quæ ipſum ad quærendum Ordines in alia Diœceſi, vbi natus non eſt, compellunt, quod præcavére cupiens Concil. Arauſican. cap. 8. cit. à D.D. Ant. Aug. vb. ſup. lib. 4. tit. 50. cap. 16. ſtatuit; *Si quis alibi conſiſtentem Clericum ordinandum putaverit, priùs definiat, vt cum ipſo habitet, nec eum ſine conſultatione eius Epiſcopi, cum quo ante habitavit, ordinare præſumat,*

quia

quia non ſine cauſa diù ab alio non ordinatus remanſit. Sicut & ante huius Bullæ expeditionẽ obſervabãt quamplures Prælati, in noſtra Hiſpania præſertim, qui nullum exterum ſine conſultatione, informatione, aut teſtimonio ſui Prælati originis, vel domicilij ad Ordines admittebant. Obitér dico, quod Hallier pag. 615 §. 2. num. 4. exiſtimat, etſi coniecturalitér tantum, ex hoc decreto initium ſumpſiſſe conſuetudinem poſteà firmatam, videlicét, quod DD. Epiſcopi ſuos Familiares ſine dimiſſorijs proprij Epiſcopi ad Ordines promoverent.

335. Noto ſecundó, quod ille, qui domicilium contraxit in loco diſtinctæ Diœceſis ab ea, vbi natus eſt, debet teſtimoniales litteras obtinere, non ſolum ab Epiſcopo proprio originis, ſed etiam ab Epiſcopo domicilij, quod procedit; ſivé Clericali tonſura initiatus fuerit ab vno, & Ordinibus minoribus ab altero, ſive ſolum ab Epiſcopo originis, vel ſolum ab Epiſcopo domicilij tàm Clericus factus, quám in minoribus ſit cõſtitutus, quæ ſunt tres combinationes, quæ fieri poſſunt in caſu præſenti. Ratio eſt, quia ita deducitur ex textu litterali Bullæ, quia cum ſupra initio huius clauſulæ, loquendo de Ordinibus, dixiſſet: *proprij Epiſcopi*, nec originem, nec domicilium exprimens, aut inter illa diſtinguens, poſteá mentionem de teſtimonialibus agendo litteris, vtriuſque meminit, non cum aliqua diſiunctiva, vt poſſet, relationem ad Epiſcopum, á quo ordinatus eſſet, faciendo; ſed cum vocibus coniũctivis: *ab Epiſcopo tàm originis, quàm domicilij*; ac ſi diceret; qui à proprio Prælato, quicumque is ſit, promotus fuerit, ſi in alia Diœceſi ratione Beneficij ad ſuperiorem gradum provehi deſiderat, debet priùs teſtimoniales litteras, non ſolum ab Epiſcopo originis, ſed etiam domicilij afferre.

336. Sed hoc intelligendum eſt, dummodó á Diœceſi originis, in ætate, qua aliquo potuiſſet irretiri Canonico impedimento, exiverit, modó infra part. 42. explicando; nam ſicut ille, qui domicilium extra Diœceſim propriæ originis non contraxerit, non indiget (in caſu, de quo loquimur, ſuſcipien-

di

di, scilicet, Ordines, ratione subiectionis Beneficij titulo obtentæ) testimonialibus alterius itteris Episcopi, quàm originis, qui Clericali Charactère insignivit, aut etiam ad minores Ordines provexit: ita quoque, qui infantulus natale solum, quia parentes domicilium mutarunt, vel ex alio accidenti deseruit, non indiget in rigore huius Bullæ testimonialibus litteris Episcopi originis, sed poterit post domicilium legitimé, vt infrà, contractum prima tonsura ab Episcopo proprio domicilij initiari, & deindé ad minores, seù etiam ad maiores Ordines ab alio Episcopo titulo Beneficij promoveri, si testimoniales litteras ab Episcopo domicilij, qui eum ad primam tonsuram promovit, priús sibi concedi obtinuerit.

337. Hæc intelligentia litteræ textus colligitur ex fine huius decreti in antecedenti nota declarato: siquidem hæ litteræ testimoniales non solum requiruntur, vt primi Prælati, qui ad tonsuram, vel minores Ordines aliquos promoverunt, suum consensuũ præstent, vt Clerici pro necessitate, aut vtilitate suarũ Ecclesiarum promoti eas deserant; sed etiam præcipuè, vt de vita, & moribus ordinandorum habeatur notitia, & nùm aliquo irretiti fuerint canonico impedimento, agnoscatur, vt clarè deducitur ex part. 42. & 45. sed ad hoc necessariæ sunt testimoniales litteræ, Episcopi, tam originis, quàm domicilij; licét aliquis eorum nullum contulerit Ordinem, nec adhuc Clericalem tonsuram, ad titulum Beneficij promovendo: ergò hæc clausula in præfato sensu est intelligenda.

338. Cœterúm cum negari non possit, decreta hæc pœnalia esse, licét omnes dicere possemus SS. D. N. Innocentio, quod Grato Episcopo dictum est in Concil. Carthagin. 1. super quadam determinatione: *Omnibus provides: & Clero, & laicis consulis.* Apud. Ant. Aug. vb. sup. lib. 8. tit. 30. cap. 12. asserendum est quoque, loqui in præsenti Sanctissimum de Episcopo rigorosi domicilij, de quo infrà: & cum non sit idem domicilium, ac habitatio, vt distinguunt cum omni proprietate March. vb. sup. tract. 1 part. 5. c. 7. Castro Palào part. 4. tract.

27. disp. vnica.punct. 15.n. 5. inde fit, quod licèt ordinandus moram fecerit, seú habitaverit in alia Diœcesi aliquo temporis intervallo, in rigore iuris huius Bullæ, meo videri, non indiget testimonialibus litteris Episcopi habitationis; nec pœnam suspensionis incurrer, etsi diligentia hæc prætermittatur.

339. In hoc Archiepiscopatu iubetur ordinando sub iuramento, vt ante Vicarium generalem, seù quem ipse delegaverit, loca, vbi spatio sex mensium adminùs habitationem habuerit, declaret, vt testimonium de vita, & moribus afferre cogatur ex omnibus Diœcesibus, vbi resederit, licèt domicilium rigorosum non contraxerit, ex illo generali principio, de quo sup. part. 15. quod informationes ad Ordines fieri debent in omnibus locis, vbi aliquod canonicum contrahere potuit ordinandus impedimentum, ad modum, quo fiunt pro contrahendis matrimonijs. Qui veritatem non aperuerit, ad excusandas has diligentias, seù expẽsas, vel ex alio motivo, grave committet Sacrilegium, & periurus erit, ac vt talis condignis pœnis affici poterit; non tamen pœnas huius Bullæ incurret.

340. Noto tertiò; quod ille, qui prima tonsura initiatus est ab Archiepiscopo Burgensi V.g. si posteà domicilium Matriti fixit, & ad minores Ordines ab Archiepiscopo Toletano promoveri cupit, licèt non sit ad titulum Beneficij, sed ratione domicilij debet afferre testimoniales litteras Archiepiscopi Burgensis. Ratio est; nam si eas debet petere ab Archiepiscopo originis, casu, quo à loco, vbi natus est, discedat in ea ætate, qua aliquo potuerit canonico impedimẽto irretiri, licèt nec Clericalem tonsuram ab Episcopo præfato originis receperit, multò potiùs in hoc casu. Primó, quia militant fundamenta, & motiva in prima nota expressa. Secundò, quia supponi debet, quod tonsuram ei contulit eá ætate, qua impedimentum canonicum contrahere potuit, & sic saltèm, ex dispositione part. 45. hic casus cemprehenderetur.

341. Noto quartò; idem dicendum esse in casu, quo Ordinandus ad titulum Beneficij in Toletana Diœcesi, esset iam in

Bur-

Burgenſi, quæ erat originis, vel domicilij, ad titulum, vel cum congrua alterius Beneficij, Capellaniæ, vel patrimonij ad Subdiaconatum, vel Diaconatum promotus; hic non poſſet in alia Diœceſi ad titulum, & ratione alterius Beneficij ad ſuperiorem gradum aſcendere, niſi priùs litteras teſtimoniales de natalibus, ætate, vita, & moribus ab Epiſcopo tàm originis, quám domicilij ſibi concedi obtineret. Prima ratio eſt; quia hic eſt ſenſus litteralis, & proprius illorum verborum *ad vlteriores Ordines*, vbi omnes vſque ad Presbyteratum comprehenduntur; & ita licèt in illis verbis, *qui iam legitimè à proprio Epiſcopo ad eamdem Clericalem tonſuram, ſeù etiam minores Ordines*, non exprimatur qui ad Subdiaconatum provectus ſit; ex contextu tamen infertur, comprehendi, quia ſi ille, qui in minoribus conſtitutus, vel etiam prima tonſura, non poteſt ad aliam Diœceſim tranſitum facere, vt inibi alijs Ordinibus titulo cuiuscumque Beneficij inſigniatur, ſine litteris teſtimonialibus ſui Epiſcopi, tàm originis, quám domicilij; multò minùs, qui Subdiaconatus munere donatus eſt, arg. à minori ad maiùs negativé, iuxta Gloſſ. in reg. Iur. 53. *Quod non licèt in minori, nec in maiori* cap. *Cum in cunctis*, de electione; quia in Subdiacono pugnant validiori efficacia rationes ſecundæ ſententiæ ſup. proprofitæ, & motiva teſtimonialium notabili primó expreſſa.

342. Secunda ratio huius notabilis eſt, quia Subdiaconus etiam eſt Acolytus, Exorciſta &c. ergó comprehenditur ſub hoc decreto: & mentionem non feciſſe de Subdiaconatu, eſt, quia cum ad recipiendum hunc gradum opus ſit novo titulo Beneficij, ſeú Capellaniæ, cuius redditus ad victum ſufficiãt, & illuc vſque ſolum de titulo originis, & domicilij, ratione cuius poteſt ad primam Clericalem tonſuram, & etiam ad minores Ordines promoveri, quamvis congruam non habeat, meminerit, ideó Subdiaconatum non nominavit, nec fuit neceſſarium, dicendo poſteá *ad vlteriores Ordines*: vnde illa verba *Clericalem tonſuram, ſeù etiam minores Ordines* ponuntur demonſ-

trativé, non taxativé, & significant idem, ac si diceretur; *qui aliquem Ordinem receperit, vt tonsuram Clericalem, vel etiam minores Ordines*,&c. non verò, *qui tonsuram, vel quatuor minores tantùm &c*; Nec est vel leve fundamentum ad ea ita exponendum.

343. Noto quintò:formulã testimonialiũ non esse aliã,quam litterarum, quas commendatitias vocant,quæ dari solent Clericis de licentia suorumPrælatorum à proprijs Ecclesijs proficiscentibus, in quibus attestatio datur de Ordinibus, quibus insignitus est Clericus peregrinus; quòd non est excommunicatus,vel alia cẽsura innodatus;quòd non abit fugitivus,nec habet Beneficium residentiale:& commendatur,vt cum ad aliasDiœceses declinaverit, benignè recipiatur &c.In hunc ergò modum debet esse commeatus iste, quo commendari debent ordinandi ex alijs Diœcesibus ab ea, in qua Ordines sunt recepturi,Oriundi; & solum est speciale in his litteris, quod debet testimonium dari de natalibus, ætate,moribus, & vita. Distinguntur autem litteræ testimoniales à dimissorijs, quia in his concedit Episcopus subdito, vt á Prælato non proprio Ordines recipiat, & etiã Prælato, vt suo non subdito Ordines conferat, & pro eis recipiendis mittit subditum ad Prælatum alienum,& ideò vocantur *Dimissoriæ*; cœterùm per litteras testimoniales nulla licentia datur Episcopo Beneficij, qui ratione illius sit Prælatus propriùs, ad conferendum Ordines, nec subdito ad recipiendum; solum ergò datur testimonium de natalibus, ætate, moribus, & vita ordinandi pro tempore, quo in Diœcesi originis, seù domicilij degit,& ad summum virtualis cõsẽsus,vt Clericus deferat primam Ecclesiam,cui adscriptus erar, & aliam adeat, nõ obstante iure acquisito ab Episcopo, cui cedit.

344. Et hæc differentia inter dimissorias,& testimoniales litteras est notissima; & deducitur ex Tridentino sess. 29. de reform. c. 8. vndè apparet, quod ille, qui habet Indultum de *extra tempora* á Sede Apostolica, vt á quocumque Catholico Antistite &c. ordinari possit, indiget litteris testimonialibus pro-

proprij Ordinarij, etsi ab extraneo executioni mandandum sit; non autem dimissorialibus. Marchin. cum alijs vb. su. part. 7. c. 6. num. 15. nisi in Indulto aliud exprimatur, vt vidi exprimi in modernis; similitèr constans est, Capitula Cathedralium, Sede vacãte, non posse intra annum Dimissorias vniversalitèr concedere; ex Trident. sess. 7. de reform. cap. 10; benè veró Testimoniales, nisi Brevia vicinioribus Episcopis directa concedantur. Quo casu adhuc debére viciniorem Episcopum, requirere testimonium, seù informationem á Uicario Capituli, notat Monet. apud eumd. March. part. 6. cap. 3. n. 18. vndè etiam liquet: has testimoniales litteras ad præscriptum huius Bullæ, Sede Episcopali vacante, debére exigi à Capitulo, & posse ab illo concedi, etiam intra annum, etiam his, quibus dimissorias dare non posset. Pro maiori autem claritate hæc formula hìc apponitur, ex qua aliæ, mutatis mutandis, deduci poterunt

Formula testimonialium.

D. N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. &c. Vniversis, & singulis &c. (vel Illustrissimo & Reverendissimo D.D. Episcopo N.) Dilectus Nobis in Christo filius N. oriundus ex oppido N. uius nostræ Diœcesis Nobis exposuit (vel exponi nobis fecit) quod ipse in Diœcesi N. Beneficium, quod sibi ad victum sufficiat, pacificè possidet (vel est in actuali servitio U. Illustrissimæ Dominationis) Ordinibusque insigniri pro arctiori Dei famulatu desiderat; cumque ad effectum huiusmodi consequendum nostris testimonialibus litteris ad præscriptum Bullæ SS. D. N. Innocentij Papæ XII. quæ incipit: *Speculatores domus Israel*, indigeat, supplicitér exoravit, vt eas ipsi concedere dignaremur. Nosque, quia veritatis testimonium proferre iustum, & congruum esse ducimus, eius precibus humilitèr porrectis, ac pio desiderio annuentes, legitima informatione præmissa, notum facimus & attestamur V. Illustrissimæ Dominationi, supradictum N. esse filium legitimum, &

naturalem N. & N. incolarum dicti oppidi de N. huius noſtræ Diœceſis, á Iudæis, Saracenis, Hæreticis, Neophitis, aut per Sanctæ Inquiſitionis Tribunal pœnitentiæ addictis originem non ducere; quinimó ex Chriſtianis, & honeſtis (vel nobilibus) parentibus eſſe procreatum, & in vigeſimo ſecundo ætatis ſuæ anno conſtitutum, primaque tonſura (vel minoribus Ordinibus) à N. rectè, & ritè initiatum; dumque in hac noſtra Diœceſi, vſque ad decimum ſextum á nativitate ſua annum vitam egiſſet, fuiſſe virum bonæ vitæ, honeſtæ famæ ac converſationis, probis moribus præditum, Eccleſiaſticiſque rebus deditum; per noſtram curiam non eſſe ſuſpenſum, interdictum, aut excommunicatum, nec apud eam de crimine aliquo convictum, immó nec accuſſatum, vel aliquo alio impedimento canonico (quod Nobis conſtet) irretitum, quominùs ad vlteriores Ordines, ſervatis aliàs iuxta S. Trident. Concil., & præfatæ Bullæ Decreta ſervandis, promoveri poſſit, prout de prædictis omnibus Nobis conſtitit, & conſtat, &c. In quorum fidem, &c.

Hæ litteræ conſervari debent cum cœteris informationibus, ſcrutinijs, & inſtrumentis ad Ordines pertinentibus, & eſt etiam dè illis expreſſa mentio in conſueto collatorum Ordinum teſtimonio, quod ab Epiſcopo Ordinatore datur Ordinatis, facienda.

345. Colligitur ex nupér dictis, quód pro his teſtimonialibus concedendis, non exigitur epiſtola vulgo dicta *requiſitoria* ab Ordinario Beneficij ad Ordinarium originis, vel domicilij miſſa, vt in virtute illius capiatur informatio ad normam ibi expreſſam; nec in communi modo loquendi informationes ſic factæ vocantur teſtimoniales, etſi in re idem ſit. Vndè quamplurimi Prælati Hiſpaniæ, inter quos Toletanus, ita practicarunt, teſtimoniales litteras, à nullo Prælato requiſiti, pro obſervantia huius Bullæ concedendo, quas originales ego vidi: nec ex textu Bullæ aliud deducitur; non enim dicit SS. quod Epiſcopus Beneficij inquirat, & multò minùs requirat; quod plús ſonat

in

in praxi forẽsi, ab Episcopo originis testimoniũ de natalibus, moribus &c. Sed, quod promotus ad aliquem gradum ab Episcopo proprio, non possit ab alio Episcopo ratione cuiuscumque Beneficij advlteriorem gradum promoveri; nisi priùs testimoniales litteras ab Episcopo, tàm originis, quàm domicilij concedi sibi obtinuerit. Quare sensus planus huius clausulæ meo videri est, quod ordinandus testimoniales petat, & Episcopus, si ita oportère iudicaverit, seú nihil in contrarium habeat, eas, facta priùs informatione sibi magis bene visa (vt pro ordinandis fieri solet) per se, vel per Vicarium Generalem, concedat, attestando, quod sibi notum fuerit de natalibus, & quoad mores solum de tempore, quo in sua Diœcesi commoratus fuerit; in quo, vel positivé laudando, vel negativé non damnando se continebit, prout ex depositionibus constiterit; in hoc autem suam conscientiam non onerat; ad minús non maius deficiendi in eo discrimen subit, quã si auctoritas iudicialis super informatione in vi requisitoriæ facta interponenda esset.

346. Fateor autém in substantia idem esse, procedere vno, vel alio modo; cœterúm censeo præferendum, quem dixi, tum proptér dicta; tum quia requisitoriæ epistolæ regulariter dirigũtur ad Vicarios Generales, vtpote ab alijs Provisoribus missæ, & posset non rarò evenire, vt Vicarius Generalis inconsulto Episcopo adimpletionem daret requisitoriæ, ignorando plura, quę Episcopo nota erant extra iudicialitér circa mores ordinandi, cum ferè semper negotia ad Ordines spectantia penes Episcopum sint, & sic testimonium bonitatis iuxta informationem daretur ei, cui Episcopus Ordinationem interdixisset; tum etiam, quia quando mittitur requisitoria, est danda causa, si forté non possit adimpleri, nec expediat candidatum approbari; hæc autem multoties non est in iudicio probata, nec oportet propalari. Si autem ipse ordinandus testimoniales peteret, vel Episcopus non debèret causam exprimere, vel sufficeret ei verbalitér significare, vt á petitione desisteret.

347. Antequam ad alia divertamus, exurgit hìc dubium val-

valdé practicum initio executionis huius Bullæ, de quo consultus fuit quidam mihi amicissimus. Petrus oriundus ex Diœcesi Burgensi degit Matriti ferè ab incunabulis : vtendo autem iure originis primã tonsurã, seù etiam minores Ordines ab Archiepiscopo Burgensi, vel ab alio cũ eius dimissorijs, recepit: deinde Beneficium sufficiens ad victum in Toletana Diœcesi assequutus est, ad cuius titulum ad Subdiaconatus gradum promotus fuit, ante huius Bullæ expeditionem : ad vlteriores gradus ascendere cupiens, inquirit; an testimoniales litteras ab Archiepiscopo Burgensi petere debeat ? Videtur, quod non; quia domicilium, vel saltèm habitaiionem Matriti habuit á teneris annis, seù á tempore, antè quam rationis radius illuxisset ; vndè mores illius Burgis deprehendi non possunt, sed debent Matriti inquiri: est iam in Subdiaconatu constitutus, & assignatus Ecclesiæ sui Beneficij, nec potest eã deserere sine cõsensu Archiepiscopi Toletani ; & sic videtur, quod cessant in hoc casu rationes primi notabilis.

348. Nihilominús respondetur, teneri ; primó, quia à proprio Episcopo legitimé ad primam tonsuram, & minores Ordines promotus est : ergò nequit ab alio ad vlteriores Ordines ratione Beneficij, quod in Diœcesi Toletana possidet, promoveri, nisi priús testimoniales litteras à proprio Ordinario Burgensi concedi sibi obtinuerit. Nec valet dicere, quod mores huius Ordinandi nequeunt Burgis dignosci, quia id est per accidens; non autem observare formam à Sanctissimo nunc præscriptam : poterit etiam Archiepiscopus Burgensis testimonium possitivum dare de natalibus, & ætate; de moribus verò & vita, atq; censuris, negativũ, hoc est, quod non constat ipsi, &c. Addẽdo causalẽ, quia extra Diœcesim habitavit: reliquã informationẽ ad Ordinatorẽ, cui incumbit plena probatio, remittens.

349. Nec etiam valet dicere, quod iam est ordinatus Subdiaconus. Nam contra est : si Petrus, non esset ad Subdiaconatum promotus, deberet testimoniales litteras á proprio Ordinario afferre; ergò etiam licét sit iã Subdiaconus; patet antece-

dens

dens ex nuper dictis, & iterùm probo, quia licét hic habuerit domicilium Matriti, attamen habet originem Burgis, & adscriptus fuit Ecclesiæ, pro cuius necessitate, aut vtilitate fuit ordinatus: potuit etiam Beneficium quærere, & acquirere in fraudem sui Prælati, vt suam disciplinam, examen, & probationẽ effugeret: ergó adhuc cõcurrerent in illo aliqua motiva ex his, quæ notabili primò explicuimus. Ideò consultó fit mentio testimonialium Episcopi originis in duabus clausulis: in hac absolutè, sine expressione, àn à loco propriæ originis absuerit ordinandus, vel non, in ætate, qua potuerat aliquo canonico impedimento irretiri: in particulis autẽ 42. &45. cũdicta expressione, vt dubitari non posset, quod ille, qui à proprio Prælato originis Clericali tonsura, aut Ordinibus minoribus insigniretur, debet postea testimoniales litteras ab eodem petere, nec sine illis ad vlteriores Ordines ascendere, etsi in propria Diœcesi domicilium non habuerit, id est, licèt á loco propriæ originis discesserit in ea ætate, qua nullum potuerat impedimentum contraxisse.

350. Consequentia autem sic probatur: quia adhuc restant Ordines recipiendi, videlicét, Diaconatus, & Presbyteratus: nec Bulla ait ad ad *Subdiaconatum*, sed *ad vlteriores Ordines*: ergó præfatus Petrus in casu, de quo loquimur, obligatur in hac parte ad eius impletionem, & tenetur testimoniales petere, etsi sit Subdiaconus. Probatur hæc consequentia; quia non est facta impossibilis impletio legis per receptionem Subdiconatus. & adhuc subsistunt motiva Bullæ: ergó tenetur. &c.

351. Confirmatur, & explicatur hoc ampliús; quia secundum principia communia Theologiæ Moralis, qui non potest observare legem in toto, debet servare in parte, qua potest, si res præcepta est talis, quæ possit, & soleat dividi, & in qualibet parte subsistat finis legis: hac ratione, qui non potest recitare septem horas Canonicas deffectu Breviarij V.g. tenetur recitare partem, quam potest, horas minores, V.g. quia habes

Diurnale: qui in die ieiunij carnes comedit, tenetur in reliquo diei ſervare abſtinentiam à cibis vetitis, etſi ieiunare iam no poſſit: qui poſt emiſſum ſimplex caſtitatis votum Matrimonium iniit, intra bimeſtre nec poteſt debitum reddere, nec petere; poſt bimeſtre poteſt reddere, ſed non petere ſine diſpenſatione; qui non poteſt reſtituere 100. quæ debet, obligatur ad 50. quæ poteſt &c. Sed in præſenti caſu, licét Petrus nequeat legem in toto ſervare (quia iam recepit Subdiaconatum, nec ad præteritum datur regreſſus) poteſt adimplere in parte, hoc eſt, in reliquis Ordinibus nondùm receptis; ſiquidem materia circa quam huius præcepti non ſolum eſt diviſibilis, ſed eſt á iure diviſa, quín vllus poſſit duos Ordines Sacros eódem die recipere, Trident. ſeſſ. 23. cap. 13. & in qualibet ſubſiſtunt motiva legis, id eſt, quod Miniſtri indigni in Eccleſiam furtivé, & fraudulenter non introducantur: nec minor cura adhibenda eſt in examinandis vita, & moribus eorum, qui ad Diaconatum, & Preſbyteratum promovendi ſunt, quam in ordinandis Subdiaconis, ſed maior: ergò indiget teſtimonialibus ad præſcriptum huius Apoſtolicæ conſtitutionis.

352. Confirmatur ſecundò; quia ſi hic habèret impedimentum aliquod Canonicum (quod fortè conſtare poterat Archiepiſcopo Burgenſi, & non Toletano) deberet ſuſpendi ab Ordinatione Diaconi, quamvis factus eſſet Subdiaconus: ergò adhuc poſſunt teſtimoniales effectum habére.

353. Dices: Archiepiſcopus Toletanus certus eſt, nullum eſſe impedimentum, quod opponere poſſit Burgenſis, quia iſte certior fuit factus per epiſtolam de deſiderio Petri, vt ad Subdiaconatum ad titulum Beneficij promoveretur, nec reſtituit &c. Reſpondeo; eo non obſtanti indigére teſtimoniabus, quia id eſt per accidens; deindé teſtimoniales litteræ pleniorẽ faciunt fidem, quia ſupponitur exactiorem informationem faciendam, ad eas concedendas, quàm ad reſpondendum epiſtolæ miſſivæ. Et vt vnico verbo omnia complectar, eſt forma, quam SS. iubet in poſterùm obſervari, & ita obſervanda eſt, nec

via

via relaxationi interpretationibus aperienda est. Flavius Cherub Schol. 1. in Bull. 40. D. Clem. VIII. quæ incipit, *Roman. Pontif. decet.* sup.cit. inquirit. *Ex Bulla Pij* II. *de qua hìc in parraph.* 2. *requiritur nè dimissòria pro forma, vt non sufficiat Episcopo promoveẽti cognitam esse personam pro idonea? respond. dimissoria Ordinarij ita necessaria est, vt nulla quoad executionem, non quoad charactèrem, reddat promotionem absque ea factam de persona quantumcumque idonea, & cognita, quia forma dat esse rei, eiusque omissio actum vitiat, vt colligitur ex dictis sup. reg. de malè promotis n.* 11. *& sequent. q.* 3. Quin ratihabitio à pœna excuset. Hoc, quod de dimissorijs ait, testimonialibus adaptari potest.

354. Colligitur ex dictis primò; quod si Petrus domicilium in Diœcesi Burgensi habuisset, & non Toletana, minor esset difficultas in dicendo, teneri testimoniales ab Ordinario Burgensi petere. Colligitur secundò; quod si Petrus, postquam ordinatus esset Subdiaconus, aut Diaconus ratione Beneficij in Toletana Diœcesi, iterùm rediret ad residendum in Burgensi, si vellet ad Presbyteratum per Toletanum Antistitem promoveri, indigeret novis testimonialibus á Burgensi concessis; quia tempore illo intermedio potuit impedimento aliquo canonico irretiri, mores suos depravare &c; non verò si in Toletana Diœcesi permaneret, quia non esset, quod de novo testificari posset Ordinarius Burgensis. Colligitur tertiò, quemlibet, etsi notoriè nobilem, legitimum, probum, & de quo nulla detur suspicio fraudis, doli &c. debere à suo proprio Episcopo, tàm originis, quàm domicilij testimoniales litteras consequi, vt ab alio ratione Beneficij possit promoveri modo iam explicato.

PART. XXXX.

LICET VERO CLERICVS RATIONE CVIVSLIbet Beneficij in aliena Diœcesi obtenti subijci dicatur iurisdictioni illius Episcopi, in cuius Diœcesi Beneficium huiusmodi situm est, eam tamen de cætero hac in re inconcussè servari volumus regulam, vt nemo eiusmodi subiectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi Beneficium prædictum eius sit redditus, vt ad congruam vitæ sustentationem, sivè iuxta taxam Synodalem, sivè, ea defficiente, iuxta morẽ Regionis pro promovendis ad Sacros Ordines, deractis oneribus, per se sufficiat, illudqne ab ordinando pacificè possideatur, sublata quacumque facultate supplendi, quod deficeret fructibus eiusdem Beneficij, cum adiectione Patrimonij, etiam pinguis, quod ipse ordinandus in eàdem, seù alia quàvis Diœcesi obtineret; ac Episcopus sic ordinans, tàm de prædictis testimonialibus litteris, quàm de redditu Beneficij huiusmodi expressam in consueta collatorum Ordinum attestatione mentionem facere debebit.

355. In cap. *Cum nullus* citat. dicitur absolutè, & sine vlla limitatione, quod ille, qui possidet Beneficium Ecclesiasticum in aliqua Diœcesi, sit subditus Episcopi illius, sub cuius iurisdictione situm est Beneficium, & sic potest ab illo, vt proprio Prælato, vel ab alio cum eiusdem dimissorijs Ordines recipere. Hinc oritur dubium inter Doctores, vtrum sufficiat ad huiusmodi effectum quodlibet Beneficium, etsi tenue? Barbos. cum alijs pluribus Auctoribus respondet affirmativè. Fundamentum huius opinionis est, quia textus citatus non distinguit inter Beneficium pingue, & tenuè, nec designat valorem,

aut

aut ſummam reddituum, quam habere debeat ; & regula eſt, quod vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Negativæ opinioni adhærẽt Proſper. Auguſt. Vgolin. Piaſec. Squillant. & Riccius cit. ab eod. Barboſſ. & Diana vb. ſup. reſolut. 49. fundamentũ eſt; quia Tridentin. ſeſſ. 21. de reform. cap. 2. requirit, quod Beneficium, ad cuius titulum in Subdiaconatu aliquis conſtituendus eſt, ſit ſufficiens ad congruam ſuſtentationem, & ita, quamvis in d. cap. *Cum nullus* nulla fiat mentio valoris Beneficij, ſtando iuri Tridentini, explicandum eſt de eo, quod ſufficiat ad victum ordinandi.

356. Marchin. vb. ſup. par. 5. cap. 8. num. 14 cum alijs, quos citat, negat de tenuiſſimo V.g. de illo, cuius redditus attingerent ad ſũmã quatuor nummorum aureorum tantùm, vel ad ſummùm ſeptèm, quod non diſplicet Barboſſæ ratione præſumptæ fraudis; affirmat verò de tenui ob rationem ſupra poſitam, præcipuè ſi addatur Patrimonium, ita vt conflatum ex vtroque ſufficeret ad ſuſtentationem : quam moderationem admittunt Hugolinus vb. ſup. Stephan. Quarant. verb. *Ordo*. fol. 350. relati à Marchin. qui hoc modo putat, opiniones conciliari, ſicut etiam Leander à SS. S. cum Paláo, & Diana, & eod. Marchino, tract. 6. de Ord. diſput. 8. quæſt. 14.

397. Circa iſtam tamen noto primó; quod ſi aliquid probat præallegatum principium; *vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus*, probat non ſolum de tenui, ſed de tenuiſſimo; quia hoc eſt ſimplicitér Beneficium Eccleſiaſticum, & qui illud poſſideat, privilegio fori, & Clericali exemptione gaudebit, iuxtà quod hi Authores cap. 6. Trident. ſeſſ. 23. de reform. intelligunt; ſi ergó hoc non obſtanti diſtingunt hi Authores inter Beneficiũ tenue, & tenuiſſimum; quare Authores pro 2. ſententia citati inter Beneficium tenue, & pingue, id eſt, inter ſufficiens, & inſufficiens ad victum diſtinguere non valebunt?

358. Noto ſecundó: fraudem, & dolum non minús præſumi poſſe in Beneficio tenui, quam in tenuiſſimo; ſiquidem

nec vnum, nec aliud est sufficiens ad victum, nec deservit ad aliud, quàm vt titulum præbeant in aliena Diœcesi, ratione cuius ab eius Prælato ordinari quis possit sine dimissorijs primi, & proprij Episcopi, qui tonsura initiavit; vel quod idem est, vt ab eius iurisdictione; & dependentia quoad Ordines eximatur; nam congruam aliundé comparare debebit. Si autem hoc non sit fraus in tenui, nec in tenuissimo.

359. Noto tertió; quod si ex hoc principio: *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debèmus*, vellent Authores secundæ sententiæ probare, quodlibet Beneficium, etsi tenue, obligationem Diuiuum Officium recitandi inducere, argumentum fortè parùm vrgerét AA., & plures adinvenirent solutiones ad respondendum. Noto quartó; quod si supplendo, addito patrimonio, Beneficio tenui, quod ei deficit, vt sit sufficiens ad congruam sustentationem, potest admitti prima opinio, & ita fit satis fundamento secundæ opinionis ex Tridentino desúpto; non videtur adesse ratio, cur hoc non admittatur in tenuissimo; nam si huius redditus sunt in minori quantitate, adaucto patrimonio æquaretur totum. Sicut enim triginta scuta patrimonij addita viginti Beneficij tenuis constituunt summam quinquaginta: ita quadraginta, & sex addita quatuor Beneficij tenuissimi eãdem summam conflarent.

360. Noto quintó, seú inquiro: vel patrimonium est in eádem Diœcesi Beneficij, vel in Diœcesi originis, aut domicilij ordinandi? si dicatur primùm; patrimonium admitti non potest, quia domicilium inibi non habet ordinandus, & consequentèr per eius promotionem necessitati, aut vtilitati suæ Ecclesiæ Prælatus non consuleret; quo tantùm casu Tridentinum permittit, quemquam cum patrimonio Ordinari. Si secundum: cognitio, & examen patrimonij, & circunstantiarum, quæ concurrere debent, pertinent ad Prælatum, in cuius Diœcesi est patrimonitū, & sic ab eo exquiri debent consensus, & dimissoriæ, & tunc non vt subditus ratione Beneficij, sed ratione domicilij assumeretur.

361. Qua-

361. Quapropter idem Marchin.de Sacram.Ordin.trac. 2. part. 6. cap. 6.difficult. 2. inquirit: an, vbi Beneficium sit tenue, & extra patriam, cui ad congruam sustentationem iungatur patrimonium; ad quem tunc spectabit Ordinatio? nùm ad Episcopum Beneficij, vel ad Episcopum patrimonij? respondet: *pertinère ad quemlibet, sed de alterius licentia & præsertim non posse istum ordinari ab Episcopo Beneficij absque dimissorijs Episcopi patriæ, quòd præsumeretur fuisse ad declinandam iurisdictionem Episcopi patriæ. Hæc autem fraudis suspicio tunc sanè meritò ingravesceret, si Beneficium, ad cuius titulum ordinandus promoveretur.de proximo collatum illi fuisset, vel si post Ordinationem reverteretur ad habitandum in propria patria. Atque sic docent Stephan. Quarantæ verb. Ordo. vers. 2. extende Iulius Cæsar Mad.Pap. de Sacr. Ordin. cap. 5. n. 28. & 29.*

362. Vdié igitur, quot limitationes primæ sententiæ adjecit hic Author, vt eam amplecteretur; tandèm asserendo, quod non sufficit Beneficium tenue, vt affirmat secunda sententia, & fraudes aperiendo, quæ ex praxi primæ opinionis sequi poterãt, dimissorijs ab Episcopo originis, & domicilij non requisitis, vt verè sequutæ fuerunt, quamplurimis in Ecclesiæ Sanctuarium ingressis Ministris, qui fœdis suis moribus Templum Sanctum Domini polluerunt: qui quidem Ostium in propria Diœcesi clausum invenientes, fenestras, & foramina in alienâ quæsierunt; nec defuit Beneficium, seú Capellania aliqua tenuis, & quæ multotiès solum nomen talis haberet, vt hoc titulo, seú potiús prætextu in fraudem, & contemptum legum, ac animarum suarum perniciem cum maximo Fidelium scandalo, ad Ordines assumerentur.

363. Hæc igitùr expendens SS. nec opportunum reputans, vt res adeò nociva, & quæ forti, ac efficaci superiori medicina indigebat, hominum opinioni subiacéret, per hoc suum Apostolicum Decretum statuit, ac declarat; *Quod licèt Clericus ratione cuiusvis Beneficij in aliena Diœcesi obtenti*

tenui subijci dicatur iurisdictioni illius Episcopi, in cuius Diœcesi Beneficium huiusmodi situm est, eam tamen decœtero hac in re inconcussé servari vult regulam, vt nemo eiusmodi subiectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi Beneficiũ prædictum eius sit reddit us, vt ad congruam vitæ sustentationem, sivè iuxta taxam Synodalem, sivè, ea deficiente, iuxta morẽ regionis propromovẽdis ad Sacros Ordines, detractis oneribus, per se sufficiat, illudque ab Ordinando pacificè possideatur, sublata quacumq; facultate supplendi, quod deficeret fructibus eiusdem Beneficij, cum adiectione patrimonij, etiam pinguis, quod ipse Ordinandus in eàdem, seù quàvis alia Diœcesi obtinèret; & quod Episcopus sic ordinans tàm de prædictis testimonialibus literis, quàm de reddit u Beneficij huiusmodi expressam in consueta collatorum Ordinũ attestatione mentionem facere debeat.

364. Circà hanc regulam deinceps inconcussè servandam adverto primó; S. B. supponere, quod Clericus ratione cuiusvis Beneficij, id est, quamvis tenuissimi, subijcitur iurisdictioni illius Episcopi in cuius Diœcesi situm est Beneficium, & potest eb eo visitari, & corrigi, & ante eum reconveniri, seũ ad forum eius trahi, dum in eius Diœcesi, seù districtu habitaverit. Ratio est; quia per quodlibet Beneficium, etsi tenuissimum, eximitur à foro sæculari tàm in civilibus, quám in criminalibus ex Trident. sess. 23. de reformat. cap. 6. & ita Barbos. de Iur. Pontif. lib. 1. cap. 33. num. 17. refert declarat. Sacr. Cong. Concil. quod quidam habens Beneficium duorum scutorum redditus annualis privilegio Clericali gauderet: ergó debet subijci foro Ecclesiastico; non enim est medium: & quoad hoc nihil innovat SS. in hoc Decreto, vt claré exprimit per illa verba: *Quoad effectum suscipiendi Ordines*; ex quibus facilé colligitur solùm requiri ex hac nova lege, quod Beneficium sit sufficiens ad victum, ad præfatum finem, non ad alios.

365. Adverto secundò, quòd licét Decretum S. Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. solúm exigit, Beneficium congruæ sufficien-

ficientis pro Sacro Ordine innitiandis, cœterúm huius Bullæ in hac particula omnes Ordines, tàm maiores, quàm minores comprehendit. Itaque qui prima tonsura V.g. insignitus est à proprio Episcopo originis, seù domicilij, vt in alia Diœcesi ratione, ac titulo Beneficij in ea obtenti, ad Ordines seù maiores, seú minores promoveri possit, necesse est, vt Beneficij redditus per se, & independentér ab obmni alio sufficiant ad victum ordinandi, talitér, quòd ad titulum eius posset Ordine Sacro initiari, servato Tridentini Decreto d. sess. 21. cap. 2. & sic, quãvis in Diœcesi Granatensi Beneficiũ quis pingue possideret, nõ poterit in Accitana ratione tenuis Capellaniæ, seù Beneficij, quod ibidẽ paritér obtineret, nec ad primos minores Ordines, nec ad maiores vltimos gradus ascendere; sed indiget, quod in dicta Diœcesi Accitana tot redditus Beneficiales possideat quot pro oriundo, seù domiciliario eiusdem Diœcesis requiruntur, vt ad Subdiaconatum assumatur. Ratio huius intelligentiæ, & explicationis patet, quia nequit legitimé ab Ordinario Accitano ad Ordines sivé maiores, sivé minores promoveri, qui non fuerit subditus Episcopi Accitani ad effectum suscipiendi Ordines: sed nullus fit subditus Episcopi Accitani ad effectum suscipiendi Ordines, qui in eádem Diœcesi, seù districto termino, & iurisdictione Beneficium per se sufficiens ad victum iuxtà taxã Synodalem, seù morem regionis pro promovendis ad Sacros Ordines, non possideat: ergó nequit, quis in dicta Diœcesi (idem de omnibus alijs) nec ad maiores, nec ad minores Ordines promoveri, nisi in eàdem Beneficium congruæ sufficientis iuxta taxam Synodalem pro alijs eiusdem Diœcesis ad Subdiaconatum promovendis possideat.

366. Adverto tertió, rationem, seù computum redditũ Benefficij ad effectum videndi, àn sint sufficientes ad congruam sustentationem faciendum esse *detractis oneribus*, quæ habet Beneficium V.g. subsidium, & quarta decima in Hispania ex Indulto Apostolico Regi nostro Catholico concesso á Beneficiatis solvenda: contributio Fabricæ Ecclesiæ pro ornamen-

namentis, & alijs neceſſarijs ad Sacrificium Miſſæ, quæ Capellano ſubminiſtrat, facienda: cenſus, ſivé tributa ſuper poſſeſionibus Beneficij, ſeù Capellaniæ impoſita, ſeú aggregata pro aliquibus feſtivitatibus, quæ Fundator ex earumdem redditibus dotavit: expenſæ pro reparandis poſſeſionibus: penſiones aliæ ſuper Beneficijs per Bullas Apoſtolicas conceſſæ, & alia ſimilia Igitùr ſi Beneficij, ſeù Capellaniæ annuales redditus attingunt ſummam centum ducatorum, & penſiones triginta, ſolùm computanda ſunt ſeptuaginta in congruam, & triginta reliqua non magis eſtimanda, quám ſi non eſſent. Nota tamén, quod licèt obligationes Miſſarum Beneficijs, ſeù Capellanijs annexæ vocentur quoque onera; cœterùm cum ſtipendium earum percipiatur, ſeú percipi poſſit ab eodem Beneficiato, ſeù Capellano cedit in congruam ſuſtentationem ipſius, & ſic non extrahendum á ſupputatione. Excipe ſi numerus Miſſarum eſſet exceſſivus, nec poſſent omnes per Capellanum intra annum celebrari; tunc enim extrahendum eſſet ſtipendium, quod alijs ſolvere ipſe debéret. Attamen ex alia parte creſceret tunc congrua, qua maior eſſet portio, quæ *ſuperavit* vocatur.

367. Adverto quartó, taxam Synodalem, vel, ea deficiente, conſuetudinem regionis, iuxta quam fieri debebit computum congruæ, eſſe taxam Diœceſis, vbi eſt Beneficium, vel Capellania, vel conſuetudinem regionis, ſeù provinciæ, ad quam ſpectat ea Diœceſis; non verò Diœceſis originis, ſeù domicilij Beneficiati, & ſic quamvis ordinandus ſit oriundus ex hac Diœceſi Hiſpalenſi, vbi requiruntur centum ducata monetæ æreę reddituum annualium, poterit in alia vbi ſolum octoginta exigantur, ſi ibi Beneficium ſit, cuius redditus eam ſummam attingant, ad titulum illius promoveri. Hoc colligitur ex contextu. Dico tamén, non expedire iure hoc vti cum illis, qui reſidentiam non figunt in eadem Diœceſi Beneficij, ſi in ea, vbi domicilium habent, maior quantitas requiritur ad decẽtem, & congruam ſuſtentationem: ne expoſiti maneant ad ſe im-

implicandum sæcularibus negotijs, vt tẽporalibus negotiationibus acquirant, quod de redditibus non sufficit. Periculum hoc non imminet in viris litteratis, & graduum honoribus insignitis, licet nec hi ad Ordines admittendi sunt, quin in ipsis concurrant omnia, quæ á Tridentino, & constitutionibus Apostolicis, præcipué ab hac præsenti, requiruntur.

368. Præterea nota, quod licét Episcopus possit dispensare in legibus Synodalibus, á se, vel à suis antecessoribus factis; cœterúm in casu præsenti non posset dispensare in lege Synodali taxativa congruæ pro ordinandis, quæ est lex scripta, nec in non scripta, scilicét, consuetudine regionis. Ratio est: non solúm, quia esset in fraudem huius legis, sed etiam quia Summus Pontifex iubet, computũ fieri iuxtataxã Synodalẽ, vel consuetudinem; & ita virtualitèr, & implicité adimit Episcopo facultatem dispensandi, seù potiùs arbitrandi, aut faciendi supputationem suo modo, licét pro illa vice tantúm. Nec alitér potest servari regula à SS. præscripta; quod sic probo. Supponamus taxam esse octoginta ducatorum; dicatque Ordinarius: *Dispenso, vt cum sexaginta promoveri possit.* Inquiro: essent nè hæc sexaginta ducata, adhuc post dispensationẽ plùsquám sexaginta? nevtiquàm: ergò qui ad Ordines provehereretur ratione Beneficij valoris sexaginta ducatorum, promovereretur ad titulum Beneficij, quod non erat sufficiens ad congruam iuxta taxam, vel consuetudinem, sed solúm secundum dispensationem Episcopi: ergo non servaretur regula híc præscipta.

369. Argumentum in his terminis proposui, quin recurrerem ad hoc, quod istæ taxæ Synodales sunt determinationes prudentiales reddituum, qui sufficiunt in ea Diœcesi ad honestam sustentationem ordinandi, ad præscriptum Tridentini sess. 21. cap. 2. quia cum Concilium non determinet summam, intellectum est à DD. Concilij interpretibus, hoc prudenti Prælatorum arbitrio relinqui, qui quidem attendentes, non ad qualitatem, seù nobilitatem huius, vel illius ordinandi, sed ad id, quod generalitèr visũ est necessarium ad congruam sustenta-

tionem Ecclesiastici pro more regionis, cum leges non consi-derent id, quod per accidens, sed quod pet se accidit, varié designarunt quantitatem congruæ; non enim omnes Provinciæ æqua es sunt in penuria, vel abundantia; nec quod sufficeret Gallecíæ, sufficit in Regno Hispalensi. Cœterùm maiori ex parte potest sine temeritate asseri, quod designatio facta deficit magis, quam excedit; & sic non datur locus novo arbitrio, nec prudenter potest iudicari, aliquid adhuc posse licitè tolli de quantitate assignata. Utinám crescerent quantitates per novam taxam, & ita esset minor Clericorum numerus, sicut etiam negotiantiũ, & vagorum &c. Siquidẽ in aliquibus Diœc. est adeò exigua designata portio, vt supperant plures tituli; deficiant verò congruæ; ex quo fit, vt plures, quám sustinére possint Ecclesiæ, contra Sacros Canones, & leges ad Ordines admittantur, qui statim eas deserunt, & ad alias Provincias divertunt, vbi vivere possint, etiam servi laicorum facti.

370. Potest híc dubitari: àn posset admitti ad Ordines, qui habéret Beneficium, cuius valor taxam non quidem æquaret, in parvo tamén deficeret, quin nec Episcopus, nec ordinandus contravenirent saltem gravitèr, decreto huius Bullæ in præsenti clausula? In hac quæstione plures Doctores sentiunt, dari parvitatem materiæ in congrua, sicut in alijs materijs huius generis; nõ enim consistit in indivisibili portio necessaria ad honestam, & decentem sustentationem: & ita sentiunt Navar. de temp. Ordin. conf. 17. Sanchez in opuscul. moral. tom. 2. lib. 1. dub. 75. n. 8. Diana tom. 2. Coord. tract. 5. resol. 108. & 109. Barboss. de offic. & potestat. Episcop. part. 2. allegat. 19. n. 13. Marchin. vb sup. tract. 2. part. 6. cap. 7. diff. 2. difficultas autem esse potest in designanda tali parvitate. Circà quod hæc dicit Sanchez cit.: *Nota, quod si modicum deficit ad honestam sustentationem, parum facit, quia de modico non est curandum.* cap. res vera de consecrat. distinct. 2. leg. scio ff. de in integ. restit.; *secus, si sit notabilis, qualis erunt quinque respectu viginti quinque.* Diana ex eisdem, & alijs textibus resolvit esse

esse parvitatem materiæ, vnam vnciam respectu duodecim, quę erat taxa communis pro tunc in Sicilia. Marchin. quoque reputat parvitatem materiæ deffectum duorum, vel trium respectu triginta, & ita poterit philosophari in maiori quantitate.

371. Hæc dixi, non vt in praxim deducantur, cum standum sit taxæ Synodali, sicut fit in rebus taxatis à Republica sęculari; sed, vt sciatur quoad vsque extenduntur Auctores; audivi enim á fidedignis, varias esse fraudes, & dolos in probandis, seù potiùs confingendis congruis; aliquosque falsis vti instrumentis, quibus probare niruntur, & multotiès probant, ampliores esse redditus Beneficij, seú Capellaniæ, quàm re verá sint, fortè confisi in eo, quod dummodó titulum verum habeant, parùm refert maior, vel minor quantitas reddituum; nec deficiunt consiliantes probabilistæ: án verè, vel falsè, seù potiùs benè, vel malè? non est meum iudicare; Deum iudicem, & etiam remuneratorem, vel vltorem habebunt. Non desinam tamen dicere, quod non defuit quidam ex his, qui consultus in quodam particulari casu circá subiectam materiam respondit: quindecim respectu quinquaginta parvitatem esse materiæ: quod vel solum auditum aures offendit.: nec videtur fore iudicium prudens, quod tale responsum probet; siquidem nec Caramuel tantam latitudinem habuit, cũ solũ dixisset, esse parvitatem materiæ, quod foret minùs octava parte, designatis terminis magnitudinis, & parvitatis: quem modum discurrendi impugnat, & benè P. Cardenas in Cryst. Theolog. tract. 3. dis. 31. quapropter rectissimè faciunt Prælati iubendo, exactissimè perscrutari instrumenta ad hoc pertinentia, nec admittendo ad Sacros Ordines, quem non plenè constat, integram habère congruam, quin in aliquo, etsi minimo dispensent; non quia de minimis curandum, sed ob præsumptionem doli, & fraudis, vel ad minùs, quod valores possessionum vltra iustũ æstimantur, quia nulli putant testes fieri præiudicium, cum tamen maximum ipsi ordinando, & Ecclesiæ decori irrogetur.

372. Ex hac generali doctrina ſuper obſervantia decreti Tridentini ſeſſ. 21. cap. 2. colligi poteſt præfati dubij deciſio; & ſuppoſito, quod detur parvitas materiæ, ſequitur etiam quod non incurreret pœnas huius Bullæ, qui ad titulum Beneficij, cuius redditus in pauco á quantitate congruæ taxata deficerent, ad Ordines, ſivé maiores, ſivé minores promoveretur; dum enim culpa gravis non adeſt, nec pœna gravis contrahitur.

373. Debeo tamen notare primó pro hoc, & alijs caſibus num. anteced. quod ſi Prælatus habéret notitiam parvi defectus congruæ ad taxam non pertingentis, & cum hac ſcientia admitteret ordinandum, iſte non peccaret, ad minús gravitèr; cum parum pro nihilo reputetur; attamen ſi cum ſcripturis, & teſtimonijs falſis iuridicè probaret ante Prælatum, vel eius Miniſtros, & Commiſſarios, quod redditus Beneficij, ſeù Capellaniæ æquant taxam Synodalem octoginta ducatorum v.g. graviſſimé peccabit ordinandus, quamvis deficerent ſolum duo ducata, vel minùs: primò ſi induxit teſtes, aut Notarium, vt falſum teſtimonium dicerent, ac peierarent: vel ad minús cum ſufficienti notitia, & advertentia permiſit, vt ijdem ex ſuo motivo, vel á conſanguineis ſolicitati id facerent, cum obſtare poſſet. Secundò, ſi ſciens, aliquod ex teſtimonijs ſub iuramento præſtititis eſſe falſum, etſi eo inſcio, multoque minùs inducente, datum, eo vtitur ad verificandum apud Secretarium Epiſcopi v.g. quantitatem reddituum ſummam taxatam æquare; id namque idem eſt in re, ac ſi ipſe tunc falſó iuraret. Tunc autem, etſi ob defectum veritatis in iuramento, ſeù incooperatione, graviſſimo ſacrilegio ſubiaceat; non tamen ſuſpenſionis pœnam incurret; ſed in eam, quam Prælatus certior factus de qualitate falſitatis infligere velit iuxta menſuram delicti.

374. Secundó noto; quod ſi deffectus congruæ ſit gravis, ſeù in gravi quantitate, peccabit mortalitèr ordinandus, licét non interveniat inſtrumentum, aut teſtimonium aliquod falſú, & con-

& contrahet huius Bullæ pœnas, quamvis primis tantùm gradibus insigniretur; & si post Ordinationem primam vellet dolũ, & fraudem continuare, recipiendo vltimos gradus minores, iterùm peccaret, & ijsdem pœnis subiacèret, & sic de reliquis actibus. Ratio est: quia hæc lex est negativa, & obligat non solum prima vice, qua introducitur in aliena Diœcesi, vt ratione Beneficij ibidem possessi Ordines recipiat à Prælato non suo ratione originis, aut domicilij; sed reliquis omnibus vsque ad receptionem Præsbyteratus; nec semèl legem fregisse licentiã dat, vt iterũm frangatur: nec vnum Ordinem recepisse ab Episcopo Beneficij facit hunc superiorem legitimum, & ordinatum subditum eius, vt vlteriores licitè ab eo accipere possit, si Beneficium non habet qualitates in hac clausula à SS. requisitas: nec semél pœnas incurrisse impedit, seù excusat, ne iterùm conflantur, si iterùm legis præcepta transgrediantur.

375. Obitèr noto tertió: quòd, qui Subdiaconatum cum congrua in toto, vel in parte gravi cofícta recipit, etiam à Prælato proprio originis, aut domicilij; ante quam ad Diaconatum progrediatur, tenetur titulum cum veris redditibus ad victum honestum sufficientibus acquirere. Ita Bonacina de Sacram. disp. 8. punct. 5. num. 22. & alij communitèr; quia Conc. Trident. verba generalitèr prohibent promotionem ad Sacros Ordines sine titulo. Vndè si cum eàdem fictione prosequatur, peccatum quoque protrahet, sicut dictum est notabili secundo antecedenti de subditis ratione Beneficij; quamvis quoad suspensionis pœnã alitèr discurrendũ: nã adest opinio graviũ virorum abilla excusans. Videatur Marchin. loc. proximé citat. diff. 6. & 7. Barbos. vb. sup. allegat. 20. à num. 24. Hoc est quoad forũ interius; quoad exterius enim Prælati norunt, quomodo fraudes adeó nocivę puniẽdę sunt, dũ cõperiuntur Si autẽ bené perspicitur, numquam impune manet hoc delictum, & ex proprio peccato pœnam non levem patiuntur isti veré infipientes, & stulti: siquidem reliquo vitæ tempore magnam penuriam experiuntur, nec decentèr, & honestè vivere valent, & in ipsis tandem

tandèm laboribus, disciplinam, & cognitionem erroris, & damni gravis, quod sibi ipsi intulerunt, inveniunt. Vtinám in exemplum aliorum cedat, ne eàdem fraude decipiantur.

376. Ad explicationem præsentis clausulæ rediens adverto, quod in aliquibus Diœcesibus (prout colligere licet ex Epistola nostri Regis Catholici posita ad litteram in Opus. Sacr. Vigil. Pastor cap. 8.) admitti videtur ad Ordines quoscumq; Beneficia Ecclesiastica possidẽtes, quin previé requiratur, & examinetur, án prædicta Beneficia habeant redditus ad congruam sufficientes; cum tamen pleraque eorum in aliquibus Parochialibus antiquis semidirutis, vel factis Ecclesijs ruralibus fundata vel solùm titulum conservant, vel adeò diminuti sunt redditus, vt tantùm aliqua exigua decimarum portio remanserit: Idem quoque evenit in quibusdam Capellanijs, quæ in prima sui erectione cum amplis redditibus, & possessionibus instituta sunt; lapsu tamen temporis omnia consumentis, & possessiones in deteriùs abierunt, & census imminuti fuère, & aliquarum redditus in totum perierunt. Tamen, quia ad titulum istarum, & illorum alij possessores ad Ordines promoti fuére, idẽ protrahitur, etsi cessaverint redditus. Quod quidem, etsi malè fiat in subditis originis, aut domicilij, cum sit contra dispositionem Tridentini, sess. 21. cap. 2. cit. peiùs tamen esset, si ad extraneos extenderetur; siquidem præterquam quod hæc materia est odiosa Prælatis proprijs, Sanctissimus solum permitit illos ordinari ab Episcopo ratione Beneficij, quod sit sufficiens ad victum iuxta taxam Synodalem &c. Et si velis dicere, quod eo ipso permittit ordinari extraneos cum eodem titulo, ac congrua, qua proprius subditus originis ad Subdiaconatum promoveretur; dicam quoque, id verum esse, dummodò cum proprijs subditis servetur adamussim præscriptum à Tridentino d. sess. 21. cap. 2. Quare cum omnibus diligens cura adhibenda est in examinandis, non tantùm titulis, quantúm redditibus: maximè verò in casu, de quo loquimur.

377. Advertò quintó, Sanctissimũ solũ requirere quod Beneficium

cium sit sufficiens ad congruam sustentationem, quod tamen pacificè possideatur ab ordinando; ex quo infertur decisio duarũ quæstionum. Prima est, quod non sufficit sola collatio, aut titulus Beneficij, sed debet iam esse capta possessio quietè, & pacificé, vt etiam iubetur à Trident. d. sess. 21. cap. 2. Quis autẽ dicatur pacificus possessor, & quodnam sit Beneficium litigiosum docet Barbos. cum alijs de potest. Episc. num. 2. alleg. 19. à num. 15.

378. Secunda est, quod quandocumque est in pacifica possessione Beneficij, cuius reditus sufficiant ad victum iuxta taxã Synodalem, aut consuetudinem regionis, poterit ab Episcopo Beneficij ad Ordines promoveri, etiam statim post sumptam possessionem, imó etiam si Beneficium datum esset ea intentione, vt provisus subditus eius fieret quoad effectum suscipiendi Ordines. Hæc conlcusio maiorem habet difficultatem. Censent enim aliqui, quod hoc esset *in fraudem legis*, seù ad hoc, vt Clericus eximeretur à iurisdictione primi Episcopi, & cũ *fraus, & dolus nemini patrocinari debeant*, consequens sit, hoc esse illicitum; & ita tenent Franc. d. cap. *Cum Nullus* Gloss. in cap. *Eos, qui.* verb. *Figmento.* Quaranta verb Ord. Riccius resol. 262. Bar. d. alleg. 4. n. 58. relati à Marchin. vb. sup. tract. 1. part. 5. cap. n. 9. Machado tom. 2. lib. 4. p. 1. tract. 3. docum. 4. n. 4. Cum igitùr Sanctissimus in expeditione huius Bullæ abusibus, & fraudibus, quæ in Ordinum receptione intercedere possunt, obviare intendat, non videtur decissio iuxta mentem Sanctissimi.

379. Nihilòminùs præfatæ resolutioni adhæreo cũ Hugolino de potest. Episc. cap. 29. §. 3. quẽ sequitur etiam Leander. vb. sup. quæst. 19. Ratio est, quia licet argumenta puré negativa regulariter non concludant, cœterùm in his decretis doctrinalibus, seú declarativis rerum, quæ in alijs bubia sunt iuribus, maximam vim habet hæc consideratio, scilicèt, quod declarans Sanctissimus qualitates Beneficij necessarias, vt subiectionem ad Ordines præstet possidenti, nullum tempus designavit, quod

mediare deberet inter initium possessionis, & ordinationem, tã tum requirens, quod pacificè possideatur, & quod sit sufficiens ad victum iuxta taxam &c. admodum, quo, quia Tridentinum doctrinalitér agens de materia necessaria confessionis meminit circunstantiarum, quæ speciem peccati mutant, non autẽ aggravantium intra eãdem speciem, probabilissimè infertur, quod nõ adest obligatio istas confitendi, sed tantũm illas; quod potiorem locum habet in nostro casu; nam est principium certum, quod quilibet Episcopus potest legitimé ad Ordines promovere quoscumque subditos suos, sive ratione originis, sive domicilij, sive Beneficij; sed secundũm clausulam nostræ Bullæ, qui Beneficium ad victum sufficiens iuxta taxam Synodalem pacificè possidet, fit subditus Episcopi, in cuius Diœcesi est Beneficium ad effectum suscipiendi Ordines: ergò poterit tam quam à proprio Prælato promoveri ab Episcopo Beneficij, etiam immediaté post possessionem, & licét Episcopus ea intentione conferret. Confirmatur hoc: quia in part. 46. vbi de familiaribus agitur, declarat SS. tempus intra quod debet Episcopus Beneficium conferre Familiari suo Triennali, quem ad Ordines ratione commensalitatis promoveat: ergò si mens Sanctissimi esset decernere tempus possessionis Ordinationem antecedens, etiam in hac expressisset. Quod comprobari etiam posset ex Reg. Iur. 57. quam insinuasse sufficiat.

380. Ad rationem contrariam respondetur, quod non est in fraudem legis acquirere requisita ab ipsa lege præscripta; sed potiùs id est clarum desiderium eamdem legem adimplendi. Sicut non est in fraudem legis, quod operarius exeat è territorio, vbi aliquod festum eo die colitur, & ad aliud se transferat, in quo non colitur, vt inibi sine violatione præcepti laborare possit. Et licét in acquirendo Beneficio in aliena Diœcesi esset fortè aliqua indirecta, seù sinistra intentio se eximendi à iurisdictione, vel dependentia primi Episcopi, qui ad Tonsurã promovit; sufficienter provisum est de remedio, dum voti cõpos fieri nequit, quin testimoniales litteras à proprio Episco-

po priùs concedi ſibi obtinuerit ; qui quidem ſivè ſit originis, ſivè domicilij, ante quam concedat' examinare poterit., núm ſit ſuſpicio aliqua fraudis, & doli, & videre, àn iuſtam habeat rationem negandi. Vlteriús, ſi poſt Ordinationem ad propriam originis, ſeù domicilij, Diœceſim redeat, poterit examinari non ſolum in ſcientia, ſed de adimpletione horum Decretorum in Ordinum receptione; de quo infrà part. 47. Et ideò fortaſſe Sanctiſſimus aliud requiſitum huic clauſulæ non adiecit. Reliquum, quod dicebatur de bona, vel ſiniſtra intentione, eſt occultum, de quo non iudicat Eccleſia. & regularitèr finis legis non cadit ſub lege ; & ita ſicut, qui eleemoſynam dat indigenti, etiamſi mala intentione faciat, præceptum adimplet, cum faciat, quod ei lex iubet, ſcilicét, ſubvenire, ſic etiam, qui Beneficium poſſidet in aliqua Diœceſi, qualicates hìc expreſſas habens, tenet quidquid lex requirit, vt fiat ſubditus, ad effectum ſuſcipiendi Ordines, illius Epiſcopi, in cuius Diœceſi eſt Beneficium, licet ſiniſtra intentione illud conſequatur, & ita violare eam non poterit, ſi Ordines ab eo recipiat.

381. Adverto ſextò ; Sanctiſſimum prohibére expreſſe, quod poſſit ſuppleri cum patrimonio, quod Beneficio deficiat de redditibus, vt ſit ſufficiens ad congruam, non ſolum, quia, vt inquit Epiſcopus Vrgell. in ſuo Opuſc. Sacr. cap. 10. experientia docuit, vt in plurimùm, eſſe falſa, & commentitia, ſéd etiam licet vera ſint, & pinguia, & verè donata à conſanguineis, & veré translatum dominium ad ordinandos, & nullum interveniat pactum retro donandi &c. Et hoc ſivè ſit patrimonium in eàdem Diœceſi, vbi eſt Beneficium, ſivé in alia ; vt ita ſit maior difficultas, quod ſubditi originis, aut domicilij Prælatos varient, & ad alios divertant pro receptione Ordinum, quod fuit occaſſio tot fraudum, & abuſuum. Nomine Beneficij intelligitur ſimplex aut non ſimplex reſidentiam requirens, vel non: præſtimonium, & Capellania collativa perpetua, erecta, & inſtituta authoritate Ordinarij ; hæc enim ſubijciunt foro Eccleſiaſtico, & eximunt á ſæculari. Nomine patrimonij

intelliguntur qualeſcumque redditus, ſeú proventus, quos habeat Ordinandus, quibuſque honeſte vivere queat, etiam ſi ſint penſiones ſuper Beneficijs Eccleſiaſticis, cum Bullis Apoſtolicis obtentæ; quia nec bona patrimonialia, nec penſiones faciunt aliquem ſubditum Epiſcopi. Vide Garciam de Benefi. p. 2. cap. 4. Filliuc. tom. 3. tract. 41. n, 5. Leand. Barboſſ. & Marchin. vb. ſup.

382. Duo autem hìc notare oportet: primùm eſt, quod licét Sanctiſſimus maximoperé commendet Epiſcopis obſervãtiam diſciplinæ illius ſalutaris à Tridentino præſcriptæ d. ſeſſ. 21. cap. 2. de non ordinandis ad titulum patrimonij, aut penſionis, niſi quos Epiſcopus iudicauerit pro neceſſitate, aut vtilitate ſuæ Eccleſiæ aſſumendos, vt vidimus ſup. part. 22. ſuper quo conſuli etiam poteſt D. Olaguerius de Monſerrat. in ſuo Op. Sacr. cap. 15. §. 2. tamen non prohibet, quod permittit Tridentinum, & ita prohibitio huius præſentis particulæ ſolùm eſt circá ſubditos ratione Beneficij, non verò circá ſubditos ratione originis, ſive domicilij: & ſicut iſti poſſent á proprio Prælato ad titulum Patrimonij, vel penſionis pro neceſſitate, aut vtilitate ſuæ Eccleſiæ ad ordines aſſumi, multo meliùs ſi habeant aliquod Beneficium, aut Capellaniam, etſi non ſufficiat ad congruam, addito patrimonio ad ſupplendum deffectũ: & in hoc nihil meo videri innovat Sanctiſſimus.

383. Secundum eſt, quod nec etiam interdicit Sanctiſſimus, quod poſſit ſuppleri deffectus reddituum, quod haberet Beneficium, cum redditibus aliorum Beneficiorum, ſeù Capellaniarum, etſi tenuium; ſed tantùm prohibet ſuppleri addito patrimonio; exceptio autem firmat regulam in contrarium. Et ita, qui cum redditibus duorum, vel trium Beneficiorum, ſeú Capellaniarum habet integram congruam iuxta taxam, ſeù conſuetudinem, poterit non minùs ad Ordines aſſumi ad eorum titulum, ac ſi omnes redditus ex vno ſolúm Beneficio, ſeú Capellania provenirent. Hoc autem intelligitur, dummodò omnia Beneficia, ſeù Capellaniæ ſint intra eãdem Diœceſim; nam ſi in diverſis eſſent, à nullo ex earum Epiſcopis poſſet ordinari, etiamſi

etiamsi vnus consensum prebéret, vel licentiam, vt alter Ordinationem celebraret. Ratio est clara: quia neuter illorum est legitimus Prælatus Beneficij, quoad effectum conferendi Ordines, & sic nec potest ordinare, nec licentiam alij dare; nam hic actus est superioritatis, quam non habet, cum tamen debéret licentiam antecedere.

384. Dices: duo Beneficia constituunt congruam integram: ergó Episcopi duarum Diœcesum, in quibus sunt, poterunt pro vnico Prælato reputari, ita vt vnus cum consensu alterius possit Ordinationem celebrare. Respondeo, quod essentiæ rerum consistunt in indivisibili, & sic vel vnus est Prælatus integrè, vel nihil: aliàs, hoc est ius positivum, quod extendere non possumus vltra id, quod præscribit. Unde dato, quod habeat congruam, ad quod nihil officit, quòd redditus sint in distinctis Diœcesibus, quæ se habent de materiali ad quantitatem necessariam pro decenti victu Ecclesiastici; cœterùm dū non habeat Beneficium sufficiens per se ad honestè vivendum in Diœcesi Malacitana v.g. non fit subditus ratione Beneficij, nec potest ab Episcopo Malacitano, tamquam à proprio Prælato, Ordines recipere, licèt aliàs habeat congruam, iuncto Beneficio, quod alibi possidet.

385. Dices iterùm: á quo igitùr poterit ille ordinari? Respondeo; ab Episcopo domicilij. Ratio est; quia hic est superior legitimus ratione huius tituli independentèr ab omni Beneficio, & iudicare potest, promotionem sui domiciliarij necessariam esse, aut vtilem fore suæ Ecclesiæ: aliás ordinandus habet congruam sufficientem ad præscriptum Tridentini: ergò poterit ab Episcopo domicilij ordinari.

386. Confirmatur, & explicatur hoc ampliùs: subditus Beneficij indiget habère congruam integram intra Diœcesim; non præcisè, vt non mendicet cum Ecclesiastici status dedecore; sed vt Episcopus illius fiat eius superior legitimus ad effectum conferendi Ordines, & ideò eget congrua iuxta taxam, vel consuetudinem, non solum pro Ordinibus maioribùs suscipien-

dis ad præſcriptum Tridentini d. ſeſſ. 21. cap. 2. ſed etiam pro minoribus iuxtà formam huius decreti; attamen ſubdito ratione domicilij opus eſt ſolúm congrua pro decenti ſuſtentatione; ſed ad hunc finem ſufficit, quod eam veré poſſideat, etiamſi ſit extra Diœceſim: ergò &c. Verùm tamen eſt, quod tunc inter onera excepta á ſupputatione debent computari expenſæ faciendæ pro adminiſtratione reddituum, cura poſſeſſionum, conductione pecuniæ &c. Omnibus prudentèr conſideratis, & quod in hoc expendendum ſit, extrahendum à capitali reddítu, nec pro congrua reputandum.

387. Denique adverto, in particula hac præcipi, quód Epiſcopus ſic ordinans, hoc eſt, ad titulum Beneficij cum qualitatibus prædictis, eum, qui alitér ſubditus eius non eſſet, expreſſam mentionem faciat in conſueto collatorum Ordinum teſtimonio, vulgo *cartilla*, ſeù *titulo*, non ſolum litterarum teſtimonialium, vt notatum manet, ſed etiam redditus Beneficij, ratione cuius, ſeú ad cuius titulum, ad Ordines promovit; vt omnibus conſtet ſua decretorum huiuſmodi obſervantia. Undè obitér mihi videtur notandum, quod ſi huic ſubdito ratione Beneficij vellet Epiſcopus dimiſſorias concedere, debéret in eis expreſſam mentionem facere eòdem modo de litteris teſtimonialibus, ac redditu, vt nullus ambigeret, ſe iuſtè, & legitimè ad præſcriptum Bullæ huius concedere. Quod vniverſalitér opportunum erit, pro reliquis ſubditis, ſcilicèt, expreſſam fieri mentionem ab Epiſcopo ſive in titulis, ſive in dimiſſorijs, eos ritè eſſe promotos, ſeù promovendos mitti iuxta S.C. Trident. & Bullæ huius D. N. Innocentij XII. Decreta &c. Alitèr enim fortè plures Epiſcopi non admittent.

388. Inquires: àn ſi Petrus habèret dimiſſorias conceſſas ab Epiſcopo N. ante huius Bullæ notitiam, ſeú etiam promulgationem in Romana Curia ad titulum Beneficij tenuis v.g. poſſet licité virtute illarum poſt expeditionem huius conſtitutionis contra illius præſcriptum ordinari? Ratio dubitandi eſt, quia eſt gratia facta, quæ non videtur expirare per ſubſequens acci-

accidens. Augetur; quia non minus requiritur superioritas in Episcopo, quàm in ordinando subiectio: sed estò desinat Episcopus esse superior ordinandi, vel quia é vivis decedit, vel ad aliam Diœcesim transfertur, non ideó expirat gratia dimissoriæ: ergó, estó ordinandus desinat esse subditus, non ideó prohibetur vti licentia iam concessa, vt á quocumque maluerit Catholico Antistite &c. Ordines recipiat.

389. Nihilominùs negativè respondeo. Ratio est clara: quia híc, & nunc Petrus non est subditus Episcopi N. qui dimissorias concessit ad titulum Beneficij tenuis, quoad effectum suscipiendi Ordines: ergò illicite virtute illarum Ordines reciperet post huius Bullæ promulgationem, & notitiam. Confirmatur, & explicatur *primò*: quia Petrus non potest licité ordinari hodie ab Episcopo N. ratione subiectionis, quam præstat Beneficium tenue, quod in eius Diœcesi possidet: ergò neque ab alio cum eiusdem dimissorijs. *Secundò*, quia per hanc Bullam declaratur Beneficium tenue non esse titulum sufficientem ad contrahendam subiectionem quoad effectum suscipiendi Ordines ab Episcopo N. vel saltem de novo decernitur deinceps non esse: ergò tales dimissoriæ declarãtur invalidæ á principio defectu superioritatis in Episcopo N. vel ex nunc irritãtur. *Tertiò*: quia requisita ad Ordines valide, & licite recipiendos non tã exiguntur tẽpore cõcessionis licentiæ recipiẽdi eos ab alieno Episcopo, quã executionis talis facultatis, & ita licite possent obtineri dimissoriæ ante completam ætatem, dummodò Ordo non reciperetur, nisi post impletam; é contra, estò alicui licite concederẽtur quando nullum habebat Canonicum impedimẽtum, illicité ijs vteretur, si post obtentionem aliquam contraheret irregularitatem, nisi priùs á legitimo superiore dispensaretur: sed tempore executionis Petrus iam non est subditus, & ipse scit, Beneficium tenue non esse sufficientem titulum ad subiectionem quoad Ordines acquirendam: ergò illicité, & contra conscientiam ageret, si vigore illarum dimissorialium ab alieno Episcopo Ordines reciperet.

390. Ex quo patet solutio ad rationem dubitandi: licet enim

enim gratia facta non expiret morte concedentis, casus, de quo loquimur, est divesus, nec variatur solum accidens, sed substantia, scilicet, subiectio formalis necessariò requisita tempore executionis. Aliud esset, si moreretur Episcopus, vel ad aliũ transiret Episcopatum: nam tunc non variatur Ordinarius illius ordinandi formalitèr, sed tantum matetialitér: nam ipse semper est Diœcesanus N. vnde nec variatur subiectio: secús dicendum esset, si divideretur Diœcesis, & locus originis, vel domicilij, seù Beneficij ordinandi Aurhoritate Apostolica alteri Ordinario attribueretur: tunc enim, sicut Episcopus N. desinebat esse superior, ita & Petrus subditus, nec posset ab alio de eius licentia Ordines recipere. Idem esset, si revocaretur á concedente facultas data, *cap.* Novit, *de Iudic.* Gloss. in *Reg.* 16. in 6. Sylvester, ap. Gobat. n. 588. quod non fit, qnando moritur, vel ad aliam Ecclesiam migrat, & ideó licentia, seù gratia facta non expiiat. In nostro verò casu revocatur implicitè, & indirecte à Sanctissimo dimissoria, quia tollitur subiectio, cui innititur, & etiam debet præsumi revocata ab ipsomet Ordinario, qui dedit, si ad ipsius notitiam pervenit hæc nova dispositio.

391. Unde in forma respondetur ad Sylogismum supra positum, concessa mai. distinguo min. Esto desinat Episcopus esse superior materialitér, concedo min. formaliter nego minorem, & distinguo consequens eodem modó, ex suppositione possibilitatis, vel nego absolutè consequentiam; quia in subdito non habet locum hæc distinctio, sicuti in superiore, in quo distinguitur dignitas, quæ permanet, seú nõ moritur, á Persona, quæ ad superos evolat, aut alteri Ecclesiæ præficitur, & sic evanescit illa apparens difficcultas. Vel alitér: concessa maiori, & min. nego consequentiam, quia superior indiget iurisdictione, tempore concessionis: subditus verò indiget subiectione, non solum quando ipsi conceditur dimissoria, sed etiam, quando ea vti velit. Primum verificari potest, etsi decedat, aut ad aliam Diœcesim transeat Episcopus concedens; non

ita

ita secundum, si titulus, in quo subiectio fundatur, ante executionem amittatur.

392. Ex quo colligitur, rectè sé gessisse Episcopum N. qui noluit admittere pro Diaconatu dimissorias, quarum vigore Petrum ad Subdiaconatum provexerat ante huius Bullæ expeditionem, quia prudentér dubitavit, núm fortè concessæ essent ad titulum alicuius Beneficij tenuis, præsertim cum Petrus vir litteratus esset, & de illis, de quibus dicit Henriquez cum alijs, posse ad titulum sufficientiæ ad Subdiaconatum promoveri: nec tamen habéret alium titulum, quàm Beneficij, ratione cuius subditus esset Episcopi dimittentis. Vndé ad tollẽdam hanc prudentem dubitationem exigebatur, quod renovaretur dimissoria, seù exprimeretur in ea, quantitatem redditus Beneficij, ad cuius tituium data erat licentia, esse sufficientẽ congruam, iuxta taxam Synodalem &c. ad prescriptum Bullæ SS.D N. Innoc. XII.

PART. XXXXI.

CÆTERVM SVBDITVS RATIONE ORIGINIS is tantum sit, ac esse intelligatur, qui naturalitèr ortus est in ea Diœcesi, in qua ad Ordines promoveri desiderat; dummodò tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, occasione nimirùm itineris, officij, legationis, mercaturæ, vel cuiusvis alterius temporalis moræ, seù permanentiæ eius patris in illo loco, quo casu nullatenùs eiusmodi fortuita nativitas, sed vera tantùm, & naturalis patris origo erit attendenda.

393. Post quam Sanctissimus D. N. decrevit qualitates, quas habére debet ordinandus, vt subditus fiat alicuius Prælati ratione Beneficij, *ad effectum suscipiendi Ordines ab eo*, per-

pergit ad decernendum, ac declarandum, quis habendus sit subditus ratione *originis*; nec enim desunt quæstiones, ac dissidia in intelligentia huiusmodi subiectionis ad Ordines. Barbosſ.d. alleg. 4. à num. 2. & alij, quos refert, affirmat: *Episcopus ordinãdus est Episcopus loci, in cuius Diœcesi natus est is, qui ordinandus est ::: originarius enim, seù oriundus dicitur à sua propria origine ::: vbi etiam quis baptizatus est, indè trahere originem dicitur*. Aliundè etiam ius civile videtur insinuare, quód origo filij sumitur à loco, vbi pater natus est; necnon quod oriundus dicitur á nativitate propria, vel parentis.

394. Vnde tres exoriuntur quæstiones. Prima est, si, vt aliquis fiat subditus originis ad effectum suscipiendi Ordines, sufficiat nativitas filij in aliquo loco, licet pater non habeat in eàdem Diœcesi domicilium; id est, vtrum sufficiat nativitas fortuita, & ex accidenti, quia patres ibi ex aliquo accidentali motivo pro tunc in in eo loco existebant? Secunda; án sufficiat sola nativitas patris, vt filius, qui natus est in hac Diœcesi, sit etiam subditus originis Episcopi eius Diœcesis, in qua natus est eius Pater? Tertia est: an sufficiat nativitas spiritualis sola, id est, esse baptizatum in aliqua Parochia, vt talis fiat subditus originis Episcopi, de cuius iurisdictione est Parochia, licet naturalitér ortus sit in alia eidem Episcopo non subiecta? Vti posset accidere Cæsar-Augustæ, si quis natus intra limites Parochialis S. Pauli subiectæ Archiepiscopo prædictæ Civitatis, baptizaretur in Parochiali Ecclesia S. Encratidis subiecta Episcopo Oscensi, vel è contra.

395. Circá primam quæstionem, licet communis sententia ait, non sufficere, apud Dianam tom. 2. Coord. tract. 5. resol. 39. num. 2. nihilominùs Gaspar Hurtado de Sacram. Ord. diff. 17. affirmativam partem tuetur, & probabilem reputat Escobar ap. P. Gobat in Alphab. Ord. n. 279. & huic opinioni favent Doctores citati à Narbon. lib. 4. tit. 1. leg. 20. num. 141. Cui etiam adhæret Leander vb. sup. q. 8. Ratio eorum est; quia sufficit quæcumque nativitas, vt verificetur id, quod exigitur

in

in cap. *Cum nullus*, vt quis fiat subditus originis alicuius Episcopi, vel (quod idem est) quia in d. cap. nulla fit distinctio inter nativitatem fortuitam, & non fortuitam. In quo negari non potest, quod procedũt hi AA. cõsequẽtér ad id, quod manet dictum de subiectione ratione Beneficij. Siquidem ex eodem principio asserebatur á non paucis, sufficere quodlibet Beneficium, etsi tenue. Circa secundam est maior controversia inter Auctores, & pro vtràque parte sunt gravissimi Patroni, qui videri possunt apud Marchin. vb. sup. part. 6. cap. 6. & apud Dian. resol 40. & 41. quibus plures alij moderni addi possent. Circá tertiam Rebuff. in tract. de pacific. possession. num. 217. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. à num. 115. cum alijs affirmativam sententiam amplectuntur; & hanc opinionem, ait Hallier. pag. 620. conformem esse iuri antiquo, & communi vsui probandi originem per librum Baptismi; & licet contraria sit conformior Decreto Bonifacij VIII. cap. *Cum nullus*, quod hucusque subsistit, cœterúm vtramque probabilem putat.

396. Sed iam Sanctissimus N. P. statuit, ac declarat, quis sit subditus originis, de quo loquitur, cap. *Cum nullus* de temp. Ord. in 6. per hæc verba: *Subditus ratione originis is tantùm sit, ac esse intelligatur, qui naturaliter ortus est in ea Diœcesi, in qua ad Ordines promoveri desiderat; dummodò tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, occasione nimirùm itineris, legationis, mercaturæ, vel cuiusvis alterius temporalis moræ, seù permanentiæ eius patris in illo loco, quo casu nullatenùs eiusmodi fortuita nativitas, sed vera tantùm, & naturalis patris origo erit attendenda.*

397. Decretum istud continet particulam exclusivam *tantùm*, & exceptivas *dummodò* &c. *quo casu*; & cum *exceptio firmet regulam in contrarium*, intelligenda est regula cum exclusione omnium aliorum casuum hìc non expressorum: & ita ex ipsa colligitur

398. Primò, quod vt aliquis fiat subditus originis alicuius Episcopi, nec sufficit sola nativitas filij, nec sola nativi-

tas patris; nec etiam requiritur, quod filius ortus sit in eodem loco, vbi pater eius natus est; sed ille solúm est subditus ratione originis, qui naturalitèr ortus est in loco, vbi pater eius habebat verũ domiciliũ, sicut expressè docuit Bonacina de Sacr. Ordin. disp. 8. q. vn. punct. 4. n. 13. Attamén si fortuitò natus est in illo, vbi non habebat, tunc solúm attendenda est nativitas patris, & ille, qui esset Episcopus originis patris, hoc est, qui vt talis posset eum ad Ordines promovere, si aliàs non esset impedimentum; idem ipse erit Prælatus originis filij; talitèr quod numquam habeat duos Prælatos originis, sed vnum tantúm. v.g. natus est Petrus Hispali, non ex accidenti, sed quia pater eius fixum hìc domicilium paraverat, est subditus originis Archiepiscopi Hispalensis, licèt pater eius Matriti natus fuerit; non tamen Archipiscopi Toletani, vt antea graves Authores affirmabant, nam i la particula *tantùm* denotat, quod solùm pater eius, qui natus est Matriti, Diœcesis Toletanæ, vbi parentes eius, avi Petri, domicilium habebant, poterit esse subditus originis prefati Archiepiscopi Toletani; non veró filius, qui in loco Toletanæ Diœcesis natus non est.

399. Solùm in vna hypothesi id accideret: si v.g. Petrus Hispali natus esset fortuitó, quia nimirùm híc parentes eius ex accidenti tunc degebant, occasione, videlicèt, quia venerant hanc opulentam Civitatem visendi gratia, vel Præfecturę, quæ triennialis est, administrandæ, vel alterius temporalis rei causa: tunc non esset subditus originis Archiepiscopi Hispalensis, sed tantum Toletani, de cuius Diœcesi, supponimus, esse locum originis patris: & hoc denotant verba illa; *quo casu* &c. Et hoc procedit, sive Petrus conceptus sit Hispali, sive non: imó, etsi pater, ante quam Hispalim adventaret, domicilium suum ex Matrito ad Cordubam, vbi matrimonio copulatus fuit, trãstulisset: quod etiam clarum est; nam Bulla ait; quod *eo casu &c. vera tantùm, & naturalis origo patris attendatur*, nulla facta mentione domicilij, ne quidem disiunctivè: & cum domicilium originis sit immutabile, Barbosl. d. alleg. 4. nnm. 20. &

alij,

alij, indè est; quod licèt patet Petri domicilium habitationis mutaverit, sed non originis; quapropter Petrus Hispali fortuitò, & ex accidenti natus, nec Hispalensis, aut Cordubensis, sed tantùm Toletani Ordinarij subditus originis erit.

400. Colligitur secundó: ad subiectionem originis acquirendam non sufficere, baptizatum esse in Parochia alicuius Diœcesis, sed requiritur, quod ibidem corporalitèr natus sit. Ratio est, quia per Baptismum solùm nascitur spiritualitèr baptizatus, vel potiùs renascitur supernaturalitér iuxta illud: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto* &c. Ioan. 3. Et hęc clausula exprimit, quod debet nativitas esse naturalis, *naturalitèr ortus est.* Et quamvis antiquitùs ita non esset, aderant aliæ rationes; nam tunc baptizabantur adulti, & vt in plurimùm erant Infidelium filij, & forté in loco originis naturalis nec erat Episcopus, nec Parochus; & sic quid mirùm, quod solùm attenderetur ad locum, vbi baptizati, enutriti, ac educati erant in Religione Catholica. Postèa vero propagata iam Ecclesia Bonifacius Papa VIII. constitutionem, quam continet cap. *Cum nullus*, fecit & inquit, quod Episcopus originis est ille, *de cuius Diœcesi* est, *qui ad Ordines promoveri desiderat. oriundus.* Quæ verba non, nisi violentèr, videntur detorqueri posse ad originem spiritualem, seú in Baptismo contractam. Videatur Pax. Iordan. *Elucubrat. Vol.* 1. lib. 3. tit. 6. n. 39. qui nostram tenet sententiam cum hac exceptione, nisi is qui baptizatur natus esset naturalitér ex Turcis, vel Iudæis, nam tales Infideles illìc sortiuntur domicilium originis, vbi regenerati sunt. Ibid. n. 41. vt proindè fiat civis Mediolanensis, qui Mediolani baptizatur, natus alibí inter Infideles. Iordan. ibid. Quod tamẽ P. Gobat tom. 2. tract. 8. de Ordin. verb. Episcopus n. 280 non vult dicere de adolescente, qui natus Patre Calvinista, & factus Catholicus rebaptizatur Monachij ex g. eò quod deprehendatur error substantialis in eius priore Baptismo; cui adhæreo, dummodò non constet de valore 2. Baptismi: secùs enim, si de nullitate prioris Baptismi constaret, & adolescens ille naturaliter

liter ortus esset in loco, vbi Episcopus Catholicus nõ aderat, idẽ dicendum censerem, ac si Constantinopoli ex Turcis procreatus esset.

401. Colligitur tertiò: filios Senatorum, & Auditorum Regis, quorum Magistratus, seú officia perpetua sunt, subditos esse originis Episcopi, in cuius Diœcesi nascuntur tempore, quo parentes eorum in ea residen t, muneribus suis fungentes. Ratio est, quia cum Præturæ perpetuæ sint, & ipsis, quoad vixerint, commendentur, contrahunt domicilium in loco Regij Senatus, seù Cancellariæ. Barboss. d. alleg. 4. n. 34. Marchin. d. cap. 7. n. 16. Castro Palao tract. 27. de Sacram. Ordin. disput. vnic. punct. 15. n. 4. Diana vb. sup. resolut. 42. Rebuff. in Prax. part. 1. tit. de Cler. n. 14. Iord. n. 67. Gobat. n. 301. & alij plures. Quod videtur posse adhùc sustineri, etiam post publicationem huius Bullæ, servatis conditionibus infra designandis; nám habent animũ perpetuò habitandi in eo loco, quãdiù Rex ad ampliorem honorem non provexerit, quod quidem contingens est, nec istud opponitur essentiæ domicilij, quod definit Castro Palao, vb. proxm n. 3. *est locus electus ad habitationem perpetuam, dum alia commodior non se offert*: ex text. in leg. *Cives*. Cod. de Incol. lib. 10. Et ita tenet etiam Layman. lib. 9. tract. 9. cap. 9. n. 10. quem citat, & sequitur Gobat. n. 292. Decretum autem præsens solùm excludit nativitatem fortuitam ex occassione alicuius moræ, seù permanentiæ temporalis, qualis vocari non potest residentia eorum, qui muneribus ex se perpetuis præficiuntur.

402. Colligitur quartò; regulam hanc comprehendere non solùm filios legitimos, sed etiam illegitimos, & tantúm excludere adoptivos. Constat hoc etiam ex illo adverbio *naturalitèr*, quod non solùm contraponitur hìc supernaturali modo nascendi, sed etiam ad *legalitèr*, seù *adoptivè*. Et in hoc sensu ly *naturalitèr* convenit filijs legitimis, naturalibus, & spurijs, & omnes isti sunt subditi originis eius Episcopi, in cuius Diœcesi est locus, vbi nascuntur. Si autem nativitas aliqua ho-

horum fortuita esset, attendenda est origo matris, vt magis nota, sicut etiam antea docebant Doctores asserentes, sufficere orginem patris ad acquirendam subiectionem alicui Episcopo, ratione illius.

403. Nec obstat illud *Patris* in particula positum; nàm hìc sumitur latè; & intentio Sanctissimi videtur esse præscribere, quòd leges, & textus dicentes, filium esse oriundum ex loco, vbi pater habet originem, licèt filius in eódem natus non sit, solum habet locum quoad effectum acquirendi subiectionem ad Ordines, quando nativitas est fortuita, quia ex accidenti ibi erat pater (sub cuius nomine mater etiam, ne dicam potiùs, intelligitur cum ex ea nascatur filius) cum autem eædẽ leges distinguant inter filios legitimos, & illegitimos, concedẽdo illis originem Patris (non Avi, quidquid dicat Leander vb. sup. quæst. 10.) & istis originem matris; inde est, quod exceptio nostræ clausulæ explicanda quoque est in hoc eodem sensu; præterquamquod, vt in plurimùm nõ sola matris origo iuridicè constare poterit. Fateor tamen, quod si de patre certò constaret, tunc origo patris, & non matris attendenda esset.

404. Circà expositos, licèt Barbosa cum alijs d. alleg. 4. n. 17. concedat ipsis duo loca originis, scilicét, eum, vbi nascuntur, & illum, vbi exponuntur; hodie tamen non videtur id conforme huic decreto; & ita dicendum est, quod si constet de loco, vbi nati sunt, ille erit locus originis, cum limitatione, & exceptione firmata de nativitate fortuita: si non constet, præsumendum est, natos esse in eodem loco, vbi exponuntur; vel non longè ab eo in aliquo alio eiusdem Diœcesis, & habebuntur subditi originis Episcopi illius. Ita Gobat. vb. sup. n. 285. ex Gratian. Stephano, & alijs, vbi etiam videre poteris casum curiosum de puero exposito in mensa, cui assidere possunt 4. Episcopi, quilibet in loco suæ Diœcesis. Circa derelictos á suis parentibus pueros resolvit Hallier pag. 622. quod attendendum est domicilium, & non origo, siquidem hæc non facilè comperiri potest. Si autem domicilium fixum non habeant

beant, quòd recurrant ad Sedem Apostolicam, vt facultatem obtineant promovendi à *quocumque Catholico Antistite* &c. Et ita tenet etiam Gobat. in simili casu n. 288. de filio militis, qui orbatus parentibus nesciebat, vbinám natus fuisset ipse, vel illi, cum nullibi domicilium fixissent.

405. Notandum est primò, quod decretum hoc intelligitur de subiecta materia, vt clarè expressit Sanctissimus in part. anteced. per illa verba: *Ad effectum suscipiendi Ordines*; & ita non derogat legibus contrarijs quoad alios effectus, etiã si sit quoad capacitatem obtinendi Beneficia, & reddítus Ecclesiasticos, seù quibuscumque alijs privilegijs fruendi, sive realibus, sive personalibus, sive temporalibus, sive spiritualibus.

406. Secundó, quod cum origo probari soleat per libros Baptismi secundum Rebuff. Gonzalez, & alios citatos á Barbos. vb. sup. curandum erit deinceps á Parochis, quód in descriptionibus Baptizatorum in suis Parochijs exprimatur, án parentes baptizati habeant, vel non, domicilium, seú permanentem habitationem in Parochia illa; vel vtrúm fuerit accidentalis, & fortuita nativitas infantis, factis diligentér interrogationibus necessarijs à parentibus, vel alijs, iuxta circunstantias huius clausulæ: vt si aliquando opus fuerit, liquidò constet origo per Fidem Baptismi.

PART. XXXXII.

QVOD SI QVIS TANTO TEMPORIS SPATIO IN eo loco, in quo ex accidenti, sicut præmittitur, natus est, moram traxerit, vt potuerit ibidem aliquo Canonico impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario illius loci litteras testimoniales, vt suprà, obtinere, illasque Episcopo ordinanti per eum in collatorum ordinum testimonio similiter recensendas, præsentare teneatur.

407. Quamvis ille, qui fortuitò, & accidentaliter in aliquo

aliquo loco natus est, non sit subditus originis Episcopi Diœcesis illius, nihilominùs pro maiori ordinandi commendatione; & nè ex mutatione locorum, quam fecerit, ex quo nullibi domicilium figat, detur occassio, vt introducatur indignus aliquis in Ecclesiæ ministeria, ignotis defectibus Episcopo proprio originis, iubet S. B. quod si Petrus v.g. qui accidentalitèr natus est Vienæ in Austria, quando pater eius Legatus pro suo Rege in ea Curia existebat, moram faceret in eadem Urbe tanto temporis inrervallo, vt posset aliquod impedimentum Canonicum ad Ordines contrahere, in hoc casu, si vellet prima tonsura initiari ab Archiepiscopo Toletano (vel ab alio cum eius dimissorijs) qui est Prælatus originis, quia pater dicti Petri Dux N. originem suam Matriti habebat, debet priús obtinere, & præsentare litteras testimoniales de natalibus (quoad legitimitatem, & Baptismum) ætate, vita, & moribus ab Episcopo Vienæ concessas, & de ipsis fieri similitér, vt dictum manet, mentio debet á Prælato ordinante in collatorum Ordinum testimonio.

408. Circa hoc solum occurrit dubium, quantum debeat esse temporis spatium, seú quãdiù, & ad quam vsque ætatẽ moram facere debeat Petrus Vienæ, vbi accidentalitèr natus est, vt intelligatur, potuisse aliquo impedimento Canonico irretiri, & indigere litteris testimonialibus Episcopi Vienæ? Suppono, loqui Decretum de impedimento Canonico, quod Petrus propria operatione contrahere potuit, non de eo, quod contrahere potuit, quia illegitimus, vel filius Hæretici &c. Siquidem hæc ab instanti nativitatis, & Baptismi contrahuntur. Nunc respondeo, quod cum, post adeptum rationis vsum, posset Petrus committere aliquod homicidium, seù mutilationem voluntariam v.g. consequentér posset Canonico irregularitatis impedimento irretiri; immò in opinione plurium, & gravium Doctorum posset incurrere pœnas Ecclesiasticas censurarum. P. Suarez de Censur. disp. 5. sect. 1. n. 17. Coninhk. disp. 13. dub. 6. num. 45. Gaspar Hurtado tract. de Censur. difficult. 7. n. 3.

Castro

Castro Palao part. 6. de Cens. disp. 1. punct. 6. n. 2. Et cum vsus rationis regularitér septimo anno illuceat, & ex communitèr accidentibus ita in iure præsumatur, si Petrus (idem de alijs) permaneat in loco suæ fortuitæ nativitatis, vsq; ad eam ætatem, debet obtinère litteras testimoniales ab Episcopo, in cuius Diœcesi natus est, nec alitér, nisi post eas præsentatas poterit Prælatus proprius suæ paternæ originis eum ad primam tonsuram promovère.

PART. XXXXIII.

AT SI PATER IN ALIENO LOCO, VBI EIVS filius natus est, tamdiù, ac eo animo permanserit, vt inibi verè domicilium de iure contraxerit, tunc non origo patris, sed domicilium per patrem legitimè, vt præfertur contractum pro ordinatione eiusdem filij attendi debeat.

409. Hæc clausula continet exceptionem exceptionis regulæ positæ part. 41. Siquidem postquam ibi statuit. SS. D. N. quod quando filius fortuitò, & accidentalitér alicubi natus est, tunc sola origo patris, & non filij, attendatur; nunc hoc idem limitat, & casus sic potest figurari. Franciscus v.g. natus est fortuitó Hispali, quò parentes eius venerant mercaturæ, seù officij alicuius temporalis exercendi gratia, sine animo tamen permanendi; postea verò, suscepta iam prole, rebusque prosperé succedentibus, consilium mutarunt, emeruntque domum, seù possessiones, res omnes suas hùc adduxerunt, ac firmitèr decreverunt pedem figere in hac Civitate, suis negotiationibus, & contractibus opportuna. In hoc casu, licèt quando natus fuit Franciscus, non factus est subditus originis Archie-

chiepiſcopi Hiſpalenſis, ſed Epiſcopi originis paternæ ; attamẽ poſt quæſitum à patre domicilium Hiſpali, tunc non ampliùs attendenda eſt origo patris, ſed domicilium contractum Hiſpali, vbi filius fortuitó ortus eſt ; id eſt, deſinit eſſe ſubditus Epiſcopi originis paternæ, & incipit eſſe Archiepiſcopi Hiſpalenſis

410. Et eſt advertendum, hanc clauſulam loqui de domicilio patris contracto in eòdem loco, vbi filius fortuitò natus eſt : quod mihi videtur de quolibet loco eiuſdem Diœceſis intelligendum ; non autem alterius; & ſic, ſi poſtquam Franciſcus natus eſt fortuitó Hiſpali, pater eius domicilium acquireret ſive in hac vrbe, ſive in alia huius Diœceſis, non origo patris, ſed domicilium attendendum eſſet; namly *in alieno loco* non ſumendum eſt pro materiali loci, ſed pro formali iuriſdictionis, ſive diſtrictus Diœceſani, circa quod tendit decretũ, declarando videlicét, cuius Epiſcopi ſit talis filius ſubditus originis, quoad effectum ſuſcipiendi Ordines. Si autem domicilium mutaret pater ad Diœceſim Cordubenſem, à qua non erat ipſe oriundus, tunc non domicilium de novo quæſitum, ſed origo patris, vt à principio attendenda eſſet, iuxta regulam part. 41. firmatam

411. Quæres: quid dicendum eſſet, ſi pater, poſtquã domicilium Hiſpali contraxit, & filius, qui ibidem accidentalitèr ortus erat, factus eſt ſubditus Archiepiſcopi Hiſpalenſis, attento extùnc domicilio, & non origine patris: ſi, inquàm, domicilium hoc deſereret, & ad Gaditanam vrbem ſe conferret, quis tunc eſſet ſuperior ad Ordines? Reſpondeo, quod iterúm reaſſumenda erat prima ſubiectio, & attendenda origo patris; indigeret tamen præfatus Franciſcus litteris teſtimonialibus ab Archiepiſcopo Hiſpalenſi conceſſis, ſi tãto temporis ſpatio in hac Diœceſi habitaſſet, quo potuiſſet aliquo impedimento Canonico irretiri. Hæc ſecunda pars patet ex decreto part. 42. antecedentis. Prima autem ſic probatur ; quia in tantùm Archiepiſcopus Hiſpalenſis erat ſuperior originis Franciſci, in quantùm

pater eius domicilium habebat Hiſpali, vbi filius fortuitó natus erat; derelicto autem domicilio, ceſſat ius, & titulus, cum ſola fortuita nativitas non ſufficiat: quod enim à duobus exæquo pendet, quolibet deficiente, corruit.

PART. XXXXIV.

SVBDITVS AVTEM RATIONE DOMICILIJ, AD effectum ſuſcipiendi Ordines, is dumiaxàt cenſeatur, qui licèt alibi natus fuerit, illud tamen adeò ſtabilitèr conſtituerit in aliquo loco, vt per decennium ſaltèm in eo habitando, vel maiorem rerum, ac bonorum ſuorum cum inſtructis ædibus in locum huiuſmodi transferendo, ibique inſuper per aliquod conſiderabile tempus commorando ſatis, ſuperque ſuum perpetuò ibidèm permanendi animum demonſtraverit, & nihilominùs vlterius vtroque caſu, ſe verè, & realitèr animum huiuſmodi habère, iureiurando affirmet.

412. Tertius titulus, vt quis fiat ſubditus alicuius Epiſcopi, quoad præfatum effectum ſuſcipiedi Ordines, ab eo tàm quàm à proprio Prælato, eſt domicilium, vt ex præcit. cap. *Cum nullus* conſtat; ſed cùm ibi non plenè explicetur, quale eſſe debeat ad veram ſubordinationem inducendam, fuit quoque occaſſio ad varias fraudes aliquibus palliatas opinionibus. Pro intelligentia ſuppono cum P. Gobat in Alphab. ordin. n. 289. & 90. domicilium dividi in domicilium *originis*, de quo in part. 41. & in domicilium *habitationis*, vbi quis habitat, & domum incolit, & quod plerùmque intelligitur, quando vox *domicilium* abſoluté profertur. Rurſús hoc domicilium acquiritur tribus modis: origine, lege, habitatione. *Origine*, quia cenſetur puer habére domicilium iſtud in eo loco, in quo habet pater,

ter, sive sit ibi propriè natus, sive nõ. Quod domicilium sufficere ad Ordines, affirmat idem Gobat cum multis contra multos *Lege*, vt per Principis privilegium, statutum adeptionem dignitatis, aut Prælaturæ in loco, Monachatum, Clericatum, Lecturam, aut Professuram publicam, Matrimonium &c. Iordan. *Vol.* 3. *lib.* 13. *tit.* 8. *n.* 230. testans *Vol.* 1. *lib.* 3. *tit.* 6. *n.* 5. maiorem partem quindecim modorum, quibus acquiritur *Lege* domicilium, & quos ibidem recenset, sufficere ad Ordines. *Habitatione*, de quo modo valdé frequenti, & sæpè controversó, plura notat in seqq. num. ad illationem casuum, in quibus acquiritur subiectio ad Ordines ratione illius.

413. Suppono etiam, vt communem doctrinam quamplurium AA. qui videri possunt ap. Philib. Marchin. & Castro Palao, habitationem, & domicilium distingui penes animum permanendi perpetuò in aliquo loco, qui adest, vel abest in commorante. Hinc est, dicunt, quod scholaris, etsi viginti annos, & vltrá in aliqua degat Universitate, domicilum non contrahit; abest enim animus permanendi. E contrariò, alius, qui habitationem suam ad aliquem locum transferret animo ibidem perpetuó morandi, statim post incæptam habitationem domicilium acquireret. Hic animus, inquiunt, potest declarari verbo, aut facto. Si verbis exprimatur, tollitur omne dubiũ, air Castro Palao; *Nam in his, quæ à tuo vnimo pendent, simplici tuo dicto standum est; vt pluribus relatis firmat Menochius de arbitrar. cas.* 84. *n.* 6.

414. Nec obstat Rota Romana p. 2. decis. 150. quæ incipit: *Domini dixerunt* n. 8. vbi tradit: ad domicilium acquirendum non sufficere illam animi declarationem, sed requiri etiam aliquem actum significativum domicilij, putà, quod emerit domum. Nõ obstat, inquit Marchin. vb. sup. cap. 7. n. 6. nam hæc doctrina intelligenda est, quando dubium esset, àn quis habuerit animum perpetuò in aliquo loco commorandi; non verò, quando corám testibus declaravit, se statuisse in tali loco perpetuó permanère.

415. Si autem manifestatio animi rebus fiat, declaratur primó, assidua habitatione: quanto tempore continuari debeat, non conveniunt D D. alij dicunt per decennium; alij arbitrio iudicis relinquendum. Secundò declaratut, si vltra habitationem, quam initiavit, tranferat bona sua, vel saltem maiorem partem. Tertió; si emit domum ad habitandum. Quartò; si aliquos dies festos in eodem loco celebravit. Apud March. ibidem n. 7.

416. Pro tollendis dubijs, & fraudibus ex hoc circá Ordines resultantibus, declaratis iam alijs duobus *originis*, & *Beneficij* titulis, assignat nunc Sanctissimus regulam pro domicilio servandam, & ait: *Subditus ratione domicilij ad effectum suscipiendi Ordines is dumtaxat censeatur, qui licét alibi natus fuerit, illud tamen adeò stabilitèr constituerit in aliquo loco, vt per decennium saltèm in eo habitando, vel maiorem rerum, ac bonorum suorum cum instructis ædibus in locum huiusmodi transferendo, ibique insuper per aliquod considerabile tempus commorando, satis, superque suum perpetuò ibidem permanendi animum demonstraverit, & nihilominùs vlteriùs vtroque casu, se verè, & realitèr animum huiusmodi habère, iurerando affirmet.*

417. Circá quod decretum noto primò; quod S. B. reliquit in suo vigore leges, & in sua probabilitate opiniones, quæ fuerint circa modum contrahendi domicilium, quoad omnes alios effectus, præter *suscipiendi Ordines*. Secundò, quod etiam hęc clausula continet particulam exclusivam *dumtaxat*. Undé excluditur ad præfatum suscipiendi Ordines effectum domiciliũ, quod *origine*, & *lege*, dictum est, acquiri posse. Tertió, quod Sanctissimus supponit prædictam distinctionem habitationis, & domicilij, hoc est, quod requiritur ad domicilium animus perpetuó permanendi in aliquo loco; vult tamen per hoc suum novum decretum, quod in foro exteriori, ad quod pertinent probationes faciendæ ante ordinationem, non detur fides simplici, & nudo verbo illius, qui se animum perpetuò ma-

manendi habére asserit; vt cum Menochio firmat sup. Castr. Pal. nec sufficiat præsumptio facti, vt docet Marchin. cum pluribus alijs; sed requirit, quod animus ex aliquo opere, & iuramento simùl firmetur.

418. Noto quartò: illam disiuntivam *vel* significare clarè, non requiri simùl habitationem per decennium saltém, & maioris rerum, ac bonorum partis cum instructis ædibus translationem, sed sufficere vnum, vel aliud simùl cum iuramento. Quod convincitur ex illis verbis *vtroque casu*, quibus distinguit, seú supponit, SS. esse diversos, & etiam ex illis: *per aliquod considerabile tempus*, quæ adduntur in secunda parte clausulæ; nam si deberet habitatio decennij cum translatione bonorum coniungi, esset repetitio nimis superflua. Quantum autem debeat esse hoc tempus habitationis, quæ exigitur casu, quo domiciliarius animum suum perpetuò ibidem manendi ex translatione bonorum demonstret, relinquitur arbitrio prudenti Prelati. Videtur tamen adminùs requiri triennium; itaque si Petrus Hispalim venit animo perpetuó híc manendi, & per decennium saltèm habitat, & rursús iuramento se veré, & realiter talem animum habére testatur, poterit ad Ordines, vt subditus ratione domicilij, ab Archiepiscopo Hispalensi admitti. Similiter, si, cum haberet res, & bona sua Cordubæ, maiorem saltém eorum partem cum instructis ædibus ad hanc Civitatem transferat, & per aliquod considerabile tempus, veluti vltra triennium, hìc habitaverit, & rursús iureiurando animum suum perpetuò hìc manendi asseveret, pro subdito domicilij reputari poterit, & vt talis ab Archiepiscopo Hispalensi ad Ordines promoveri; non atuem alitèr.

419. Noto quintó, quod si aliquis per decennium hìc habitasset, sine animo tamen permanendi, & postcà in fine decennij propositum mutaret, ac firmitèr statueret in hac Civitate vitam finire, non posset in foro conscientiæ Ordines ratione subiectionis *domicilij* petere; ratio est, quia licèt iam posset sub iuramento verè affirmare pro tunc habére animum perpe-

tuó

tuò manendi, non habebat aliud requisitum habitationis pe decennium cum animo permanendi, & vnum sine alio non sufficit, vt semper docuerunt DD. citati, & alij apud ipsos videdi; Sanctissimus autem in hoc decreto nihil minus petit, sed addit determinationem modi quo in foro exteriori probandus est ille animus necessarius ad domicilium contrahendum simùl cum habitatione, & ideò ait: *satis superque suum perpetuò ibidem permanendi animum demonstraverit, & nihilominús vlteriùs &c.* Alitèr, veró habitatio sine tali animo esset falsa presumptio, quæ licét in exteriori foro convinci non posset, in interiori nihil apud Deum prodesset; vndé pœnas eorum, qui ab alieno Prælato Ordines accipiunt, subiret.

420. Noto sextò, quód licèt filij impuberes censeantur habère idem domicilium, quod pater, quia hi non possunt sibi aliud eligere: imó & puberes, dum sub patria degunt potcstate, seù quamdiù nõ constituunt domicilium proprium, gaudeant paterno; ad effectum tamen suscipiendi Ordines ab Episcopo, qui legitimus superior Patris est ratione domicilij, animũ suum perpetuò in eodem loco domicilij paterni manendi, quem veré habeant, & habuerint, demonstrare debent, vel per decennium habitando, vel separatam domum á paterna instruendo, & aliquas possessiones, ac immobilia bona ex portione suæ legitimæ hæreditatis emendo, & per aliquod considerabile tempus similitèr habitando; alitér enim nulla est securitas, nec dantur requisita, quæ in hac clausula exiguntur pro subiectione domicilij adquirenda.

421. Noto septimò, Barones, aut Feudatarios, multoque minús filios suos, non adquirere, ad præfatum Ordinum effectum, domicilium in locis feudorum, si aliàs non concurrunt reliquæ circunstantiæ in hac clausula requisitæ; licèt quoad alios effectus probabilis sit opinio Marchin. & aliorum vbi. proximé num. 25. Barboss. num. 32. & 33. Idem consequentèr dicendũ de Nobilibus Venetis, quibus ratione domicilii concedit Pax Iordan. vbi sup. n. 66. domiciliũ sufficieus ad Ordines.

in

in quolibet Episcopatu Venetæ ditionis. Idem de filijs Regum aut Ducum, ad quos extendit Gobat ex paritate rationis.

422. Noto octavó, nunc non facilé concedenda duo domicilia habitationis in duobus locis, ad prædictum effectum; quia nec etiam videntur posse concurrere requisita in hac particula. De Officialibus perpetuis, dictum est sup. n. 396.

PART. XXXXV.

SI QVIS TAMEN A PROPRIÆ ORIGINIS LOco in ea ætate discesserit, qua potuerit alicui canonico impedimento obnoxiùs effici, etiam Ordinarij suæ originis testimoniales litteras afferre debebit, ac de illis expressa similiter mentio in susceptorum Ordinum litteris facienda erit.

422. Ferè nihil restat explicandum in hac periodo, suppositis his, quæ diximus in explanatione particulæ 42. ideò solum modó noto primò: ex ea inferri, motivum statuendi, quòd testimoniales litteræ ab Episcopo originis obtineantur, esse, non solum quia ille, qui adscriptus est alicui Ecclesiæ, nequit eam inconsulto Episcopo deserere, sed etiam, vt per legitima testimonia origo, vita, & mores ordinandi comprobentur, documentum in hoc vtilissimum SS. D. N. omnibus Prælatis præbẽte de cura, & diligentia, quæ in prescrutandis ætate, & qualitatibus ordinandorum adhibendâ est, eorum præcipuè, qui extra Diœcesim per aliquod considerabile tempus commorati sunt, quocumque titulo ad Ordines ipsis subijciantur, quin satis videatur, quòd tempore, quo intra Diœcesim resederint bene processerint, in via imaculata ambulantes, sed testimonia authẽtica præmissis informationibus data á Superioribus locorũ,

vbi

vbi, ex quo vſum rationis habent, habitarunt, inſupér ſunt exquirenda.

423. Noto ſecundò: in rigore, & terminis huius Bullæ non eſſe neceſſarias teſtimoniales litteras Epiſcopi originis pro eo, qui ſubditus ratione domicilij ad præſcriptum huiuſmodi Bullæ contracti cupiat ad Ordines promoveri, niſi in duobus caſibus, ſcilicét, ſi ab Epiſcopo originis ad primam tonſuram promotus ſit, vel à propriæ originis loco poſt vſum rationis habitum, licét nondùm Clericali Charactére inſignitus, abſceſſerit. Attamen, ſi Bienniſ v.g. à parentibus translatus eſt, præciſſę non ſunt. Nihilominùs, ſi Prælatus domicilij ad tonſuram promoturus velit informationem de natalibus, & genere ante Epiſcopum originis fieri, & de hoc teſtimoniales litteras afferri, laudabilius meo videri erit, & reciprocæ Prælatorum correſpondentiæ, & attentioni congruentius.

PART. XXXXVI.

AD HÆC NVLLVS EPISCOPVS ALIENÆ Diœceſis ſubditum familiarem ſuum ad aliquos Sacros, ſeù minores Ordines, vel etiam primam tonſuram promovere, ſeù ordinare præſumat abſque eius proprij originis, ſcilicèt, ſeù domicilij Prælati teſtimonialibus litteris, vt ſuprà, & niſi ad præſcriptum Concilij Tridentini præfati ſeſſ. 23. cap. 9. de reform. familiarem prædictum per integrum, & completum trienniũm in ſuo actuali ſervitio ſecũ retinuerit, ac ſuis ſumptibus aluerit; Beneficium inſuper, quod ei ad vitam ſuſtentandam iuxta modum ſuperiùs præfinìtum ſufficiat, quacumque fraude ceſſante, ſtatim, hoc eſt, ſaltèm intra terminũ vnius menſis à die factæ ordinationis, re ipſa illi conferat, ac in ordinationis huiuſmodi teſtimonio expreſſam itidèm familiaritatis, ac litterarum mentionem facere teneatur,

424. Licèt in iure non fiat mẽtio de hoc 4. titulo ſubiectionis ad

ad effectum ſuſcipiendi Ordines, vt notat Marchin. vb. prox. c. 9. cœterùm ex antiqua conſuetudine Epiſcopi generalitér hoc privileg io functi ſunt; Hallier, vb. ſup. pag. 615. quoadvſque S. Triden. Conc. Epiſcopis, qui Titulares dicuntur, totalitèr denegavit; ſeſſ. 14. de reformat. cap. 2. & quamvis ſeſſ. 23. de reform. cap. 9. permittit, quod Epiſcop i, qui Clerum, & populum Chriſtianum habẽt, ad titulum familiaritatis, ſeu commenſalitatis familiares ſuos promovere ad Ordines, vt ante Tridentinum faciebant, poſſint; limitat tamen hanc facultatẽ aliquibus adjectis conditionibus, & ait: *Epiſcopus familiarem ſuum non ſubditum ordinare non poſsit, niſi per triennium ſecũ fuerit commoratus, & Beneficiũ quacumq; fraude ceſſante ſtatim re ipſa illi conferat, conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obſtante.*

425. Hæc conſtitutio paſſa eſt plures interpretationes, ſicut cap. *Cum nullus* de tempor. Ordin. circà reliquos tres titulos; noſtra enim in opinando libertas favet, vt in plurimùm libertati in operando, & ita aliqui intelligebant, quod ſufficiebat triennium eſſe incœptum, licét nondúm completum; ly *ſtatim* interpretabatur, *cum primùm Beneficium vacaverit*; & in praxi, credo, quod parùm curabatur de Beneficio conferendo, dum ad Sacros Ordines familiares à ſuis Dominis Epiſcopis non provehebantur; non autem pro Ordinibus minoribus eo ſubiectionis titulo collatis, & multominùs pro prima tonſura; ex quo fiebat, quod decurrebant menſes, immò & anni, poſt ordinationem, & Beneficium non dabatur, nec erat ſtylus ab Epiſcopis originis, ſeú domicilij teſtimonium à Trid. ſeſſ. 23. cap. 5. præſcriptum requirendi.

426. Pro huius remedio, decretis, & declaratis, quæ circà intelligentiam. d. cap. *Cum nullus* viſa ſunt Sanctiſſimo neceſſaria, explicat nunc S. B. verum, & legitimum ſenſum præmemorati Trident. circá familiares decreti, dicens: *Quod nullus Epiſcopus alienæ Diœceſis ſubditum familiarem ſuum ad aliquos Sacros, ſeù minores Ordines, vel etiam tonſuram*

promovere, seù ordinare præsumat, absque eius proprij originis, scilicèt, seù domicilij Prælati testimonialibus litteris, vt suprà, & nisi ad præscriptum Concilij Tridentini præfati, sess. 23. cap. 9. de reform. familiarem prædictum per integrum completum triennium in suo actuali servitio secum retinuerit, ac suis sumptibus aluerit; Beneficium insuper, quod ei ad vitam sustentandam iuxta modum superiùs præfinitum sufficiat quacumque fraude cessante, statim, hoc est, saltèm intra terminum vnius mensis à die factæ ordinationis re ipsa illi conferat, ac in ordinationis huiusmodi testimonio expressam itidẽ familiaritatis, ac litterarum mentionem facere teneatur.

427. Tria sunt, quæ in hoc decreto requiruntur. Primo: Litteræ testimoniales, à proprio Episcopo. Secundò: Familiaritas triennalis continua, & completa. Tertiò: Collatio Beneficij ad congruam sufficientis intra mensem à die celebratæ ordinatinis facienda.

Pro maiori claritate noto primó, quod sicut certum est, Episcopum, qui Diœcesim cum ovibus habet, familiares suos non solum Ordinibus, sive maioribus, sive minoribus, sed & prima tonsura insignire posse; ita quoque est, supra dicta requiri, non solum pro Ordinibus maioribus, sed & pro minoribus, imó & prima tonsura initiandis. Hoc colligitur clarè, tám ex decreto allegato Tridentini generalitér loquentis sine vlla limitatione ad hos, vel illos Ordines, quám ex expressione huius clausulæ, in qua ad declarandum modum, quo in praxim deducere debent Prælati facultatem à Tridentino concessam, seú permissam, veluti supponendo, quod ab eo conceditur ampla facultas, inquit Sanctissimus: *Nullus Episcopus alienæ Diœcesis subditum familiarem suum ad aliquos Sacros, seù maiores Ordines, vel etiam primam tonsuram promovère &c. sine testimonialibus litteris &c.* Quod est idem, ac dicere: non possit Episcopus vti facultate ordinandi suos familiares alienæ Diœcesis subditos, nisi cũ his conditionibus; & requisita, quæ in hoc decreto ponũtur pro familiaribus ordinibus Sacris initiandis,

eadem

eadem pro familiaribus Ordinibus minoribus, imó & primâ tonſura inſigniendis exiguntur.

428. Secundò á contrario ſenſu: non poteſt, etiam ad primam tonſuram, niſi cum his requiſitis promovére: ergò cum his conditionibus conferre poteſt, etiam primam tonſuram. Tertiò: Quia Epiſcopus poteſt omnes, & ſolos ſuos ſubditos ad Ordines, & primam tonſuram, ſervatis ſervandis, promovére: ſed familiaritas cum requiſitis ſupra dictis facit ſubditum familiarem, veluti poſſet fieri origine, aut domicilio, & ſine illis conditionibus non facit: ergò familiaris Epiſcopi poterit á ſuo Domino etiam prima tonſura ordinari eodem modo, ac reliqui ſubditi Dioecesani, ſervato præfato decreto, & non alitér.

429. Dices; ad titulũ Beneficij conferendi nemo exterus poteſt ad primam tonſuram promoveri; ſed familiaris Epiſcopi ſolum poteſt ordinari à ſuo Domino cum reſpectu, & expectativa Beneficij intra menſem conferendi: ergò nequit ad primã tonſuram promovéri. Maior patet ex part. 38. minor ex hac clauſula 46. conſequentia videtur legitimè ſequi. Reſpondetur conceſſa maiori, negando minorem; nam familiaris Epiſcopi non fit ſubditus ſui Domini, quoad Ordines, per reſpectum & expectativam Beneficij cõferendi; ſed per familiaritatẽ triennalem completam, licét maneat in Epiſcopo hac ſuperioritate vti volente obligatio conferendi Beneficium intra menſem.

430. Sed adhuc data minori, nego conſequentiam; ratio eſt clara; nam variãtur termini, aliud enim eſt ad titulum Beneficij promovèri, aliud veró cum expectativa Beneficij: titulus Beneficij adquiritur ratione poſſeſſionis Beneficij; & cum Beneficium conferendum nondum ſit poſſeſſum, nec aliquis poſſit poſſidére, imó nec inſtitutionem, ſeù collationem Beneficij recipere, niſi antecedentèr prima tonſura inſignitus fuerit, inde eſt, quód nequit fieri ſubditus, nec vt talis ad primam tonſuram promovèri, ratione Beneficij conferendi. At verò familiaris non indiget Beneficio poſſeſſo, ſed poſſidendo, & ſic poterit prima tonſura initiari ad eodem, qui collaturus eſt Beneficium,

ficium, intuitu eiusdem Beneficij intra mensem conferendi, adhuc dato. quod ratione illius fieret subditus, quoad Ordines; & hoc est specialius, quod habet hoc privilegium; scilicét, posse coaptari familiarem per susceptionem primæ tonsuræ, vt Dñs suus ei de Beneficio intra mensem provideat. Nam susceptа prima tonsura, facilè posset conferri actu familiari Beneficium, quod intra mensem dandum erat, & ratione illius esset subditus independentèr à familiaritate, & triennali servitio. Vndè si ad primam tonsuram non extenderetur, nihil ferè habéret singularitatis. Proptèr hæc, & alia dixi supra, familiares non cõprehendi in dispositione part. 38. & si aliquis adhuc dubitat, advertat, hæc esse iura positiva, in quibus non valet paritas ex vno casu ad alium.

431. Noto secundó: Litteras testimoniales, quas afferre obstringuntur familiares Episcopi à suis Prælatis, debere esse in casibus expressis part. 39. 42. & 45. siquidem ad has clausulas videtur referri ly *vt suprà*, quod denotat, non solum futurum esse testimonium de natalibus, ætate, moribus, & vita, sed afferendum in casibus expressis suprà in clausulis, quæ de testimonialibus fit mentio. Et obitèr noto, quod licet in familiaribus Episcoporũ nõ militent plura motiva, quæ pro alijs subsunt, vt iubeantur testimoniales afferre; cæterum consultò Sanctissimus hoc requisitum ad eos extendit: tum, quia primitús non alitèr data est ipsis facultas, nisi cũ cõsultatione proprij Episcopi, cum quo ante habitavit familiaris, si vera est coniectura Hallier, de qua dictum est, n. 334. tum, quia familiares Episcopi esse debent primi in observantia disciplinæ Ecclesiasticæ; nam si hi non servant constitutiones Apostolicas, Sacros Canones, edicta, ac mandata Ecclesiastica, quomodo ea observabunt subditi non domestici? & ita, si non maiori, pari tamen cura, ac diligentia scrutandi sunt familiares in omnibus á Trident. & hac Apostolica constitutione requisitis, circa scientiam, mores &c. ordinandorum.

432. Noto tertió: Triennium servitij, quod à Trident. re-

requiritur ; declarari nunc in hac clauſula, debère eſſe integrum, & completum, de momento ad momentũ, prout etiam anteà docebant Riccius, Avila, Garcia, Barboſa , & alij relati á Marchin. d. p. 5. cap. 9. & licét non ita clarum ſit. àn hoc triennum computandum ſit á die, quo familiaris ſervitio perſonæ Epiſcopi deditus eſt, etiam ante quam Epiſcopus crearetur, àn vero à die, quo à Sanctiſſimo facta eſt gratia in Conſiſtorio; nihilominùs huic ſecundæ parti magis adhæreo contra AA. citatos: Moveor 1. quia verba huius clauſulæ intelligenda ſunt in ſenſu formali , & proprio : ergó ſervitium triennale, quod petitur á familiari, vt hoc ſubiectionis titulo gaudeat , debet eſſe factum Epiſcopo, vt Epiſcopo, ſive poſtquám factus eſt Epiſcopus, quin ſufficiat deſervijſſe, quando erat Canonicus , Inquiſitor, Auditor , Iudex &c. 2. quia hæc facultas , ſeù privilegiũ conceſſum eſt dignitati, non perſonæ: ergò ſervitium cedere debet in obſequium dignitatis, & non meré perſonæ: ergò & cõputum triennij incipere debet, ex quo incipit ſervitium fieri dignitati , ſeù perſonæ dignificatæ. 3. ad hominem : nam AA. proximé citati dicunt, triennium debére eſſe completum, & non ſufficere incœptum, quia cum ſit res odioſa Prelatis proprijs originis, & domicilij , quod familiares Epiſcopi eximantur ab eorũ iuriſdictione quoad Ordines , decretum Concilij rigoroſé eſt accipiendum de triennio integro , quin regula *dies cæpta, vel annus cæptus pro completo habetur* locum habeat in odioſis, vt eſt hæc materia, ſed tantùm in favoribilibus , ita Marchin. loc. cit. n. 2. ſed hæc ratio vel nihil probat, vel militat in noſtro caſu: ergò decretum iſtud debet intelligi rigoroſè de triennio ſervitij complero, & incœpto poſtquam Dominus factus eſt Epiſcopus, quin in computum adduci poſſit pars temporis antea in ſervitio expreſa , etiam ſi miniſterium eſſet proprium, vel ſaltém nõ alienum ab Eccleſiaſtico.

433. Nec vrget ratio contraria Marchin. vb. prox. n. 3. ſcilicèt: Tridentinum abſolutè concedit Epiſcopo , vt familiarẽ ſuum triennalẽ ad Ordines poſſit aſſumere, quin diſtinguat, aut limitet,

mitet, àn familiatura debeat esse ante, vel post adeptum Episcopatum, sed propositio absolutè prolata, absoluté quoque debet intelligi: ergò &c. Non vrget, inquám, primò: quia plures opiniones supra intelligentiam cap. *Cum nullus* fundatas in hoc, & similibus principijs videmus nunc in hac Bulla pro abusibus qualificatas. Secundó: quia ex rationibus prædictis infertur, intelligenda esse verba in sensu formali, & rigoroso, & exindè colligitur limitatio, licét non exprimatur.

434. Nec obest declaratio S. Congreg. Concil. quæ pro parte contraria opponitur, relata à Riccio dec. 111. & alijs; quia dato, quod sit certa, & de ea constet authenticé, manet iam dictum part. 34. EE. DD. S. R. E. Cardin. S. Concil. Trident. interpretes censuisse, quæcumque antehác super præmissis ab ipsorũ Card. Congreg. in particularibus casibus edita decreta, declarationes, seú responsa ad constitutionis præsentis limites esse reducenda: & ita dùm de novo non declaratur contrarium mei asserti, non convincit id fundamentum, sed magis ponderat, quod nunc exprimit hæc clausula: *per integrum*, & *completum triennium* &c. quod non videtur verificari cum proprietate, nisi dicatur, familiarem debêre commorari cum Episcopo per tres annos integros, postquam fuerit Episcopus; aliás non essent integri, sed partim fuisset familiaris Episcopi, partim famialiaris Canonici, vel Inquisitoris, seù Auditoris &c.

435. Noto quartò: tám Tridentinum per illa verba *secum commoratus*, quàm nostram Bullam, per ista: *secum retinuerit*: denotare, solum gaudére posse hoc privilegio, de quo loquimur, familiarem, qui in Palatio cum Episcopo degit; talitèr, quod si adesset in aliqua Universitate studij causa, vel in aliqua Curia negotia Domini sui acturus, licèt expensis Episcopi aleretur, non posset titulo familiaritatis ordinari, quia hunc secum non retinet Episcopus; immó nec etiam, quamvis degeret in eàdem Civitate, si habitationem suam intra Ædes Episcopales non habèret; alitèr enim non verificaretur ly *secum commoratus*. Prima pars huius notabilis est communis,

Dian.

Dian.tom.2. Coord. tract. 5.resol. 63. Castr.Pal. tract.27. disp. vnic.punct. 15. March.Barbos. & alij ab istis citati. 2. pars non ita communis, videtur tamen ex verbis supra dictis inferri, & constabit ex notabili sequenti.

436.Noto quintò:nõ sufficere servijsse Episcopo,seù cũ ipso cõmoratum, si iam non est familiaris actualis, sed habitualis tãtùm. Requiritur itaque, quod post triennium completum,perseveret in obsequio actuali Prælati; nàm si istum deseruisset, privilegio frui nequiret; hoc colligitut ex illis verbis: *in suo actuali servitio*; & March. vb.sup. prox.n.6. inquit,quod triennium debet esse continuum, & idem tenet Castr. Pal. cum Ric. vb.sup. & ita iuxta hanc intelligentiam, si familiaritas interrumperetur, id est, si deserviret per annum, postea abesset, vel ab obsequio recederet, licét iterùm ad servitium Episcopi rediret, & per duos annos continuos perseveraret,non sufficeret; nam ille primus annus interruptus non debéret computari, & sic debéret prosequi ad complendum tres annos integros, & completos.

437. Ratio huius, & dicti in notabili antecedenti est, quia præcipua ex rationibus, quare Trident. præscribit triennium, est, vt Episcopus in eo possit ocularitér recognoscere,ac penetrare ingenium, seù indolem, ac mores familiaris, ita Maiolus lib. 6. de irregular. cap. 2. num. 5. Quaranta verbo. Ordo. §. Limita, Hugolinus de offic. Episc. cap. 26. §. 4. Suarez de Censur. disp. 31. sect. 15. Prax. nova Episcop. part. 1. cap. 1. num. 15. Ricc. resol. 267. & decis. 307. num. 2. Barbos. cum alijs d. alleg. 5. num. 6. Molfess. in sum tract. 2. cap. 2. num. 8. cit. à March. vb.prox. num. 4. Dian. cum alijs d. resolut. 43. atqui hoc motivum persuadet, servitium familiaris debère esse, non solum in eadem Vrbe, in qua residet Episcopus, sed in eádem domo, & absque interruptione, aliàs non posset habére perfectam, & ocularem cognitionem illius; siquidem difficilé non esset, quod coràm Episcopo vitia dissimularet, quæ posteà liberè exerceret, ad quod & noctem,

tem, & plura diei ſpatia, & ſeparatam domum habéret, vbi, & quando nec ab Epiſcopo viſitari, nec á condomeſticis requiri, & videri poſſet: eòdemque modo evenire poſſet, quod tempore intermedio, quo ab obſequio receſſit, ſeú à cohabitatione Epiſcopi defuit, alios mores habuerit ab his, quos in Palatio exercebat; fortè enim circumſpectum faciebat eum miniſterium, vel reverentialis timor ſui Domini &c. Quod confirmatur ex dictis particulæ 15. n. 120. cum Hug. Card. quod domus Epiſcopi vocatur: *Probatoria Clericorum*; & ita in ea, & non in alia, debet fieri hic quaſi novitiatus ſervitij, ſeú triennium probationis á familiaribus, vt gaudére poſſint hoc privilegio.

438. Noto ſextò: quod per illa verba *ſuis ſumptibus aluerit*, declaratur, quòd ad præſentem effectum ſunt familiares Epiſcopi illi, qui inſerviunt, & commorantur in eàdem domo cum Epiſcopo, & comedunt ex menſa Epiſcopali, ſive portio aſſignetur in pecunia, ſive in ſpecie alimentorum: nunc in tinello, ſeù refectorio comedant: nunc in ſuis cubiculis; ſed excluduntur ab hoc privilegio famuli *proprij, & privati* familiarium; hi namque non aluntur expenſis Epiſcopi, ſed eorumdem familiarium: quod procedit, etſi portio, quæ datur familiari ſit ita abundans, vt ſufficiat etiam ad famulum, id enim eſt valdè per accidens; nec dicti famuli ſerviunt Epiſcopo, ſed ſuis familiaribus, nec deſcripti ſunt in libris OEconomi. Dixi, *proprij*, & *privati*; nám ſi eſſent communes, quibus ab Epiſcopo aſſignata eſſet portio ad victum, & veſtitum, cum onere inſerviendi Capellanis, ſive pueris nobilibus familiaribus ſuis v.g. hi ſunt veré famuli Epiſcopi, & ſubditi ſunt Maiori domus, Magiſtro puerorum, Sacellario &c. et ſcribuntur in codicibus expenſarum. Undé, cœteris concurrentibus, gaudère poſſunt hoc privilegio.

439. Noto ſeptimò: Beneficium, quod iuxta hoc decretum ab Epiſcopo conferendum eſt familiari intra menſem naturalem poſt ordinationem, debère eſſe ſufficiens ad honeſtè viven-

vivendum iuxta taxam Diœcesis Episcopi ordinantis, vel ea deficiente, iuxta morem regionis, quin adsit facultas supplendi cum adiectione patrimonij, vel pensionum intra, vel extra Diœcesim, quod deficiat de congrua propter tenuitatem Beneficij; quod comprehenditur in illis verbis, iuxta *modum superiùs præfinitum*. Quæ ad præscriptum in part. 40. referuntur.

440. Noto octavò: quod licèt familiaris ordinandus ratione familiaritatis habeat Beneficium Ecclesiasticum, & sufficientem congruam in alia Diœcesi, donandus est alio Beneficio sufficienti ad victum à suo Domino, quin maneat locus effugiendi adimpletionẽ huius conditionis, sub qua conceditur Episcopo familiarem suum ad Ordines promovére, vt claré denotant illa verba: *Quacumque fraude cessante, reipsa illi conferat*: Ratio est, primó: quia Trident. & SS. D. N. in hac Bulla non alitèr permittunt Episcopum hoc privilegio vti, nisi cum onere, & sub hac conditione. Secundó suadetur hac consideratione; quia subordinatio, quæ obtinetur cum hoc privilegio familiaturæ, comparatur, vel reducitur ad eam, quæ provenit ex Beneficio, & sic sequitur easdem regulas; & discrimen stat, quod non familiaris debet pacificé possidére Beneficium ante ordinationem; familiaris verò permittitur ordinari ante possessionem, ac si esset subditus domicilij, vt ita capax fieri possit Beneficij à Domino conferendi, si forté non sit prima tonsura initiatus; atqui si ordinandus esset ad titulum Beneficij, non sufficeret illud possidére in alia Diœcesi, si aliud non possidéret in eàdem Diœcesi, à cuius Episcopo Ordines recipere cupiebat, cum qualitatibus expressis part. 40. ergó &c. Hoc colligitur etiam ex Marchin. loc. cit. n 9.

441. Noto nonò, pro maiori explicatione dicti notabilis primi, quòd sicut ille, qui fit subditus ratione Beneficij ad effectum suscipiendi Ordines, debet habére Beneficium sufficiens ad congruam, non solum pro Ordinibus ma-

maioribus, sed pro minoribus quoque suscipiendis, quamvis Trident. sess. 21. cap. 2. solùm pro ordinandis in Sacris congruam exigat; sic similitér Episcopus familiarem suum ad familiaritatis titulum promovens, conferre debet Beneficium sufficiens ad congruam intra mensem, etsi tantùm prima tonsura illum initiaret, prout ante expeditionem huius Bullę, Navarr Barbos. & alij relati à Marchin. ibid. n. 9. asserebant.

442. Noto decimo, quód si familiaris sit charactère Clericali insignitus à proprio Episcopo, vel cum eius dimissorijs modo explicato, & Dominus eius Beneficium ad congruam sufficiens reipsa illi conferat, poterit ante triennium, servatis alijs servandis, ad vlteriores Ordines promoveri, ac posset, si familiaris non esset; non enim peioris sunt conditionis domestici, quám exteri Ita Sanchez in Opusc. tom. 2. dub. 20. num. 24. & 25. Dian. vb. sup. resolut. 67. Marchin. vb. prox. num. 8. nec circa hoc innovatur aliquid in hac constitutione.

443. Restant nunc duæ difficultates in hoc puncto. Prima est, vtrùm possit Episcopus familiarem suum triennalem, seù exterum ad titulum patrimonij, seú pensionis promovere? Secunda: An possit Sacris illum initiare sine patrimonio, vel pensione, seú Beneficio, quin alicuius Ecclesiæ servitio adscribat. Circá primam affirmativè respondet Barbos. d. alleg. 5. n. 12 & 13. cum alijs, quos ipse, & Marchin. vb. prox. referunt. Fr. Ant. á Spirit. S. part. 1. direct. confess. tract. 9. disp. 13. sect. 2. num. 59. Contrarium tamen pro certo habeo, scilicet, non posse sine conditionibus supra dictis; ratio est, inquit, & bene Marchin. quia nullus Episcopus potest non subditum suum ordinare; sed pensio, & patrimonium non faciunt familiarem subditum ad Ordines: ergó ad titulum pensionis, seù patrimonij precisse familiaris ordinari non potest á D. Episcopo, nisi aliás esset subditus domicilij, seù originis, quo casu non procedit difficultas. Si dicas fieri sub-

ſubditum ratione familiaritatis triennalis; contrá; ergó non ſufficit penſionem, ſeù patrimonium habére, ſed Epiſcopus ordinans debet Beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ex ſe ad congruam conferre intra menſem *omni fraude ceſſante.*

444. Circà ſecundam P. Caſtr. Pal. cum Barboſ. vb. prox. negativè reſpondet. Sed contrariæ adhæreo ſententiæ cum P. Gabriele Vazquez in 3. part. tom. 3. diſput. 245. n. 49. dummodò intra menſem Beneficium conferatur, & in hoc ſenſu admittit etiam March. Ratio eſt, quia collato Beneficio, habebit titulum, & congruam, & interim non adeſt periculum, quod mendicet: ſiquidem expenſis Epiſcopi alendus eſt. Et ſi dicas, contingere poſſe, quod Epiſcopus moriatur, quin de Beneficio provideat; dicam, quod ideó præcavet hoc decretum, quod intra menſem reipſa conferatur; quod noſtram confirmat concluſionẽ; alitèr enim non ita arctarentur à SS. Epiſcopi ad tam breve tempus, ſi mens Trid. foret, quod diſpoſitio ſeſſ. 21. cap. 2. etiam ad familiares *prævie ad receptionem Subdiaconatus* extenderetur.

445. Habebit quoque aſſignationem; non tamen, vt ſtatim ſervitio Eccleſiæ, vbi ſitum eſt Beneficium, incumbat; ſed pro tempore, quo ceſſet obſequium Epiſcopi huic enim Eccleſiaſtici miniſtrare debent in Pontificalibus; latus eius Preſbyteri, & Diaconi cingere debent, vt teſtes aſſidui ſuorum operum (vid. Ant. Aug. in Ep. Iur. Can. veter. lib. 4. tit. 43. & tit. 79.) Epiſcopum decet non niſi Sacerdotibus comitatum incedere &c. Si ergò iſti Eccleſiaſtici continuo Epiſcopi ſervitio addicti ſunt, quomodò Eccleſijs aſſiſtere cogendi ſunt? Etſi ex Eccleſijs maioribus, vbi adeò præciſſa eſt reſidentia, poteſt ſibi Epiſcopus duos coadiutores ſumere, cap. de *Cætero*, cap. *ad audientiam* de Cler. non reſident; quantó magis ex minoribus Eccleſijs Beneficiatos perſonalitèr reſidère non obligatos in familiares Miniſtros adſcire poterit?

PART. XXXXVII.

PORRO, VT QVIBVSCVMQVE FRAVDIBVS ADI-tus omninò præcludatur, volumus, & Apostolica authoritate statuimus, atque decernimus, vt Episcopus quilibet suos ratione originis, sive domicilij subditos Clericos quoscumque ab alienis Episcopis, quavis authoritate, etiam cũ suis cõmendatitijs litteris promotos, nedùm ad formam Concil. Trident. sup. dict. sess. 14. cap. 3. de reformat. quoad scientiam examinare valeat, verùm etiam Ordinum eis collatorum testimoniales litteras, gratis tamèn, recognoscere, ac diligentèr perquirere, àn quoad illos præsentis constitutionis forma, & dispositio adimpleta fuerit, assignato sic promotis termino competenti ei magis bene viso ad docendum de eiusmodi adimplemento, ita vt quos, eo termino elapso, id minimè præstitisse compererit à susceptorum Ordinum exercitio, sita, & quamdiù ei expedire videbitur, suspendere, illisque, nè in altari, aut in aliquo Ordine ministrent, interdicere possit.

446. Decretum hoc veluti compendium vtilitatis aliorum est, & conuenientissimum valdè, ne aditus, vllus fraudibus, & abusibus pateat; posset enim accidere, quod aliqui adinvenirent modum admittendi ad Ordines in alia Diœcesi, vbi non adeò exacta in investigandis congruæ, scientiæ, probitatisque requisitis adhiberetur cura, ac in propria originis; seú quód Beneficiũ quærerẽt ex fine se eximendi à suo Prælato, quoad Ordines, vel ex alijs minùs rectis motivis; & post Ordinationem ad primam Diœcesim pro exercendis Ordinibus

redire vellent. Cui dolo, vt occurrat Sanctissimus, statuit in hac particula propositum.

447. Pro cuius maiori claritate, & intelligentia suppo-nendum est, S. Trident. Concil. sess. 14. de reformat. cap. 3. cuius meminit Sanctissimus in hac clausula, decretum tenóris sequentis edidisse:

Episcopus quoscumque suos Clericos, præsertim in Sacris constitutos, absque suo præcedente examine, & commendatitijs litteris quacumque authoritate promotos, licèt tàm quã habiles ab eo, à quo ordinati sunt, probatos, quos tamèn ad Divina Officia celebranda, Ecclesiastica Sacramenta ministranda minùs idoneos, & capaces repererit, à susceptorum Ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, suspendere, & illis, nè in Altari, aut aliquo Ordine ministrent, interdicere possit. Idem Trid. infr. sess. 23. cap. 3. de reform. statuit, quod Episcopi non alitèr, nisi probatos, & examinatos suos subditos ab alijs ordinandos transmittant, & cap. 8. eiusdem sess. 23. decernit, quod nullus possit virtute cuiuslibet rescripti absque sui Episcopi cõmendatitijs litteris ad Ordines promoveri. Hoc suppositio.

448. Barbos. sup. locum Trid. in hac particula allegatum cum Salcedo, & alijs, inquit: decretum præfatum procedere in casibus, quibus ordinandus, quia absens á propria Diœcesi, vel ex alio legitimo inpedimento, non posset á proprio Episcopo examinari, & ideó dimissoriæ litteræ ei concederentur cum clausula, *ad examinandum*; attamèn plures alios comprehendit iuxta intelligentiam à S. D. N. in hac particula attributam, vbi exprimitur, quòd licét testimoniales, seù commendatitias litteras ordinandus ad superiús præscripta obtinuerit, possit iterùm quoad scientiam examinari: quod tamen aliqualitér dubium erat in præcitato Trid. decreto, *absque suo præcedenti examine*, & *commendatijs literis*, vbi ly *et* videtur coniunctivum, & quòd vt promotus ab alio Episcopo pos-

sit

ſet iterùm examinari, vtrumque ſimùl concurrere debebat. Sed clauſula præſens tollit omne dubium, & caſus poteſt ita figurari.

449. Petrus v.g. oriundus Gadibus, ab ea Ciuitate diſceſſit: Beneficium Malacæ adeptus, vel ſeruitio alicuius Cardinalis, ſeù Epiſcopi addictus eſt; ad Ordines promotus, vel ab Epiſcopo Beneficij, vel á ſuo Domino, vel à Vicario SS. in Curia, obtentis priùs teſtimonialibus proprij Prælati litteris de natalibus, vita, ætate, ac moribus, redit iterùm ad patriam, ibique Ordines exercére cupiens, Gadicenſi Epiſcopo, vt debet, ſe præſentat. In hoc caſu poteſt iſte Prælatus, non ſolùm in lingua latina, & materijs moralibus. ac fidei dogmatibus, quæ ſcire indiget, examinare, & ſi minùs habens inventus fuerit, ſuſpendere, iuxta præfatum Trident. decretum, ſed etiam collatorum Ordinum teſtimonia recognoſcere, de teſtimonialibus litteris, & modo ſubiectionis iuxta præſcripta in hac Bulla requirere, ac diligentèr inveſtigare, àn in Ordinibus ipſi collatis ſeruata ſint decreta huius Apoſtolicæ conſtitutionis, & ſi poſt inſtrumenta, quæ præſentaverit, reviſa, poſitivé non conſtiterit de adimpletione, debet Epiſcopus congruentem terminum, iuxta diſtantiam locorum, vndè teſtimonia allaturus ſit, ad probandum deſignare, & ſi elapſo termino compererit Epiſcopus, Bullam iſtam non fuiſſe obſervatam, vel ordinandus non probaverit, fuiſſe adimpletam, etiamſi aliàs idoneus in ſcientia, & habilis reperiatur ad exercendum; poterit nihilominùs pro arbitrio ſuo ab vſu, & exercitio Ordinum ſuſpendere. Iſtæ autem inveſtigationes, examina, & diligentiæ omnes graris fieri debent.

450. Sed inſurgit contra hoc difficultas: in ſequenti particula videbimus, quod Ordinatis huius conſtitutionis transgreſſoribus imponitur pœna ſuſpenſionis latæ: in hac verò clauſula eſt ferenda, imó arbitrio Prælati relinquitur, non ſolum tempus per quod durare debeat, præfinire, ſed & imponére, vel

vel non, ſuſpenſionem : quomodó ergò hæc duo concilianda ſunt ? Reſpondetur: verum quidem eſſe ſuſpenſionem eſſe latã; cum tamen duratio illius pendeat á voluntate proprij Prælati, inde eſt, quod quando hæc Bulla agit de Prælato, qui cognoſciturus eſt de exceſſu, non coarctat illum nec neceſſitat ad ſuſpendendum, vel non, ſed arbitrio ipſius, tám ſuſpenſionem, quã tempus durationis relinquit.

451. Explicatur hoc ampliùs: Trid. ſeſſ. 23. cap. 8. ſuſpenſionis pœnam ipſo facto incurrendam contra malé promotos ptofert: cap. verò 3. ſeſſ. 14 ad quod refertur paæſens clauſula, ſolum ait, quod poſſit Epiſcopus ſuſpendere, & interdicere ab exercitio Ordinum, quos ab alijs promotos minus aptos, & idoneos ad Divina Officia celebranda, & Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtranda repererit. In hunc modum ſequenti clauſula pœnam ſuſpenſionis latam proprio Ordinario reſervatam contra tranſgreſſores imponit hæc conſtitutio: hanc in foro conſcientiæ contrahent, qui culpam habuerint; & accidere poſſet, quod ex ignorantia inculpabili ab eius incurſione excuſarentur; et ſi Prælati permitterent, ſecluſo ſcandalo, licité celebrarent; at verò in præſenti clauſula non attenditur bonæ, aut malæ conſcientiæ ordinandi, ſed ad id, quod Prælatus proprius in foro externo repererit: & cum, licèt agnoverit interveniſſe aliquam culpam, poteſt, ſi ita expedire viſum fuerit ex aliquo iuſto motivo, ad exercitium Ordinum ſuos Clericos indebitè ab alienis Prælatis ordinatos admittere, iuxta cap. Lugdunenſis 10. Cauſ. 9. q. 2. ideò non coarctat SS. ad ſuſpenſionem ferendam, ſed prudenti Prælati proprij arbitrio remittit.

452. Inquires adhùc: àn ordinatus in aliena Diœceſi, ſi in foro interiori coràm Deo inculpatum ſe compererit, & conſequentèr à ſuſpenſionis pœna immunem, poſſit contra prohibitionem, & ſuſpenſionem á proprio Prælato indictam in aliqua Eccleſia regularium eiuſdem Diœceſis celebrare ? Ante reſpon-

ponsionẽ suppono primó: quod Trid. sess. 22. c. 8. Episcopis præcipit. *Deindè, vt irreverentia vitetur, singuli in suis Diœcesibus interdicant, nè cui vago, & ignoto Sacerdoti Missas celebrare liceat*, & sess. 23. cap. 16. de reformat. *Nullus præterea Clericus peregrinus sine commendatitijs litteris sui Ordinarij ab vllo Episcopo ad Divina celebranda :::: admittatur*; super quæ verba inquit Barbos. ibi n. 9. *Episcopum loci Ordinarium prohibère posse, nè Regulares in eorum Ecclesijs Sacerdotes sæculares exteros Divina Officia celebrare permittant, nisi ab ipso Episcopo, visis litteris commendatitijs, ipsi Sacerdotes admissi fuerint*; referunt decissum Armendariz in addit. ad recop. leg. Navar. lib. 2. tit. 18. leg. 7. de Relig. num. 55. Galet. in Margarita casuum conscientiæ verb. *Missa*. Nald. Sum. eód. verb. n. 55. Aloys. Riccius in prax. rer. for. Eccles. resol. 635. in 2. edit. & in decis. Cur. Archiep. Neap. decis. 258. part. 4. Homo de bonis, de exam. Eccles. tract. 12. cap. 4. q. 2. 6. ref. 3. pag. 459. Idem Barbos. de potest. Episc. allegat. 28. n. 8. Et sic non est locus exemptus ad hunc effectum Regularium Ecclesia; nec credo, quod Prælati Monasteriorum, seù Religiosi Sacrorum curæ præfecti velint conscientias suas onerare, Clericos malè promotos, suspensos &c. ad Divina celebranda in suis Ecclesijs, sine Episcopi Diœcesani licentia, administrandi periculo sese exponentes.

453. Suppono secundo aliam doctrinam eiusdem Barbos. ibid. num. 9.: *Sacerdotes exteri sæculares, qui absque licentia Ordinarij celebrant in Ecclesijs Regularium, incurrunt pœnas inflictas in Synodo Diœcesana, & Sacristæ., seù Præfecti Ecclesiarum Regularium adstringi possunt ad non permittendum celebrationem prædictam, nisi exhibita licentia Ordinarij. Sel. d. cap. 13. n. 28. vbi refert decissum in Neapolit. 17. August. 1630.* Hoc suppositio.

454. Respondeo primó: Regulares non posse admittere. Secundó: quòd licét non sit suspensus, in foro exteriori debet

bet se gerere, ac si suspẽsus esset, abstinereq; à celebratione propter scandalum ; Tertió respondeo, negari non posse, Clericum, de quo loquimur, privatum esse celebrare ad præscriptum huius Bullę, & ita si Prelatus comperiat contra mandatum suum fecisse, condignè punire poterit, & propter transgressionem præcepti, & propter præsumptam censuræ violationem. 4. dico: iustè præcipere Prælatum, nè celebret, seù prohibere, quòd Ordines exerceat, dum ordinatus non probat, in sua Ordinatione decreta huius Bullæ fuisse servata, & cum omni legitimè precipienti debeatur obedientia, obedire tenetur. Verumtamèn, si contrá faciat irregularitatem non contrahet, si in foro animę suspensionis pœna affectus non est, quia non contra censuram, sed contra præceptum operatur.

PART. XXXXVIII.

ITA VERO PRÆMISSA, ET SINGVLA PERpetuò, atque inviolabilitèr observari, atq; adimpleri volumus, vt si quid in iisdem præmissis, seù eorum aliquo secùs fiat, Ordinans quidem à collatione Ordinum per annum, Ordinatus verò à susceptorum Ordinum executione, quamdiù proprio Ordinario videbitur expedire, eo ipso suspensus sit, aliisq; insuper gravioribus pœnis pro modo culpæ nostro, & pro tempore existentis Roman. Pont arbitrio infligendis vterq; subiaceat.

455. In hac clausula decernit iam SS. pœnam, sub qua observantiam omnium, & singulorum præfatorum decretorum præcipit. Episcopo Ordinanti pœnam suspensionis á potestate conferendi Ordines per annum imponit; Ordinato verò suspensionem ab exercitio Ordinum perpetuam, seù quamdiú proprio Ordinario videbitur expedire; has pœnas incurrit vterq; *eo ipso*; seù, quod idem est, sunt latæ, & eas contrahunt delinquentes statim post culpam ante sententiam iudicis, etiam declaratoriã: præter istas, graviores pro arbitrio suo, & Successorum suorum reservat infligendas iuxtą modum culpæ.

456. Hæc SS.D.N.constitutio videtur pro nunc non subire discrimen quod passa est Bulla D. N.Sixti V. siquidem pœnæ hìc impositæ sunt valdé moderatæ, conformes à Sacris Cononibns, Trid. & alijs Bullis Pontificijs circa præsentem Ordinum materiam statutis, & ideò aliquas habet communes difficultates, quæ videri possunt ap.March. tract.1. de Ord.p.5.c.10.& 11. & apud. Barb.de potest.Ep.alleg. 8. & 20. cum alijs, quos referunt. Uerumtamèn noto,quod inter omnes huius Bullæ clausulas solummodò vtitur SS. verbo *præsumat* in p. 46. sed non in alijs, & ita ad incurrendas has pœnas non requiritur temeritas,dolus, aut preſumptio, vel ignorantia affectata, prout circa pœnas Bullæ Pij II. notat Marchin.quia vtitur verbo *præsumpserit*, sed tantúm , quod culpabilitér se gerat , ita vt nec ignorantia crassa excusabit.In part.46.loquitur de Episcopo respectu suorum familiarium, & cum in Prælatis locũ non habeat ignorantia consultó,vox *præsumat* apposita est;nam si Episcopus legẽ fregerit,ex temeritate,dolo,& preſumptione id faciet,vel ad minùs ex ignorantia affectata : & sic iste casus non facit regulam pro alijs.

PART. XLIX.

NON OBSTANTIBVS PRÆMISSIS , &c. CONsuetudinibus,privilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis &c.

457.Tota hęc clausula est derogatória cuiuscũq;rei huiusmodi novæ dispositioni cõtrariæ. Vndé per eã manent derogata quęcumq; privilegia, etiam Regularibus concessa, pro ordinandis alienis subditis sæcularibus contra præscriptum in hac Apostolica constitutione , & sic nullus deinceps preſumat eis vti, quia procùldubio in pœnashìc statutas incidet,& aliás arbritrioRom. Pontif. infligendas non effugiet.Nec opus est, vt specialis mentio de Regularibus fiat in hac constitutione,quidquid sit de alijs: cum enim facultas in his Indultis concessa pro sæcularibus cõveniat ipsis, non quà Regulares, sed vt ordinariam in territorio

aliquo

aliquo exempto iurisdictionem exercent, sufficit SS. prohibere omnibus Ordinarijs, exteros quoscumque, nisi ad præscriptum huius Bullæ, privilegijs quibuscumq; non obstantibus ji, ad Ordines admittere, vt intelligantur etiam Regulares Ordinarij quoad hoc comprehensi.

458. Hęc notavi, quia audivi, adesse Indulta Apostolica cõcessa Regali conventui de N. pro scholaribus addiscentibus in dicta domo, ordinandis de licentia Prioris, sine dimissorijs, nec testimonialibus litteris suorum Prælatorum, & ita ad praxim redactum paucis ab hinc annis per Episcopũ N. qui Ordinationes generales in dicto Conventu de licentia Prioris celebravit, & quamplures exteros ad Ordines promovit, exprimendo in collatorum Ordinum testimonijs, id ita feciſſe virtute privilegiorũ dicto conventui á Sede Apostolica concessorum pro scholaribus in ea Domo ediscentibus. Non disputo nunc de facto, sed ius, si aliquod erat, deinceps non subsistere adverto.

PART. L.

VOLVMVS AVTEM, VT PRÆSENTES LITTERÆ in Valvis Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, necnon Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ de Vrbe, vt moris est, publicentur, & affigantur sicque publicatæ, & affixæ omnes, & singulos, quos illæ concernunt, perindè arctent, & afficiant, ac si vnicuique eorum nominatim, & personalitér intimatæ fuissent.

459. Omitto aliia plura verba inteemedia, quia communia, sed non presentem clausulam, licèt etiam generalis sit, quia vereor, ne aliqui minùs intelligentes circà eam offendant. Locà, quorũ meminit hæc particula, sũt vulgaria, in quibus de more publicãtur, & affiguntur leges Põtificiæ; & semél promulgatæ Romæ, vt potè Orbis Christiani Metropolis, omnes Fideles vbique

que existentes, quos comprehendunt, ligant, quin opus sit alia particulari promulgatione in singulis Diœcesibus; & hæc est praxis communis Ecclesiæ in omnibus suis legibus. Videatur P. Suarez, de leg. lib. 4. cap. 15. P. Fr. Andr. à Matr Dei in Cur. Mor. Salmant.. tom. 3. tract. 11.. de leg. cap. 1. p. 6. §. 1. P. Gomet. tom. 3. tract. 6. disput. 4. art. 2. num. 24. vbi notat concessionem, seù privilegium, quo gaudet Gallia. : *Quod leges Pontificiæ ibi non obligent, nisi ibidem promulgentur, aut etiam recipiantur.* Hac de causa non observatur Trident. in plurima sui parte, licèt quoad matrimonia clandestina idem Concilium adhibuit limitationem, vt non obligaret decretum, nisi post 30. dies á die publicationis in vnaquaque Parochia; hoc tamen speciale fuit, nec dubium est, quòd, si Legislator velit, nõ obligant leges, nisi in singulis Diœcesibus promulgẽtur, vt de statutis Tribunal. Supr. S. Inq. Hispan. notat specialitér P. Fr. Andr. à M. Dei citat. P. Ioan. de Cardenas in sua Crisi. Theolog. tract. 1. de probab. disp. 9. art. 11. num. 145. inquit, contrariam sententiam, scilicét, leges pontificias nõ obligare, donec promulgẽtur in singulis Diœcesibus, vbi quisque obligandus habitat, iam non esse probabilem.

460. In alijs Bullis, veluti in constitutione Pij II. contra malé promotos, designatur terminus quindecim dierum á die publicationis pro existentibus Romæ, duorum mensium pro degentibus intra Italiam, & sex mensium pro commorantibus extra Italiam, ante quem non incipiebant obligare; quia sic cautum erat in eàdem lege. In hac verò nullus apponitur terminus, & ita statim post publicationem incœpit ligare. Uerumtamén ignorantia excusavit contrà facientes, antequam ad eorum notitiam perveniret.

461. Nec dependet ab acceptatione Fidelium. AA. citibid.: nec supplicatio interposita est ad SS. & iurè, siquidem huiusmodi decreta statui, tám sæculari, quám Ecclesiastico vtilissima sunt; neque erit, qui meritò contrarium asserat, & quòd attinet ad nostrum Catholicum, ac pijssimum Regem, conf

tat

tat, gratissimam ipsi proculdubió fuisse huius Bullæ expeditionem; prout colligere licèt ex Epistola, quam ad litteram refert Author. Opusc. Sacr. Vig. & solicitud. pastor. pag. 82.

462. Dices: videmus alias Bullas Apostolicas non esse in praxi, neque earum in observantiam peccaminosam, etiam á timoratis, censeri: ergó signum est pendère ab acceptatione, seù voluntate subditorum. Respondeo concesso antecedenti, negando consequentiam; quæ illæ constitutiones initio suæ expeditionis obligatunt quidem; sensim tamen contraria inolevit consuetudo (forté non sine culpa eorum, qui observare, & ad observantiam constringere tenebantur) & ideò abrogatæ fuerunt leges illæ Pontificiæ, cessavitque obligatio, non quidem ex defectu acceptationis, sed per non vsum, & tolerantiam &c. quantum temporis ad hoc requiratur, docet P. Suarez, cit. d. cap. 10. Præsens verò constitutio videtur ad praxim iam redigi, ad minùs in Hispania, prout inferre licèt ex testimonialibus ad præscriptum huius Bullæ, & pro eius observantia à quamplurimus Ordinarijs datis, & exactis litteris, de quo testari possum: & zelus maximus, qui viget in Prælatis, nullis Christiani Orbis vigilantia, pietate, auctoritate, litteris, nobilitate &c. secundis, decreta adeó opportuna, & Ecclsiæ covenientia relaxari non permit

☞ tet. ☜

LAVS DEO.

INDEX
PARTICVLARUM
HVIVS BVLLÆ.

Explicatur Titulus ; & caput Bullæ. pag. 1.
Part. 1. explicatur hæc vox *Speculator*; ex Ezech. 3. & 33. pag. 3.
Part. 2. ponuntur aliquæ cauſæ præcipuæ ſolicitudinis SS. D.N. ergà Ordinandos pag. 5.
Part. 3. De origine, & ſignificatione huius nominis *Clericus*: pa. 6.
Part. 4. De irreprehenſibilitate Clericorum. ibid.
Part. 5. Explicatur locus Trid. ſeſſ. 22. de reform. Cap. 1. vbi Eccleſiaſtici vocantur *Specula*. pag. 10.
Part. 6. Quód laici imitantur Eccleſiaſticos. pag. 17.
Part. 7. Quales eſſe dabeant, qui Dominica Sacramenta ſunt tractaturi. pag. 19.
Part. 8. De ſcientia, & exemplo in Eccleſiaſticis requiſitis, vt cunctos ædificent. pag. 22.
Part. 9. De progreſſu in Sanctitate, & iuſtitia. pag. 32.
Part. De Eccleſiaſtica militia. pag. 34.
Part. 11. De Interſtitijs Ordinum. pag. 45.
Part. 12. De diſpoſitione, & merito ad aſcenſum in ſuperiorem Ordinis gradum. pag. 50.
Part. 13. De temporibus Ordinationum, ac de ieiunio, & oratione præcedentibus. pag. 51.
Part. 14. De moderatione Indultorum de *Extra tempora*; vbi ad litteram ponitur decretum. pag. 65.
Part. 15. De probatione Ordinandorum. pag. 68.
Part. 16. Explicatur locus D. Greg. Nazianzen. pag. 98.
Part. 17. De antiquis Interſtitiorum legibus. pag. 100.
Part. 18. De gradu humili laicorum, & ſublimi Sacerdotum. pag. 104.

Part.

Part. 19. De diuturna Ordinandorum comprobatione. pag. 114.
Part. 20. Quód Clerici multo tempore discere debent, quod postea alios docere tenentur. pag. 121.
Part. 21. De causis ad concedendum Indulta de extra tempora. pag. 129.
Part. 22. De non Ordinandis ad titulū patrimonij, nisi, &c. p. 130.
Part. 23. Quód Epscopi non arctantur ad executionem Indultorum de *Extra tempora*. pag. 133.
Part. 24. Ponitur locus Apostoli 1. ad Timoth. 5. pag. 138.
Part. 25. Explicatur alius textus Actor. 20. ad intentum. Ibid.
Part. 26 De reverentia Angelorum ergà Sacerdotes. pag. 143.
Part. 27. In Ordinum collatione merita, & non humani favores attendantur. pag. 145.
Part. 28. Quód Divinos Ordines largiri districti semper esse iudicij oporteat. pag. 148.
Part. 29. Querelæ Prælatorum ad Sanctissimum. pag. 150.
Part. 30. Ponitur factum, & motivum expeditionis Bullæ. p. 152.
Part. 31. Explicatur locus difficilis D. Bernard. pag. 157.
part. 32. De auctoritate, & desiderio SS. pro tollendis abusibus &c. pag. 162.
Part. 33. Innovantur aliquæ Bullæ Rom. Pontifi. pag. 163.
quæ ad litteram ponuntur. pag. 164. 167. 169. & 174.
Part. 34. De consilio adhibito pro expedit. huius Bullæ. p. 176.
Part. 35. Fines intenti á SS. pag. 177.
Part. 36. De constitutivo huius constitutionis in esse legis. Ibid.
Part. 37. Quòd hæc Bulla cõprehendit omnes Ordinarios. p. 179.
Part. 38. De titulis pro prima tonsura initiandis. pag. 180.
Part. 39. De testimonialibus litteris requisitis pro Ordinandis ratione Beneficij in aliena Diœcesi. pag. 184. earum formula pag. 197.
Part. 40. De qualitatibus Beneficij, vt ratione illius fiat quis subditus alicuius Episcopi, quoad Ordines. pag. 204.
Part. 41. De subjectione ratione originis. pag. 225.
Part. 42. De alio casu, in quo requiruntur testimoniales. pa. 232.

Part.

Part. 43. Ponitur Exceptio regulæ assertæ part. 41. pag. 234.
Part. 44. Regula pro adquirenda subjectione ad Ordines titulo Domicilij. pag. 236.
Part. 45. De tertiò casu expresso, in quo requiruntur testimoniales. pag. 241.
Part. 46. De subjectione tiutulo familiaritatis, & eius conditionibus, & requisitis. pag. 242.
Part. 47. Dispositio specialis circà Ordinatos in aliena Diœcesi, cum ad propriam originis, aut domicilij redeunt. pag. 254.
Part. 48. Pœnæ impositę contra transgressores huius Bullæ. pag. 259.
Part 49. Derogatio cuiuscumque privilegij &c. pag. 260.
Part. 50. Quód publicatio Romæ facta sufficit, vt hæc constitutio liget vbique ad sui observantiam. pag. 261.

